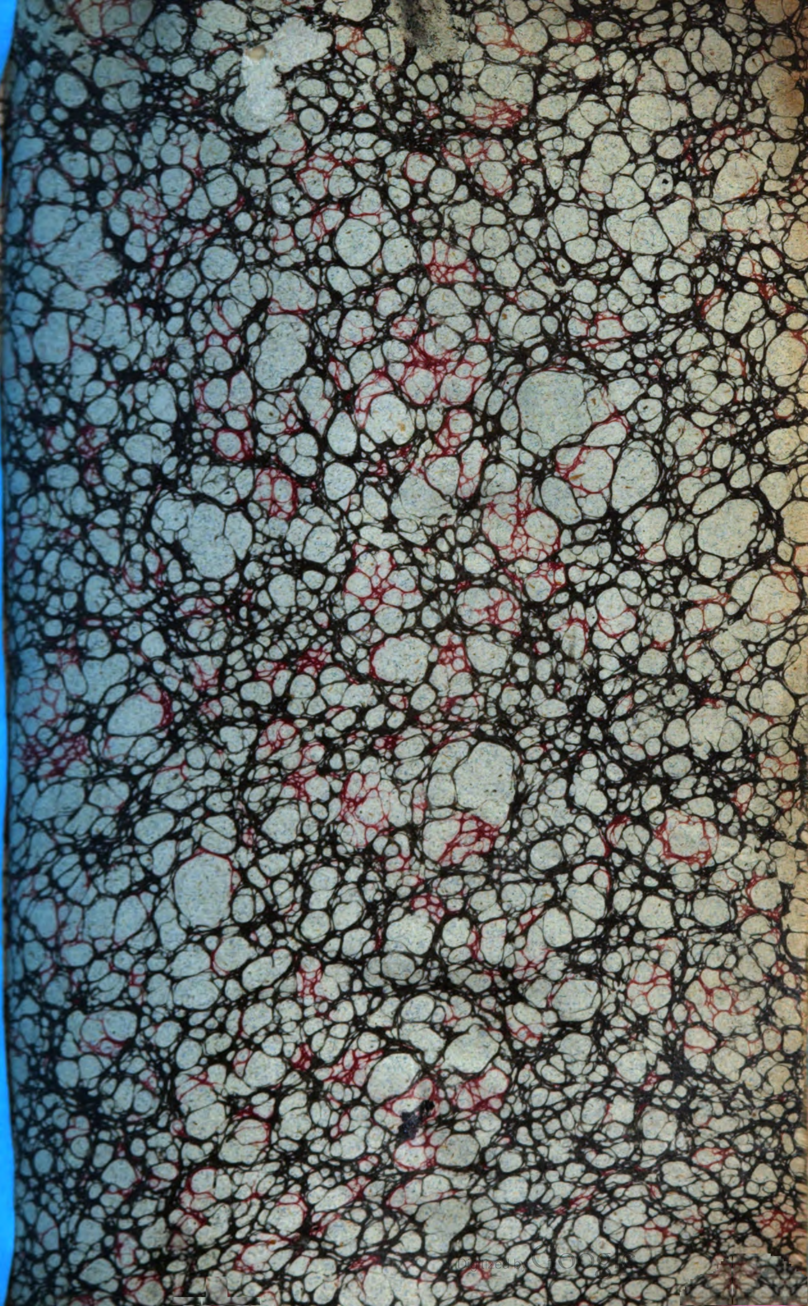

GRETTIS SAGA

ved

G. Magnússon og G. Thordarson.

Oversat af

G. Thordarson.

Udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund.

KJØBENHAVN.

BERLINGSKE BOGTRYKKERI ved N. H. STENDERUP.

1859.

Forord.

Med Hensyn til Text-Udgaven af Gretters Saga, der udkom i 1853, findes følgende Bemærkninger nødvendige:

Nuværende Adjunkt ved Reykjavik lærde Skole, Gísli Magnússon, har afskrevet Texten efter AM. Nr. 551 A. 4to (i Udgaven betegnet A), hvilken Membran han saaledes har lagt til Grund for Udgaven, og skjønnes der ikke bedre, end at han i det Hele taget har gjort et heldigt Valg. Ved sin Bortreise havde han allerede besørget endel Varianter optagne efter Membranerne AM. Fol. Nr. 152 (i Udgaven betegnet B), Nr. 556 A, 4to (C) og Nr. X. i M. de la Gardie's Samling i Upsala (D), hvilken sidste i dette Øiemed var skaffet tilstede her paa Universitetsbiblintheket. Mit Arbeide ved Udgaven var saaledes, saafremt den hele Plan ikke skulde forandres, indskrænket til at fuldstændiggjøre det Begyndte.

Foruden de anførte Membraner findes der over 30 Haandskrifter af Gretters Saga, dels her paa Universitetsbibliotheket og det kongelige Bibliothek, hvoriblandt 2 yngre Membraner, dels paa det kongelige Bibliothek i Stockholm; som Følge af den oprindelige Plan ere disse Haandskrifter ikke benyttede ved Udgaven.

Iøvrigt ere alle de herværende Haandskrifter af Gretters Saga af et yngre Slags, hvilket tydelig fremgaaer af flere

Grunde, og det samme er uden Tvivl Tilfældet med dem, som findes i Stockholm.

Tidsbestemmelserne Side 173 fremstilles paa to Maader i Haandskrifterne, og med Hensyn hertil kunde de inddeles i 2 Klasser. I Modsætning til Udgaven anføres her i saa Henseende AM. Nr. 152 Fol. Ved derimod at betragte Fremstillingsmaaden i hele Sagaen i og for sig, vil der findes i det mindste 8 forskjellige Bearbeidelser, uden at der dog kan siges, at Meningen hovedsagelig er forskjellig.

Afdøde Dr. Egilsson har redigeret Versene i Text-Udgaven.

Gretters Saga er en Gang før udgivet, nemlig i B. Markusens Sagasamling, Hol. 1756. 4to.

Nærværende Oversættelse af Gretters Saga har jeg søgt at gjøre saavidt muligt brugbar.

En dansk Oversættelse af den egentlige Gretters Saga, af Torfæus, findes i Nr. 1019 F i gammel kongelig Manuskriptsamling paa det kongelige Bibliothek, hvilken Oversættelse jeg ikke har benyttet.

I P. E. Müllers Sagabibliothek, Kjöbenhavn 1817, 8vo, I. B., Side 249—263, findes nogle oplysende Bemærkninger om Gretters Saga.

G. Thordarson.

(Midlertidigt Titelblad.)

GRETTIS SAGA,

udgivet

for det nordiske Literatur-Samfund

af

G. Magnusson og G. Thordarson.

Förste Hefte.

KJÖBENHAVN.

TRYKT I DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI.

1853.

Midlertidigt Forord.

Nærværende Saga er udgivet efter Skindbogen Nr. 551 a, 4to, i den Arna-Magnæanske Haandskriftsamling, sammenholdt med A-M. Nr. 556 a, 4to, (C), Nr. 152, Fol., (B), og Nr. X i M. de la Gardie's Samling i Upsala (D).

Andet Hefte skal indeholde: en dansk Oversættelse tilligemed Register over Persons- og Stedsnavne, samt Titelblad og Fortale til det Hele.

Fölgende Trykfeil har jeg bemærket: Side 5^{8} mættum *f.* mœttum; *nederst paa samme Side* 11^{7} *f.* 9^{7}; 10^{14} ymsum *f.* ýmsum; *nederst paa samme Side* ölheila *f.* ölheita; 12^{29} islands *f.* Íslands;

14[9] ;) *f.*); — *14*[27] frækinn *f.* frœkinn; *15*[31] frækn-astr *f.* frœknastr; *27*[30] Torfii *f.* Torfi; *34*[11] tak reins *f.* takreins; *36*[31] Haramð *f.* Haramsö; *39*[7] á *f.* at; *40*[17] háleyskir *f.* háleygskir; *44*[17] svarfast *f.* svarfazt; *45*[26] hörfuði *f.* hörfuðu; *49*[28] gjöri *f.* gjörði; *52*[27] hvart *f.* hvárt; *55*[28] orði *f.* orð; *73*[10] Tvíðœgru *f.* Tvídœgru; *108*[30] kendu *f.* kenndu.

1. Önundr hèt maðr; hann var Úfeigsson burlufótar, Ívarssonar beytils. Önundr var bróðir Guðbjargar, móður Guðbrands kúlu, föður Ástu, móður Ólafs konungs hins helga. Önundr var upplenzkr at móðurætt, en föðurkyn hans var mest um Rogaland ok Hörðaland. Önundr var víkingr mikill, ok herjaði vestr um haf. Með hánum var í hernaði Bálki Blængsson af Sótanesi, ok Ormr hinn auðgi; Hallvarðr hèt hinn þriði fèlagi þeirra; þeir höfðu fimm skip, ok öll vel skipuð. Þeir herjuðu um Suðreyjar; ok er þeir kvámu í Barreyjar, var þar fyrir konungr sá, er Kjarvalr hèt; hann hafði ok fimm skip. Þeir lögðu til bardaga við hann, ok varð þar hörð hríð; váru Önundar menn hinir áköfustu. Fèll margt af hvárumtveggja; en svá lauk, at konungr flýði einskipa. Tóku menn Önundar þar bæði skip ok fè mikit, ok sátu þar um vetrinn. Þrjú sumur herjuðu þeir um Írland ok Skotland; síðan fóru þeir[1] til Noregs.

2. Þenna tíma var úfriðr mikill í Noregi; brauzt þar til ríkis Haraldr lúfa, son Hálfdanar svarta. Hann var áðr konungr á Upplöndum[2]. Síðan fór hann norðr í land ok átti[3] þar margar orrustur, ok hafði jafnan sigr[4]. Herjaði hann svá suðr eptir landinu, ok lagði undir sik, hvar sem hann fór; en er hann kvam upp[5] á Hörðaland, kvam í móti hánum múgr ok margmenni. Váru þar formenn Kjötvi hinn auðgi ok

1) *optaget efter* B, C. 2) *Hele Sætningen er optagen efter* B. Hann rèð fyri Upplöndum, C, hann rauð konung, A. 3) saal. B, C. hann, *tilf.* A. 4) *de sidste 4 Ord tilføiede efter* B, C. 5) suðr, B.

þórir haklangr[1], ok þeir Suðrrýgirnir ok Súlki[2] konungr. Geirmundr heljarskinn var þá fyrir vestan haf, og var hann eigi við þenna bardaga, ok þó átti hann ríki á Hörðalandi[3]. Þetta haust kvámu þeir vestan um haf, Önundr ok hans fèlagar; en er þeir frèttu þat, Þórir haklangr ok Kjötvi konungr, þá sendu þeir menn til móts við þá, ok báðu þá liðs ok hètu þeim sœmdum. Rèðust þeir þá í lið með þeim Þóri, því at þeim var mikil forvitni á at reyna sik, og sögðust þeir vildu þar vera, sem ströngust væri orrustan. Fundr þeirra Haralds konungs varð á Rogalandi[4], í firði þeim, er heitir í Hafrsfirði; höfðu þeir hvárirtveggja mikit lið. Þessi orrusta[5] hefir einhver mest verit í Noregi; koma hèr ok við flestar sögur, því at frá þeim er jafnan flest sagt, er sagan er helzt frá gör. Kvam þar ok lið um allt land, ok margt ór öðrum löndum ok fjöldi víkinga. Önundr lagði skip sitt á annat[6] borð skipi Þóris haklangs; var þat mjök í miðjum hernum. Haraldr konungr lagði at skipi Þóris haklangs, því at Þórir var hinn mesti berserkr ok fullhugi. Var þar hin harðasta orrusta af hvárumtveggja. Þá hèt konungr á berserki sína til framgöngu; þeir váru kallaðir Úlfhèðnar, þá bitu engi járn; ok er þeir geystust fram, þá hèlzt ekki við. Þórir varðist alldjarfliga, ok fèll á skipi sínu með mikilli hreysti. Var þá hroðit með stöfnum[7] skipit, ok höggvit ór tengslum; seig þat þá aptr millum skipanna[8]. Lögðu þá konungsmenn at skipi Önundar; hann var fram á skipinu, ok barðisk drengiliga. Þá mæltu konungsmenn: sá gengr fast fram í[9] söxin; látum hann hafa

---

1) hökulangr, B, höklangr, D. 2) *optaget efter B, C; her er et Hul i A for omtrent 6 Bogstaver.* 3) *efter Landnama:* Rogaland. 4) Hörðalandi, A. 5) *her mangler et Blad i A. Næste Side begynder med Ordene:* leggja 5 skip *o. s. v. See Side* 817. *Texten er tagen efter* C. 6) *tilf.* B. 7) milli stafna, D. 8) ok skutu þeir því út í millum skipanna, D. 9) á, *i Stedet for* fram i, D.

nökkurar minjar, at hann hafi komit í bardagann. Önundr stóð út á borðit öðrum fœti, ok hjó til manns, ok í því var lagt til hans spjóti; ok er hann bar af sèr lagit, kiknaði hann við. Þá hjó einn af stafnbúum konungs til Önundar, ok kvam á fótinn fyrir neðan knè, ok tók af fótinn. Önundr varð þegar úvígr. Fèll þá mestr hluti liðs á skipi hans. Önundi varð komit á skip til þess manns, er Þrándr hèt; hann var Bjarnarson, bróðir Eyvindar austmanns. Hann var í móti Haraldi konungi, ok lá á annat borð skipi Önundar. Þessu næst brast meginflóttinn. Þeir Þrándr ok aðrir víkingar höfðu sik í brott, hverr sem mátti, ok sigldu vestr um haf. Önundr fór með hánum, ok Bálki, ok Hallvarðr súgandi. Önundr varð grœddr, ok gekk við trèfót síðan alla æfi; var hann af því kallaðr Önundr trèfótr, meðan hann lifði.

3. Þá váru fyrir vestan haf margir ágætir menn, þeir er flýit höfðu óðul sín ór Noregi fyrir Haraldi konungi; því at hann görði alla útlæga, þá er í móti hánum höfðu barizt, ok tók undir sik eignir þeirra. Þá er Önundr var gróinn sára sinna, fóru þeir Þrándr til móts við Geirmund heljarskinn, því at hann var þá frægastr af víkingum fyrir vestan haf, ok spurðu, hvárt hann vildi nökkut leita aptr til ríkis þess, er hann átti á Hörðalandi, ok buðu hánum fylgd sína; þóttust þeir eiga þar eptir eignum sínum at sjá, því at Önundr var stórættaðr ok ríkr. Geirmundr kvað þá orðinn svá mikinn styrk Haralds konungs, at hánum þótti þess lítil ván, at þeir fengi þar sœmdir með hernaði, er þá fengu menn úsigr, er at var dreginn náliga allr landslýðr; kvezt ok eigi nenna at görast konungsþræll, ok biðja þess, er hann átti sjálfr; kvezt heldr mundu leita sèr annarra forráða[1]; var hann þá ok af œskuskeiði. Fóru þeir Önundr

[1]) forlaga, B.

þá aptr til Suðreyja, ok hittu þar marga vini sína. Úfeigr hèt maðr, ok var kallaðr grettir; hann var sonr Einars Ölvissonar barnakarls. Hann var bróðir Óleifs breiðs, föður Þormóðar skapta. Steinúlfr hèt ok sonr Ölvis barnakarls, faðir Unu, er átti Þorbjörn laxakarl. Steinmóðr var enn sonr Ölvis barnakarls, faðir Konáls, föður Áldísar[1] hinnar barreysku[2]. Son Konáls var Steinmóðr, faðir Halldóru, er átti Eilífr, son Ketils einhenda. Úfeigr grettir átti Ásnýju Vestarsdóttur, Hængssonar. Ásmundr skegglauss ok Ásbjörn váru synir Úfeigs grettis; en dœtr hans váru þær Áldís ok Ása ok Ásvör. Úfeigr hafði stokkit vestr um haf fyrir úfriði Haralds konungs, ok svá Þormóðr skapti, frændi hans, ok höfðu með sèr skuldalið sitt. Þeir herjuðu um Skotland, ok víða fyrir vestan haf. Þrándr ok Önundr trèfótr ætluðu vestr til Írlands á fund Eyvindar austmanns, bróður Þrándar. Hann hafði landvörn fyrir Írlandi. Móðir Eyvindar var Hlíf, dóttir Hrólfs Ingjaldssonar, Fróðasonar konungs, en móðir Þrándar var Helga, dóttir Öndotts kráku. Björn hèt faðir þeirra Eyvindar ok Þrándar, son Hrólfs frá Ám. Hann stökk ór Gautlandi fyrir þat, er hann brenndi inni Sigfast, mág Sölvers[3] konungs. Síðan hafði hann farit til Noregs, ok var um vetrinn með Grími hersi, syni Kolbjarnar sneypis; hann vildi myrða Björn til fjár. Þaðan fór Björn til Öndotts kráku, er bjó í Hvinisfirði[4] á Ögðum. Hann tók vel við Birni, ok var hann með hánum á vetrum, en í hernaði á sumrum, þar til er Hlíf lèzt, kona hans. Eptir þat gipti Öndottr Birni Helgu dóttur sína, ok lèt Björn þá af herferðum. Eyvindr hafði þá tekit við herskipum föður síns, ok var nú orðinn höfðingi mikill fyrir vestan haf. Hann átti Raförtu, dóttur Kjarvals Írakonungs. Þeirra

---

1) Ásdísar B, D. *Efter* Landnama; Álfdís. 2) bareysku, C, D. 3) Sörla, D.
4) Hvammsfirði, D.

synir váru þeir Helgi hinn magri, ok Snæbjörn. En er þeir Þrándr ok Önundr kvámu í Suðreyjar, fundu þeir þá Úfeig gretti ok Þormóð skapta, ok görðist með þeim vinátta mikil, því at hverr þóttist annan ór helju heimt hafa, þann er eptir hafði verit í Noregi, meðan úfriðr var sem mestr[1]. Önundr var hljóðr mjök; ok er Þrándr fann þat, spurði hann eptir, hvat hánum bjó í skapi. Önundr svarar ok kvað vísu:

Glatt er-at mèr, sízt mættum
[margt hremmir til snemma]
(oss stóð geigr af gýgi)
galdri ellþrimu (skjaldar).
Hygg ek, at þegnum þykki
(þat er mest) koma flestum
(oss til yndismissu
einhlítt) til mín lítið.

Þrándr kvað hann þar mundu þykkja röskvan mann, sem hann væri þá helzt. Er þèr sá til, at staðfesta ráð þitt ok kvángast; skal ek þar til leggja orð mín ok liðsinni, ef ek veit, hvar þú horfir á. Önundr kvað hánum drengiliga fara; en kvað þó horft hafa vænna um kvánföngin, þau er slœgr væri til. Þrándr svarar: Úfeigr á dóttur, er Ása heitir; megu vit þar til víkja, ef þú vilt. Önundr lèzt þat ok vilja. Síðan töluðu þeir þetta við Úfeig. Hann svarar vel, og kvezt vita, at maðr var stórættaðr ok ríkr at lausafè; en jarðir hans legg ek údýrt; þykki mèr hann ok eigi heill til ganga, en dóttir mín er barn at aldri. Þrándr kvað Önund röskvara, en marga þá, er heilfœttir væri; ok með liðveizlu Þrándar var þessu keypt. Skyldi Úfeigr gefa dóttur sinni heiman lausafè; því at jarðir þær, sem í Noregi váru,

---

1) *her har D's Afskriver sprunget, som det synes, eet Blad over, idet her følger umiddelbart paa:* hjost þegar af Suðreyjum *o. s. v.* *See Side* 117.

vildu hvárigir fè kaupa. Litlu síðar fèkk Þrándr dóttur Þormóðar skapta. Skyldu þær sitja í festum þrjá vetr. Síðan fóru þeir í hernað á sumrum, en váru í Barreyjum á vetrum.

4. Vígbjóðr ok Vestmarr hètu víkingar tveir; þeir váru suðreyskir, ok lágu úti bæði vetr ok sumar. Þeir höfðu þrettán skip, ok herjuðu mest um Írland, ok görðu mörg illvirki, þar til er Eyvindr austmaðr tók þar landvörn. Síðan stukku þeir í Suðreyjar, ok herjuðu þar, ok allt inn í Skotlandsfjörðu. Þeir Þrándr ok Önundr fóru til móts við þá, ok spurðu, at þeir höfðu siglt inn til eyjar þeirrar, er Bótz[1] hèt. Nú koma þeir Önundr þar með fimm skipum; ok er víkingar sjá skip þeirra, ok vita, hversu mörg eru, þykkjast þeir hafa nógan liðsafla, ok taka til vápna sinna, ok leggja skip sín millum hamra tveggja. Þar var mjótt sund ok djúpt; mátti þar einu megin at sækja, ok eigi fleirum skipum, en fimm senn. Önundr var manna vitrastr, ok lèt hann leggja fimm skip fram í sundit, svá at þeir máttu þegar láta síga á[2] hömlu, er þeir vildu, því at rúmsævi var mikit at baki þeim. Var ok hólmr nökkurr á annat borð; lèt hann þar liggja undir eitt skipit, ok færðu þeir grjót mikið fram á hamarinn, þar er eigi mátti sjá af skipunum. Víkingar lögðu at alldjarfliga, ok þóttu hinir kvíddir[3]. Vígbjóðr spurði, hverir þessir væri, er þar váru svá kvíaðir. Þrándr segir, at hann var bróðir Eyvindar austmanns; ok síðan er hèr fèlagi minn, Önundr trèfótr. Þá hlógu víkingar, ok mæltu þetta:

Tröll hafi trèfót allan,
tröllin steypi þeim öllum!

Ok er oss þat fásèð, at þeir menn fari til orrustu, er ekki mega sèr. Önundr kvað þat eigi vita mega, fyrr en reynt væri. Eptir þat lögðu þeir saman skipin. Tókst

1) Bót, B, D. 2) ór, C, 3) komnir í kvíar (stilli, B), C. 4) tilf. C.

þar mikill bardagi, ok gengu hvárirtveggja vel fram. Ok er festist bardaginn, lèt Önundr sígast at hamrinum; ok þá er víkingar sá þat, hugðu þeir, at hann myndi flýja vilja, ok lögðu at skipi hans, ok undir hamarinn, sem þeir máttu við komast. Í því bili kvámu þeir fram[1] á bjargit, er til þess váru settir; fœrðu þeir á víkingana svá stórt grjót, at ekki hèlzt við. Fèll þá fjöldi liðs af víkingum, en sumir meiddust, svá at eigi váru vápnfœrir. Þá vildu víkingar frá leggja, ok máttu eigi, því at skip þeirra váru þá komin þar sem mjóst var sundit. Þröngdi þeim þá bæði skipin ok straumr; en þeir Önundr sóttu at með kappi, þar er Vígbjóðr var fyrir; en Þrándr lagði at Vestmari, ok vannst þar lítið at. Þá er fækkaðist fólkit á skipi Vígbjóðs, rèðu menn Önundar þar[2] til uppgöngu, ok hann sjálfr. Þat sá Vígbjóðr ok eggjaði með ákafa lið sitt. Snèri hann þá í móti Önundi, ok stukku flestir frá. Önundr bað sína menn sjá, hversu fœri með þeim; því at Önundr var rammr at afli. Þeir skutu stubba nökkurum undir knè Önundi, ok stóð hann heldr fast. Víkingrinn sótti aptan eptir skipinu, allt þar til er hann kvam at Önundi ok hjó til hans[3] með sverði, ok kvam í skjöldinn, ok tók af þat er nam. Síðan hljóp sverðit í stubbann, þann er Önundr hafði undir knènu, ok varð fast sverðit. Vígbjóðr laut, er hann kippti at sèr sverðinu. Í því hjó Önundr á öxlina, svá at af tók höndina. Þá varð víkingrinn úvígr. Þá er Vestmarr vissi, at fèlagi hans var fallinn, hljóp hann á þat skip, er yzt lá, ok flýði, ok allir þeir, er því náðu. Eptir þat rannsökuðu þeir valinn. Vígbjóðr var þá kominn at bana. Önundr gekk at hánum, ok kvað:

Sjáðu, hvárt sár þín blœða;
sáttu nökkut mik hrökkva?

---

1) *tilf.* C. 2) *tilf.* B. 3) *saal.* B, C; at Önundi, A.

auðslöngvir fèkk engva
einfœttr af þèr skeinu.
Meirr er mörgum snerru
málskálp lagit Gjálpar
brjót (er-at þegn í þrautir
þrekvandr), en hyggjandi.

Þeir tóku þar herfang mikit, ok fóru aptr í Barreyjar um haustið.

5. Annat sumar eptir[1] bjuggust þeir at fara vestr til Írlands. Þá rèðust þeir Bálki ok Hallvarðr vestan um haf, ok fóru út til Íslands, því at þaðan váru sagðir landskostir góðir. Bálki nam land í Hrútafirði; hann bjó á Bálkastöðum hvárumtveggja. Hallvarðr nam Súgandafjörð, ok Skálavík til Stiga, ok bjó þar. Þeir Þrándr ok Önundr kvámu á fund Eyvindar austmanns, ok tók hann vel við bróður sínum; en er hann vissi, at Önundr var þar kominn, þá varð hann reiðr, ok vildi veita hánum atgöngu. Þrándr bað hann eigi þat göra; kvað þat eigi standa, at göra úfrið norrœnum mönnum, allra sízt þeim, er með engri úspekt fara. Eyvindr kvað hann farit hafa fyrr, ok gört úfrið Kjarval konungi; sagði hann nú þess skyldu gjalda. Áttu þeir brœðr lengi um þetta at tala, allt þar til er Þrándr kvað eitt skyldu ganga yfir þá Önund báða. Lèt þá Eyvindr sefast. Dvöldust þeir þar lengi um sumarit, ok fóru þeir með Eyvindi í herfarir. Þótti hánum Önundr hinn mesti hreystimaðr. Fóru þeir til Suðreyja um haustið. Gaf Eyvindr Þrándi arf allan eptir föður þeirra, ef Björn andaðist fyrr en Þrándr. Váru þeir nú í Suðreyjum, þar til er þeir kvæntust, ok nökkura vetr síðan.

6. Þat bar næst til tíðinda, at Björn andaðist, faðir Þrándar; ok er þat frètti Grímr hersir, fór hann til móts

[1] *ulf.* C.

við Öndott kráku, og kallaði til fjárins eptir Björn; en Öndottr kvað Þránd eiga arf eptir föður sinn. Grímr kvað Þránd fyrir vestan haf, en Björn gauzkan at ætt, ok kvað konung eiga at erfa alla útlenda menn. Öndottr kvazt halda mundu fènu til handa Þrándi dóttursyni sínum. Fór Grímr við þat á brott, ok fèkk ekki af fjárheimtunni. Þrándr spurði nú lát föður síns, ok bjóst þegar af Suðreyjum, ok Önundr tréfótr með hánum; en þeir Úfeigr grettir ok Þormóðr skapti fóru út til Íslands með skuldalið sitt, ok kvámu út á Eyrum fyrir sunnan land, ok váru hinn fyrsta vetr með Þorbirni laxakarli. Síðan námu þeir Gnúpverjahrepp. Úfeigr nam hinn yzta[1] hlut, milli Þverár ok Kálfár; hann bjó á Úfeigsstöðum hjá Steinsholti; en Þormóðr nam hinn eystra hlut, ok bjó hann í Skaptaholti. Dœtr Þormóðar váru þær Þórvör móðir Þórodds goða á Hjalla, ok Þóru[2], móðir Þorsteins goða, föður Bjarna hins spaka. Nú er at segja frá þeim Þrándi ok Önundi, at þeir sigldu vestan um haf til Noregs, ok fengu svá mikit hraðbyri, at engi njósn fór um ferð þeirra, fyrr en þeir kvámu til Öndotts kráku. Hann tók vel við Þrándi, ok sagði hánum tilkall Gríms hersis um arf Bjarnar. Lízt mèr betr komit, frændi, at þú erfir föður þinn, en konungsþrælar. Hefir þèr ok gæfusamliga til tekizt, er engi veit um ferðir þínar; en grunar mik, at Grímr stefni at öðrumhvárum okkar, ef hann má. Vil ek, at þú takir arfinn undir þik, ok hafir þik til annarra landa. Þrándr kvezt svá göra mundu. Tók hann þá við fènu, ok bjóst sem skyndiligast í brutt ór Noregi. Áðr Þrándr sigldi á haf, þá spurði hann Önund trèfót, hvárt hann vildi eigi leita til Íslands. Önundr kvezt áðr vilja finna frændr sína ok vini suðr í landi. Þrándr mælti: þá munu vit nú skilja. Vilda ek, at þú sinnaðir frændum

[1] vestra, D. [2] Þórvör, D, Þórarna, C.

mínum; því at þangat man hefndum snúit, ef ek komumst undan. Man ek fara út til Íslands, ok svá vilda ek, at þú fœrir. Önundr hèt því. Skildu þeir með kærleikum. Fór Þrándr út til Íslands. Tóku þeir Úfeigr ok Þormóðr skapti vel við hánum. Þrándr bjó í Þrándarholti; þat er fyrir vestan Þjórsá.

7. Önundr fór suðr á Rogaland, ok hitti þar marga frændr sína ok vini. Dvaldist hann þar á laun með þeim manni, er Kolbeinn hèt. Hann spurði, at Haraldr konungr hafði tekit undir sik eignir hans, ok skipat þeim manni, er Hárekr hèt; hann var ármaðr konungs. Önundr fór til hans um nátt, ok tók hús á hánum. Var Hárekr til höggs leiddr. Önundr tók þar allt lausafè, þat er þeir náðu, en brenndu bœinn. Hafðist hann þá við í ymsum stöðum um vetrinn. Þetta haust drap Grímr hersir Öndott kráku, fyrir þat er hann náði eigi fènu til handa konungi; en Signý, kona Öndotts, bar á skip allt lausafé þeirra þegar hina sömu nátt, ok fór með sonu sína, Ásmund ok Ásgrím, til Sighvats föður síns. Litlu síðar sendi hón sonu sína í Sóknadal[1], til Hèðins fóstra síns, ok undu þeir þar litla hríð, ok vildu fara aptr til móður sinnar. Fóru þeir síðan, ok kvámu til Ingjalds tryggva í Hvini at jólum. Hann tók við þeim fyrir áeggjan Gyðu konu sinnar. Váru þeir þar um vetrinn. Um várit kvam Önundr norðr á Agðir, því at hann hafði spurt, at Öndottr var drepinn; en er hann fann Signýju, spurði hann hana, hverja liðveizlu þau vildi af hánum þiggja. Hón sagði, at þau vildi gjarna hefna Grími hersi fyrir víg Öndotts. Var þá sent eptir Öndotts sonum; ok er þeir fundu Önund trèfót, lögðu þeir saman lag[2] sitt, ok hèldu frèttum til[3] um athafnir Gríms. Um sumarit var ölhita[4] mikil at Gríms, því at hann hafði boðit

[1]) Sokkadal, D, Snóksdal, B. [2]) lið, B, D. [3]) *sic*, B, C. [4]) ölheita, B, C, D.

heim Auðuni jarli; ok er þat fréttu þeir Önundr ok Öndotts synir, fóru þeir til bœjar Gríms, ok báru þar eld at húsum, því at þeir kvámu á úvart, ok brenndu Grím hersi inni, ok nær þrjátigi manna. Þeir tóku þar marga góða gripi. Önundr fór til skógar; en þeir brœðr tóku bát Ingjalds fóstra síns, ok rèru í brutt, ok lágu í leyni skammt frá bœnum. Auðunn jarl kvam til veizlu, sem ætlat var, ok saknaði þar vinar í stað. Safnaði hann at sèr mönnum, ok dvaldist þar nökkurar nætr, ok frèttist ekki til Önundar ok þeirra fèlaga. Jarl svaf í lopti einu við þriðja mann. Önundr vissi öll tíðindi af bœnum, ok sendi eptir þeim brœðrum; ok er þeir fundust, spurði Önundr, hvárt þeir vildu heldr geyma bœinn, eðr ganga at jarli. Þeir kjöru at ganga at jarli. Þeir skutu stokki á loptsdyrnar, svá at hurðin brotnaði. Síðan greip Ásmundr þá tvá, er váru með jarli, ok rak niðr svá hart, at þeim hèlt við bana. Ásgrímr hljóp at jarli, ok bað hann greiða sèr föðurgjöld, því at hann hafði verit í atför ok ráðum með Grími hersi, þá er Öndottr var drepinn. Jarl kvezt ekki fè hafa hjá sèr, ok bað fresta um gjaldit. Ásgrímr setti þá spjótsoddinn fyrir brjóst jarli, ok bað hann greiða í stað. Jarl tók þá men af hálsi sèr, ok þrjá gullhringa ok guðvefjarskikkju[1]. Ásgrímr tók við fènu, ok gaf jarli nafn, ok kallaði hann Auðun geit. Þá er bœndr ok hèraðsmenn urðu varir við, at úfriðr myndi at kominn, gengu þeir út, ok vildu veita lið jarli. Varð þar hörð hríð, því at Önundr hafði margt manna. Þar fèllu margir góðir bœndr ok hirðmenn jarls. Nú kvámu þeir brœðr, ok sögðu, hversu farit hafði með þeim jarli. Önundr kvað þat illa, er jarl var eigi drepinn; væri þat Haraldi konungi hefnd nökkur fyrir þat, er vèr höfum misst fyrir hánum fè ok frændr vára[2]. Þeir kváðu jarli þetta meiri smán; ok fóru síðan á

[1]) gullvefvarskikkju, D. [2]) fè ok f. v. *tilf.* C.

brutt, ok inn í Súrnadal[1] til Eiríks ölfuss[2], lends manns. Hann tók við þeim um vetrinn öllum. Þá höfðu þeir samdrykkju um jólin við þann mann, er Hallsteinn hèt, ok kallaðr hestr, ok veitti Eiríkr fyrr, vel ok trúliga. Síðan veitti Hallsteinn, ok varð þeim þá at áskilnaði. Hann laust Eirík með dýrshorni. Eiríkr gat eigi hefnt sín, ok fór heim við þat. Þetta líkaði stórilla Öndotts sonum; ok nökkuru síðar fór Ásgrímr til bœjar Hallsteins, ok gekk inn einn, ok veitti Hallsteini mikinn áverka. Þeir hlupu upp, sem inni váru, ok sóttu at Ásgrími. Ásgrímr varðist vel, ok kvamst ór höndum þeim í myrkrinu; en þeir þóttust drepa hann. Þat frèttu þeir Önundr ok Ásmundr, ok hugðu, at Ásgrímr væri dauðr, ok þóttust ekki mega at göra. Rèð Eiríkr þeim, at þeir leitaði til Íslands; kvað þeim eigi duga mundu, at vera þar í landi, þegar konungr mætti sèr svá við koma. Þeir görðu svá; bjuggust nú til Íslands, ok hafði sitt skip hvárr þeirra. Hallsteinn lá í sárum, ok lèzt, áðr en þeir Önundr sigldu. Kolbeinn rèzt í skip með Önundi, sá er fyrr er getið.

8. Þeir Önundr ok Ásmundr lètu í haf, er þeir váru búnir, ok höfðu samflota. Þá kvað Önundr þetta:

Þótta ek hœfr at hrotta
hreggvindi fyrr seggjum,
þá er geirhríðar gnúði
grand hvasst, ok Súgandi.
Nú verðr á ske skorðu
(skáldi sígr) at stíga
út með einum fœti
Íslands á vit (þvísa).

Þeir höfðu útivist harða ok veðr þver mjök af suðri. Bar þá norðr í haf. Þeir fundu Ísland, ok váru þá komnir

[1]) Sýnnadal, B. [2]) Ölvisonar, B, D.

fyrir norðan Langanes, er þeir kenndust við. Þá var svá skammt í milli þeirra, at þeir töluðust við. Sagði Ásmundr, at þeir myndi sigla til Eyjafjarðar, ok því játluðu hvárirtveggja. Beittu þeir þá undir landit. Þá tók veðrit at styrma af landsuðri. En er þeir Önundr lögðu í nauðbeitu, þá lestist ráin. Felldu þeir þá seglit, ok í því rak þá til hafs undan. Ásmundr kvamst undir Hrísey, og beið til þess, er hánum byrjaði inn á[1] Eyjafjörð. Hánum gaf Helgi hinn magri Krœklingahlíð alla. Hann bjó at Glerá hinni syðri. Ásgrímr bróðir hans kvam út nökkurum vetrum síðar. Hann bjó at Glerá hinni nyrðri. Hann var faðir Elliðagríms, föður Ásgríms Elliðagrímssonar.

9. Nú er at segja frá Önundi trèfót, at þá rak undan nökkur dœgr. Síðan gekk veðrit á haf. Sigldu þeir þá at landinu. Kenndust þá við þeir er áðr höfðu farit, at þeir váru komnir vestr um Skaga. Sigldu þeir þá inn á Strandaflóa, ok nær suðrströndunum. Þá rèru at þeim sex menn á teinæringi, ok kölluðu upp á hafskipit, hverr fyrir rèði. Önundr nefndi sik, ok spurði, hvaðan þeir væri. Þeir kváðust vera húskarlar Þorvalds frá Dröngum. Önundr spurði, hvárt numin væri öll lönd um Strandirnar. Þeir kváðu lítið únumit á innströndum, en ekki norðr þangat. Önundr spurði skipverja sína, hvárt þeir vildi leita fyrir vestan landit, eða hafa slíkt, er þeim var til vísat. Þeir kjöru at kanna landit fyrst. Sigldu þeir þá inn eptir flóanum, ok lögðu fyrst á víkina fyrir Árnesi; skutu þar báti, ok rèru til lands. Þá bjó þar ríkr maðr, Eiríkr snara, er land hafði numit í milli Ingólfsfjarðar[2] ok Úfœru í Veiðileysu. En er Eiríkr vissi, at Önundr var þar kominn, bauð hann hánum af sèr at þiggja slíka hluti, sem hann vildi; en kvað lítið þat, er eigi væri numit áðr. Önundr

1) gaf innbyr í, D. 2) Ingólfshöfða, D.

kvezt sjá vilja fyrst, hvat þat væri. Fóru þeir þá inn yfir fjörðu, ok er þeir kvámu inn til Úfœru, mælti Eiríkr: hèr er á at líta; hèðan frá er únumit, ok inn til landnáms Bjarnar. Þar gekk fjall mikit fram þeim megin fjarðanna, ok var fallinn á snjár. Önundr leit á fjallit, ok kvað vísu þessa:

Rèttum gengr hin ranga
(rennr sæfarinn) æfi
(fákr um fold ok ríki
fleinhvessanda þessum;)
hefi ek lönd ok fjöld frænda
flýit, en hitt er nýjast:
kröpp eru kaup ef hreppig
Kaldbak, en ek læt akra.

Eiríkr svarar: margr hefir svá mikils misst í Noregi, at menn fá þess eigi bœtr. Hygg ek ok, at numin sè flestöll lönd í meginhèruðum; kann ek því eigi at fýsa þik í brutt hèðan. Man ek þat halda, at þú hafir af mínum jörðum þat er þèr hentar. Önundr kvezt þat þiggja mundu; ok nam síðan land frá Úfœru, ok þær þrjár víkr: Byrgisvík ok Kolbeinsvík ok Kaldbaksvík allt til Kaldbakskleifar. Síðan gaf Eiríkr hánum Veiðilausu alla, ok Reykjarfjörð, ok Reykjanes allt út þeim megin; en um rekann var ekki skilit, því at þeir váru svá nógir þá, at hverr hafði þat, er vildi. Önundr görði bú í Kaldbak, ok hafði mannmargt; en er fè hans tók at vaxa, átti hann annat bú í Reykjarfirði. Kolbeinn bjó í Kolbeinsvík, ok sat Önundr um kyrrt nökkura vetr.

10. Önundr var svá frækinn maðr, at fáir stóðust hánum, þótt heilir væri; hann var ok nafnkunnigr um allt land af forellrum sínum. Þessu næst hófust deilur þeirra Úfeigs grettis ok Þorbjarnar jarlakappa[1], ok lauk svá, at Úfeigr fèll fyrir Þorbirni í Grettisgeil[2] hjá Hæli. Þar varð

1) laxakarls, D. 2) Grettisgróf, B. D.

mikill liðsdráttr at eptirmáli með sonum Úfeigs. Var sent eptir Önundi trèfót, ok reið hann suðr um várit, ok gisti í Hvammi at Auðar hinnar djúpauðgu. Hón tók allvel við hánum, því at hann hafði verit með henni fyrir vestan haf. Þá var Ólafr feilan, sonarson hennar, fullroskinn. Mjök var Auðr þá ellimóð. Hón veik á við Önund, at hón vildi kvæna Ólaf frænda sinn, ok vildi, at hann bæði Áldísar[1] hinnar barreysku. Hón var brœðrunga Ásu, er Önundr átti. Önundi þótti þat vænligt, ok reið Ólafr suðr með hánum; ok er Önundr hitti vini sína ok mága, þá buðu þeir hánum til sín. Var þá talat um málin, ok váru lögð til Kjalarnessþings, því at þá var enn eigi sett Alþingi. Síðan váru málin lagin í görð, ok kvámu miklar bœtr fyrir vígin; en Þorbjörn jarlakappi[2] var sekr görr. Hans son var Sölmundr, faðir Sviðukára. Váru þeir frændr lengi utanlands síðan. Þrándr bauð heim Önundi ok þeim Ólafi, ok svá Þormóðr skapti[3]. Fluttu þeir þá bónorðit Ólafs. Var þat auðsótt, því at menn vissu, hver rausnarkona Auðr var. Var þessu keypt. Riðu þeir Önundr heim við svá búit. Auðr þakkaði Önundi liðveizlu við Ólaf. Þetta haust fèkk Ólafr feilan Áldísar[1] innar barreysku. Þá andaðist Auðr hin djúpauðga, sem segir í sögu Laxdœla.

11. Þau Önundr ok Ása áttu tvá sonu; hèt enn ellri Þorgeirr, en inn yngri Úfeigr grettir. Litlu síðar andaðist Ása. Eptir þat fèkk Önundr þeirrar konu, er Þórdís hèt; hón var dóttir Þorgríms frá Gnúpi í Midfirði, ok skyld Miðfjarðar Skeggja. Við henni átti Önundr þann son, er Þorgrímr hèt; hann var snemma mikill maðr ok sterkr, búsýslumaðr mikill ok vitr maðr. Önundr bjó í Kaldbak til elli; hann varð sóttdauðr, og liggr í Trèfótshaugi. Hann hefir fræknastr verit ok fimastr einfœttr maðr á Íslandi.

[1]) Ásdísar, D. [2]) laxakarl, D. [3]) Þormóði skapta, B. D.

Þorgrímr var fyrir sonum Önundar, þótt aðrir væri ellri; en er hann var hálfþrítugr at aldri, þá hafði hann hærur í höfði; því var hann kallaðr hærukollr[1]. Þórdís, móðir hans, giptist síðan norðr í Víðidal, Auðuni skökli; þeirra son var Ásgeirr at Ásgeirsá. Þeir Þorgrímr hærukollr ok brœðr hans áttu eignir miklar allir saman, ok skiptu engu með sèr. Eiríkr bjó í Árnesi, sem fyrr var getið. Hann átti Álöfu, dóttur Ingólfs ór Ingólfsfirði. Flosi hèt son þeirra; hann var efniligr maðr, ok átti marga frændr. Þá kvámu út hingat þrír brœðr, Ingólfr ok Úfeigr ok Eyvindr, ok námu þeir þá þrjá fjörðu, er við þá eru kenndir, ok byggðu þar síðan. Ólafr hèt son Eyvindar; hann bjó fyrst í Eyvindarfirði, en síðan at Dröngum, ok var mikill maðr fyrir sèr. Engi varð áskilnaðr með mönnum þar, meðan hinir ellri menn lifðu; en þá er Eiríkr var látinn, þótti Flosa Kaldbeklingar eigi hafa lögligar heimildir á jörðum þeim, er Eiríkr hafði gefit Önundi. Af því görðist sundrþykki mikit meðal þeirra; en þó hèldu þeir Þorgrímr, sem áðr. Ekki máttu þeir þá leika saman eiga. Þorgeirr var fyrir búi þeirra brœðra í Reykjarfirði, ok rèri jafnan til fiska, því at þá váru firðirnir[2] fullir af fiskum. Nú göra þeir ráð sitt í Víkinni. Maðr hèt Þorfinnr; hann var húskarl Flosa í Árnesi. Þenna mann sendi Flosi til höfuðs Þorgeiri. Hann leyndist í naustinu. Þenna morgin bjóst Þorgeirr á sjá at róa, ok tveir menn með hánum, ok hèt annarr Hámundr, en annarr Brandr. Þorgeirr gekk fyrstr; hann hafði á baki sèr leðrflösku, ok í drykk. Myrkt var mjök; ok er hann gekk ofan frá naustinu, þá hljóp Þorfinnr[3] at hánum, ok hjó með öxi á milli herða hánum, ok sökk öxin ok skvakkaði[4] við. Hann lèt lausa öxina, því at hann

1) hærukarl, D. 2) firðir allir, D. 3) *her mangler eet Blad i* D; *det næste Blad begynder med* fullt verð &c. 4) skrapaði, B; skvattaði, C.

ætlaði, at eigi mundi þurfa um at binda, ok vildi forða sèr sem skjótast. Er þat af Þorfinni at segja, at hann hljóp norðr í Árnes, ok kvam þar áðr enn alljóst var, ok sagði víg Þorgeirs, ok kvezt mundu þurfa ásjá Flosa; kvað þat ok eitt til, at bjóða sættir; ok bœtir þat helzt várt mál, svá mikit sem at er orðit. Flosi kvezt fyrst mundu hafa fréttir; ok ætla ek, at þú sèrt allhræddr eptir stórvirkin. Nú er at segja frá Þorgeiri, at hann snaraðist við höggit, ok kom öxin í flöskuna, en hann varð ekki sár. Þeir leituðu ekki mannsins, því at myrkt var at. Rèru þeir út eptir fjörðum, ok kvámu í Kaldbak, ok sögðu atburð þenna. Þeir gerðu at þessu kalls mikit, ok kölluðu hann Þorgeir flöskubak, ok svá hèt hann síðan. Þá var þetta kveðit:

Fyrr lauguðu frægir
fránhvítinga rítar
rausnarmenn í ranni
ræfrhvössu bensæfar;
nú rauð, sá er var víða
vómr frá tekinn sóma,
benjaskóðs af bleyði
bæði hlýr í sýru.

12. Í þann tíma kom hallæri svá mikit á Ísland, at ekki hefir jafnmikit komit. Þá tók af náliga allan sjáfarafla ok reka. Þat stóð yfir mörg misseri. Á einu hausti urðu þangat sæhafa kaupmenn á hafskipi, ok brutu þar í víkinni. Flosi tók við þeim fjórum eða fimm. Steinn hèt sá, er fyrir þeim var. Víða vistuðust þeir þar um víkina, ok ætluðu at göra sèr skip ór skipbrotunum, ok varð þeim þat úhœgt. Skipit varð lítið til skutanna, en breitt um miðbyrðit. Um várit kom veðr mikit af norðri; þat hèlzt nær viku. Eptir veðrit könnuðu menn reka sína. Þorsteinn hèt maðr, er bjó á Reykjanesi. Hann fann hval rekinn

innan fram á nesinu, þar sem hèt á Rifskerjum; þat var reyðr mikil. Hann sendi þegar mann til Flosa í Vík, ok svá til næstu bœja. Einarr hèt sá maðr, er bjó at Gjögri; hann var landseti, Kaldbeklinga, ok skyldi geyma reka þeirra þeim megin fjarða. Hann varð varr við, at hvalrinn var rekinn. Hann tók þegar skip sitt, og rèri yfir um fjörðuna til Byrgisvíkr. Þaðan sendi hann mann í Kaldbak; ok er þetta spurði Þorgrímr ok þeir brœðr, bjuggust þeir sem hvatast, ok váru tólf á teinæringi. Þeir Kolbeinssynir fóru ok með þeim, Ívarr ok Leifr, ok váru 6 saman. Allir bœndr, þeir er við komust, fóru til hvalsins. Nú er at segja frá Flosa, at hann sendi eptir frændum sínum norðr í Ingólfsfjörð ok Úfeigsfjörð, ok eptir Ólafi Eyvindarsyni, er þá bjó at Dröngum. Flosi kom fyrst, ok þeir Víkrmenn. Þeir tóku þegar til skurðar, ok var dreginn á land[1], sá er skorinn var. Þeir váru nær 20 menn í fyrstu; en skjótt fjölgaðist fólkit. Í því komu Kaldbeklingar með 4 skip. Þorgrímr veitti tilkall til hvalsins, ok fyrirbauð Víkrmönnum skurð ok skipti ok brautflutning á hvalnum. Flosi bað hann sýna, ef Eiríkr hefði gefit Önundi trèfót með ákveðnum orðum rekann, ella kvezt hann mundu vígi verja. Þorgrímr þóttist liðfár, ok rèð því eigi til atgöngu. Þá rèri skip innan yfir fjörðu, ok sóttu knáliga róðrinn. Þeir komu at brátt. Þar var Svanr af Hóli ór Bjarnarfirði, ok húskarlar hans. Ok þegar hann kom, bað hann Þorgrím eigi láta ræna sik; en þeir váru áðr vinir miklir, ok bauð Svanr hánum lið sitt. Þeir brœðr kváðust þat þiggja mundu. Lögðu þeir þá at röskliga. Þorgeirr flöskubakr rèð fyrst upp á hvalinn at húskörlum Flosa. Þorfinnr, er fyrr var getið, skar hvalinn. Hann var fram við höfuðit, ok stóð í spori, er hann hafði gört sèr. Þorgeirr mælti: þar fœri ek

[1]) upp, *ulf.* B.

þèr öxi þína. Síðan hjó hann á hálsinn, svá at af tók höfuðit. Flosi var uppi á mölinni, er hann sá þetta. Hann eggjaði þá sína menn til móttöku. Nú berjast þeir lengi, ok veitti Kaldbeklingum betr. Fáir menn höfðu þar vápn, nema öxar þær, er þeir skáru með hvalinn, ok skálmir. Hrukku Víkrmenn af hvalnum í fjöruna. Austmenn höfðu vápn, ok urðu skeinuhættir. Steinn stýrimaðr hjó fót undan Ívari Kolbeinssyni; en Leifr, bróðir Ívars, laust fèlaga Steins í hel með hvalrifi. Þá var með öllu barit, því er til fèkkst, ok fèllu þar menn af hvárumtveggjum. Þessu næst kvámu þeir Ólafr frá Dröngum með mörgum skipum. Þeir veittu Flosa. Urðu Kaldbeklingar þá bornir ofrliði. Þeir höfðu áðr hlaðit skip sín. Svanr bað þá ganga á skip sín. Lètu þeir þá berast fram at skipunum. Víkrmenn sóttu þá eptir; ok er Svanr var kominn at sjánum, hjó hann til Steins stýrimanns, ok veitti hánum mikinn áverka. Síðan hljóp hann á skip sitt. Þorgrímr særði Flosa miklu sári, ok komst við þat undan. Ólafr hjó til Úfeigs grettis, ok særði hann til úlífis. Þorgeirr þreif Úfeig í fang sèr, ok hljóp með hann á skip. Rèru þeir Kaldbeklingar inn yfir fjörðu. Skildi þá með þeim. Þetta var kveðit um fundinn:

Hörð, frá ek, heldr at yrði
hervápn at Rifskerjum,
mest því at margir lustu
menn slyppir hvalklyppum;
en málmgautar móti
mjök fast hafa kastað
(oss lízt ímun þessi
úknyttin) þvestslyttum.

Síðan varð komit á með þeim griðum, ok lögðu þeir málin til alþingis. Veittu þeir Kaldbeklingum, Þóroddr goði ok Miðfjarðar-Skeggi ok margir Sunnlendingar. Varð Flosi sekr,

ok margir þeir, er at höfðu verit með hánum. Varð hánum þá fèskylft mjök, því at hann vildi einn halda upp fèbótum. Þeir Þorgrímr gátu eigi sýnt, at þeir hefði fè lagit fyrir jarðirnar ok rekann, er Flosi kærði eptir. Þorkell máni hafði þá lögsögn. Var hann þá beiddr órskurðar. Hánum kvezt þat lög sýnast, at nökkut hefði fyrir komit, þótt eigi væri fullt verð; því at svá gerði Steinvör hin gamla við Ingólf afa minn, at hón þá af hánum Rosmhvalanes allt, ok gaf fyrir heklu flekkótta, ok hefir þat aldri rift orðit; munu þar stœrri rið í vera. En hèr legg ek til ráð, segir hann, at skipt sè brotgeiranum, ok hafi hvárirtveggju at jafnaði; síðan sè þat lögtekit, at hverr eigi reka fyrir sinni jörðu. Þetta var gört. Var þá svá skipt til, at þeir Þorgrímr lètu Reykjarfjörð, ok allt út þeim megin, en þeir skyldu eiga Kamb. Úfeigr var bœttr miklu fè. Þorfinnr var úgildr. Þorgeiri var bœtt fyrir fjörráð. Síðan sættust þeir. Flosi rèzt til Noregsferðar með Steini stýrimanni, en seldi jarðir sínar í Víkinni Geirmundi hjúkatimbri[1]. Bjó hann þar síðan. Skip þat, er kaupmenn höfðu gört, var mjök breiðvaxit. Þat kölluðu menn Trèkylli[2], ok þar er Víkin við kennd. Á því fór Flosi utan, ok varð aptrreka í Öxarfjörði. Þaðan af gerðist saga Böðmóðs ok Grímúlfs ok Gerpis.

13. Eptir þetta skiptu þeir Þorgrímr ok Þorgeirr brœðr fè með sèr; tók Þorgrímr lausafè, en Þorgeirr löndin. Rèzt Þorgrímr þá inn til Miðfjarðar, ok keypti land at Bjargi með ráði Skeggja. Þorgrímr átti Þórdísi, dóttur Ásmundar undan Ásmundargnúpi, er numit hafði Þingeyrasveit. Þau Þorgrímr ok Þórdís áttu son, er Ásmundr hèt; hann var mikill maðr ok sterkr, ok vitr maðr, ok hærðr manna bezt. Hann hafði snemma hærur í höfði; því var hann kallaðr hærulangr eða hærulagðr[3]. Þorgrímr görðist þá búsýslumaðr

1) hjúka, C, D. 2) Trèkylling, D. 3) eða hærulagðr, u. B, D.

mikill, og hafði alla menn mjök í starfa, þá er með hánum váru. Ásmundr vildi lítt vinna, ok var fátt um með þeim feðgum. Fór svá þar til Ásmundr var roskinn at aldri. Þá beiddi Ásmundr fararefna af föður sínum. Þorgrímr kvað þau lítil verða mundu, ok fèkk hánum þó nökkut af flytjanda eyri. Fór Ásmundr þá utan, ok græddist hánum brátt fè. Hann sigldi til ýmissa landa, ok görðist hinn mesti kaupmaðr ok vellauðigr. Hann var vinsæll maðr ok skilríkr, ok átti marga frændr í Noregi, þá er göfgir váru. Á einu hausti vistaðist Ásmundr austr í Vík með göfgum manni, þeim er Þorsteinn hèt. Hann var upplenzkr maðr at ætt, ok átti systur, er Rannveig hèt; hón var hinn bezti kvennkostr. Þeirrar konu bað Ásmundr ok fèkk með ráði Þorsteins frænda hennar. Staðfestist Ásmundr þar um hríð, ok var vel virðr. Þau Rannveig áttu þann son, er Þorsteinn hèt, manna fríðastr ok sterkr maðr, raddmaðr mikill, ok hár maðr á vöxt, ok nökkut seinligr í viðbragði, því var hann drómundr kallaðr. En er Þorsteinn var lítt á legg kominn, tók móðir hans sótt ok andaðist. Eptir þat festi Ásmundr eigi yndi í Noregi. Tóku þá móðurfrændr Þorsteins við hánum ok fè hans; en Ásmundr rèzt þá enn í sigling, ok varð nafnfrægr maðr. Ásmundr kom skipi sínu í Húnavatn. Þá var Þorkell krafla höfðingi yfir Vatnsdælum[1]. Hann frètti útkvámu Ásmundar. Reið Þorkell þá til skips, ok bauð Ásmundi til sín Þorkell bjó á Márstöðum í Vatnsdal. Fór Ásmundr þangat til vistar. Þorkell var son Þorgríms kornsárgoða[2], hann var stórvitr maðr. Þetta var eptir útkomu Friðreks byskups, ok þeirra Þorvalds Koðránssonar. Þeir bjuggu þá at Lækjamóti, er þetta var. Þeir boðuðu kristni fyrst fyrir norðan land. Lèt Þorkell primsignast, ok margir menn með hánum. Margt bar til tíðinda um

[1]) Vatnsdælingum, D. [2]) Karms riddara goða, D, Karms argoða (arsgoða C,) B, C.

sameign þeirra byskups ok Norðlendinga, þat er eigi kemr við þessa sögu. Með Þorkeli fœddist upp kona sú, er Ásdís hèt; hón var dóttir Bárðar Jökulssonar, Ingimundarsonar hins gamla, Þorsteinssonar, Ketilssonar raums. Móðir Ásdísar var Áldís, dóttir Úfeigs grettis, sem fyrr er sagt. Ásdís var úgefin, ok þótti vera hinn bezti kvennkostr, bæði sakir ættar ok fjár. Ásmundi leiddist nú í siglingum. Vildi hann nú staðfestast á Íslandi. Hefir hann þá uppi orð sín, ok biðr þessar konu. Þorkell vissi görla skil á hánum, at hann var ríkr maðr ok ráðinn til fjárhalds; ok fór þat fram, at Ásmundr fèkk Ásdísar. Görðist hann þá aldavinr Þorkells, ok búsýslumaðr mikill, lögvitr ok framgjarn. Litlu síðar andaðist Þorgrímr hærukollr at Bjargi. Tók Ásmundr arf eptir hann, ok bjó þar síðan.

14. Ásmundr hærulangr setti bú at Bjargi, mikit ok reisuligt, ok hafði mannmargt með sèr. Hann var vinsæll maðr. Þessi váru börn þeirra Ásdísar. Atli var ellstr. Hann var gegn maðr ok gæfr, hœgr ok hógværr; við hann líkaði hverjum manni vel. Annan son áttu þau, er Grettir var kallaðr. Hann var mjök údœll í uppvexti sínum; fátalaðr ok úþýðr, bellinn[1] bæði í orðum ok tiltektum. Eigi hafði hann ástríki mikit af Ásmundi föður sínum; en móðir hans unni hánum mikit. Grettir Ásmundarson var fríðr maðr sýnum, breiðleitr ok skammleitr, rauðhærðr ok næsta frekknóttr, eigi bráðgörr, meðan hann var á barnsaldri[2]. Þórdís hèt dóttir Ásmundar, er síðan átti Glúmr, son Úspaks Kjarlakssonar af Skriðinsenni[3]. Rannveig hèt önnur dóttir Ásmundar. Hana átti Gamli Þóraldsson, Vindlendingr. Þau bjuggu á Melum í Hrútafirði. Þeirra son var Grímr. Sonr Glúms ok Þórdísar Ásmundardóttur var Úspakr, er deildi við Odd Úfeigsson, sem segir í Bandamannasögu.

1) hvepsinn, D. 2) í bernsku, B, D. 3) Skriðncsenni, B, D.

Grettir óx upp at Bjargi, þar til er hann var tíu vetra gamall. Hann tók þá heldr við at gangast. Ásmundr bað hann starfa nökkut. Grettir sagði sèr þat eigi mundu vera vel hent, ok spurði þó at, hvat hann skyldi göra. Ásmundr svarar: þú skalt gæta heimgása minna. Grettir svarar ok mælti: lítið verk ok leðrmannligt. Ásmundr svarar: leys þú þetta vel af hendi, ok man þá batna með okkr. Síðan tók Grettir við heimgásunum. Þær váru 50, ok með kjúklingar margir. Eigi leið langt, áðr enn hánum þóttu þær heldr bágrækar, en kjúklingar seinfœrir. Hánum görði mjök hermt við þessu, því at hann var lítill skapdeildarmaðr. Nökkuru síðar fundu förumenn kjúklinga dauða úti ok heimgæss vængbrotnar. Þetta var um haustið. Ásmundi líkaði stórilla, ok spurði, hvárt Grettir hefði drepit fuglana. Hann glotti at, ok svarar:

Þat göri ek víst, er vetrar,
ving ek háls á kjúklingum;
enn þótt ellri finnist,
einn berr ek af sèrhverri.

Ok skaltu eigi lengr af þeim bera, sagði Ásmundr. Vinr er sá annars, er ills varnar, sagði Grettir. Fást man þèr verk annat, sagði Ásmundr. Fleira veit sá, er fleira reynir, sagði Grettir; eðr hvat skal ek nú göra? Ásmundr svarar: þú skalt strjúka bak mitt við eld, sem ek læt jafnan göra. Heitt man þat um hönd, sagði Grettir; en þó er verkit löðrmannligt[1]. Fór nú svá fram um hríð, at Grettir heldr þessum starfa. Tekr nú at hausta; görðist Ásmundr heitfengr mjök, ok eggjar Gretti at strjúka fast bak sitt. Þat var háttr í þann tíma, at eldaskálar váru stórir á bœjum. Sátu menn þar við langelda á öptnum. Þar váru borð sett fyrir menn, ok síðan sváfu menn upp[2] frá eldunum. Konur

[1]) vesalmannligt, C. D. [2]) út, D.

unnu þar ok[1] tó á daginn. Þat var eitt kveld, at Grettir skyldi hrífa bak Ásmundar, at karl mælti: nú mantu verða af þèr at draga slenit, mannskræfan, segir hann. Grettir segir: illt er at eggja úbilgjarnan. Ásmundr mælti: aldri er dugr í þèr. Grettir sèr nú, hvar stóðu ullkambar í setinu; tekr kambinn, ok lætr ganga ofan eptir baki Ásmundar. Hann hljóp upp, ok varð óðr við, ok vildi ljósta Gretti með staf sínum, en hann skauzt undan; þá kvam húsfreyja at, ok spurði, hvat þeir ættist við. Grettir kvað þá vísu þessa:

Mik vill menja stökkvir
(mjök kenn ek þess) brenna,
(hoddagrund!) á höndum
(höfugt ráð er þat) báðum.
Læt ek á hringa hreyti,
(hörgerðr!) tekit verða
(gjör sè ek gildra sára
gögl) úskornum nöglum.

Illa þótti húsfreyju, er Grettir hafði þetta til bragðs tekit, ok kvað hann eigi fyrirleitinn verða mundu. Eigi batnaði frændsemi þeirra Ásmundar við þetta. Nökkurri stundu síðar talaði Ásmunðr til, at Grettir skyldi geyma hrossa hans. Grettir kvað sèr þat betra þikkja, enn bakeldagjörðin. Þá skaltu svá at fara, sagði Ásmundr, sem ek býð þèr. Hryssu á ek bleikalótta, er ek kalla Keingálu; hón er svá vís at um veðráttu ok vatnagang, at þat man aldri bresta, at þá man hríð eptir koma, ef hón vill eigi á jörð ganga; þá skaltu byrgja í húsi hrossin, en halda þeim norðr á hálsinn, þegar er vetr leggr á; þætti mèr þurfa, at þú leystir þetta verk betr af hendi, en þau tvau, sem áðr hefi ek skipat þèr. Grettir svarar: þetta er kalt verk ok karl-

1) *ulf.* B.

mannligt; en illt þykir mèr at treysta merrinni, því at þat veit ek öngvan fyrr gjört hafa. Nú tekr Grettir við hrossageymslunni, ok leið svá fram yfir jól; þá gjörði á kulda mikla með snjófum ok illt til jarða. Grettir var lítt settr at klæðum, en maðr lítt harðnaðr; tók hann nú at kala, en Keingála[1] stóð á, þar sem mest var svæðit, í hverju illviðri; aldri kvam hón svá snemma í haga, at hón myndi heim ganga fyrir dagsetr. Grettir hugsar þá, at hann skal gjöra eitthvert þat bellibragð, at Keingálu yrði goldit fyrir útiganginn. Þat var einn morgin snemma, at Grettir kvam til hrossahúss, lýkr upp, ok stóð Keingála fyrir stalli; því at þótt hrossum væri fóðr gefit, þeim er með henni váru, þá hafði hón þat ein. Nú fór Grettir upp á bak henni; hann hafði hvassan kníf í hendi, ok rekr[2] um þverar herðar Keingálu, ok lætr svá ganga aptr tveim megin hryggjar. Hrossit bregðr nú við hart, því at þat var feitt ok fælit; eyss svá, at hófarnir brustu í veggjunum. Grettir fèll af baki; ok er hann kvamst á fætr, leitar hann til bakferðar; er þeirra viðreign en snarpasta, ok svá lýkr, at hann flær af henni alla baklengjuna aptr á lend; rekr síðan út hrossin, ok til haga. Eigi vildi Keingála bíta, nema til baksins; en er skammt var af hádegi, bregðr hón við, ok hleypr heim til húss. Grettir byrgir nú húsit, ok gengr heim. Ásmundr spyrr Gretti, hvar hrossin væri. Grettir kvezt geymt[3] hafa í húsi eptir vanda. Ásmundr segir, at þá myndi skammt til hríðar, er hrossin vildu eigi á standa í þvílíku veðri. Grettir svarar: skýzt þeim mörgum vísdómrinn, er betri ván er at. Líðr nú af nóttin, ok kvam eigi hríðin. Rekr Grettir hrossin, ok þolir Keingála eigi í haga. Undarligt þótti Ásmundi þat, en veðráttu brá eigi úr því, sem áðr hafði

[1]) *saal.* B, C, *overalt;* A *har vexelviis* Keingala *og* Kingala: D *alene det sidste.*
[2]) þverskurð, *tilf.* C, D. [3]) byrgt, B, C, D.

verit. Enn þriðja morgun fór Ásmundr til hrossanna, ok at[1] Keingálu, ok mælti: illa þyki mèr hrossin við hafa orðit at jafngóðum vetri; en þú mant sízt bregðast at bakinu[2], Bleikála. Verðr þat, er varir, sagði Grettir, ok svá hitt, er eigi varir. Ásmundr strauk bakit á hrossinu, ok fylgdi þar húðin. Hánum þótti undarligt, hví svá var orðit, ok kvað Gretti þessu valda mundu. Grettir glotti at, ok svaraði öngvu. Bóndi fór heim, ok var málóði mjök. Hann gekk til eldaskála, ok heyrði, at húsfreyja mælti: vel skyldi nú reynzt hafa hrossageymslan frænda míns. Ásmundr kvað vísu:

Fyrst hefir flegna trausta
(fær prettað mik Grettir;
fljóð eru flest hin prúðu
fullmálug) Keingálu.
Víst man venja flestar
vitr drengr af sèr lengi
(hróðr nemi hrings hin fríða
hlín) kvaðningar mínar.

Húsfreyja svarar: eigi veit ek, hvárt mèr þykir meir frá móti, at þú skipar hánum jafnan starfa, eða hitt, at hann leysir alla einn veg af hendi. Nú skal ok um enda gjört fyrir þat, sagði Ásmundr; en hafa skal hann viðrgjörning því verra. Telì þá hvárigir á aðra, sagði Grettir; ok svá fór fram um stund. Ásmundr lèt drepa Keingálu. Mörg bernskubrögð gjörði Grettir, þau sem eigi eru í sögu sett. Hann gjörðist nú mikill vexti; eigi vissu menn gjörla afl hans, því at hann var úglíminn; orti hann jafnan vísur ok kviðlinga, ok þótti heldr níðskældinn. Eigi lagðist hann í eldaskála, ok var fátalaðr lengstum.

15. Þá váru margir uppvaxandi menn í Miðfirði[3]. Skáld-

---

1) tók á, B, C, D. 2) bakheldunum, C, D. 3) ok Hrútafirði, *tilf.*, C, D,

torfa[1] bjó þá á Torfustöðum. Bessi hèt son hennar[2]; hann var manna gjörfiligastr ok skáld gott. Þeir bjuggu á Mel bræðr, Kórmákr ok Þorgils. Með þeim óx upp sá maðr, er Oddr hèt. Hann var framfærslumaðr þeirra, ok var kallaðr Oddr úmagaskáld. Auðunn hèt maðr; hann óx upp á Auðunarstöðum í Víðidal; hann var gegn maðr ok góðfengr, ok sterkastr norðr þar sinna jafnaldra. Kálfr Ásgeirsson bjó á Ásgeirsá, ok Þorvaldr bróðir hans. Atli, bróðir Grettis, gjörðist ok þroskamaðr, ok allra manna gæfastr; við hann líkaði hverjum manni vel. Þessir lögðu knattleika með sèr[3] á Miðfjarðarvatni; kvámu þar til Miðfirðingar ok Víðdœlar; þar kvámu ok margir menn ór Vestrhópi ok af[4] Vatnsnesi, svá ok ór Hrútafirði. Sátu þeir þar við, er lengra fóru til[5]. Var þar skipat saman þeim sem jafnsterkastir váru, ok varð at því hin mesta gleði lengstum á haustum. Grettir fór til leika fyrir bœn Atla bróður síns, þá er hann var fjórtán vetra gamall Síðan var skipat mönnum til leiks. Var Gretti ætlat at leika við Auðun, er fyrr var nefndr; hann var þeirra nökkurum vetrum eldri. Auðunn sló knöttinn yfir höfuð Gretti, ok gat hann eigi náð; stökk hann langt eptir ísinum. Grettir varð reiðr við þetta, ok þótti Auðunn vilja leika á sik; sœkir þó knöttinn ok kemr aptr, ok þegar hann náði til Auðunar, setr hann knöttinn rètt framan í enni hánum, svá at sprakk fyrir. Auðunn sló Gretti með knattgildrunni, er hann hèlt á, ok kom lítt á, því at Grettir hljóp undir höggit; tókust þeir þá á fangbrögðum, ok glímdu; þóttust menn þá sjá, at Grettir var sterkari, enn menn ætluðu, því at Auðunn var rammr at afli. Áttust þeir lengi við, en svá lauk, at Grettir fèll; lèt Auðunn þá fylgja

1) Torfi skáldi, B. 2) hans. B. 3) saman, A. 4) *tilf.*, C. D. 5) Sátu þeir lengst við, er lengra kvamu til, B; satu þeir þar við, sem lengst varu til komnir, B, D.

knè kviði, ok fór illa með hann. Hlupu þeir þá til Atli ok Bessi ok margir aðrir, ok skildu þá. Grettir kvað eigi þurfa at halda á sèr, sem ólmum hundi, ok mælti þetta: þræll einn þegar hefnist, en argr aldri. Eigi lètu menn þetta sèr at sundrþykki verða, því at þeir Kálfr ok Þorvaldr brœðr vildu at þeir væri sáttir; váru þeir ok skyldir nökkut Auðunn ok Grettir, ok hèlzt leikrinn sem áðr, ok varð eigi til sundrþykkis fleira.

16. Þorkell krafla gjörðist nú gamall mjök; hann hafði Vatnsdœla goðorð, ok var höfðingi mikill. Hann var aldavin Ásmundar hærulangs, sem tengdum þeirra hœfði. Hann var því vanr, at ríða til Bjargs hvert vár, at sœkja þangat til kynnis; ok enn gjörði hann svá næsta vár eptir þat, sem áðr var sagt, at hann fór til Bjargs. Tóku þau Ásmundr ok Ásdís við hánum báðum höndum; var hann þar þrjár nætr, ok töluðu þeir mágar marga hluti milli sín. Þorkell spurði, hversu Ásmundi segði hugr um sonu sína, hverir iðnarmenn þeir mundu verða. Ásmundr kvezt ætla, at Atli yrði búmaðr mikill, forsjáll ok fèmaðr. Þorkell svarar: þarfr maðr ok þèr líkr; en hvat segir þú af Gretti? Ásmundr mælti: af hánum er þat at segja, at hann man verða sterkr maðr ok ústýrilátr; þykkjumikill ok þungr hefir hann mèr orðit. Þorkell svarar: eigi er þat heillavænligt, mágr, sagði hann; en hversu skulum vit skipa um þingferð okkra í sumar? Ásmundr svarar: ek gjörumst þungfœrr, ok vilda ek sitja heima. Viltu at Atli fari fyrir þik? sagði Þorkell. Hann þykjumst ek eigi missa mega, segir Ásmundr, fyrir sakir starfa ok aldráttar, en Grettir vill ekki starfa; er hann svá viti borinn, at ek get, at hann kunni halda upp lögsögn[1] fyrir mik með þinni umsjá. Þú skalt ráða, mágr, segir Þorkell. Reið hann nú heim, þá er hann var

[1]) lögskilum, B, C.

búinn, ok leysti Ásmundr hann burt með góðum gjöfum. Nökkuru síðar bjóst Þorkell heiman til þings; hann reið með 60 manna, fóru þeir allir með hánum, er í hans goðorði váru. Kemr hann til Bjargs, ok reið Grettir þaðan með hánum. Þeir riðu suðr heiði þá, er Tvídœgra heitir. Áfangar váru litlir á fjallinu, ok riðu þeir mikinn ofan í byggðina; ok er þeir kvámu ofan í Fljótstungu[1], þótti þeim mál at sofa, ok hleyptu beizlum af hestum sínum, ok lètu ganga með söðlum. Lágu þeir [langt á dag fram[2] ok sváfu; en er þeir vöknuðu, svipuðust menn at hestum sínum; höfðu hestarnir sinn veg farit hverr þeirra, en sumir höfðu velzt[3]. Grettir fann seinast sinn hest. Þat var þá háttr, at menn vistuðu sik sjálfir til þings, ok reiddu flestir mali um söðla sína. Söðull var undir kviði niðri á hesti Grettis, en í burt malrinn; ferr hann nú ok leitar, ok fann eigi; sèr hann nú, hvar maðr gengr, sá fór hart. Grettir spyrr, hverr þar fœri. Hann svarar, ok kvezt Skeggi heita, ok vera húskarl norðan ór Ási í Vatnsdal; er ek í ferð með Þorkeli bónda, sagði hann, en mèr hefir tekizt til gálausliga, ek hefi týnt vistamal mínum. Grettir svarar: eindœmin eru verst, ek hefi ok týnt mal þeim, er ek átti, ok leitum nú báðir samt. Þat líkaði Skeggja vel. Ganga þeir nú um hríð; en er minnst varði, tekr Skeggi á rás upp eptir móunum ok grípr þar upp malinn. Grettir sá, er hann laut, ok spyrr, hvat hann tók upp. Malinn minn, segir Skeggi. Hverir bera þat fleiri, enn þú? sagði Grettir; ok lát mik sjá, því at margt er öðru líkt. Skeggi kvað öngvan mann taka af sèr, þat er hann ætti. Grettir þreif til malsins, ok toguðust þeir um hann, ok vildi sitt mál hvárrtveggi hafa. Undarliga ætli þèr, segir húskarlinn, þó menn sè eigi jafnstórauðgir allir, sem þèr, Vatnsdœlar[4], at menn

1) Egvisblíð, D. 2) *fra* [a fram langt, A 3) meizt, C, D. 4) Miðfirðingar, C, D.

muni eigi þora at halda á sínu fyrir yðr. Grettir kvað þetta eigi eptir mannvirðingu ganga, þótt hverr hefði þat, er ætti. Skeggi mælti: of fjarri er nú Auðunn at kyrkja þik, sem við knattleikinn. Vel er þat, sagði Grettir; en eigi mantu mik kyrkja, hvern veg sem hitt hefir verit. Skeggi greip þá öxi, ok hjó til Grettis; en er Grettir sá þat, þreif hann vinstri hendi öxarskaptit fyrir framan hendr Skeggja, svá hart[1], at þegar varð laus öxin. Grettir setti þá sömu öxi í höfuð hánum, svá at þegar stóð í heila; fèll húskarl þá dauðr til jarðar. Grettir tók malinn, ok kastar um söðul sinn. Hann reið síðan eptir förunautum sínum. Þorkell reið undan, því at hann vissi eigi, at þetta myndi til hafa borit. Menn söknuðu nú Skeggja ór flokkinum; en er Grettir fann þá, spyrja þeir hann, hvat hann vissi til Skeggja. Grettir kvað þá vísu:

Hygg ek, at hljóp til Skeggja
hamartröll með för ramri
(blóð var á gunnar gríði
gráð) fyrir stundu áðan.
Sú gein um haus hánum
harðmynnt er lítt sparði
(var ek bjá viðreign þeira)
vígtenn, ok klauf enni.

Þá hlupu fylgdarmenn Þorkels upp, ok sögðu eigi mundu tröll hafa tekit manninn um ljósan dag. Þorkell þagnaði, ok mælti síðan: önnur efni munu í vera, ok man Grettir hafa drepit hann; eða hvat bar til? Grettir segir þá allan áskilnað þeirra. Þorkell mælti: all-illa hefir þetta til tekizt, því at Skeggi var fenginn til fylgdar við mik, en maðr góðættaðr, ok man ek taka málit[2] á þann hátt, at ek man bœta slíku, sem dœmt verðr, en sektum má ek eigi ráða;

[1]) *tilf.* B, C, D. [2]) saal, B, C, D; ámælit, A.

eru tveir kostir fyrir hendi við þik, Grettir, hvárt þú vilt heldr fara til þings, ok hætta á, hvern veg til tekst, eða hverfa hèr aptr. Grettir kjöri at fara til þings, ok svá var, at hann fór. Var þetta mál kært[1] af erfingjum hins vegna. Gekk Þorkell til handsala, ok hèlt upp fèbótum; en Grettir skyldi vera sekr, ok vera utan þrjá vetr. En er þeir riðu af þingi höfðingjarnir, áðu þeir uppi undir Sleðaási, áðr enn þeir skildu; þá hóf Grettir stein þann, er þar liggr í grasinu, ok nú heitir Grettishaf. Þá gengu til margir menn, at sjá steininn, ok þótti þeim mikil furða, at svá ungr maðr skyldi hefja svá mikit bjarg. Reið Grettir heim til Bjargs, ok sagði frá ferðum sínum. Ásmundr tók lítt á, ok kvað hann óeirðarmann verða mundu.

17. Hafliði hèt maðr, er bjó á Reyðarfelli á Hvítársíðu; hann var siglingamaðr ok átti skip í för; þat stóð uppi í Hvítá. Sá maðr var á skipi með hánum, er Bárðr hèt; hann átti konu unga ok fríða. Ásmundr sendi mann til Hafliða, at hann skyldi taka við Gretti, ok sjá um með hánum. Hafliði kvað sèr sagt, at maðrinn væri vanstilltr; en fyrir sakir vináttu þeirra Ásmundar tók hann við Gretti. Bjóst hann þá til utanferðar. Engi vildi Ásmundr fararefni fá hánum, utan hafnest ok lítið af vaðmálum. Grettir bað hann fá sèr vápn nökkut. Ásmundr svarar: eigi hefir þú mèr hlýðinn verit, veit ek ok eigi, hvat þú munir þat með vápnum vinna, er þarft er; man ek ok þau eigi til láta. Grettir mælti: þá er eigi þat at launa, sem eigi er gjört. Síðan skildu þeir feðgar með litlum kærleikum. Margir báðu hann vel fara, en fáir aptr koma. Móðir hans fylgdi hánum á leið; ok áðr þau skildu, mælti hón svá: eigi ertu svá af garði gjörr, frændi, sem ek vilda, svá vel borinn maðr, sem þú ert; þyki mèr þat mest á skorta, at þú hefir

[1] a þingi, *ulf.*, C, D.

ekki vápn, þat er neytt sè, en mèr segir svá hugr um, at þú munir þeirra við þurfa. Hón tók þá undan skikkju sinni sverð búit; þat var allgóðr gripr. Hón mælti þá: sverð þetta átti Jökull föðurfaðir minn ok hinir fyrri Vatnsdœlar, ok var þeim sigrsælt; vil ek nú gefa þèr sverðit, ok njót vel. Grettir þakkaði henni vel gjöfina, ok kvað sèr þetta betra þykkja, en aðrir fèmunir, þótt meiri væri. Síðan fór hann veg sinn, en Ásdís bað hánum margra virkta[1]. Grettir reið suðr um heiði, ok lètti eigi fyrr enn hann kom suðr til skips[2]. Hafliði tók vel við hánum; fann hann Gretti, ok spurði at fararefnum hans. Grettir kvað vísu:

Hygg ek, at heiman bjuggu
heldr auðigir snauðan,
blakkþollr byrjar skikkju,
beiðendr móins leiðar.
Enn rèð orðskvið sanna
auðnorn við mik fornan
ern, at bezt er barni,
benskóðs fyrir gjöf, móðir.

Hafliði kvað þat sýnt, at henni var mest um hann hugat. Lètu þeir í haf, þegar þeir váru búnir ok byr gaf; ok er þeir kvámu út yfir grunn öll, undu þeir segl. Grettir gjörði sèr gróf undir bátinum, ok vildi þaðan hvergi hrœra sik, hvárki til austra, nè at segli at gjöra, ok ekki starfa, þat sem hann átti at skipi at gjöra til jafnaðar við aðra menn; eigi vildi hann ok kaupa af sèr. Þeir sigldu suðr um Reykjanes, ok svá suðr fyrir land, ok er landit var horfit, fengu þeir rètt mikinn. Skipit var heldr lekt, ok þoldi illa rètt-inn; fengu þeir vás mikit. Grettir lèt þá fjúka í kviðlinga; þat líkaði mönnum stórilla. Einn dag var þat, at veðr var bæði hvasst ok kallt; þá kölluðu sveinar, báðu Gretti nú

1) hluta, A. 2) saal. B, C, D; yfir heiði, A.

duga: því at oss kólnar á klónum[1]. Grettir leit upp, ok mælti:

Happ er, ef hèr skal kropna
hverr fingr á kyrpingum.

Eigi fengu þeir af hánum starfann, en líkaði nú verr enn áðr, ok kváðu hann skyldu taka gjöld á sjálfum sèr fyrir níð sitt, ok lögleysu þá, er hann gjörði; þykkir þèr betra, sögðu þeir, at klappa um kviðinn á konu Bárðar stýrimanns, enn at gjöra skyldu þína á skipi, ok er slíkt úþolanda. Veðrit gekk upp at eins; stóðu þeir þá í austri, svá at dœgrum skipti. Þeir heituðust þá við Gretti. Ok er Hafliði heyrði þetta, gekk hann þar at, er Grettir lá, ok mælti: eigi þykki mèr samkeypi yðvart kaupmanna gott; þú gjörir þeim úlög, en níðir þá á svá gjört ofan, en þeir heitast at steypa þèr fyrir borð. Nú er slíkt útiltœkiligt. Hví munu þeir eigi ráða tiltektum sínum? segir Grettir; en þat vilda ek, at eptir dveldist einn eðr tveir hjá mèr, áðr enn ek ganga fyrir borð. Slíkt er úgjöranda, segir Hafliði; man oss aldri vel gefa, ef þèr berist þetta fyrir; man ek leggja ráð til með þèr. Hvert er þat? sagði Grettir. Þeir finna at við þik, at þú níðir þá; nú vil ek, sagði Hafliði, at þú kveðir til mín nökkura níðvísu, ok má vera, at þeir umberi betr við þik. Aldri kveð ek til þín, sagði Grettir, utan gott; gjöri ek þik eigi líkan kyrpingum[2]. Hafliði mælti: kveða má svá, at fegri sè vísan, ef grafin er, þótt fyrst sè eigi allfögr. Þetta hefi ek ok nœgst til, sagði Grettir. Hafliði fór til þeirra skipverja, þar sem þeir váru at ausa[3], ok mælti: mikit er erfiði yðvart, ok ván, at yðr líki illa við Gretti. Verri þykkja oss kviðlingar hans, enn hvetvetna

---

1) knunnum, B, C; knjanum, D. 2) krypplingum, D. 3) þar sem — ausa, *optaget efter* B. C.

annat, segja þeir. Hafliði mælti þá hátt: hann man ok illa af því fara um síðir; en er Grettir heyrði Hafliða ámæla sèr, kvað hann[1] vísu:

Annat var þá, er at inni
át Hafliði drafla
(hann þóttist þá heima)
hvellr, at Reyðarfelli.
Ok dagverðar darra
dómskreytandi neytir
tysvar tveggja nesja
tak reins degi einum.

Kaupmönnum þótti all-illa, ok sögðu, at hann skyldi eigi til einskis göra, at níða Hafliða bónda. Hafliði mælti þá: nóga hefir Grettir verðleika til þess, þótt þèr gjörðut hánum nökkura smán, en eigi vil ek hafa sœmd mína í veði til móts við illgirni hans ok forsjáleysi; nú munu vær þessa eigi at sinni hefna, meðan vær erum í svá miklum háska staddir, en minnist þessa þá, er þèr komit á land, ef yðr líkar. Þeir svöruðu: man oss eigi mega, sem þèr? hvert man oss heldr bíta níð hans, enn þik? Hafliði bað þá svá gjöra. Þaðan frá vönduðu skipverjar miklu miðr, um kviðlinga, enn áðr. Þeir höfðu harða útivist ok langa; kvámu þá lekar at skipinu, tóku menn þá at lýjast mjök á erfiði. Stýrimannskona sú hin unga var því jafnan võn, at sauma at höndum Grettis, ok höfðu skipverjar þat mjök í fleymingi við hann. Hafliði gekk þar til, er Grettir lá, ok kvað vísu:

Stattu upp ór gröf, Grettir!
Grefr knörr hola vörru;
minnstu á mál við svanna
meginkátr hinn glaðláta.

---

1) Grettir, A.

Fast hefir hrund at höndum,
hörnauma, þèr saumat;
skorð vill, at þú vel verðir
við, meðan lönd eru niðri.

Grettir stóð skjótt upp, ok kvað:

Stöndum upp, þó at undir
all-tíðum skip ríði;
veit ek, at víf man láta
verr, ef ek ligg á knerri.
Því man öllungis illa
aldygg kona hyggja
hvít, ef hèr skal láta
hvert sinn fyrir mik vinna.

Síðan hljóp hann aptr til, þar er þeir váru at austrinum, ok spurði, hvat þeir vildu, at hann gjörði. Þeir sögðu, at hann lítið gott gjöra mundu. Hann sagði: munr er at mannsliði. Hafliði bað þá eigi neita liði hans; má vera, at hann þykist leysa sínar hendr, ef hann býðr lið sitt. Þá var eigi dæluaustr á hafskipum; kölluðu menn þat byttuaustr eðr stampaustr. Hann var bæði vássamr ok erfiðr; skyldi þar hafa byttur tvær; fór þá önnur niðr, er önnur fór upp. Sveinar báðu, at Grettir skyldi sökkva byttunum; kváðu nú reyna skyldu, hvat hann mætti. Hann segir, at lítil raun myndi bezt um þat. Ferr hann þá niðr ok sökkvir byttunum, ok váru þá fengnir til tveir at ausa til móts við hann; hèldust þeir eigi lengi við áðr þeir váru yfirkomnir af mæði; þá gengu til fjórir, ok fór allt á sömu leið. Svá segja sumir menn, at átta jusu þeir við hann, áðr enn lauk, var þá ok upp ausit skipit. Þaðan af skiptist mjök um orðalag kaupmanna við Gretti, því at þeir sá, hvat hann átti undir sèr fyrir afls sakir, var hann ok þaðan frá hinn frœknasti til liðs, hvers sem við þurfti. Berr þá nú austr

í haf, lágu á myrkr mikil; fundu þeir eigi fyrr eina nótt, enn þeir sigldu upp á sker skipinu, svá at undan gekk undirhlutrinn; var þá hrundit bátnum, og fluttar af konur ok allt þat, er laust var. Þar var hólmr lítill skammt frá þeim, ok fœrðu þeir þangat föng sín, sem þeir komust við um nóttina, en er lýsa tók, áttu þeir um at tala, hvar þeir váru komnir; kenndust þeir þá við, sem áðr höfðu farit milli landa, at þeir váru komnir at Sunnmœri í Noregi. Þar var ein ey skammt frá þeim til meginlands, er heitir Haramsey[1], þar var byggð mikil í eyjunni; þar var ok lends manns ból.

18. Þorfinnr hèt lendr maðr, sá er þar átti bú í eyjunni; hann var son Kárs hins gamla, er þar hafði lengi búit. Þorfinnr var höfðingi mikill; ok er alljóst var orðit, sáu menn til ór eyjunni, at kaupmenn váru nauðuliga staddir. Var þá sagt til Þorfinni; hann brá við skjótt, ok lèt setja fram karfa stóran, er hann átti; rèru sextán menn á borð. Þeir váru á karfanum nær þrjátigi manna; fóru til sem hvatast, ok burgu fè kaupmanna, en hafskipit sökk niðr; týndist þar mikit góðs. Þorfinnr flutti alla menn heim af skipinu til sín, váru þeir þar viku, ok þurrkuðu varning sinn. Síðan fóru kaupmenn suðr í land, ok eru þeir ór sögunni.

Grettir var eptir hjá Þorfinni, ok lèt lítið um sik; var fátalaðr lengstum. Þorfinnr lèt gefa hánum mat, ok gaf sèr eigi mikit at hánum. Grettir var hánum úfylgjusamr, ok vildi eigi ganga með hánum úti á daginn; þat líkaði illa Þorfinni, en nennti þó eigi at kviðja hánum mat. Þorfinnr

---

[2]) *dette synes at være det rigtige Navn paa denne Ö, i det A paa det fölgende Sted (Pag. 40) ogsaa skriver det saaledes, og det desuden stemmer overeens med det nuværende Navn :* Haramsö ; *cfr. Ströms Søndmöres Beskrivelse, I, Sorö 1672. Iövrigt* har *A. paa dette Sted :* Aramarsey ; Aramannsey B, Hramarsey *eller* Hrámarsey, C, Ármannsey, D,

var hýbýlaprúðr ok gleðimaðr mikill; vildi hann ok, at aðrir menn væri glaðir. Grettir var húsgöngull, ok fór á aðra bœi þar í eynni. Auðunn hèt maðr, er bjó þar, sem heitir á Vindheimi; þangat fór Grettir dagliga, ok gjörði sèr kært við hann; sat Grettir þar jafnan á dag fram. Þat var eitt kveld harðla síð, er Grettir bjóst heim at ganga, at hann sá eld mikinn gjósa upp á nesi því, er norðr var frá bœ Auðunar. Grettir spurði eptir, hvat nýjungu þat væri. Auðunn kvað hánum eigi á liggja þat at vita. Þat myndi mælt, sagði Grettir, ef slíkt sæist á váru landi, at þar brynni af fè. Bóndi svarar: sá einn man fyrir þeim eldi ráða, at eigi man gagn í um at forvitnast. Þó vil ek vita, segir Grettir. Þar á nesinu stendr haugr, segir Auðunn, stórr ok sterkligr, en þar var í lagðr Kárr hinn gamli, faðir Þorfinns; áttu þeir feðgar fyrst eitt bóndaból í eynni, en síðan Kárr dó, hefir hann svá aptr gengit, at hann hefir eytt á burt öllum bœndum þeim, er hèr áttu jarðir, svá at nú á Þorfinnr einn alla eyna, ok engum verðr þeim mein at þessu, er Þorfinnr heldr hendi yfir. Grettir kvað hann vel hafa sagt; man ek hèr koma á morgun, ok lát til reiðu graftól. Let ek þik, segir Auðunn, at fást þar við, því at ek veit, at Þorfinnr man fjandskap á þik leggja. Grettir kvezt hætta mundu á þat. Nú leið af nóttin; kemr Grettir þar snemma, váru þá til reiðu graftólin. Ferr bóndi með hánum til haugsins. Grettir braut nú hauginn, ok var at mikilvirkr; lèttir eigi fyrr, enn hann kemr at viðum, var þá mjök áliðinn dagrinn; síðan reif hann upp viðuna. Auðunn latti hann þá mjök at ganga í hauginn. Grettir bað hann geyma festar, en ek man forvitnast, hvat hèr býr fyrir. Gekk Grettir þá í hauginn; var þar myrkt ok þeygi þefgott. Leitast hann nú fyrir, hversu háttað var; hann fann hestbein, ok síðan drap hann sèr við stólbrúði,

ok fann at þar sat maðr á stóli. Þar var fè mikit í gulli ok silfri borit saman, ok einn kistill settr undir fœtr hánum, fullr af silfri. Grettir tók þetta fè allt, ok bar til festar, ok er hann gekk utar eptir hauginum, var gripit til hans fast; lèt hann þá laust fèit, en rèzt í mót þeim, ok tókust þeir þá til[1] heldr úþyrmiliga. Gekk nú upp allt þat, er fyrir varð; sótti haugbúinn með kappi. Grettir fór undan lengi, ok þar kemr, at hann sèr, at eigi man duga at hlífast við. Sparir nú hvárrgi annan; fœrast þeir þangat, sem hestbeinin váru, kipptust þeir þar um lengi, ok fóru ýmsir á knè, en svá lauk, at haugbúinn fèll á bak aptr, ok varð af því dynkr[2] mikill; hljóp Auðunn frá festarhaldinu, ok ætlaði, at Grettir myndi dauðr. Grettir brá nú sverðinu Jökuls-naut, ok hjó á hálsinn haugbúanum, svá at af tók höfuðit; setti hann þat við þjó hánum, gekk síðan til festar með fèit, ok var Auðunn allr í brutu; varð hann þá at handstyrkja upp festina. Hann hafði knýtt fènu í snœri, ok dróg þat upp síðan. Grettir var orðinn stirðr mjök af sameign þeirra Kárs; snýr nú heim til bœjar Þorfinns með fèit; þá var fólk allt undir borð komit. Þorfinnr hvessti á Gretti augun, er hann kom í drykkjustofuna, ok spurði, hvat hann ætti svá nauðsynligt at starfa, at hann geymdi eigi hátta með öðrum mönnum. Grettir mælti, margt er smátt, þat er til berr á síðkveldum. Lagði hann þá fram á borðit fè þat allt, er hann hafði tekit ór hauginum. Einn gripr var sá, er Gretti stóðu mest augu[3] til; þat var sax eitt, svá gott vápn, at aldri kvezt hann sèt hafa betra; þat lèt hann síðast fram. Þorfinnr varð lèttbrúnn við, er hann sá saxit, því at þat var menjagripr þeirra, ok hafði aldri ór ætt gengit. Hvaðan kom þèr fè þetta? sagði Þorfinnr. Grettir kvað vísu:

1) á, C, D. 2) dykr B, C. 3) stóð mest hugr, D.

Mèr hefir-a brugðizt, báru
blikrýrandi, (at skýru
brátt spyrì bragnar þetta)
bauga ván í haugi.
Þó sè ek hitt, at hrotta
hríðullr muni síðan
fár á Fáfnis mýri
fullteitr þinnig leita.

Þorfinnr svarar: eigi man þèr allt í augu blœða[1], ok engan hefir þessa fýst fyrr, at brjóta hauginn; en fyrir því, at ek veit, at þat fè er illa komit, er fólgit er í jörðu eðr í hauga borit, þá man ek eigi gefa þèr hèr skuld fyrir, með því at þú fœrðir mèr; eðr hvar náðir þú saxinu góða? Grettir svaraði, ok kvað:

Fèkk ek í firna dökkum
(fèll draugr) tekit haugi
sax, þat er seggja vexir
sár, hyrlestir báru.
Ok skyldi mèr aldri,
álms, dýrr logi hjálma,
ýtum hættr, ef ek ætta,
angrs, hendi firr ganga.

Þorfinnr svarar: vel er til mælt, en sýna skaltu nökkut áðr, þat er frægð þykki í vera, enn ek gefi þèr saxit, því at þat fèkk ek aldri af feðr mínum, meðan hann lifði. Grettir svarar: eigi má vita, hverjum at mestu gagni kemr, um þat er lýkr. Þorfinnr tók við fènu, ok geymdi saxit hjá sæng sinni. Leið svá vetrinn framan til jóla, at eigi bar fleira til frásagna.

19. Þetta sumar hit næsta áðr[2] bjóst Eiríkr jarl Hákonarson ór landi vestr til Englands, á fund Knúts kon-

---

1) brenna. D. 2) [illegible], B, C.

ungs hins ríka, mágs síns, en hann setti eptir til ríkis í Noregi Hákon son sinn, ok fèkk hann í hendr Sveini jarli bróður sínum til forsjá ok ríkisstjórnar, því at Hákon var barn at aldri. En áðr Eiríkr jarl fór ór landi, stefndi hann til sín lendum mönnum ok ríkum bóndum; töluðu þeir margt um lög ok landsskipan, því at Eiríkr jarl var stjórnsamr; þótti mönnum þat mikill úsiðr í landinu, at úthlaupsmenn eðr berserkir skoruðu á hólm göfga menn til fjár eðr kvenna; skyldu hvárir úgildir falla, sem fèllu fyrir öðrum; fengu margir af þessu smán ok fjármissu, en sumir líftjón með öllu, ok því tók Eiríkr jarl af allar hólmgöngur í Noregi; hann gerði ok útlaga alla ránsmenn ok berserki, þá sem með úspektir fóru. Var í þessarri skipan ok ráðagjörð með jarli Þorfinnr Kársson ór Haramsey[1], því at hann var vitr maðr ok kærr vinr jarlanna. Tveir brœðr eru nefndir til, at verstir[2] váru; hèt annarr Þórir þömb, en annarr Ögmundr illi; þeir váru háleyskir at ætt, meiri ok sterkari enn aðrir menn; þeir gengu berserksgang, ok eirðu engu, þegar þeir reiddust; þeir tóku á burt konur manna[3], ok höfðu við hönd sèr viku eðr hálfan mánuð, ok fœrðu síðan aptr þeim, sem áttu; þeir ræntu, hvar sem þeir komu, eðr gjörðu aðrar úspektir. Eiríkr jarl gerði þá útlæga fyrir endilangan Noreg; gekk Þorfinnr mest manna fyrir sekt þeirra; þóttust þeir hánum eiga fullan fjandskap at gjalda. Síðan fór jarl ór landi, sem segir í sögu hans, en Sveinn jarl hafði yfirvald í Noregi ok ríki. Þorfinnr fór heim til bús síns, ok sat heima mjök til jóla, sem fyrr er sagt. Í móti jólum býst Þorfinnr at fara til bús síns, þangat sem heitir í Slysfirði[4]; þat er á meginlandi. Hafði hann boðit þangat mörgum

---

1) Aramannsey, B, Haramarsey, C, Ármannsey, D. 2) óeirðarmenn, *tilf.* D. 3) ok dætr, *tilf.* B, C, D. 4) *saaledes alle Haandskrifterne; efter* Fagrskinna Slygsfjörðr; Fornmannasögur 10: Slaygsarfjörðr (ay=ey).

vinum sínum. Húsfreyja Þorfinns mátti eigi fara með bónda, því at dóttir þeirra frumvaxta lá sjúk, ok váru þær báðar heima. Grettir var heima ok húskarlar átta. Þorfinnr fór nú við þrjátigi frelsingja[1] til jólaveizlunnar; var þar hinn mesti mannfagnaðr ok gleði. Nú kemr atfangadagr jóla; þa var veðr bjart ok kyrrt. Grettir var lengstum úti um daginn, ok sá, at skip fóru suðr ok norðr með landi, því at hverr sótti til annars, þangat sem samdrykkjan var sett. Bóndadóttur var þá batnat, svá at hón gekk með móður sinni. Leið nú á daginn; þá sá Grettir, at skip rèri at eynni; þat var eigi mikit, ok skarat skjöldum milli stafna, skipit var steint fyrir ofan sjá. Þeir rèru knáliga, ok stefndu at naustum Þorfinns; ok er skipit kenndi niðr, hlupu þeir fyrir borð, sem á váru. Grettir hafði tölu á mönnum þessum, at þeir váru tólf saman. Eigi þótti hánum þeir friðliga láta; þeir tóku upp skip sitt ok báru af sjá; eptir þat hlupu þeir at naustinu; þar stóð inni karfinn Þorfinns sá hinn stóri, hann settu aldri færri menn á sjó, enn 30, en þeir tólf rykktu hánum þegar fram á fjörugrjótið; síðan tóku þeir upp sitt skip, ok báru inn í naustið. Þá þóttist Grettir sjá, at þeir myndi ætla at bjóða sèr sjálfir beina; hann gekk þá til móts við þá ok fagnaði þeim vel, ok spyrr, hverir þeir væri, eðr hversu formaðr þeirra hèt. Sá svarar skjótt, er til var mælt, ok kvezt Þórir heita, ok kallaðr þömb, ok bróðir hans Ögmundr ok aðrir kompánar þeirra; væntir ek, sagði Þórir, at Þorfinnr húsbóndi yðvarr hafi heyrt vár getið; eðr hvárt er hann heima? Grettir svarar: gæfumenn miklir munu þèr vera, því at þèr hafit hèr góða atkvámu, ef þeir eru mennirnir, sem ek ætla; bóndi er heiman farinn með alla heimamenn, þá sem frjálsir eru, ok ætlar eigi heim fyrr enn á bak jólunum; húsfreyja er heima

[1] manna, D.

ok bóndadóttir, ok ef ek þættumst nökkurn mótgang eiga at gjalda, þá vilda ek þann veg helzt at koma, því at hèr er hvetvetna þat, er hafa þarf, bæði öl ok annarr fagnaðr. Þórir þagði, meðan Grettir lèt ganga töluna; síðan mælti hann til Ögmundar: fór nökkut fjarri því, sem ek gat til? sagði hann; ok væri mèr þat í hug at hefna Þorfinni, er hann hefir gjört oss útlaga; er þessi maðr ok góðr[1] af tíðindum, þurfum vèr eigi at togast eptir orðum við hann. Orða sinna á hverr ráð, sagði Grettir, ok gjöra skal ek yðr slíkan forbeina, sem ek má, ok gangit heim með mèr. Þeir báðu hann hafa þökk fyrir, kváðust hans boði hlíta mundu; en er þeir kvámu heim at bœnum, tók Grettir í hönd Þóri, ok leiddi hann til stofu; Grettir var þá málreifr mjök. Húsfreyja var í stofunni, ok lèt tjalda hana ok búast um vel, en er hón heyrði til Grettis, nam hón staðar á gólfinu, ok spyrr, hverjum Grettir fagnaði svá alvarliga. Hann[2] svarar: þat er ráð, húsfreyja, at taka vel við gestum; hèr er kominn Þórir bóndi þömb ok þeir tólf saman, ok ætla hèr at sitja um jólin, er þat allgott, því at vær áttum heldr fámennt áðr. Hón svarar: eigi tel ek þá með bóndum eðr góðum mönnum, því at þeir eru hinir verstu ránsmenn ok illvirkjar; vilda ek gjarna hafa gefit til mikinn hlut eigu minnar, at þeir hefði hèr eigi komit í þetta sinn; launar þú ok illa Þorfinni fyrir þat, er hann tók þik af skipbroti fèlausan, ok hefir haldit þik í vetr sem frjálsan mann. Grettir svarar: betra er nú fyrst at taka vásklæði af gestunum, enn at ámæla mèr; þess man lengi kostr. Þórir mælti þá: ver eigi stygg, húsfreyja; engi missir skal þèr í verða, þó at bóndi sè eigi heima, því at fá skal mann í stað hans, ok svá dóttur þinni ok öllum heimakonum. Slíkt er karlmannliga talat, sagði Grettir; mega þær þá eigi yfir sinn

1) lèttr, D. 2) *mangler i A.*

hlut sjá. Nú stukku fram konur allar, ok sló á þær úhug miklum ok gráti. Grettir mælti til berserkjanna: selit mèr þat í hendr, sem þèr vilit af leggja, vápn ok vásklæði, því at eigi man oss fólkit stýrilátt, meðan þat er óhrætt. Þórir kvazt eigi hirða, hvat konur nögguðu[1], en mikinn mun eigu vèr at gjöra þín eðr annarra heimamanna; lízt mèr, sem vèr munu þik hafa at trúnaðarmanni. Sjái þèr fyrir því, sagði Grettir, en eigi gjöri ek mèr alla menn jafna. Síðan lögðu þeir af flestöll vápn. Eptir þat mælti Grettir: ráðligt þykkir mèr, at þèr farit til borðs, ok drekkit nökkut, því at yðr man þyrsta af róðrinum. Þeir kváðust þess álbúnir, en sögðu sèr úkunnigt til kjallara. Grettir spyrr, hvárt þeir vildi hlíta hans forsjá ok umgangi. Berserkirnir lètust þat gjarna vilja. Grettir ferr til ok sœkir öl, ok gefr þeim at drekka. Þeir váru mjök móðir, ok sulgu stórum[2], lætr hann úspart ölit, þat er áfengast var til, ok gekk því lengi, hann segir þeim ok margar kátligir sögur. Varð af þessu öllu saman háreysti til þeirra at heyra. Eigi fýsti heimamenn til þeirra at koma. Þá mælti Þórir: eigi hefi ek þann mann fundit úkunnan, er svá vel vildi við oss gjöra, sem þessi maðr, eðr hver laun viltu af oss fèlögum þiggja fyrir þína þjónustu? Grettir svarar: eigi ætla ek hèr til launa fyrir at svá gjörvu, en ef vèr erum þvílíkir vinir, þá er þèr farit á burt, sem nú horfist á, þá man ek ráðast til lags með yðr, en þó at ek mega minna, enn einhverr yðar, þá man ek eigi letja stórræðanna. Þeir urðu mjök glaðir við, ok vildu þegar binda fèlag sitt með fastmælum. Grettir kvað þat eigi skyldu; því at þat er satt, sem mælt er, at öl er annarr maðr; ok skal eigi bráðabug at þessu gjöra, framar enn áðr hefi ek sagt; erum vèr litlir skapdeildarmenn hvárirtveggja. Þeir sögðust eigi ætla þessu at bregða. Leið

[1]) nadda, D. [2]) fast drykkinn, D.

nú á kveldit, svá at mjök tók at myrkva; þá sèr Grettir, at þeir gjörast mœddir nökkut af drykknum. Hann mælti þá: þykkir yðr eigi mál at fara til svefns? Þórir kvað svá vera skyldu, ok skal efna þat, er ek hèt húsfreyju. Grettir gekk fram, ok mælti hátt: gangit til sængr, konur, segir hann; svá vill Þórir bóndi skipa. Þær báðu hánum ills á móti; var hinn mesti úlfaþytr til þeirra at heyra. Berserkirnir kvámu fram í þessu. Grettir mælti: göngum út, ok man ek sýna yðr fatabúr Þorfinns. Þeir lètu þat leiðast. Kvámu þeir at útibúri ákafliga stóru; þar váru á útidyrr, ok sterkr láss fyrir; þat var allsterkt hús. Þar var hjá salerni mikit ok sterkt, ok eitt skjaldþili milli húsanna; húsin stóðu hátt, ok var nökkut rið upp at ganga. Berserkirnir gjörðust nú umfangsmiklir, ok skotruðu[1] Gretti; hann fór undan í flœmingi; ok er þeim var minnst ván, hljóp hann út ór húsinu, ok greip í hespuna, ok rekr aptr húsit ok setr lás fyrir. Þórir ok hans fèlagar ætluðu fyrst at svarfast myndi aptr hafa hurðin, ok gáfu sèr ekki at; þeir höfðu ljós hjá sèr, því at Grettir hafði sýnt þeim marga gripi, þá er Þorfinnr átti, litu þeir þar á um stund. Grettir flýtir ferðinni heim at bœnum; ok þegar hann kemr í dyrnar, kallar hann hátt, ok spyrr, hvar húsfreyja væri. Hón þagði, því at hón þorði eigi at svara. Hann mælti: hèr er næsta veiðarefni; eðr eru nökkur vápn, þau sem neyt eru? Hón svarar: eru vápnin, en eigi veit ek, til hvers þèr koma. Tölum síðar um þat, segir hann; dugi nú hverr sem má, eigi man síðar vænna. Húsfreyja mælti: nú væri guð í garði[2], ef nökkut mætti um bœtast várn hag; yfir sæng Þorfinns hangir krókaspjótið stóra, er átt hefir Kárr hinn gamli; þar er ok hjálmr ok brynja, ok saxit góða, ok munu eigi bila vápnin, ef þèr dugir hugrinn. Grettir þrífr hjálminn

1) spottuðu, D. 2) *istedetfor* guð í garði *har* D góð ván í; ok góð jól, *tilf.* B, D.

ok spjótið, en gyrðir sik með saxinu, ok gengr út skjótt. Húsfreyja kallar á húskarla, ok bað þá fylgja svá góðum dreng. Þeir hlupu til vápna fjórir, en aðrir fjórir þorðu hvergi nærri at koma.

Nú er at segja frá berserkjunum, at þeim þótti Grétti dveljast aptrkváman. Grunar þá nú, hvárt eigi muni vera svik í, hlaupa þeir á hurðina, ok finna, at hón var læst; treysta nú á timbrveggina, svá brakar í hverju trè. Hèr kemr um síðir, at þeir fá brotið skjaldþilit[1], ok kvámust svá fram í gangrúmit, ok þar út á riðit; kemr á þá berserksgangr, ok grenja sem hundar. Í því bili kvam Grettir at; hann tvíhenti spjótið á Þóri miðjum, er hann ætlaði ofan fyrir riðit, svá þegar gekk í gegnum hann. Fjöðrin var bæði löng ok breið á spjótinu. Ögmundr illi gekk nær Þóri, ok hratt hánum á lagit[2], svá allt gekk upp at krókunum; stóð þá spjótið út um herðarnar á Þóri, ok svá framan í brjóstið á Ögmundi; steyptust þeir báðir dauðir af spjótinu. Þá hljóp þar hverr út af riðinu, sem kominn var. Grettir sótti at sèrhverjum, gjörði ýmist, at hann hjó með saxinu, eða lagði með spjótinu, en þeir vörðust með trjám, er lágu á vellinum, ok öllu því, er þeir fengu til; var þat hin mesta mannhætta, at fást við þá, fyrir afls sakir, þó at þeir hefði eigi[3] vápn. Grettir drap þá tvá af Háleygjum þar í túninu. Húskarlar fjórir kvámu þá at; höfðu þeir eigi ásáttir orðit, hver vápn at hverr skyldi hafa; sóttu þá at, þegar berserkirnir hörfuðu undan, en er þeir snèrust á mót, hrukku húskarlar upp undir húsin. Sex fèllu þar víkingar, ok varð Grettir banamaðr allra. Síðan leituðu aðrir sex undan; bárust þeir þá ofan at naustinu ok inn í naustið; vörðust þeir þá með árum. Fèkk Grettir þá stór högg af þeim, svá at við meiðingum var búit. Húskarlar fóru þá

[1]) skeldþilit, D. [2]) spjótið, D. [3]) *tilf. efter* B, C; engi, D.

heim, ok sögðu mikit af framgöngu sinni. Húsfreyja bað þá vita, hvat af Gretti yrði, en þat fèkkst eigi af þeim. Tvá drap Grettir í naustinu, en fjórir kvámust út hjá hánum. Fóru þá sinn veg hvárir tveir; hann elti þá, sem nær hánum váru. Gjörði nú myrkt af nótt. Þeir hlupu í kornhlöðu nökkura á þeim bœ, sem fyrr var nefndur, er á Vindheimi hèt. Þar áttust þeir lengi við, en um síðir drap Grettir báða; var hann þá ákafliga móðr ok stirðr, en mikit var af nótt; veðr gerði kalt mjök með fjúki. Nennti hann þá eigi at leita víkinganna þeirra tveggja, er þá váru eptir. Gekk hann nú heim til bœjar. Húsfreyja lèt kveikja ljós í hinum efstum loptum við gluggana, at hann hefði þat til leiðarvísis. Var ok svá, at hann fat af því heim, er hann sá ljósit. En er hann kvam í dyrnar, gekk húsfreyja at hánum, ok bað hann vera velkominn; ok hefir þú, segir hón, mikla frægð unnit, ok leyst mik ok hjú mín frá þeirri skemmd, er vèr hefðim aldri bót fengit, nema þú hefðir borgit oss. Grettir svarar: ek þikjumst nú mjök hinn sami, ok í kveld, er þèr töluðut hrakligast við mik. Húsfreyja mælti svá: vær vissum eigi, at þú værir slíkr afreksmaðr, sem nú höfum vèr reynt; skal þèr allt sjálfboðit innanbœjar, þat sem ek hefi til at veita, en þèr sœmd í at þiggja, en mik varir, at Þorfinnr launi þèr þó betr, er hann kemr heim. Grettir svarar: lítils man nú við þurfa fyrst um launin, en þiggja man ek boð þitt, þar til er bóndi kemr heim; en þess væntir mik, at þèr megit sofa í náðum fyrir berserkjunum. Grettir drakk lítið um kveldit, ok lá með vápnum sínum um nóttina. Um morgininn þegar lýsa tók, var mönnum saman stefnt um eyna; var þá farit at leita berserkjanna, þeirra sem undan höfðu komizt um kveldit. Þeir fundust at áliðnum degi undir einum steini, ok váru þá dauðir af kulda ok sárum. Síðan váru þeir fœrðir í

flœðarurð eina, ok dysjaðir þar. Eptir þat fóru þeir heim, ok þóttust eyjarskeggjar í frið þegnir. Grettir kvað vísu þessa, er hann kvam heim til húsfreyju:

Tólf höfum gröf hjá gjálfri
gunnelds búit runnum;
einn nam ek öllum vinna
útrauðr bráðan dauða.
Hver munu gild of gjörvast,
(gulls vel-borin selja)
verk, þau er einn fær orkat
(ítr), ef slík eru lítil?

Húsfreyja mælti: víst ertu fárra manna líki, þeirra sem nú eru uppi. Setr hón hann í öndugi, ok gjörði til hans alla hluti vel. Leið nú svá fram, unz Þorfinns var heim ván.

20. Eptir jólin býst Þorfinnr til heimferðar, ok leysti marga með góðum gjöfum burt, þá er hann hafði til sín boðit. Síðan ferr hann með sínu föruneyti, þar til er hann kemr mjök at naustum sínum. Þeir sjá, at skip lá á sandinum, ok bera brátt kènnsl á, at þat var karfi hans enn stóri. Ekki hafði Þorfinnr þá spurt til víkinganna. Hann bað þá flýta sèr at landi; því at mik grunar, sagði hann, at hèr hafi eigi vinir um vælt. Þorfinnr gekk fyrst á land sinna manna, ok þegar at naustinu. Hann sá þar skip standa, ok kenndi, at þat var skip berserkja. Hann mælti þá til sinna manna: þat grunar mik, sagði hann, at þeir atburðir muni hèr orðit hafa, at ek vilda gefa til eyna ok allt þat, sem hèr stendr saman, at eigi hefði orðit. Þeir spurðu, hví svá væri. Hann mælti þá: hér hafa komit þeir víkingar, er ek veit versta í öllum Noregi, sem er Þórir þömb ok Ögmundr illi. Munu þeir hafa eigi búit heppiliga fyrir oss, en ek treysti eigi vel Íslendingi. Talaði hann

hèr til margt við fèlaga sína. Grettir var heima, ok olli[1] hann því, er seint var til strandar gengit. Kvazt hann eigi hirða, þótt bónda blikraði nökkut til, hvat fyrir væri; en er húsfreyja bað hann leyfis, sagði hann, at hón skyldi ráða ferðum sínum, en hvergi lèzt hann fara mundu. Hón gekk skjótt til fundar við Þorfinn, ok fagnaði hánum vel. Hann varð glaðr við þat, ok mælti: guð hafi lof fyrir, er ek sè þik heila ok káta, ok svá dóttur mína; eða hversu hefir ykkr til gengit, síðan er ek fór heiman? Hón svarar: vel hefir ór ráðizt, en lá oss við svá mikilli svívirðingu, at vèr hefðim aldri bót fengit, ef eigi hefði vetrtaksmaðr þinn hjálpat oss. Þorfinnr mælti þá: nú skal setjast niðr, en þú seg frá tíðindum. Hón segir þá greiniliga alla atburði, sem þar höfðu gjörzt ok lofaði[2] mjök hreysti Grettis ok framgöngu. Þorfinnr þagði á meðan[3]; ok er hón hafði úti söguna, svarar hann svá: satt er þat er mælt er: lengi skal manninn reyna, eða hvar er Grettir nú? Húsfreyja sagði: hann er heima í stofu. Síðan gengu þau heim á bœinn. Þorfinnr gekk til Grettis, ok hvarf til hans, ok þakkar hánum með mörgum fögrum orðum þann drengskap, er hann hafði hánum sýnt; ok þat man ek til þín mæla, sagði Þorfinnr, sem fáir munu mæla til vinar síns, at ek vilda, at þú þyrftir manna við, ok vissir þú þá, hvárt ek gengi[4] þèr fyrir nökkurn mann, eða eigi, en aldri fæ ek launat þèr þinn velgjörning, ef þik stendr engi nauðr; en vist þín skal standa hèr hjá mèr, nær sem þú þarft at þiggja, ok þú skalt framast haldinn af mínum sveinum. Grettir bað hann hafa mikla þökk fyrir; ok munda ek þegit hafa, þó at þú hefðir fyrr boðit. Nú sat Grettir þar um vetrinn, ok var í hinum mestum kærleikum við Þorfinn; varð hann nú ok frægr af verki þessu um allan Noreg, ok

1) rèð, D. 2) lofuðu allir, B, D. 3) hón sagði, *tilf.* B, D. 4) stæði, B, C, D.

þar mest, sem þeir höfðu mestar úspektir gjört, berserkirnir. Um várit spurði Þorfinnr Gretti, hvat hann vildi at hafast. Hann kvazt ætla at fara norðr í Vága, meðan þar var stefnutími. Þorfinnr kvað hánum til reiðu skyldu penningar, sem hann vildi. Grettir kvazt eigi þurfa at sinni penninga, meir enn til skotsilfrs. Þorfinnr kvað þat skylt, ok fylgdi hánum til skips: þá gaf hann Gretti saxit góða; þat bar Grettir, meðan hann lifði, ok var hin mesta gersemi. Bað Þorfinnr hann til sín fara, þegar hann þyrfti liðs við. Grettir fór nú norðr í Vága, ok var þar allmikit fjölmenni. Fögnuðu þeir margir hánum þar vel, sem hann höfðu eigi sèt fyrr, fyrir sakir þess frægðarverks, sem hann hafði unnit, þá er hann drap víkingana. Buðu hánum margir göfgir menn til sín, en hann vildi fara aptr til Þorfinns vinar síns. Rèzt hann þá í byrðing, er átti sá maðr, er Þorkell hèt; hann bjó í Sálfti[1] á Hálogalandi, ok var göfigr maðr. En er Grettir kvam heim til Þorkels, tók hann við hánum harðla vel, ok bað Gretti með sèr vera um vetrinn, ok lagði til þess mörg orð. Þat þekktist Grettir, ok var með Þorkeli þenna vetr í góðu yfirlæti.

21. Björn hèt maðr, er þar var á vist með Þorkeli; hann var ákafamaðr í lyndi ok góðrar ættar, skyldr nökkut Þorkeli. Eigi var hann vinsæll maðr af alþýðu, því at hann afflutti mjök fyrir þeim mönnum, er váru með Þorkeli; kvam hann svá mörgum á brott. Fátt kvam[2] á með þeim Gretti; þótti Birni hann lítils verðr hjá sèr, en Grettir var útillátssamr, ok kvam til þverúðar með þeim[3]. Björn var hávaðamaðr mikill, ok gjöri um sik mikit; fylgdu hánum at því margir ungir menn, ok höfðu þeir opt á kveldum slentr mikit úti. Þat bar til á öndverðum vetri, at híðbjörn

1) Salftni, C, Salley, B. 2) fell, D. 3) Kvamu í með þeim orð mikil, D; kvam í með þeim þverúð mikil, B.

einn grimmr hljóp ór híði sínu, ok varð svá grimmr, at hann eirði hvárki mönnum nè fè; ætluðu menn, at hann myndi vaknat hafa af háreysti því, er Björn hafði gjört með kumpánum sínum. Gjörðist dýrit svá illt viðfangs, at þat reif niðr hjörð fyrir mönnum; hafði Þorkell af þessu mestan skaða, því at hann var maðr ríkastr í þessu byggðarlagi. Á nökkurn dag kvaddi Þorkell til fylgdar menn sína, at leita, hvar híð bjarnarins væri; þeir fundu þat í sjáfarhömrum; var þar háfr klettr einn, ok hellisskúti framan í hamrinum einum, en einn stigr[1] til at ganga [; bjarg var undir[2] hellinum, ok urð við sjóinn; var þar víss bani því, er ofan hrapaði. Lá björninn í híðinu á daginn, en leitaði á burt jafnan er náttaði. Hèldu engar grindr fènu fyrir hánum. Kvámu þeir eigi hundum við. Þótti mönnum þetta hit mesta vandræði. Björn, frændi Þorkels, kvað vera at gjört hit mesta, er híðit var fundit; skal ek nú prófa, sagði hann, hversu leikr ferr með okkr nöfnum. Eigi lèt Grettir, sem hann vissi, hvat Björn talaði[3] um þetta. Jafnan bar svá til á kveldum, þá er menn fóru at sofa, at Björn hvarf út. Þat var eina nátt, at Björn fór til híðsins; hann varð varr við, at dýrit var þar fyrir, ok grenjaði illiliga. Björn lagðist niðr við einstigit, ok hafði yfir sèr skjöldinn, ok ætlaði at bíða, þar til er dýrit leitaði á burt eptir vanda. Bessi hafði veðr af manninum, ok seinkaði heldr ferðinni. Björn syfjaði heldr mjök, þar sem hann lá, ok getr eigi vakat; ok í þessu ræðr dýrit ór híðinu; getr nú sèt, hvar maðrinn liggr, krækir til hramminum, ok hnykkir af hánum skildinum, ok kastar ofan fyrir bjargit. Björn bregðr við hart, er hann vaknar, tekr hann til fóta ok hleypr heim; var þá búit við, at dýrit myndi[4] grípa hann. Vissu þetta fèlagar

1) *istedetf.* einn stigr *har* C einstigi. 2) *fra* [upp bergit at, D. 3) brakaði, B, C; sagði, D. 4) na hánum ok, *tilf.* C, D.

hans, því at þeir höfðu njósn á um ferðir Bjarnar; fundu þeir skjöldinn um morgininn, ok gjörðu at þessu hit mesta gabb. Á jólum[1] fór Þorkell sjálfr til híðsins, ok þeir átta saman; þar var þá Björn ok Grettir ok aðrir fylgdarmenn Þorkels. Grettir hafði yfir sèr loðkápu, ok lagði hana af sèr, meðan þeir sóttu at dýrinu. Þar var úhægt á at sækja, því eigi mátti við koma nema spjótalögum, ok beit hann þau af sèr. Björn eggjaði þá mjök til atsóknar, en þó gekk hann eigi svá nær, at hánum væri við nökkuru hætt; ok er minnst varði, þrífr Björn kápu Grettis, ok kastaði í híðit til bjarnarins. Ekki gátu þeir at gjört, ok hurfu aptr, er á leið daginn; en er Grettir bjóst heim at ganga, saknar hann feldar síns. Hann gat sèt, at björninn hafði drepit[2] undir sik kápuna. Hann mælti þá: hverr hefir sveina gletzt við mik, ok kastat feldi mínum í híðit. Björn svarar: sá einn man þat gjört hafa, er þora man við at ganga. Grettir svarar: eigi legg ek slíkt langt upp. Þá snèru þeir heim á leið; ok er þeir höfðu gengit um hríð, slitnaði hosnasterta[3] Grettis[4]. Þorkell bað þá bíða hans. Grettir kvað þess eigi þurfa. Þá mælti Björn: eigi þurfit þèr þat at ætla, at Grettir renni frá kápu sinni; man hann vilja hafa frægð af, ok drepa einn dýrit, þat er vèr höfum frá gengit átta; þá væri hann slíkr, sem hann er sagðr, en allslæliga[5] hefir hann fram gengit í dag. Eigi veit ek, sagði Þorkell, hversu þèr ferr af, en eigi munu þit jafnir hreystimenn vera, ok legg þú fátt til hans. Björn kvað hvárnigan þeirra kjósa orð ór munni sèr. Nú bar leiti á milli; Grettir snèri þá aptr at einstiginu; var þá eigi at metast við aðra um atgöngu; hann brá þá sverðinu Jökulsnaut, en hann hafði hönk á

1) *tilf.* B, C, D. 2) dregit, C, D. 3) hosureim, D, hosnareim, C. 4) min, segir Grettir, B, D. 5) allsljaliga, B.

meðalkaflanum á saxinu, ok smeygði á hönd sèr; því gerði hann svá, at hann þóttist heldr mega taka til þess, er hann vildi, ef laus væri höndin. Hann gekk þegar í einstigit; ok er dýrit sá manninn, hljóp þat upp[1] með grimmd mikilli ok í móti Gretti, ok laust til hans með hramminum, þeim er firr var berginu. Grettir hjó í móti með sverðinu, ok kvam á hramminn fyrir ofan klœrnar, ok tók þar af. Þá vildi dýrit ljósta með þeim fœtinum, sem heill var, ok skauzt á stúfinn, ok varð hann lægri, enn hann ætlaði, ok fèll þá dýrit í fang Gretti. Hann þrífr þá meðal hlusta dýrinu, ok hèlt því frá sèr, svá þat náði eigi at bíta hann. Svá hefir Grettir sagt, at hann þóttist þá aflraun mesta gjört hafa, at halda dýrinu; en með því at dýrit brauzt um fast, en rúmit lítið, þá ruku[2] þeir báðir ofan fyrir bjargit. Nú var dýrið þyngra, ok kvam þat fyrr niðr á urðina; varð Grettir þá efri, en dýrit lamdist þá mjök þeim megin, sem niðr vissi. Grettir þrífr þá til saxins, ok lagði björninn til hjartans, ok var þat hans bani. Eptir þat fór hann heim, ok tók feld sinn, ok var hann allr rifinn í sundr. Hann hafði með sèr þat er hann hafði höggvit af hramminum. Þorkell sat at drykkju, þá er Grettir kvam í stofuna; hlógu þeir at feldarslitrinu, er Grettir hafði yfir vèr. Hann setr nú upp á borðit þat er hann hafði höggvit af hramminum. Þorkell mælti: hvar er nú Björn frændi minn? aldri sá ek þèr svá bíta járnin, ok vil ek, at þú bjóðir Gretti sœmd fyrir þessa svívirðing, sem þú hefir til hans gjört. Björn kvað þat frestast mundu; ok hirði ek aldri, hvart hánum líkar vel eða illa. Grettir kvað vísu þessa:

Opt kvam heim í húmi,
hræddr þá engum blœddi,

1) *úlf.* B, D. 2) hrutu, C, D.

sá er vetrliða vitja
vígnjörðr í haust gjörði.
Sá engi mik sitja
síð fyrir bjarnar híði;
þó kvam ek ullar otra
út ór helliskúta.

Bæði er, sagði Björn, at þú hefir vel fram gengit, enda berr þú okkr úlíkt söguna; skil ek, at þú mant þykjast mèr þessa sneið stinga. Þorkell mælti: þat vilda ek, Grettir, sagði hann, at þú hefnir þín eigi á Birni, en ek man bœta fyrir hann fullum manngjöldum, ok sè þit sáttir. Björn kvað hann verja mega betr fè sínu, enn bœta fyrir þetta; þykir mèr þat ráð, at hèr hafi eik, þat er af annarri skefr, er við Grettir eigumst við. Grettir kvað sèr þat allvel líka. Þá mantu, Grettir, sagði Þorkell, gjöra þat fyrir mína skuld, at gera eigi á hluta Bjarnar, á meðan þit erut hjá mèr. Þat skal vera, sagði Grettir. Björn kvazt úbræddr ganga skyldu fyrir Gretti, hvar sem þeir fyndist. Grettir glotti at, en vildi eigi þiggja fèit fyrir Björn, ok váru þeir þar um vetrinn.

22. Um várit fór Grettir norðr í Vága með byrðingsmönnum; skildu þeir Þorkell með vináttu; en Björn fór vestr til Englands, ok var fyrir skipi Þorkels, því er þangat fór. Hafðist Björn þar við um sumarit, ok keypti til handa Þorkeli þá hluti, sem hann hafði hánum um boðit. Sigldi hann vestan. er á leið haustið. Grettir var í Vágum til þess, er flotinn leysti. Síðan sigldi hann norðan með byrðingsmönnum nökkurum, þar til er þeir kvámu í höfn þá, er í Gaulkum[1] heitir; þat er fyrir Þrándheims munni, ok tjölduðu þar yfir sèr; ok er þeir höfðu um búizt, sigldi skip at höfninni sunnan fyrir land. Þeir kenndu brátt, at þat var Englandsfar.

1) Gaulum D, Gangtúnum B, Gortum C.

Þessir lögðu at utar við ströndina, og gengu á land. Grettir ok hans fèlagar viku til móts við þá; en er þeir fundust, sèr Grettir, at Björn er þar í liði, ok mælti: þat er vel, at vit höfum hèr fundizt; munu vit nú taka til hinna fornu greina okkarra; vil ek nú reyna, hvárr okkar meira má. Björn kvað sèr þat fornt vera; en ef þat hefir nökkut verit, þá vil ek bœta, svá at þú þykist vel haldinn[1] af. Grettir kvað þá vísu:

Ígultanna gat ek unnit
(orð lèk á því forðum);
feld reif hart af höldi
hugstríðr meginsíðan.
Baugs olli því bellinn
baldr, en nú skal gjalda,
(opt þykkjumst ek ekki
allhœlinn) í kappmælum.

Björn sagði bœtt hafa verit fyrir stœrri sakir[2], enn þessar[3]. Grettir kvað fá til hafa orðit, at gera sèr öfundarbrögð, enda lèzt hann aldri fè hafa á tekit, ok sagði, at enn myndi svá fara; skulu vit báðir eigi hèðan heilir ganga, ef ek má ráða; legg ek nú bleyðiorð á bak þèr, ef þú þorir eigi at berjast. Björn sá nú, at hánum tjáði eigi undan at mælast; tók nú vápn sín ok gekk á land. Síðan hlupust þeir at, ok börðust, ok eigi lengi, áðr enn Björn varð sárr, ok því næst fèll hann dauðr til jarðar. En er þat sá fylgdarmenn Bjarnar, gengu þeir á skip sitt; snèru norðr með landi til móts við Þorkel, ok sögðu hánum þenna atburð. Hann kvað þat eigi fyrr hafa fram komit, enn ván var at. Brátt eptir þetta fór Þorkell suðr til Þrándheims, ok fann þar Svein jarl. Grettir fór suðr á Mœri eptir víg Bjarnar,

1) sœmdr, B, C, D, *isledetfor* vel haldinn. 2) mál, D, verk, C. 3) enn þessar, *udelader* C, D.

ok hitti Þorfinn vin sinn, ok sagði hánum þat sem til hafði borit. Þorfinnr tók vel við hánum; ok er þat gott, sagði hann, at þú ert vinþurfi, skaltu með mèr vera, þar til er lýkr þessum málum. Grettir þakkaði hánum fyrir boð sitt, ok kvazt þat nú þiggja mundu. Sveinn jarl sat inn í Þrándheimi at Steinkerum, þá er hann spurði víg Bjarnar. Þá var þar með hánum Hjarandi, bróðir Bjarnar; hann var hirðmaðr jarls. Hann varð við reiðr mjök, er hann spurði víg Bjarnar, ok beiddi jarl liðveizlu til málsins. Jarl hèt hánum því. Sendi hann þá menn til Þorfinns, ok stefndi þeim Gretti[1] báðum á sinn fund. Bjóst hann þegar, ok þeir Grettir báðir eptir boði jarls, ok fóru inn í Þrándheim á hans fund. Átti jarl þá stefnu at málinu, ok bað Hjaranda hjá vera. Hjarandi kvazt eigi mundu bera bróður sinn í sjóð; skal ek annathvárt fara slíka för, sem hann, ella hefna hans, sagði hann. Nú er málit var skoðat, fannst jarli, sem margar sakir hefði Björn gjört við Gretti; en Þorfinnr bauð fèbœtr eptir því, sem jarli þœtti erfingjar sœmdir af, ok talaði um þat langt eyrindi, hvert frelsi at Grettir hefði unnit mönnum norðr í landi, þá er hann drap berserkina, sem fyrr var sagt[2]. Jarl svaraði: satt segir þú þat, Þorfinnr, þat var hin mesta landhreinsun, ok vel samir oss at taka fèbœtr fyrir þín orði; er ok Grettir frægr maðr fyrir sakir afls ok hreysti. Hjarandi vildi eigi sættum taka, ok skildu þeir málstefnuna. Þorfinnr fèkk til Arnbjörn, frænda sinn, at ganga með Gretti hvern dag, því at hann vissi, at Hjarandi sat um líf hans.

23. Þat var einn dag, er Grettir ok Arnbjörn gengu út um stræti at skemmta sèr; ok er þeir kvámu fram fyrir garðshlið nökkut, hljóp maðr fram ór garðshliðinu með reidda öxi, ok hjó til Grettis tveim höndum. Hann varði einskis

[1]) *ok* B, D. [2]) sem aðr var, A.

um þetta, ok gekk undan seint. Arnbjörn gat sèð manninn, þreif til Grettis, ok hratt hánum á fram svá hart, at hann fèll á knè. Öxin kom á herðarblaðit, ok renndi út[1] undir höndina; var þat mikit sár. Grettir snaraðist við fast, ok brá saxinu; hann kenndi, at þar var kominn Hjarandi. Öxin stóð föst í strætinu, ok varð hánum seint at sèr at kippa, ok í því hjó Grettir til Hjaranda, ok kvam á höndina uppi við öxl, svá af tók. Þá hlupu at fylgdarmenn Hjaranda fimm saman. Sló þá í bardaga með þeim; urðu þar skjót umskipti; drápu þeir Grettir ok Arnbjörn þá, er með Hjaranda váru, en einn komst undan, ok fór sá þegar á fund jarls, ok sagði hánum þessi tíðendi. Jarl varð afar reiðr, er hann frètti þetta, ok stefndi þing annan dag eptir. Kvámu þeir Þorfinnr ok Grettir á þingit. Bar jarl sakir á hendr Gretti um vígin, en hann gekk við, ok sagðist hann hafa átt hendr sínar at verja; man ek ok hafa merki á mèr, sagði Grettir, hefða ek bana af fengit, ef Arnbjörn hefði eigi borgit mèr. Jarl segir, at þat var illa, er hann var eigi drepinn; man þat verða margs manns bani, ef þú lifir. Þá var til jarls kominn Bessi Skáldtorfuson, fèlagi Grettis ok vin. Gengu þeir Þorfinnr fyrir jarl, ok báðu griða til handa Gretti, ok buðu, at jarl skyldi einn dœma um þessi mál, ok þægi Grettir grið ok landvist. Jarl var tregr í öllu sáttmáli, en lèt þó leiðast eptir bœnastað þeirra. Var þá komit á griðum til várs fyrir hönd Grettis, en þó vildi jarl eigi sættast, fyrr enn við væri Gunnarr, bróðir þeirra Bjarnar ok Hjaranda. Gunnarr var garðsbóndi í Túnsbergi. Um várit stefndi jarl þeim Gretti ok Þorfinni austr til Túnsbergs, því at hann ætlaði þar at vera, meðan mest atsigling væri austr þar. Fóru þeir þá austr þangat. Var jarl þar fyrir í bœnum, er þeir kvámu austr. Grettir fann þar Þor-

1) *út.* B, C, D.

stein drómund bróður sinn; tók hann við hánum allvel, ok bauð hánum til sín. Þorsteinn var þar garðsbóndi í bœnum. Sagði Grettir hánum af málum sínum, ok tók Þorsteinn vel undir, en bað hann vera varan um sik fyrir Gunnari. Leið nú svá fram á várit.

24. Gunnarr var í bœnum, ok sat um Gretti, nær sem fœri gæfi á hánum. Þat bar til á einhverjum degi, at Grettir sat í búð nökkurri ok drakk, því at hann vildi eigi verða fyrir Gunnari, ok er hann varði minnst, var hlaupit á hurðina svá hart, at hón brotnaði í sundr. Þar hlupu inn fjórir menn alvápnaðir; var þar kominn Gunnarr ok fylgdarmenn hans. Þeir sóttu at Gretti. Hann þreif vápn sín, er hèngu uppi yfir hánum; hopaði hann þá upp í hyrninguna, ok varðist þaðan, hann hafði fyrir sèr skjöldinn, en hjó með saxinu. Sóttist þeim eigi fljótt; kvam hann þá höggi á einn fylgdarmann Gunnars; þurfti sá eigi fleiri. Rýmdi Grettir þá fram á gólfit; hrukku þeir þá utar eptir búðinni; fèll þar annarr maðr af Gunnari. Þá vildi Gunnarr undan leita, ok hans förunautar; kvamst sá til dyranna ok drap fótunum í þrepskjöldinn, ok lá fallinn ok komst seint upp. Gunnarr hafði fyrir sèr skjöldinn, ok hopaði undan Gretti, en hann sótti at með kappi, ok hljóp upp í þverpallinn við dyrnar; bar þá hendr Gunnars inn ór dyrunum, ok svá skjöldinn. Grettir hjó þá niðr í milli Gunnars ok skjaldarins, ok af hánum báðar hendrnar í úlfliðinum; fèll hann á bak aptr út ór dyrunum. Grettir hjó hann banahögg, ok í því kvamst sá á fœtr, er hánum hafði fylgt, ok fór þegar á fund jarls, ok sagði hánum þessi tíðendi. Sveinn jarl varð ákafliga reiðr við þessa sögu, ok stefndi þegar þing í bœnum; en er þeir Þorfinnr ok Þorsteinn drómundr vissu þetta, heimtu þeir at sèr tengdamenn sína ok vini, ok fjölmenntu mjök til þingsins. Jarl var allstyggr, ok

mátti lítt orðum við hann koma. Þorfinnr gekk fyrst fyrir jarl, ok mælti: því èr ek hèr kominn, at ek vil bjóða yðr sátt ok sœmd fyrir víg þessi, er Grettir hefir vegit; skulu þèr einir skera ok skapa, ef maðrinn hefir grið. Jarl svarar reiðr mjök: seint leiðist þèr et biðja griða til handa Gretti, en grunar mik, at þú hafir þar eigi gott at sök: hefir hann nú drepit þrjá brœðr, hvern á fœtr öðrum, váru þeir svá hraustir menn í sèr, at engi þeirra vildi annan í sjóð bera. Nú tjár þèr, Þorfinnr, eigi at biðja fyrir Gretti, því at ek vil eigi leiða svá inn rangindi í landit, at taka bœtr fyrir slík úhœfuverk. Þá gekk fram Bessi Skáldtorfuson, bað jarl taka sættum; vil ek, sagði hann, þar til bjóða mitt góðs, því at Grettir er maðr stórættaðr ok góðr vin minn; megi þèr sjá, herra, at betra er at gefa einum manni grið, ok hafa í móti margra manna þökk, en ráða einn fèsektum, heldr enn brjótast í móti sœmd sinni, ok hætta, hvárt þèr náit manninum, eða eigi. Jarl svarar: vel ferr þèr, Bessi, þetta, ok sýnir þú þat jafnan, at þú ert góðr drengr; en þó nenni ek eigi, at brjóta svá landslögin, at gefa þeim grið, sem úlífismenn eru. Þá gekk fram Þorsteinn drómundr, ok kvaddi jarl, ok bauð boð fyrir Gretti, ok fór þar um mörgum fögrum orðum. Jarlinn spurði, hvat hánum gengi til at bjóða boð fyrir þenna mann. Þorsteinn sagði, at þeir váru brœðr. Jarl kvazt þat eigi vitað hafa; en drengskapr er þèr í, þó at þú vildir hjálpa hánum. En fyrir því, at vèr höfum eigi ætlað at taka fèbœtr fyrir þessi mál, þá munu vèr hèr alla jafndýra um gjöra; skulu vèr hafa líf Grettis, hvat er kostar, þegar vær komumst við. Hljóp jarl þá upp, ok vildi eigi á líta um sættirnar. Þeir Þorfinnr gengu þá heim í garð Þorsteins, ok bjuggust þar um. En er jarl sá þetta, lèt hann vápnast alla hirð sína, gengr síðan með fylktu liði þangat; ok áðr liðit kvam at,

skipuðust þeir til varnar fyrir garðshliðinu. Stóðu þeir fremstir Þorfinnr ok Þorsteinn ok Grettir, ok þá Bessi; hafði hverr þeirra mikla sveit manna. Jarl bað þá selja fram Gretti, ok halda sik eigi í úfœru. Þeir buðu öll hin sömu boð, sem fyrr. Jarl vildi þat eigi heyra. Þeir Þorfinnr ok Þorsteinn kváðu jarli skyldu meira fyrir verða at ná lífi Grettis, því at eitt skal yfir oss ganga, ok man þat mælt, at þèr vinnit mikit til eins manns lífs, ef vèr erum allir við velli lagðir. Jarl kvazt engvan þeirra spara skyldu. Var þá við sjálfu búit, at þeir myndi berjast. Þá gengu at jarli margir góðgjarnir menn, ok báðu, at hann hèldi eigi til svá mikils vandræðis; sögðu, at þeir myndi mikit afhroð gjalda, áðr þeir væri drepnir. Jarl fann, at þetta var heilræði; lèt hann þá heldr sefast. Síðan var dregin saman sættin; váru þeir Þorfinnr ok Þorsteinn þess fúsir, þegar Grettir næði griðum. Jarl mælti: þat skulu þèr vita, sagði hann, þó at ek gjöri hèr mikit miðlunarmál um víg þessi, at ek kalla þetta enga sætt, en eigi nenni ek at berjast við menn mína, þó at ek sjái, at þèr metið mik lítils í þessu máli. Þá mælti Þorfinnr: þetta er yðr meiri sœmd, herra, því þèr skulut einir ráða fègjöldum. Jarl sagði þá, at Grettir skyldi fara í friði fyrir hánum út til Íslands, þegar skip ganga, ef þeim líkaði þá vel. Þeir kváðust þat þiggja mundu. Luku þeir jarli fè, svá hánum gazt at, ok skildu með engum kærleikum. Fór Grettir með Þorfinni. Skildust þeir Þorsteinn bróðir hans með vináttu. Varð Þorfinnr frægr af fylgd þeirri, er hann hafði veitt Gretti, við slíkt ofrefli, sem hann átti at eiga. Engi af þeim mönnum kvamst í kærleika við jarl þaðan frá, þeirra er Gretti höfðu lið veitt, nema Bessi einn. Svá kvað Grettir:

Var Þorfinnr,
Þundar sessi

aldar, alinn
oss til hjálpar:
þá er mik víf
í valskorum
lukt ok læst,
lífs um kvaddi.

Var stórskip
stálgoðs bana
Rauða hafs
ok Regins skáli,
er Býlests
bróðurdóttur
manna mest
mèr varnaði.

Ok enn þessa:

Þótti þá
þengils mönnum
eigi dælt
við oss at sóknum,
er hlèbarðr
hlífar eldi
bragða borg
brenna vildi.

Grettir fór með Þorfinni norðr aptr, ok var með hánum þar til, er hann kvam hánum í skip með kaupmönnum þeim, er út ætluðu til Íslands, ok gaf hánum mörg góð þing í klæðum, ok söðul steindan ok bitil með. Skildu þeir með vináttu; bað Þorfinnr hann sín vitja, ef hann kvæmi aptr til Noregs.

25. Ásmundr hærulangr bjó á Bjargi, meðan Grettir var utan, ok þótti hann þá gildastr bóndi í Miðfirði. Þorkell

krafla andaðist á þeim misserum, er Grettir var eigi á Íslandi. Þorvaldr Ásgeirsson bjó þá í Ási í Vatnsdal, ok gjörðist höfðingi mikill. Hann var faðir Döllu, er átti Ísleifr, er síðan var biskup í Skálaholti. Var Ásmundi at Þorvaldi hinn mesti styrkr til málafulltings ok margra hluta annarra. Með Ásmundi vóx upp sá maðr, er Þorgils hèt; hann var kallaðr Þorgils Máksson, hann var náskyldr frændi Ásmundar. Þorgils var sterkr at afli, ok grœddi mikit fè með umsjá Ásmundar. Keypti hann til handa Þorgils landit at Lœkjamóti, ok bjó hann þar. Þorgils var atdráttarmaðr mikill, ok fór á Strandir hvert ár; aflaði hann þar hvala ok annarra fanga. Þorgils var fullhugi mikill; hann fór allt á almenninga hina[1] eystri. Í þenna tíma var uppgangr þeirra fóstbrœðra sem mestr, Þorgeirs Hávarðssonar ok Þormóðar kolbrúnarskálds. Þeir áttu ferju, ok lètu víða verða til dregit, ok þóttu eigi miklir jafnaðarmenn. Þat bar til á einu sumri, at Þorgils Máksson fann hval á almenningum, gekk hann þegar á skurð ok hans fèlagar. En er þeir fóstbrœðr frèttu þat, fóru þeir þangat til, ok horfðist þar fyrst líkliga á um viðtal þeirra. Bauð Þorgils, at þeir skyldi hafa at helmingi þann hvalinn er úskorinn var; en þeir vildu hafa einir, þann er úskorinn var, ella skipta í helminga bæði skorinn ok úskorinn. Þorgils þverneitti því, at leggja þann af, er skorinn var. Sló þá í heitan með þeim, ok því næst vápnuðust hvárirtveggja, ok börðust eptir þat. Þorgeirr ok Þorgils sóttust lengi, svá at engi skakkaði með þeim, ok var hvárrtveggja hinn ákafasti. Var þeirra viðskipti bæði hart ok langt, en sá varð endir á, at Þorgils fèll dauðr fyrir Þorgeiri til jarðar. En Þormóðr ok aðrir fylgdarmenn Þorgils börðust í öðrum stað. Sigraði Þormóðr í þeirra viðskiptum. Fèllu þrír fèlagar Þorgils fyrir hánum. Eptir víg Þorgils snèru fylgdarmenn hans

1) Strandir hinar. C, D.

aptr inn til Miðfjarðar, ok fluttu lík Þorgils með sèr. Þótti mönnum at hánum hinn mesti skaði. Þeir fóstbrœðr tóku þar allan hvalinn til sín. Þessa fundar getr Þormóðr í erfidrápu þeirri, er hann orti um Þorgeir. Ásmundr hærulangr frètti víg Þorgils frænda síns. Hann var aðili at eptirmálinu um víg Þorgils; fór hann til, ok nefndi vátta at benjum, ok stefndi málinu til alþingis, því at þat sýndist þá lög, er málit hafði[1] til borit[2] í öðrum fjórðungi, ok liðu svá stundir fram.

26. Maðr er nefndr Þorsteinn; hann var sonr Þorkels kugga, Þórðarsonar gellis, Ólafssonar feilans, Þorsteinssonar rauðs, Auðarsonar hinnar djúpauðgu. Móðir Þorsteins Kuggasonar var Þuríðr, dóttir Ásgeirs œðikolls. Ásgeirr var föðurbróðir Ásmundar hærulangs. Þorsteinn Kuggason átti eptirmál um víg Þorgils Mákssonar jafnfram Ásmundi hærulang. Gjörði hann nú orðsending til Þorsteins, at hann kœmi til móts við hann. Þorsteinn var kappi mikill, ok ofstopamaðr hinn mesti. Fór hann þegar til móts við Ásmund frænda sinn, ok töluðu þeir um vígsmálit. Var Þorsteinn hinn ákafasti, kvað hèr eigi skyldu fèbœtr fyrir koma, sagði, at þeir hefði nógan frændaafla til þess, at annathvárt kœmi fyrir vígit sekt eðr mannhefndir. Ásmundr kvazt hánum mundu at fundi fylgja, hverju sem hann vildi fram fara. Riðu þeir norðr til Þorvaldar frænda síns, ok beiddu hann liðveizlu; en hann játaði því skjótt. Bjuggu þeir málit til á hendr Þorgeiri ok Þormóði. Þorsteinn reið heim til bús síns; hann bjó þá í Ljárskógum í Hvammssveit. Skeggi bjó í Hvammi; hann rèzt í málit með Þorsteini. Skeggi var sonr Þórarins fýlsennis, Þórðarsonar gellis. Móðir Skeggja var Friðgerðr, dóttir Þórðar frá Höfða. Þeir fjölmenntu mjök til alþingis, ok hèldu málum fram með miklu kappi.

[1]) var, C, D. [2]) búit, D, búit at lögum, C.

Riðu þeir Ásmundr ok Þorvaldr norðan með sex tigu manna, ok sátu í Ljárskógum margar nætr.

27. Þorgils bjó þá á Reykjahólum; hann var son Ara Márssonar, Atlassonar hins rauða, Úlfssonar hins skjálga, er nam Reykjanes. Móðir Þorgils Arasonar var Þorgerðr, dóttir Álfs ór Dölum. Önnur dóttir Álfs var Þórelfr, móðir Þorgeirs Hávarðssonar. Átti Þorgeirr þar traust mikit fyrir frændsemis sakir, því at Þorgils var mestr höfðingi í Vestfirðinga-fjórðungi. Hann var svá mikill þegnskaparmaðr, at hann gaf hverjum frjálsum manni mat, svá lengi sem þiggja vildi; varð af þessu jafnan fjölmennt á Reykjahólum. Hafði Þorgils rausn mikla af búnaði sínum. Hann var góðgjarn maðr, ok forvitr. Þorgeirr var með Þorgils á vetrum, en fór á Strandir á sumrum. Eptir víg Þorgils Mákssonar fór Þorgeirr á Reykjahóla, ok sagði Þorgils þessi tíðendi. Þorgils sagði hánum þar vist til reiðu hjá sèr; en þat hygg ek, segir hann, at þeir verði þungir í málinu, en ek em úfúss at auka vandræðum. Nú man ek senda mann til Þorsteins, ok bjóða fèbætr fyrir víg Þorgils; en ef hann vill eigi sættum taka, þá man ek þetta mál eigi með kappi verja. Þorgeirr kvazt hans forsjá hlíta mundu. Um haustið sendi Þorgils mann til Þorsteins Kuggasonar at leita um sættir, en hann var þverr í því, at taka fè fyrir vígsmálit við Þorgils, en um önnur víg kvazt hann gjörā mundu eptir skynsamra manna tillögum; ok er Þorgils frètti þetta, kallar hann Þorgeir á tal við sik, ok spyrr, hver liðveizla hánum þætti sèr þá hallkvæmust. Þorgeirr kvazt helzt vildu utan fara, ef hann yrði sekr. Þorgils sagði, at þessa mundi freistað verða. Skip stóð uppi í Norðrá í Borgarfirði; í því skipi keypti Þorgils á laun far til handa þeim fóstbræðrum. Leið svá af vetrinn. Þorgils frètti, at þeir Þorsteinn fjölmenntu mjök til alþingis, ok sátu í Ljárskógum. Því frestaði hann

heiman at ríða, at hann vildi, at þeir Þorsteinn væri undan suðr riðnir, þá er hann kvæmi vestan; ok svá varð. Reið Þorgils suðr, ok þeir fóstbrœðr með hánum. Í þessi ferð drap Þorgils Böggul-Torfa at Márskeldu; þá drap hann ok þá Skúf ok Bjarna í Hundadal. Svá segir Þormóðr í Þorgeirsdrápu:

Kapp lèt höldr (með heppni
hríð gerðist þá sverða:
hrátt gat hrafn at slíta
hold) Máks syni goldit.
Enn var (vígs) at vígi
viggríðandi síðan
(kœnn bar greipr at gunni
gjarna) Skúfs ok Bjarna.

Þorgils sættist þar þegar á vígin Skúfs ok Bjarna þar í dalinum, ok dvaldist hánum lengr, enn hann hafði áðr ætlat. Fór Þorgeirr til skips, en Þorgils til þings, ok kvam eigi fyrr enn gengit var til dóma. Þá bauð Ásmundr hærulangr til varna um vígsmálit Þorgils Mákssonar; Þorgils gekk at dóminum, ok bauð fèbœtr fyrir vígit, ef Þorgeirr yrði þá sýkn. Hann leitaði til varna í málinu, hvárt þeir ætti eigi allan veiðiskap frjálsan á almenningum. Var þá lögmaðr at spurðr, hvárt þetta væri lögvörn. Skapti var þá lögmaðr, ok fylgði hann Ásmundi fyrir frændsemis sakir; sagði hann, at þat væri lög, ef þeir væri jafnir menn, en sagði, at fyrr ætti at taka bœndr, enn einhleypingar. Ásmundr sagði, at Þorgils hefði boðit þeim fóstbrœðrum jafnaðarskipti á þeim hvalnum, sem úskorinn var, þá er þeir kvámu til, ok var þá lokit þeirri vörn. Gengu þeir Þorsteinn ok frændr hans þá at með kappi, ok lètu sèr eigi annat líka, enn Þorgeirr væri sekr gjörr. Sá Þorgils, at þá varð annathvárt at gjöra, at ganga at með fjölmenni, en þó úvíst, hvat í

aflaðist, eða láta þá fara fram, sem þeim líkaði; ok við þat, at Þorgeiri var í skip komit, leiddi Þorgils hjá sèr málit. Var Þorgeirr sekr gjörr, en fyrir Þormóð váru teknar fèbœtr, ok skyldi hann sýkn vera. Þeir Ásmundr ok Þorsteinn þóttu mikit vaxa af þessu eptirmáli. Riðu menn þá heim af þinginu. Töluðu sumir menn, at Þorgils hefði lítt fylgt málinu, en hann gaf sèr fátt at því, ok lèt hvern tala hèr um slíkt er vildi. En er Þorgeirr frètti sekt sína, sagði hann svá: þat munda ek vilja, at þeir, er mik hafa sekan gjört, hefði þessa full gjöld áðr enn lýkr, ef ek mætti ráða.

Gautr hèt maðr, ok var kallaðr Sleituson; hann var frændi Þorgils Mákssonar. Gautr var ráðinn í skip þetta, er Þorgeirr skyldi sigla í. Hann ýfðist mjök við Þorgeir, ok lèt úfrýnliga; en er kaupmenn fundu þat, þótti þeim eigi einsætt, at þeir fœri í einu skipi. Þorgeirr sagðist eigi hirða, hversu Gautr lèti síga brýnnar, en þó var þat til ráðs tekit, at Gautr rèzt ór skipinu, ok fór norðr til sveita. Varð ekki at með þeim Þorgeiri at því sinni, en þó reis af þessu sundrþykki með þeim, sem síðar bar raun á.

28. Grettir Ásmundarson kvam þetta sumar út í Skagafirði. Hann var þá svá frægr maðr fyrir sakir afls ok hreysti, at engi þótti þá slíkr af ungum mönnum. Hann reið brátt heim til Bjargs, ok tók Ásmundr þá við hánum sœmiliga. Atli hafði þá húsforráð; fèll vel á með þeim brœðrum. Þá gjörðist ofsi Grettis svá mikill, at hánum þótti sèr ekki úfœrt. Þá gjörðust þeir margir fullhraustir menn, er þá váru ungir, er Grettir var at leikum á Miðfjarðarvatni með þeim, áðr enn hann fór utan. Einn af þeim var Auðunn, er þá bjó á Auðunarstöðum í Víðidal; hann var Ásgeirsson, Auðunarsonar, Ásgeirssonar œðikolls. Auðunn var góðr bóndi ok gegn maðr; allra manna var hann sterkastr norðr þar; hann þótti hinn gæfasti í byggðarlagi.

Gretti kvam nú þat í hug, at hann þóttist hafa orðit varhluta fyrir Auðuni at knattleiknum, sem áðr er sagt, ok vildi hann prófa, hvárr þeirra meira hefði við gengizt síðan. Af því gjörir Grettir heiman ferð sína á Auðunarstaði; þat var um öndverðan sláttutíma. Greittir barst á mikit, ok reið í steindum söðli mjök vönduðum, er Þorfinnr gaf hánum. Hann hafði ok góðan hest, ok vápn öll hinu beztu. Grettir kvam snemma dags á Auðunarstaði, ok drap á dyrr. Fátt var manna heima. Grettir spurði, hvárt Auðunn væri heima. Menn sögðu, at hann væri farinn til sels eptir mat. Grettir hleypti beizli af hesti sínum. Túnit var úslegit, ok gekk hestrinn þangat, sem loðnast var. Grettir gekk til skála, ok settist niðr á setstokkinn, ok síðan sofnaði hann. Litlu síðar kvam Auðunn heim; hann sá, at hestr var í túninu með steindum söðli. Auðunn bar mat á tveimr hestum, ok bar skyr á hesti, ok var þat í húðum, ok bundit fyrir ofan; þat kölluðu menn styrkylla. Auðunn tók af hestum, ok bar inn skyr í fangi sèr; hánum var myrkt fyrir augum. Grettir rètti fótinn fram af stokkinum, ok fèll Auðunn á fram, ok varð undir hánum skyrkyllirinn, ok gekk af yfirbandit. Auðunn spratt upp, ok spurði, hvat skelmi þar væri. Grettir nefndi sik. Auðunn mælti: þann veg var úspakliga farit; eða hvert er eyrindi þitt? Ek vil berjast við þik, sagði Grettir. Sjá man ek fyrst ráð fyrir mat mínum, sagði Auðunn. Vel má þat, sagði Grettir, ef þú mátt eigi öðrum mönnum at því hlíta. Auðunn laut þá niðr, ok þreif upp skyrkyllinn, ok sletti framan í fang Grettis, ok bað hann fyrst taka við því, er hánum var sent. Grettir varð allr skyrugr. Þótti hánum þat meiri smán, enn þó Auðunn hefði veitt hánum mikinn áverka. Síðan rèðust þeir á, ok glímdu heldr sterkliga. Sækir Grettir með ákefð, en Auðunn ferr undan; finnr hann þó, at Grettir hefir dregit undan

hánum. Gengr upp allt þat, er fyrir þeim verðr, ok rekast þeir víða um skálann. Sparði hvárrgi af, en þó verðr Grettir drjúgari, ok fellr Auðunn at lyktum; hann hafði slitið öll vápnin af Gretti. Knýjast þeir fast, ok verðr brak mikit um þá, ok þá kemr dynr mikill undir bœinn, ok heyrir Grettir, at riðit var at húsunum, ok af baki stigit, ok inn gengit snúðigt. Sèr hann, at maðr gengr inn, þrifligr, í rauðum kyrtli, ok hafði hjálm á höfði. Sjá snèri til skálans, því at hann heyrði umfang mikit, er þeir áttust við. Hann spurði, hvat í skálanum væri. Grettir nefndi sik, eða hverr spyrr at? Barði heiti ek, sagði sá er kominn var. Ertu Barði Guðmundarson ór Ásbjarnarnesi? Sá er maðr hinn sami, sagði Barði: eða hvat hefstu at? sagði hann. Grettir svarar: vit Auðunn eigum hèr gamanleika. Eigi veit ek um gaman þat, sagði Barði, er ok eigi jafn komit á með ykkr; þú ert újafnaðarmaðr ok ofrkappsfullr, en hann er gæfr ok góðfengr, ok láttu hann upp standa skjótt. Grettir svarar: margr seilist um hurð til lokunnar, þætti mèr þèr nær at hefna Halls bróður þíns, enn at hlutast til með okkr Auðuni, hvat vit eigumst við. Jafnan heyri ek þat, sagði Barði, en eigi veit ek, hvárt þess verðr nökkut hefnt, en þó vil ek, at þú látir Auðun vera í náðum, því at hann er spakr maðr. Grettir gjörði svá fyrir tillögur Barða, ok líkaði þó illa. Barði spurði, hvat til saka væri með þeim. Grettir kvað vísu:

Eigi veit, nema utan,
Jálfaðr, at þèr sjálfum
kverk fyrir kapp ok orku
(kvelling er þat) svelli;
svá bannaði sinnir
seimgauts, er vark heima,

ungum endr fyrir löngu
ákall þinul fjalla.

Barði kvað þat víst várkunn, ef hann ætti sín í at hefna. Man ek nú gjöra með ykkr, sagði Barði; vil ek, at þit skilìt at svá gjörvu, ok sè nú slitið með ykkr, ok þat lètu þeir haldast, því at þeir váru skyldir, ok líkaði Gretti heldr illa við Barða ok brœðr hans. Riðu á burt allir saman. Ok er þeir váru á veg komnir, þá mælti Grettir: þat heti ek spurt, at þú ætlar suðr til Borgarfjarðar í sumar; nú vil ek bjóða þèr, Barði, at fara suðr með þèr, ok þykkjumst ek þá gjöra við þik verðleikum betr. Barði varð glaðr við þetta, ok játaði skjótt þessu, ok bað hann hafa þökk fyrir; síðan skildu þeir. Þá veik Barði aptr ok mælti: þat vil ek til skilja, segir hann, at þú farir eigi, nema Þórarinn fóstri minn[1] leyfi, því hann skal ráða ferðinni. Vel þœtti mèr þú mega einhlítr vera at ráðum þínum, á ek eigi, sagði Grettir, ferðir mínar undir öðrum mönnum, en illa man mèr þykja, ef þú gjörir mik liðrækan. Nú fóru sína leið hvárir, ok kvazt Barði skyldu gjöra Gretti vissu, ef Þórarinn vildi, at þú farir, en ella skyldi hann sitja um kyrrt. Grettir reið heim til Bjargs, en Barði til bús síns.

29. Um sumarit var lagt hestaþing fjölmennt á Langafit, ofan frá Reykjum; kvam þar margt manna. Atli at Bjargi átti hest góðan móalóttan, af Keingálu kyni; höfðu þeir feðgar mætr miklar á hestinum. Þeir brœðr Kormákr ok Þorgils á Mel[2], áttu hest brúnan öruggan til vígs; þeir skyldi etja saman ok Atli frá Bjargi. Margir váru þar aðrir góðir hestar. Oddr úmagaskáld, frændi Kormáks, skyldi fylgja hesti þeirra frænda sinna um daginn. Oddr gjörðist sterkr maðr, ok lèt um sik mikit, údæll ok úfyrirleitinn. Grettir spurði Atla bróður sinn, hverr fylgja skyldi hans

1) *tilf.* B. 2) *tilf.* B, C.

hesti. Eigi er mèr þat svá glöggt, sagði hann. Viltu, at ek standi hjá? sagði Grettir. Vertu vel stilltr þá frændi, sagði Atli, því at hèr er við metnaðarmenn um at eiga. Gjaldi þeir sjálfir ofstopa síns, sagði Grettir, ef þeir hafa hann eigi í hófi. Nú eru hestarnir fram leiddir, en hrossin stóðu framarliga á árbakkanum, ok váru bundin saman. Hylr mikill var fyrir framan bakkann. Hestarnir bitust allvel, ok var þat en mesta skemmtan. Oddr fylgdi með kappi, en Grettir lèt hefjast við, ok tók í taglit annarri hendi, en hèlt með annarri stafnum, er hann keyrði með hestinn. Oddr stóð framarliga hjá sínum hesti, ok var eigi traust, at hann styngi eigi hest Atla af takinu. Eigi lèt Grettir, sem hann sæi þat. Bárust hestarnir fram at ánni; þá stingr Oddr stafinum til Grettis, ok kvam á herðarblaðit, því at Grettir horfði öxlinni at hánum. Þat var mikit tilræði, svá at undan hljóp holdit, en lítt skeindist Grettir. Í því bili risu hestarnir hátt upp; Grettir hljóp undir hömina á hesti sínum en rak stafinn á síðu Oddi svá hart, at þrjú rifin brotnuðu í hánum, en Oddr hraut út á hylinn, ok svá hestr hans, ok hrossin öll, þau er bundin váru. Var þá lagzt til hans, ok dreginn af ánni. Þá var óp mikit gjört at þessu. Þeir Kormákr hlupu til vápna, en Bjargsmenn í öðrum stað; en er þat sá Hrútfirðingar ok Vatnsnesmenn, gengu þeir í milli, ok urðu þeir þá skildir, ok fóru heim ok höfðu hvárir ill heit við aðra, ok sátu þó um kyrrt um hríð. Atli var fátalaðr um þetta, en Grettir var heldr úsvífr, ok kvað þá finnast skyldu annat sinn, ef hann mætti ráða.

30. Þorbjörn hèt maðr, er bjó á Þóroddsstöðum í Hrútafirði; hann var sunr Arnórs heynefs Þóroddssonar, er numit hafði Hrútafjörð þeim megin til móts við Bakka. Þorbjörn var allra manna sterkastr; hann var kallaðr öxna-

megin. Þóroddr hèt bróðir hans, hann var kallaðr drápustúfr. Móðir þeirra var Gerðr, dóttir Böðvars ór Böðvarshólum. Þorbjörn var garpr mikill, ok hafði mannmargt með sèr. Hann var til þess tekinn, at hánum var verra til hjóna, enn öðrum mönnum, ok galt nær engum manni kaup; eigi þótti hann dæll maðr. Þorbjörn hèt frændi hans, ok var kallaðr ferðalangr; hann var siglingamaðr, ok áttu þeir nafnar fèlag saman. Var hann á Þóroddsstöðum jafnan, ok þótti hann lítið bœta um fyrir Þorbirni. Hann var tilfyndinn ok fór með dáruskap til ýmsra manna. Þórir hèt maðr, son Þorkels á Borðeyri. Þórir bjó fyrst á Melum í Hrútafirði. Hans dóttir var Helga, er Sleituhelgi[1] fèkk. En eptir vígit á Fagrabrekku rèzt Þórir suðr í Haukadal, ok bjó á Skarði, en seldi landit á Melum Þórhalla Gamlasyni víðlendings[2]. Hans son var Gamli, er átti Rannveigu, dóttur Ásmundar hærulangs, systur Grettis. Þau bjuggu í þenna tíma á Melum, ok áttu gott ráð. Þórir á Skarði átti tvá sonu, hèt annarr Gunnarr[3], en annarr Þorgeirr[4]. Þeir váru efniligir menn, ok höfðu þeir þá tekit við búi eptir föður sinn, en þó váru þeir jafnan með Þorbirni öxnamegin; þeir gjörðust offorsfullir. Þetta sumar, sem nú var frá sagt, riðu þeir Kormákr ok Þorgils ok Narfi frændi þeirra suðr til Norðrárdals at erindum sínum. Oddr úmagaskáld var ok í ferð með þeim; var hánum þá batnat stirðleikans, er hann hafði fengit á hestaþinginu. Ok, meðan þeir váru fyri sunnan heiðina, fór Grettir heiman frá Bjargi, ok með hánum tveir húskarlar Atla. Þeir riðu yfir til Búrfells, ok þaðan yfir hálsinn til Hrútafjarðar, ok kvámu til Mela um kveldit. Þrjár nætr váru þeir þar. Þau Rannveig ok Gamli tóku allvel við Gretti, ok buðu hánum með sèr at vera, en hann

---

1) Slattuhelgi, B, Slèttuhelgi, D. 2) *jf. Pag. 22.* 3) Grímr, D. 4) Þorgrímr, B.

vildi heim ríða. Þá frètti Grettir, at þeir Kormákr váru sunnan komnir, ok höfðu gist í Tungu um náttina. Grettir bjóst snemma frá Melum. Gamli bauð hánum menn til fylgdar. Grímr hèt bróðir Gamla; hann var allra manna hvatastr. Hann reið með Gretti við annan mann. Þeir váru fimm saman; riðu unz þar til, er þeir kvámu á Hrútafjarðarháls, vestr frá Búrfelli. Þar stendr steinn mikill, er kallaðr er Grettishaf; hann fèkkst við lengi um daginn at hefja steininn, ok dvaldi svá þar til er þeir Kormákr kvámu. Grettir snèri til móts við þá, ok hlupu af baki hvárirtveggja. Grettir sagði, at frjálsmannligra væri nú at höggva sem stœrst, heldr enn berjast með stöfum sem förumenn. Kormákr bað þá verða við mannliga, ok duga sem bezt. Eptir þat hlupust þeir at, ok börðust. Grettir var fremstr af sínum mönnum, ok bað þá geyma, at eigi væri gengit at baki hánum. Sóttust þeir um hríð, ok urðu hvárirtveggja sárir. Þorbjörn öxnamegin hafði riðit þenna dag yfir háls til Búrfells, ok er þeir riðu aptr, sèr hann fundinn. Þar var þá með hánum Þorbjörn ferðalangr, ok Gunnarr ok Þorgeirr Þórissynir, ok Þóroddr drápustúfr. Ok er þeir kvámu at, heitir Þorbjörn á menn sína til meðalgöngu. Hinir váru svá ákafir, at þeir gátu ekki at gjört. Grettir ruddist um fast. Þeir urðu fyrir hánum Þórissynir, ok fèllu báðir senn, er hann hratt þeim frá sèr. Þeir urðu óðir mjök við þat, svá at Gunnarr hjó húskarl Atla banahggg, ok er Þorbjörn sá þat, biðr hann þá skilja; kvazt hann skyldu þeim lið veita, er hans orð vildi rækja. Þá váru fallnir[1] tveir húskarlar Kormáks. Þá sá Grettir, at varla mundi duga, ef Þorbjörn rèðist í lið með þeim, ok því lætr hann verða upp gefinn bardagann. Allir váru þeir sárir, sem á fundinum höfðu verit. Illa þótti Gretti, er þeir váru skildir. Eptir þa

[1]) *saal.* B, C; farnir, A.

riðu þeir heim hvárirtveggja. Eigi sættust þeir á mál þessi. Þorbjörn ferðalangr gjörði at þessu mikit kalls; því tók at versna með þeim Bjargsmönnum ok Þorbirni öxnamegin, svá at af því gjörðist fullr fjandskapr, sem síðar kvam fram. Engar bœtr váru Atla boðnar fyrir húskarl sinn; eigi lèt hann, sem hann vissi þat. Grettir sat á Bjargi fram til tvímánaðar. Eigi er sagt, at þeir fyndist Kormákr síðan, svá þess sè getið.

31. Barði Guðmundarson ok brœðr hans riðu heim í Ásbjarnarnes, þá er þeir Grettir skildust; þeir váru synir Guðmundar Sölmundarsonar. Móðir Sölmundar var Þórlaug, dóttir Sæmundar hins suðreyska, fóstbróður Ingimundar hins gamla. Barði var göfugmenni mikit. Hann reið nú brátt at finna Þórarin hinn spaka, fóstra sinn. Hann fagnaði Barða vel, ok spurði, hvat hann hefði þá um árnat liðveizluna[1], því at þeir höfðu áðr gjört ráð um ferð Barða. Barði svarar, at hann hefir fengit þann mann til fylgdar við sik, er hánum þœtti betra hans lið, enn tveggja annarra. Þórarinn þagnaði við, ok mælti: þat man vera Grettir Ásmundarson. Spá er spaks geta, sagði Barði, sá er maðr hinn sami, fóstri minn. Þórarinn svarar: satt er þat, a mikit afbragð er Grettir annarra manna, þeirra er nú er kostr á váru landi, ok seint man hann vápnum verða sóttr, ef hann er heill, en grunar mik um, hversu heilladrjúgr hann verðr, ok mantu þess þurfa, at eigi sé allir úgæfumenn í þinni ferð, ok nóg man at gjört, þó eigi fari hann með; skal hann hvergi fara, ef ek ræð. Eigi varði mik þess, fóstri minn, sagði hann, at þú myndir fyrirmuna mèr hins vaskasta manns, hvat sèm í gjörist; má eigi fyrir öllu sjá, þá er menn verða svá neyddir til, sem ek þykkjumst vera. Duga man þèr, sagði Þórarinn, þó at ek sjái fyrir. Varð

[1]) *istedetfor de fire sidste Ord har* B: atorkat.

nú svá at vera, sem Þórarinn vildi, at Gretti váru engi orð send, en Barði fór suðr til Borgarfjarðar, ok urðu þá Heiðarvígin. Grettir var at Bjargi, er hann frètti, at Barði var suðr riðinn. Hann brást við reiðr, er hánum váru engi orð gjör, ok kvað þá eigi svá búit skyldu skilja. Hafði hann þá spurn af, nær þeirra væri sunnan ván, ok reið hann þá ofan[1] til Þóreyjargnúps[2], ok ætlaði at sitja þar fyrir þeim Barða, þá er þeir riði sunnan. Hann fór frá bœnum í hlíðina, ok beið þar. Þenna sama dag riðu þeir Barði sunnan af Tvíðœgru frá Heiðarvígum. Þeír váru sex saman, ok allir sárir mjök; ok er þeir kvámu fram fyrir bœinn, þá mælti Barði: maðr er þar uppi í hlíðinni, mikill, með vápnum, eða hvern kenni þèr þar? Þeir sögðust eigi vita, hverr var. Barði mælti: þat hygg ek, sagði hann, at þar sè Grettir Ásmundarson, ok ef svá er, þá man hann vilja oss finna; get ek hánum hafa mislíkat, er hann hefir eigi farit með oss, en mèr þykkir vèr nú eigi vel við látnir, ef hann gjörir nökkura úvissu af sèr; man ek nú senda eptir mönnum til Þóreyjargnúps, ok eiga eigi undir újafnaði hans. Þeir segja þat allráðligt, ok svá gjörðu þeir. Síðan riðu þeir Barði veg sinn. Grettir sá ferð þeirra, og snèri þegar fyrir þá, ok er þeir fundust, heilsa hvárir öðrum. Grettir spurði at tíðendum, en Barði segir úfelmtliga[3] slík sem váru. Grettir spurði, hvat manna væri í ferð með hánum. Barði kvað þar vera brœðr sína ok Eyjúlf mág sinn. Af þèr hefir þú rekit ámælit nú, sagði Grettir, enda er nú ok næst, at vit reynim með okkr, hvárr hèr má meira. Barði mælti: legit hafa mèr annvirki nær garði, enn at berjast við þik fyrir sakleysi, ok þykkjumst ek nú hafa rekit þat af mèr. Grettir svaraði: bleyðast þykki mèr þú, Barði, sagði Grettir, ef þú þorir eigi at berjast við mik. Kalla þú þat

1) upp, D. 2) Þorunups, D. 3) af lètta, B.

sem þú vilt, sagði Barði, en í öðrum stað vilda ek, at þú kvæmir fram újafnaði þínum, enn við mik; er þat eigi úlíkligt, því at nú gengr ór hófi offors þitt. Gretti þótti illar spár hans, ok efar nú fyrir sèr, hvárt hann skyldi ráða til einhvers þeirra, ok sýnist hánum þat úforsjáligt, er þeir váru sex, en hann einn, ok í því bili kvámu menn heiman frá Þóreyjargnúpi til liðs við þá Barða; lætr Grettir þá dragast sundr með þeim, ok snýr til hests síns, en Barði ok hans fèlagar fóru leiðar sinnar, ok varð eigi af kveðjum með þeim at skilnaði. Eigi áttust þeir Barði ok Grettir fleira við, svá þess sè getið. Svá hefir Grettir sagt, at hann þóttist öruggr til vígs við flesta menn, þó at þrír væri saman, en hann myndi eigi flýja fyrir fjórum at úreyndu, en því at eins berjast við fleiri, nema[1] hann ætti hendr sínar at verja, sem segir í þessarri vísu:

Treysti ek mèr við, Mistar
mótkennandi, þrenna,
hvat er í Hildar veðri
heiptminnigt skal vinna;
vilk eigi fleiri, enn fjórum,
farsætendum mœta
at gnýfengnum gungnis
gráð, ef ek skal ráða.

Eptir skilnað þeirra Barða fór Grettir aptr til Bjargs. Þá þótti Gretti mikit mein, er hann mátti hvergi prófa afl sitt, ok frèttist fyrir, ef nökkut væri þat, er hann mætti við fást.

32. Þórhallr hèt maðr, er bjó á Þórhallsstöðum í Forsæludal. Forsæludalr er upp af Vatnsdal. Þórhallr var Grímsson, Þórhallssonar[2], Friðmundarsonar, er namForsæludal. Þórhallr átti þá konu, er Guðrún hèt. Grímr hèt son þeirra, en Þuríðr dóttir; þau váru vel á legg komin. Þórhallr var

1) at, B, D. 2) Þórarinssonar, D.

vel auðigr maðr, ok mest at kvikfè, svá at engi maðr átti jafnmargt ganganda fè, sem hann. Eigi var hann höfðingi, en þó skilríkr bóndi. Þar var reimt mjök, ok fèkk hann varla sauðamann, svá at hánum þœtti duga. Hann leitaði ráðs við marga menn, hvat hann skyldi til bragðs taka, en engi gat þat ráð til gefit, er dygði. Þórhallr reið til þings hvert sumar. Hann átti hesta góða. Þat var eitt sumar á alþingi, at Þórhallr gekk til búðar Skapta lögmanns Þóroddssonar. Skapti var manna vitrastr, ok heilráðr, ef hann var beiddr. Þat skildi með þeim feðgum. Þóroddr var forspár, ok kallaðr undirhyggjumaðr af sumum mönnum[1], en Skapti lagði þat til með hverjum manni, sem hann ætlaði at duga skyldi, ef eigi væri af því brugðit; því var hann kallaðr feðrbetrungr. Þórhallr gekk í búð Skapta; hann fagnaði vel Þórhalli, því hann vissi, at hann var ríkr maðr at fè, ok spurði, hvat at tíðendum væri. Þórhallr mælti: heilræði vilda ek af[2] yðr þiggja. Í litlum fœrum em ek til þess, sagði Skapti; eða hvat stendr þik? Þórhallr mælti: þat er svá háttað, at mèr helzt lítt á sauðamönnum, verðr þeim heldr klaksárt, en sumir gjöra engar lyktir á; vill nú engi taka, sá er kunnigt er til, hvat fyrir býr. Skapti svarar: þar man liggja meinvættr nökkur, er menn eru tregari til at geyma síðr þíns fjár, enn annarra manna. Nú fyrir því, at þú hefir at mèr ráð sótt, þá skal ek fá þèr sauðamann, þann er Glámr heitir, ættaðr ór Sviðþjóð, ór Sylgsdölum[3], er út kvam í fyrra sumar, mikill ok sterkr, ok eigi mjök við alþýðu skap. Þórhallr kvazt eigi um þat gefa, ef hann geymdi vel fjárins. Skapti sagði öðrum eigi vænt horfa, ef hann geymdi eigi fyrir afls sakir ok áræðis. Þórhallr gekk þá út. Þetta var at þinglausnum. Þórhalli var vant hesta tveggja ljósbleikra, ok fór sjálfr at leita; af því þykkjast

---

1) *tilf.* B, C. 2) at, C. 3) ór Syrgilsdölum, B; í Fylkisdölum, D.

menn vita, at hann var eigi mikilmenni. Hann gekk upp undir Sleðás[1], ok suðr með fjalli því, er Ármannsfell heitir; þá sá hann, hvar maðr fór ofan ór Goðaskógi, ok bar hrís á hesti. Brátt bar saman fund þeirra. Þórhallr spurði hann at nafni, en hann kvezt Glámr heita. Þessi maðr var mikill vexti ok undarligr í yfirbragði, bláeygðr ok opineygðr, úlfgrár á hárslit. Þórhalli brá nökkut í brún, er hann sá þenna mann, en þó skildi hann, at hánum myndi til þessa vísat. Hvat er þèr bezt hent at vinna? sagði Þórhallr. Glámr kvað sèr vel hent at geyma sauðfjár á vetrum. Viltu geyma sauðfjár míns? sagði Þórhallr; gaf Skapti þik á mitt vald. Svá man þèr hentust mín vist, at ek fara sjálfráðr, því ek em skapstyggr, ef mèr líkar eigi vel, sagði Glámr. Eigi man mèr mein at því, sagði Þórhallr, ok vil ek, at þú farir til mín. Gjöra má ek þat, sagði Glámr; eða eru þar nökkur vandhœfi á? Reimt þykkir þar vera, sagði Þórhallr. Eigi hræðumst ek flykur[2] þær, sagði Glámr, ok þykkir mèr at údaufligra. Þess mantu við þurfa, sagði Þórhallr, ok hentar þar betr at vera eigi alllítill fyrir sèr. Eptir þat kaupa þeir saman, ok skal Glámr koma at vetrnáttum. Síðan skildu þeir, ok fann Þórhallr hesta sína, þar hann hafði nýleitað. Reið Þórhallr heim, ok þakkaði Sapta sinn[3] velgjörning. Sumar leið af, ok frètti Þórhallr eigi til sauðamanns, ok engi kunni skyn á hánum, en at ánefndum tíma kvam hann á Þórhallsstaði. Tekr bóndi við hánum vel, en öllum öðrum gazt eigi at hánum, en húsfreyju þó minnst. Hann tók við fjárvarðveizlu, ok varð hánum lítið fyrir því; hann var hljóðmikill ok dimmraddaðr, ok fèit stökk allt saman, þegar hann hóaði. Kirkja var á Þórhallsstöðum; eigi vildi Glámr til hennar koma; hann var úsöngv-

1) Sleðaás, C. 2) freykjur, B. 3) *tilf.* B.

inn ok trúlauss, stirfinn[1] ok viðskotaillr; öllum var hann hvimleiðr.

Nú leið svá þar til er kemr atfangadagr jóla; þá stóð Glámr snemma upp, ok kallaði til matar síns. Húsfreyja svarar: eigi er þat háttr kristinna manna at matast þenna dag, því at á morgin er jóladagr hinn fyrsti, segir hón, ok er því fyrst skylt at fasta í dag. Hann svarar: marga hindrvitni hafi þèr, þá er ek sè til einskis koma; veit ek eigi, at mönnum fari nú betr at, heldr enn þá, er menn fóru eigi með slíkt; þótti mèr þá betri siðr, er menn váru heiðnir kallaðir, ok vil ek hafa[2] mat minn, en engar refjur. Húsfreyja mælti: víst veit ek, at þèr man illa farast í dag, ef þú tekr þetta illbrigði til. Glámr bað hana taka mat í stað; kvað henni annat skyldu vera verra. Hón þorði eigi annat, enn at gjöra sem hann vildi; ok er hann var mettr, gekk hann út, ok var heldr gustillr. Veðri var svá farit, at myrkt var um at litast, ok flögraði ór drífa, ok gnýmikit, ok versnaði mjök sem á leið daginn. Heyrðu menn til sauðamanns öndverðan daginn, en miðr er á leið daginn. Tók þá at fjúka, ok gjörði á hríð um kveldit. Kvámu menn til tíða, ok leið svá fram at dagsetri. Eigi kvam Glámr heim. Var þá um talat, hvárt hans skyldi eigi leita, en fyrir því, at hríð var á ok niðamykr, þá varð eigi af leitinni. Kvam hann eigi heim jólanáttina; biðu menn svá fram um tíðar. At ærnum degi fóru menn í leitina, ok fundu fèit víða í fenum, lamit af ofviðri, eða hlaupit á fjöll upp. Því næst kvámu þeir á traðk mikinn ofarliga í dalnum; þótti þeim því líkt, sem þar hefði glímt verit heldr sterkliga, því at grjótið var víða upp leyst, ok svá jörðin. Þeir hugðu at vandliga, ok sá, hvar Glámr lá skammt á burt frá þeim. Hann var dauðr, ok blár sem hel, en digr sem naut. Þeim

[1] tyrrinn, B. [2] *nlf.* B.

bauð af hánum úþekkt mikla, ok hraus þeim mjök hugr við hánum, en þó leituðu þeir við at fœra hann til kirkju, ok gátu eigi komit hánum, nema á einn gilsþröm þar skammt ofan frá sèr, ok fóru heim við svá búit, ok sögðu bónda þenna atburð. Hann spurði, hvat Glámi myndi hafa at bana orðit. Þeir kváðust rakit hafa spor svá stór, sem keraldsbotni væri niðr skellt þaðan frá, sem traðkrinn var, ok upp undir björg þau, er þar váru ofarliga í dalnum, ok fylgdu þar með blóðdrefjar miklar. Þat drógu menn saman, at sú meinvættr, er áðr hafði[1] verit, myndi hafa deytt[2] Glám, en hón myndi fengit hafa hèr nökkura áverka, þá er tekit hafi til fulls, því at við þá meinvætti hefir aldri vart orðit síðan. Annan dag jóla var farit at leita við enn at fœra Glám til kirkju; váru eykir fyrir beittir, ok gátu þeir hvergi fœrt hann, þegar slèttlendit var ok eigi var forbrekkis at fara; gengu nú frá við svá búit. Hinn þriðja dag fór prestr með þeim, ok leituðu allan daginn, ok fannst Glámr eigi. Eigi vildi prestr optar til fara, en sauðamaðr fannst, þegar prestr var eigi í ferð. Lètu þeir þá fyrir vinnast, at fœra hann til kirkju, ok dysjuðu hann þar, sem þá var hann kominn. Litlu síðar urðu menn varir við þat, at Glámr lá eigi kyrr; varð mönnum at því mikit mein, svá at margir fèllu í úvit, ef sá hann, en sumir hèldu eigi vitinu. Þegar eptir jólin þóttust menn sjá hann heima þar á bœnum. Urðu menn ákafliga hræddir; stukku þá margir menn í burt. Því næst tók Glámr at ríða húsum á nætr, svá at lá við brotum[3]; gekk hann þá náliga nætr ok daga. Varla þorðu menn at fara upp í dalinn, þó at ætti nóg eyrindi. Þótti mönnum þar í hèraðinu mikit mein at þessu.

33. Um várit fèkk Þórhallr sèr hjón, ok gjörði bú á jörðu sinni; tók þá at minnka aptrgangr, meðan sólargangr

1) þar sèn, *tilf.* B, C. 2) *saal.* B, C; deymt, A. 3) hèlt við brot, B.

var mestr[1]; leið svá fram á miðsumar. Þetta sumar kvam út skip í Húnavatni; þar var á sá maðr, er Þorgautr hèt. Hann var útlendr at kyni, mikill ok sterkr; hann hafði tveggja manna afl; hann var lauss ok einn fyrir sèr; hann vildi fá starfa nökkurn, því hann var fèlauss. Þórhallr reið til skips, ok fann Þorgaut, spurði, ef hann vildi vinna fyrir hánum. Þorgautr kvað þat vel mega vera, ok kvezt eigi vanda þat. Svá skaltu við búast, segir Þórhallr, sem þar sè eigi veslingsmönnum hent at vera fyrir aptrgöngum þeim, er þar hafa verit um hríð, en eigi vil ek þik á tálar draga. Þorgautr svarar: eigi þykkjumst ek upp gefinn, þó at ek sjái smávofur; man þá eigi öðrum dælt, ef ek hræðumst, ok eigi bregð ek vist minni fyrir þat. Nú kemr þeim vel kaupstefnan, ok skal Þorgautr gæta sauðfjár at vetri. Leið nú af sumarit. Tók Þorgautr við fènu at vetrnáttum. Vel líkaði öllum við hann. Jafnan kvam Glámr heim ok reið húsum. Þat þótti Þorgauti allkátligt, ok kvað þrælinn þurfa mundu nær at ganga, ef ek hræðumst. Þórhallr bað hann hafa fátt um; er bezt, at þit reynit eigi með ykkr. Þorgautr mælti: sannliga er[2] skekinn[3] þróttr ór yðr, ok dett ek eigi niðr milli dægra við skraf þetta. Nú fór svá fram um vetrinn allt til jóla. Atfangakveld jóla fór sauðamaðr til fjár. Þá mælti húsfreyja: þurfa þætti mèr, at nú færi eigi at fornum brögðum. Hann svarar: ver eigi hrædd um þat, húsfreyja, sagði hann, verða man eitthvert söguligt, ef ek kem eigi aptr. Síðan gekk hann aptr til fjár síns. Veðr var heldr kalt, ok fjúk mikit. Því var Þorgautr vanr at koma heim, þá er hálfrökkvat var, en nú kvam hann eigi í þat mund. Kvámu tíðamenn, sem vant var. Þegar þótti mönnum eigi úlíkt á horfast, sem fyrr. Bóndi vildi leita láta eptir sauðamanni, en tíðamenn töldust undan, ok

1) hæstr, D. 2) *istedetfor* sannl. er, *har* D: sèt er þat, at. 3) er *tilf.* D.

sögðust eigi mundu hætta sèr út í tröllahendr um nætr, ok treystist bóndi eigi at fara, ok varð eigi af leitinni. Jóladag er menn váru mettir, fóru menn til ok leituðu sauðamanns. Gengu þeir fyrst til dysjar Gláms, því at menn ætluðu af hans völdum mundi orðit um hvarf sauðamanns; en er þeir kvámu nær dysinni, sá þeir þar mikil tíðendi, ok þar fundu þeir sauðamann, ok var hann brotinn á háls, ok lamit sundr hvert bein í hánum. Síðan færðu þeir hann til kirkju, ok varð engum manni mein at Þorgauti síðan, en Glámr tók at magnast af nýju; gjörði hann nú svá mikit af sèr, at menn allir stukku burt af Þórhallsstöðum, utan bóndi einn ok húsfreyja. Nautamaðr hafði þar verit lengi hinn sami, vildi Þórhallr hann eigi lausan láta fyrir góðvilja sakir ok geymslu; hann var mjök við aldr, ok þótti hánum mikit fyrir at fara á burt; sá hann ok, at allt fór at únytju, þat er bóndi átti, af engi geymdi. Ok eptir miðjan vetr var þat einn morgin, at húsfreyja fór til fjóss at mjólka kýr eptir tíma; þá var alljóst, því at engi treystist fyrr úti at vera annarr, enn nautamaðr; hann fór út, þegar lýsti. Hón heyrði brak mikit í fjósit, ok beljan öskrliga; hón hljóp inn æpandi, ok kvazt eigi vita, hver údæmi um væri í fjósinu. Bóndi gekk út, ok kvam til nautanna, ok stangaði hvert annat. Þótti hánum þar eigi gott, ok gekk innar at hlöðunni. Hann sá, hvar lá nautamaðr, ok hafði höfuðit í öðrum bási, en fætr í öðrum; hann lá á bak aptr. Bóndi gekk at hánum, ok þreifaði um hann, finnr brátt, at hann er dauðr ok sundr hrygrinn í hánum; var hann brotinn um báshelluna. Nú þótti bónda eigi vært, ok fór í burt af bænum með allt þat, sem hann mátti í burt flytja, en allt kvikfè þat, sem eptir var, deyddi Glámr, ok því næst fór hann um allan dalinn, ok eyddi bœi alla upp frá Tungu. Var Þórhallr þá með ýmissum vinum sínum þat eptir var

vetrarins. Engi maðr mátti fara upp í dalinn með hest eðr hund, því at þat var þegar drepit. En er váraði, ok sólargangr var sem mestr, lètti heldr aptrgöngunum. Vildi Þórhallr nú fara aptr til lands síns. Urðu hánum eigi auðfengin hjón, en þó gjörði hann bú á Þórhallsstöðum. Fór allt á sama veg, sem fyrr. Þegar at haustaði, tóku at vaxa reimleikar. Var þá mest sótt at bóndadóttur, ok svá fór, at hón lèzt af því. Margra ráða var í leitað, ok varð eigi at gjört. Þótti mönnum til þess horfast, at eyðast myndi allr Vatnsdalr, ef eigi yrði bœtr á ráðnar.

34. Nú er þar til at taka, at Grettir Ásmundarson sat heima at Bjargi um haustið, síðan þeir Vígabarði skildu á Þóreyjargnúpi; ok er mjök var komit at vetrnáttum, reið Grettir heiman norðr yfir hálsa til Víðidals, ok gisti á Auðunarstöðum. Sættust þeir Auðunn til fulls, ok gaf Grettir hánum öxi góða, ok mæltu til vináttu með sèr. Auðunn bjó lengi á Auðunarstöðum, ok var kynsæll maðr. Hans sun var Egill, er átti Úlfheiði[1], dóttur Eyjúlfs Guðmundarsonar; ok var þeirra sun Eyjúlfr, er veginn var á alþingi; hann var faðir Orms kapilans[2] Þorláks byskups. Grettir reið norðr til Vatnsdals, ok kvam á kynnisleit í Tungu. Þar bjó þá Jökull Bárðarson, móðurbróðir Grettis. Jökull var mikill maðr ok sterkr, ok hinn mesti ofsamaðr; hann var siglingamaðr, ok mjök údæll, en þó mikilhœfr maðr. Hann tók vel við Gretti, ok var hann þar þrjár nætr. Þá var svá mikit orð á aptrgöngum Gláms, at mönnum var ekki jafntíðrœtt, sem þat. Grettir spurði inniliga at þeim atburðum, er höfðu orðit. Jökull kvað þar eigi meira af sagt, enn til væri hœft; eða er þèr forvitni á, frændi, at koma þar? Grettir sagði, at þat var satt. Jökull bað hann þat eigi gjöra, því þat er gæfuraun mikil, en frændr

[1]) úlfhildi, D. [2]) er var kapalin, D.

þínir eiga mikit í hættu, þar sem þú ert, sagði hann; þykir oss nú engi slíkr af ungum mönnum, sem þú, en illt man af illum hljóta, þar sem Glámr er; er ok miklu betra, at fást við mennska menn, enn við úvættir slíkar. Grettir kvað sèr hug á at koma á Þórhallsstaði, ok sjá, hversu þar væri um gengit. Jökull mælti: sè ek nú, at eigi tjáir at letja þik, en satt er þat sem mælt er, at sitt er hvárt, gæfa eðr gjörfugleikr. Þá er öðrum vá fyrir dyrum, er öðrum er inn um komit, ok hygg at, hversu þèr man fara sjálfum, áðr enn lýkr kvað Grettir. Jökull svarar: vera kann, at vit sjáim báðir nökkut fram, en hvárrgi fái við gjört. Eptir þat skildu þeir, ok líkaði hvárigum annars spár.

35. Grettir reið á Þórhallsstaði, ok fagnaði bóndi hánum vel. Hann spurði, hvert Grettir ætlaði at fara, en hann sagðist þar vilja vera um náttina, ef bónda líkaði at svá væri. Þórhallr kvazt þökk fyrir kunna, at hann væri, en fám þykkir slœgr til at gista hèr um tíma; mantu hafa heyrt getið um hvat hèr er at veila, en ek vilda gjarna, at þú hlytir engi vandhœfi af mèr; en þó at þú komist heill á burt, þá veit ek fyrir víst, at þú missir hests þíns, því engi heldr hèr heilum sínum fararskjót, sá er kemr. Grettir kvað gott til hesta, hvat sem af þessum yrði. Þórhallr varð glaðr við, er Grettir vildi þar vera, ok tók við hánum báðum höndum. Var hestr Grettis læstr í húsi sterkliga. Þeir fóru til svefns, ok leið svá af náttin, at eigi kvam Glámr heim. Þá mælti Þórhallr: vel hefir brugðit við þína kvámu, því at hverja nátt er Glámr vanr at ríða húsum, eða brjóta upp hurðir, sem þú mátt merki sjá. Grettir mælti: þá man vera annathvárt, at hann man eigi lengi á sèr sitja, eða man af reimast[1] meir, enn eina nátt; skal ek vera

[1]) venjast, B, C, D.

nátt aðra, ok sjá, hversu ferr. Síðan gengu þeir til hests Grettis, ok var ekki við hann gletzt. Allt þótti bónda at einu fara. Nú er Grettir þar aðra nátt, ok kvam eigi þrællinn heim. Þá þótti bónda mjök vænkast. Fór hann þá at sjá hest Grettis. Þá var upp brotið húsit, er bóndi kvam til, en hestrinn dreginn til dyra utar, ok lamit í sundr í hánum hvert bein. Þórhallr sagði Gretti, hvar þá var komit, ok bað hann forða sèr, því at víss er dauðinn, ef þú bíðr Gláms. Grettir svarar: eigi má ek minna hafa fyrir hest minn, enn at sjá þrælinn. Bóndi sagði, at þat var eigi bati, at sjá hann, því at hann er úlíkr nökkurri mannligri mynd, en góð þykki mèr hver sú stund, er þú vilt hèr vera. Nú líðr dagrinn, ok er menn skyldi fara til svefns, vildi Grettir eigi fara af klæðum, ok lagðist niðr í sætið gegnt lokrekkju bónda; hann hafði röggvarfeld[1] yfir sèr, ok kneppti annat skautið niðr undir fœtr sèr, en annat snaraði hann undir höfuð sèr, ok sá út um höfuðsmáttina. Setstokkr var fyrir framan sætið, mjök sterkr, ok spyrndi hann þar í. Dyraumbúningrinn allr var frá brotinn útidyrunum, en nú var þar fyrir bundinn hurðarflaki, ok úvendiliga um búit. Þverþilit var allt brotið frá skálanum, þat sem þar fyrir framan hafði verit, bæði fyrir ofan þvertrèit ok neðan. Sængr allar váru ór stað fœrðar. Heldr var þar úvistligt. Ljós brann í skálanum um náttina; ok er af myndi þriðjungr af nátt, heyrði Grettir út dynur miklar; var þá farit upp á húsin, ok riðit skálanum ok barit hælunum um þekjuna svá at brakaði í hverju trè. Því gekk lengi, þá var farit ofan af húsunum, ok til dyra gengit; ok er upp var lokit hurðunni, sá Grettir, at þrællinn rètti inn höfuðit, ok sýndist hánum afskræmiliga mikit ok undarliga stórskorit. Glámr fór seint, ok rèttist upp, er hann kvam inn í dyrnar; hann

1) *saal.* B, C, D. raufgarfeld, A.

gnæfði ofarliga við rjáfrinu; snýr at skálanum, ok lagði handleggina upp á þvertrèit, ok gægðist inn yfir skálann. Eigi lèt bóndi heyra til sín, því at hánum þótti œrit um, er hann heyrði, hvat um var úti. Grettir lá kyrr, ok hrœrði sik hvergi. Glámr sá, at hrúga nökkur lá í sætinu, ok rèzt nú innar eptir skálanum, ok þreif í feldinn stundarfast. Grettir spyrndi í stokkinn, ok gekk því hvergi. Glámr hnykkti í annat sinn miklu fastara, ok bifaðist hvergi feldrinn. Í þriðja sinn þreif hann í með báðum höndum svá fast, at hann rètti Gretti upp ór sætinu; kipptu nú í sundr feldinum í millum sín. Glámr leit á slitrit, er hann hèlt á, ok undraðist mjök, hverr svá fast myndi togast við hann; ok í því hljóp Grettir undir hendr hánum, ok þreif um hann miðjan, ok spennti á hánum hrygginn sem fastast gat hann, ok ætlaði hann, at Glámr skyldi kikna við; en þræliinn lagði at handleggjum Grettis svá fast, at hann hörfaði allr fyrir orku sakir. Fór Grettir þá undan í ýms sætin. Gengu þá frá stokkarnir, ok allt brotnaði þat sem fyrir varð. Vildi Glámr leita út, en Grettir fœrði við fœtr, hvar sem hann mátti, en þó gat Glámr dregit hann fram ór skálanum; áttu þeir þá all-harða sókn, því at þræliinn ætlaði at koma hánum út ór bœnum; en svá illt, sem var at eiga við Glám inni, þá sá Grettir, at þó var verra at fást við hann úti, ok því brauzt hann í móti af öllu afli at fara út. Glámr fœrðist í aukana, ok kneppti hann at sèr, er þeir kvámu í andyrit; ok er Grettir sèr, at hann fèkk eigi við spornat, hefir hann allt eitt atriðit, at hann hleypr sem harðast í fang þrælnum, ok spyrnir báðum fótum í jarðfastan stein, er stóð í dyrunum. Við þessu bjóst þræliinn eigi; hann hafði þá togazt við at draga Gretti at sèr, ok því kiknaði Glámr á bak aptr, ok rauk öfugr út á dyrnar, svá at herðarnar námu uppdyrit, ok

rjáfrit gekk í sundr, bæði viðirnir ok þekjan frerin, fèll svá opinn ok öfugr út ór húsunum, en Grettir á hann ofan. Tunglskin var mikit úti, ok gluggaþykkn; hratt stundum fyrir, en stundum dró frá. Nú í því, er Glámr fèll, rak skýit frá tunglinu, en Glámr hvessti augun upp í móti, ok svá hefir Grettir sagt sjálfr, at þá eina sýn hafi hann sèt svá, at hánum brygði við. Þá sigaði[1] svá at hánum af öllu saman, mœði ok því, er hann sá at Glámr gaut sínum sjónum harðliga, at hann gat eigi brugðit saxinu, ok lá náliga í milli heims ok heljar. En því var meiri úfagnaðar kraptr með Glámi, enn flestum öðrum aptrgöngumönnum, at hann mælti þá á þessa leið: mikit kapp hefir þú á lagit, Grettir, sagði hann, at finna mik, en þat man eigi undarligt þykja, þó at þú hljótir eigi mikit happ af mèr; en þat má ek segja þèr, at þú hefir nú fengit helming afls þess ok þroska, er þèr var ætlaðr, ef þú hefðir mik eigi fundit; nú fæ ek þat afl eigi af þèr tekit, er þú hefir áðr hreppt, en því má ek ráða, at þú verðr aldri sterkari, enn nú ertu, ok ertu þó nógu sterkr, ok at því man mörgum verða. Þú hefir frægr orðit hèr til af verkum þínum, en hèðan af munu falla til þín sektir ok vígaferli, en flest öll verk þín snúast þèr til úgæfu ok hamingjuleysis. Þú mant verða útlægr gjörr, ok hljóta jafnan úti at búa einn samt; þá legg ek þat á við þik, at þessi augu sè þèr jafnan fyrir sjónum, sem ek ber eptir, ok man þèr þá erfitt þykja einum at vera, ok þat man þèr til dauða draga. Ok sem þræliinn hafði þetta mælt, þá rann af Gretti úmegit, þat sem á hánum hafði verit. Brá hann þá saxinu, ok hjó höfuð af Glámi, ok setti þat við þjó hánum. Bóndi kvam þá út, ok hafði klæzt á meðan Glámr lèt ganga töluna, en hvergi þorði hann nærat koma, fyrr enn Glámr var fallinn. Þórhallr

1) sykaði, B.

lofaði guð fyrir, ok þakkaði vel Gretti, er hann hafði unnit þenna úhreina anda. Fóru þeir þá til, ok brendu Glám at köldum kolum. Eptir þat báru þeir ösku hans í eina hít ok grófu þar niðr, sem sízt váru fjárhagar eða mannavegir; gengu heim eptir þat, ok var þá mjök komit at degi. Lagðist Grettir niðr, því at hann var stirðr mjök. Þórhallr sendi menn á næstu bœi eptir mönnum, sýndi ok sagði, hversu farit hafði. Öllum þótti mikils um vert um þetta verk, þeim er heyrðu; var þat þá almælt, at engi væri þvílíkr maðr á öllu landinu fyrir afls sakir ok hreysti ok allrar atgjörfi, sem Grettir Ásmundarson. Þórhallr leysti Gretti vel af hendi, ok gaf hánum góðan hest, ok klæði sœmilig, því at þau váru öll sundr leyst, er hann hafði áðr borit. Skildu þeir með vináttu. Reið Grettir þaðan í Ás í Vatnsdal, ok tók Þorvaldr við hánum vel, ok spurði inniliga at sameign þeirra Gláms, en Grettir segir hánum viðskipti þeirra, ok kvazt aldri í þvílíka aflraun komit hafa, svá langa viðreign sem þeir höfðu saman átt. Þorvaldr bað hann hafa sik spakan, ok man þá vel duga, en ella man þèr slysgjarnt verða. Grettir kvað eigi batnat hafa um lyndisbragðit, ok sagðist nú miklu verr stilltr, enn áðr, ok allar mótgjörðir verri þykja. Á því fann hann mikla muni, at hann var orðinn maðr svá myrkfœlinn, at hann þorði hvergi at fara einn saman, þegar myrkva tók; sýndist hánum þá hvers kyns skrípi, ok þat er haft síðan fyrir orðtœki, at þeim ljái Glámr augna eðra gefi glámsýni, er mjök sýnist annan veg, enn er. Grettir reið heim til Bjargs, er hann hafði gjört eyrindi sín, ok sat heima um vetrinn.

36. Þorbjörn öxnamegin hafði haustboð mikit, ok kvam þar margt manna; þetta var meðan Grettir fór norðr til Vatnsdals um haustið. Þorbjörn ferðalangr var þar at boðinu. Þar varð margt talat. Spurðu þeir Hrútfirðingar

at sameign þeirra Grettis á hálsinum um sumarit. Þorbjörn öxnamegin bar Gretti allvel söguna; kvað Kormák verra mundu af hafa fengit, ef engir hefði til komit at skilja þá. Þá mælti Þorbjörn ferðalangr: þat var bæði, sagði hann, at ek sá hann Gretti ekki til frægðar vinna, enda hygg ek, at hánum skyti skelk í bringu, er vèr kvámum at, ok allfúss var hann at skilja, ok eigi sá ek hann til hefnda leita, er húskarl Atla var drepinn, ok því ætla ek aldri hug í hánum, ef hann hefir eigi nógan liðsafla. Gjörði Þorbjörn at þessu hit mesta gabb. Margir tóku undir, at þetta væri þarfleysuglens, ok Grettir myndi eigi svá búit hafa vilja, ef hann frètti þessi orð. Eigi bar þar til tíðinda fleira at boðinu. Fóru menn heim. Váru dylgjur miklar með þeim um vetrinn, en hvárigir rèðu á aðra; bar þá ekki til tíðinda um vetrinn.

37. Snemma um várit eptir kvam skip út af Noregi; þat var fyrir þing. Þeir kunnu at segja mörg tíðendi: þat fyrst, at höfðingjaskipti var orðit í Noregi; var þá kominn til ríkis Ólafr konungr Haraldsson, en Sveinn jarl ór landi stokkinn, um várit eptir Nesjaorrustu. Váru margir merkiligir hlutir sagðir frá Ólafi konungi, ok þat með, at hann tók þá menn alla bezt, sem váru atgjörfismenn um nökkura hluti, ok gjörði sèr þá handgengna. Við þetta urðu glaðir margir ungir menn, ok fýstust til utanferðar; ok svá sem Grettir spurði þessi tíðendi, gjörist hánum hugr á at sigla; vænti hann sèr sœmdar, sem aðrir, af konunginum. Skip stóð uppi at Gásum í Eyjafirði; þar tók Grettir sèr far, ok bjóst til utanferðar; eigi hafði hann enn mikil fararefni. Ásmundr gjörðist nú mjök hrumr af elli, ok reis nú lítt ór rekkju. Þau Ásdís áttu ungan son, er Illugi hèt, manna efniligastr. Atli tók nú við allri búsýslu ok fjárvarðveizlu; þótti þat mikit batna, því at hann var gæfr ok forsjáll. Grettir fór til skips. Í

þetta sama skip hafði ráðizt Þorbjörn ferðalangr, áðr enn þeir vissu, at Grettir myndi þar í sigla. Löttu margir Þorbjörn at sigla samskipa við Gretti, en Þorbjörn kvezt fara mundu fyrir allt þat. Bjóst hann til utanferðar, ok varð heldr síðbúinn; kvam hann eigi fyrr norðr á Gáseyri, enn skipit var albúit. Áðr Þorbjörn fœri vestan, hafði Ásmundr hærulangr tekit krankleika nökkurn, ok reis þá eigi ór rekkju. Þorbjörn ferðalangr kvam síð dags í sandinn; váru menn þá búnir til borða, ok tóku handlaugar úti hjá búðinni. En er Þorbjörn reið fram í búðarsundit, var hánum heilsat, ok spurðr tíðinda. Hann lèzt engi segja kunna: utan þess get ek, at kappinn Ásmundr at Bjargi sè nú dauðr. Margir tóku undir, at þar fœri gildr bóndi af heiminum, sem hann var; eða hversu bar þat til, sögðu þeir? Hann svarar: lítið lagðist nú fyrir kappann, því at hann kafnaði í stofureyk, sem hundr, en eigi var skaði at hánum, því at hann gjörðist nú gamalœrr. Þeir svara: þú talar undarliga við þvílíkan mann, ok eigi myndi Gretti vel líka, ef hann heyrði. Þola má ek þat, sagði Þorbjörn, ok hærra man Grettir bera verða saxit, enn í fyrra sumar á Hrútafjarðarhálsi, ef ek hræðumst hann. Grettir heyrði fullgjörla, hvat Þorbjörn sagði, ok gaf sèr ekki at, meðan Þorbjörn lèt ganga söguna; en er hann hætti, þá mælti Grettir: þat spái ek þèr Ferðalangr, sagði hann, at þú deyir eigi í stofureyknum, ok þó má vera, at þú verðir eigi ellidauðr, en þat er undarliga gjört, at tala sneyðiliga til saklausra manna. Þorbjörn mælti: eigi man ek aptra mèr at þessu, ok eigi þótti mèr þú svá snœfrliga láta, þá er vèr tókum þik undan, er þeir Melamenn börðu þik sem nautshöfuð. Grettir kvað þá vísu:

Jafnan verðr til orða
of löng boga slöngvi

(því kemr þar til sumra
þung hefnd fyrir) tunga.
Margr hefir beiðir borgar
benlinns sakir minni,
Ferðalangr, þótt fengir
fjörtjón, enn þú gjörvar.

Þorbjörn mælti: jafnfeigr þykkjumst ek, sem áðr, þótt þú skjalir slíkt. Grettir svarar: eigi hafa spár mínar átt langan aldr hèr til, ok enn man svá fara; vara þik ef þú vilt, eigi man síðar sýnna. Síðan hjó Grettir til Þorbjarnar, en hann brá við hendinni, ok ætlaði svá at bera af sèr höggit: en höggit kvam á höndina fyrir ofan úlfliðinn, ok síðan hljóp saxit á hálsinn, svá at af fauk höfuðit. Kaupmenn sögðu hann stórhöggvan, ok slíkt væri konungsmenn, ok eigi þótti þeim skaði at, þótt Þorbjörn væri drepinn, því at hann hafði bæði verit kífinn ok köllsugr. Litlu síðar lètu þeir í haf, ok kvámu at áliðnu sumri til Noregs suðr við Hörðaland. Frèttu þeir þá, at Ólafr konungr sat norðr í Þrándheimi. Fèkk Grettir sèr far með byrðingsmönnum norðr þangat, því at hann vildi fara á konungs fund.

38. Þórir hèt maðr, er bjó í Garði í Aðaldal; hann var Skeggjason, Bótúlfssonar. Skeggi hafði numit Kelduhverfi upp til Kelduness. Hann átti Helgu, dóttur Þorkels á Fiskilœk. Þórir, son hans, var höfðingi mikill ok siglingamaðr. Hann átti tvá sonu; hèt Þorgeirr annarr, en annarr Skeggi, þeir váru báðir efniligir menn, ok mjök fulltíða, er þetta var. Þórir hafði verit í Noregi um sumarit, þá er Ólafr konungr kvam vestan af Englandi, ok kvam sèr þá í kærleika mikla við konung, ok svá við Sigurð byskup, ok er þat til marks um, at Þórir hafði látið gjöra knörr mikinn í skógi, ok bað Sigurð byskup vígja, ok svá gjörði hann. Eptir þat fór Þórir út til Íslands, ok lèt höggva

upp knörrinn, þá er hánum leiddust siglingar, en brandana af knerrinum lèt hann setja yfir útidyr sínar, ok váru þeir þar lengi síðan, ok svá veðrspáir, at í öðrum þaut fyrir sunnanveðri, en í öðrum fyrir norðanveðri. En er Þórir spurði, at Ólafr konungr hafði fengit einvald yfir öllum Noregi, þóttist hann þar eiga at vitja vináttumála. Þá sendi Þórir sonu sína til Noregs á konungs fund, ok ætlaði, at þeir skyldi verða hánum handgengnir. Kvámu þeir at sunnarliga síð um haustið, ok fengu sèr eina róðrarskútu, fóru norðr með landi, ok ætluðu at fara á konungs fund. Þeir kvámu á höfn eina fyrir sunnan Stað, ok lágu þar nökkurar nætr. Þeir hèldu sik vel at vist ok drykk, ok höfðu sik eigi úti, er eigi váru góð veðr. Nú er at segja frá því, er þeir Grettir fóru norðr með landi, ok fengu opt hörð veðr, því at þetta var öndverðan vetr; ok þá er þeir sóttu norðr at Staði, fengu þeir illviðri mikit með fjúki ok frosti, ok tóku nauðuliga land eitt kveld allir mjök væstir, ok lögðu þar við bala nökkurn, ok gátu þá borgit fè sínu ok föngum. Þeir bárust illa af kaupmennirnir, því at þeir gátu eigi tekit eld; en þeim þótti þar náliga við liggja heilsa sín ok líf. Lágu þeir þá um kveldit, allilla staddir. Þá er á leið kveldit, sá þeir, at eldr kvam upp mikill öðru megin þess sunds, er þeir váru þá við komnir. En er skipverjar Grettis sá eldinn, töluðu þeir til, at sá væri heppinn, er hánum gæti náð, ok efuðust í, hvárt þeir skyldi leysa skipit, en þat sýndist öllum eigi hættulaust. Þá höfðu þeir um tal mikit, hvárt nökkurr maðr myndi svá vel fœrr, at næði eldinum. Grettir gaf sèr fátt at, ok segir, at verit myndi hafa þeir menn, er þat myndi eigi trauðat hafa. Kaupmenn sögðu, at sèr væri eigi at borgnara, hvat er verit hafði, ef þá væri til einskis at taka; eða treystir þú þèr? Grettir, sögðu þeir, því at þú ert nú mestr atgjörfismaðr af

íslenzkum mönnum kallaðr, en þú veizt nú gjörla hvat oss liggr á. Grettir svarar: eigi lízt mèr mikit þrekvirki at ná eldinum, en eigi veit ek, hvárt þèr launit betr, enn sá ferr á leit, er þat gjörir. Þeir mæltu: hví ætlar þú oss þá svívirðingarmenn, at vèr myndim þat eigi góðu launa? Reyna má ek þetta, ef þat er, at yðr þykkir hèr allmikit á liggja, en eigi segir mèr vænt hugr um, at ek hafa gott at sök hèr fyrir. Þeir kváðu þat eigi skyldu vera, ok báðu hann mæla drengja heilastan. Eptir þat bjóst Grettir til sunds, ok kastaði af sèr klæðunum. Hann fór í kufl einn klæða, ok söluváðarbrækr; hann stytti upp um sik kuflinn, ok rak at sèr utan basttaug at sèr miðjum, ok hafði með sèr kerald. Síðan hljóp hann fyrir borð. Hann lagðist nú yfir þvert sundit, ok gekk þar á land. Hann sèr þar standa eitt hús, ok heyrði þangat mannamál ok glaum mikinn. Grettir snèri at húsinu. Nú er at segja frá þeim, sem fyrir váru, at hèr váru komnir þeir Þórissynir, sem fyrr var getið. Þeir höfðu legit þar margar nætr, ok beðit þar veðrfalls, at þeim gæfi norðr fyrir Staði. Þeir höfðu setzt til drykkju, ok váru tólf saman. Þeir lágu í meginhöfninni, ok var þar gjört sæluhús mönnum þeim til vistar, er fóru með landi fram, ok var borinn í húsit hálmr mikill; eldr var ok mikill á gólfinu. Grettir ræzt nú inn í húsit, ok vissi eigi, hverir fyrir váru. Kuflinn var sýldr allr, þegar hann kvam á land, ok var hann furðu mikill tilsýndar, sem tröll væri. Þeim sem fyrir váru, brá mjök við þetta, ok hugðu, at úvættr myndi vera. Börðu þeir hann með öllu því, er þeir fengu til, ok varð nú brak mikit um þá, en Grettir bratt fast af handleggjum. Sumir börðu hann með eldibröndum; hraut þá eldrinn um allt húsit; kvamst hann við það út með eldinn, ok fór svá aptr til fèlaga sinna. Lofuðu þeir mjök hans ferð ok frœkleik, og kváðu engan

hans jafningja mundu vera. Leið nú af náttin, ok þóttust þeir þegar hólpnir, er þeir fengu eldinn. Um morguninn eptir var gott veðr; vöktu þeir við snemma kaupmennirnir, ok bjuggust til ferðar; töluðu þá um, at þeir skyldi finna þá, er fyrir eldinum höfðu ráðit, ok vita, hverir þeir væri. Leystu þeir nú skipit, ok fóru yfir sundit; fundu þeir þá eigi skálann, en sá þar öskuhrúgu mikla, ok þar í fundu þeir mannabein mörg; þóttust nú vita, at sæluhúsit myndi hafa brunnit allt upp, ok þeir menn, sem þar höfðu í verit. Þeir spurðu, hvárt Grettir hefði ollat þessu úhappi, ok sögðu þetta hit mesta illvirki. Grettir kvað nú þat fram komit, er hann grunaði, at þeir myndi hánum illa launa eldssóknina, ok segir illt údrengjum lið at veita. Af þessu fèkk Grettir svá mikit úlið, at kaupmenn sögðu, hvar sem þeir kvámu, at Grettir hefði þessa menn inni brennt. Þat frèttist nú brátt, at í þessu húsi höfðu þeir látizt Þórissynir ór Garði, sem fyrr váru nefndir, ok fylgdarmenn þeirra. Nú ráku þeir Gretti í burt ór skipinu, ok vildu eigi hafa hann með sèr. Varð hann nú svá fyrirlitinn, at nær engir vildu hánum gott gjöra. Þótti hánum nú allúvænt horfa, ok vildi nú fyrir hvern mun fara á konungs fund, ok leitaði nú norðr til Þrándheims. Þar var konungr fyrir, ok hafði spurt allt þetta, áðr Grettir kvæmi; var hann allmjök affluttr fyrir konunginum. Var Grettir nökkura daga í bœnum, áðr hann næði at ganga á konungs fund.

39. Þat var einn dag, þá er konungr sat at málstefnu, at Grettir gekk fyrir konunginn, ok kvaddi hann vel. Konungr leit við hánum, ok mælti: ertu Grettir hinn sterki? Hann svarar: kallaðr hefi ek svá verit, ok er ek af því hèr kominn, at ek vænti af yðr nökkurar linunar um þat illmæli, er mèr hefir kennt verit, en ek þykkjumst þessa eigi valdr. Ólafr konungr mælti: œrit ertu gildr, en eigi veit ek, hverja gæfu

þú berr til at hrinda þessu máli af þèr, en líkara væri, at þú hefðir eigi viljandi mennina inni brennt. Grettir kvazt gjarna vilja af sèr koma þessu mæli, ef konungi þœtti þat mega vera. Konungr bað hann satt frá segja, hversu farit hefði með þeim. Grettir sagði þá allt, sem áðr var greint, ok þat með, at þeir lifðu allir, er hann kvamst út með eldinn; vil ek nú bjóða mik til slíkrar undanfœrslu, sem yðr þykkja lög til standa. Ólafr konungr mælti þá: unna viljum vèr þèr at bera járn fyrir þetta mál, ef þèr verðr þess auðit. Gretti líkaði þat allvel; tók hann nú at fasta til járnsins, ok leið til þess, er sá dagr kvam, er skírslan skyldi fram fara. Þá gekk konungr til kirkju ok byskup ok fjöldi fólks, því at mörgum var forvitni á at sjá Gretti, svá mikit sem af hánum var sagt. Síðan var Grettir til kirkju leiddr; ok er hann kvam til kirkju, litu þeir margir til hans, er fyrir váru, ok töluðu þeir, at hann væri úlíkr flestum mönnum fyrir sakir afls ok vaxtar. Gekk Grettir nú innar eptir gólfinu; þá hljóp fram piltr einn frumvaxta, heldr svipligr, ok mælti til Grettis: undarligr háttr er nú hèr í landi þessu, þar sem menn skulu kristnir heita, at illvirkjar ok ránsmenn ok þjófar skulu fara í friði, ok gjöra þeim skírslur; en hvat myndi illmenninu fyrir verða, nema forða lífinu, meðan hann mætti? Hèr er nú einn údáðamaðrinn, er sannreyndr er at illvirkjum, ok hefir brennt inni saklausa menn, ok skal hann þó enn ná undanfœrslu, ok er þetta all-mikill úsiðr. Hann fór at Gretti, ok rètti hánum fingr, ok skar hánum höfuð[1], ok kallaði hann margýgjuson, ok mörgum öðrum illum nöfnum. Gretti varð skapfátt mjök við þetta, ok gat þá eigi stöðvat sik. Grettir reiddi þá upp hnefann, ok sló piltinn undir eyrat, svá at hann lá þegar í úviti, en sumir segja, at hann væri dauðr þá þegar;

[1]) skar höfuð at hánum D.

en engi þóttist vita, hvaðan sjá piltr kvam, eða hvat af hánum varð, en þat ætla menn helzt, at þat hafi verit úhreinn andi, sendr til úheilla Gretti. Nú varð hark mikit í kirkjunni, ok var nú sagt til konunginum, at sá barðist um, sem járnit skyldi bera. Ólafr konungr gekk nú fram í kirkjuna, ok sá, hvat um var, ok mælti: mikill úgæfumaðr ertu, Grettir, sagði konungr, er nú skyldi eigi skírslan fram fara, svá sem nú var allt til búit, ok man eigi hægt at gjöra við úgæfu þinni. Grettir svarar: þat hafði ek ætlat, at ek myndi meiri sæmd til yðvar sœkja, herra, en nú horfist á, fyrir sakir ættar minna, ok sagði, hversu mönnum var farit með þeim Ólafi konungi, sem fyrr var talat. Vilda ek nú gjarna, sagði Grettir, at þèr tœkit við mèr; hafit þèr þá marga með yðr, at eigi munu vígligri þykkja, enn ek. Sè ek þat, sagði konungr, at fáir menn eru nú slíkir fyrir afls sakir ok hreysti, sem þú ert, en miklu ertu meiri úgæfumaðr, enn þú megir fyrir þat með oss vera. Nú skaltu fara í friði fyrir mèr, hvert er þú vilt, vetrarlangt, en far þú at sumri út til Íslands, því at þar man þèr auðit verða þín bein at bera. Grettir svarar: ek vilda fyrst fœrast undan brennumálinu, ef ek mætta, því at þat hefi ek eigi viljandi gjört. Þat er alllíkligt, sagði konungr, en fyrir sakir þess, at nú úneyttist skírslan fyrir sakir þolleysis þíns, þá mantu þessu máli eigi fá af þèr hrundit framar enn svá sem nú er orðit, ok hlýtr jafnan illt af athugaleysinu, ok ef nökkurum manni hefir verit fyrirmælt, þá man þèr hóti helzt. Eptir þat dvaldi Grettir í bœnum nökkura stund, ok fèkk eigi meira af Ólafi konungi, enn nú var sagt. Síðan fór hann suðr í land, ok ætlaði austr til Tunsbergs at finna Þorstein drómund bróður sinn, ok er eigi sagt af hans ferðum, fyrr enn hann kvam austr á Jaðar.

40. At jólum kvam Grettir til þess bónda, er Einarr

hèt; hann var ríkr maðr ok kvæntr, ok átti dóttur gjafvaxta, er Gyríðr er nefnd; hón var fríð kona, ok þótti harðla góðr kostr. Einarr bauð Gretti með sèr at vera um jólin, ok þat þá hann. Þat var þá víða í Noregi, at markamenn ok illvirkjar hlupu ofan af mörkum, ok skoruðu á menn til kvenna, eðr tóku á burt fè manna með ofríki, þar er eigi var liðsfjöldi fyrir. Svá bar hèr til, at þat var einn dag á jólunum, at kvámu til Einars bónda illvirkjar margir saman; hèt sá Snækollr, sem fyrir þeim var; hann var berserkr mikill. Hann skoraði á Einar bónda, at hann skyldi leggja upp við hann dóttur sína, eða verja hana, ef hann þættist maðr til. En bóndi var þá af œskuskeiði ok engi styrjaldarmaðr; þótti hánum nú mikill vandi at höndum kominn, ok spurði Gretti í hljóði, hvat hann vildi til leggja, því at þú ert kallaðr frægr maðr. Grettir bað hann því einu játa, er hánum þótti sèr smánarlaust. Berserkrinn sat á hesti, ok hafði hjálm á höfði, ok eigi spennt kinnbjörgunum; hann hafði skjöld járni rendan fyrir sèr, ok lèt hann hit ógurligasta. Hann mælti við bónda: kjós skjótt annanhvárn kostinn, eða hvat ræðr sá þèr hinn mikli hrottinn, er þar stendr hjá þèr? eða er eigi þat, at hann vill eiga leik við mik? Grettir sagði: jafnkomit er á með okkr bónda, því at hèr er hvárrgi skefinn maðr. Snækollr mælti: heldr man ykkr œgja við mik at fást, ef ek reiðumst. Þá veit þat, er reynt er, sagði Grettir. Berserkrinn fann nú undandrátt í málinu; tók hann þá at grenja hátt, ok beit í skjaldarröndina, ok setti skjöldinn upp í munn sèr, ok gein yfir hornit skjaldarins, ok lèt allólmliga. Grettir varpaði sèr um völlinn; ok er hann kemr jafnfram hesti berserksins, slær hann fœti sínum neðan undir skjaldarsporðinn svá hart, at skjöldrinn gekk upp í munninn, svá at rifnaði kjaptrinn, en kjálkarnir hlupu ofan á bringuna; hann hafði þá allt eitt atriðit, at

hann þreif í hjálminn vinstri hendi, ok svipti víkinginum af baki, en hœgri hendi brá hann saxinu, er hann var gyrðr með, ok setti á hálsinn, svá af tók höfuðit. En er þetta sá fylgdarmenn Snækolls, flýði sinn veg hverr þeirra. Eigi nennti Grettir at elta þá, því at hann sá, at engi var hugr í þeim. Þakkaði bóndi hánum vel fyrir þetta verk, ok margir menn aðrir. Þótti þessi atburðr bæði vera af hvatleik ok harðfengi unninn. Var Grettir þar um jólin vel haldinn, leysti bóndi hann vel af garði. Fór Grettir síðan austr til Túnsbergs, ok hitti Þorstein bróður sinn. Tók hann við Gretti með blíðu, ok spurði at ferðum hans, ok at hann vann berserkinn. Grettir kvað vísu:

Snart at snæðings porti
Snækolls, þrimu rœkis,
ímunbukl, þat er ökla
áspyrnu fèkk þyrnis.
Svá tvískipti tóptum
tanngarðs hinn járnvarði
broddagangs, at á bringu,
bálkr rifnuðu kjálkar.

Þorsteinn mælti: slyngt yrði þèr um margt, frændi, ef eigi fylgdi slysin með. Grettir svarar: þess verðr þó getið, er gjört er.

41. Nú var Grettir með Þorsteini, þat sem eptir var vetrarins, ok fram á várit. Þat var einn morgin, er þeir brœðr, Þorsteinn ok Grettir, lágu í svefnlopti sínu, at Grettir hafði lagit hendr sínar undan klæðunum; Þorsteinn vakti ok sá þat. Grettir vaknaði litlu síðar. Þá mælti Þorsteinn: sèt hefi ek handleggi þína, frændi, sagði hann, ok þykkir mèr eigi undarligt, þó at mörgum verði þung högg þín, því at einskis manns handleggi hefi ek slíka sèt. Vita mátti þó þat, sagði Grettir, at ek mynda eigi slíku til

leiðar koma, sem ek hefi unnit, ef ek væri eigi allknár. Betr þœtti mèr, segir Þorsteinn, þó at væri mjórri, ok nökkuru gæfusamligri. Grettir sagði: satt er þat, sem mælt er, at engi maðr skapar sik sjálfr; láttu mik nú sjá þína handleggi, sagði hann. Þorsteinn gjörði svá; hann var manna lengstr ok grannvaxinn. Grettir brosti at. ok mælti: eigi þarf at horfa á þetta lengr, krœkt er saman rifjum í þèr, ok eigi þykkjumst ek slíkar tengr sèt hafa, sem þú berr eptir, ok varla ætla ek þik kvennstyrkan vera. Má þat vera, sagði Þorsteinn; en þó skaltu þat vita, at þessir hinir mjófu handleggir munu þín hefna, ella man þín aldri hefnt verða. Hvat má vita, hversú verðr, um þat er lýkr. Eigi er þá getið fleira um viðrtal þeirra. Leið nú á várit; kvam Grettir sèr í skip, ok fór út til Íslands um sumarit. Skildu þeir brœðr með vináttu, ok sáust aldri síðan.

42. Þar er nú til at taka, er áðr er frá horfit, at Þorbjörn öxnamegin spurði víg Þorbjarnar ferðalangs, sem fyrr var sagt; brást hann við þat reiðr mjök, ok kvezt vilja, at ýmsir ætti högg í annars garði. Ásmundr hærulangr lá lengi sjúkr um sumarit; ok er hánum þótti at sèr draga, heimti hann til sín frændr sína, ok sagði, at hann vildi, at Atli tœki við allri fjárvarðveizlu eptir hans dag; en uggir mik, sagði Ásmundr, at þú megir varla í kyrrðum sitja fyrir újafnaði, en þat vilda ek, at allir mínir tengdamenn væri sinnandi hánum, sem bezt; en til Grettis kann ek ekki at leggja, því at mèr þykkir á hverfanda hjóli mjök um hans hagi; ok þó hann sè maðr sterkr, þá uggir mik, at hann eigi meir um vandræði at veila, enn fulltingja frændum sínum; en þótt Illugi sè ungr, þá man hann þó verða þroskamaðr, ef hann heldr heilum sèr. Ok er Ásmundr hafði skipat með sonum sínum, sem hann vildi, dró at hánum sóttin; andaðist hann litlu síðar, ok var jarðaðr at Bjargi, því at Ásmundr

hafði þar kirkju gjöra látið; ok þótti hèraðsmönnum þat mikill mannskaði. Atli gjörðist nú gildr bóndi, ok hafði mannmargt með sèr; hann var atfangamaðr mikill. At áliðnu sumri fór hann út á Snæfellsnes at fá sèr skreið; hann rak marga hesta, ok reið heiman til Mela í Hrútafjörð, til Gamla mágs síns. Rèzt þá til ferðar með Atla Grímr Þórhallsson, bróðir Gamla, við annan mann, riðu þeir Haukadalsskarð vestr, ok svá sem liggr út á Nes; keyptu þar skreið mikla, ok báru á sjau[1] hestum, snèru heimleiðis, er þeir våru albúnir.

43. Þorbjörn öxnamegin spurði, at Atli ok Grímr váru heiman farnir; váru hjá hánum Þórissynir frá Skarði, Gunnarr ok Þorgeirr. Þorbirni lèk öfund á vinsældum Atla, ok því eggjaði hann þá bræðr, Þórissonu, at þeir skyldi sitja fyrir Atla, er þeir fœri utan af Nesinu. Riðu þeir þá heim til Skarðs, ok biðu þar til þess, er þeir Atli fóru upp um með lestina. En er þeir kvámu fram um bœinn á Skarði, þá var sèn för þeirra; brugðu þeir brœðr þá skjótt við með húskarla sína, ok riðu eptir þeim. En er þeir Atli sá ferð þeirra, bað hann þá taka ofan klyfjarnar af hestunum; ok munu þeir vilja bjóða mèr bœtr fyrir húskarl minn, er Gunnarr drap í fyrra sumar; orkum eigi á fyrri, en verjum hendr várar, ef þeir vekja fyrri við oss. Nú koma hinir fyrri at, ok hlaupa af baki. Atli fagnar þeim, ok spurði at tíðendum; eða viltu bœta mèr nökkuru, Gunnarr, fyrir húskarl minn? Gunnarr svarar: annars væri þèr verðir, Bjargsmenn, enn ek bœta þat góðu, væri ok meiri bóta vert fyrir víg Þorbjarnar, er Grettir vá. Eigi á ek því at svara, sagði Atli, enda ertu eigi aðili þess máls. Gunnarr kvað nú fyrir þat ganga mundu, ok göngum at þeim, ok neytum þess nú, at Grettir er nú eigi nærri.

1) fimmtán, B.

Þeir hlupu at Atla, ok váru átta saman, en þeir Atli sex[1] saman. Atli gekk fram fyrir sína menn, ok brá sverðinu Jökulsnaut, er Grettir hafði gefit hánum. Þá mælti Þorgeirr: margt er líkt með þeim, er góðir þykkjast, ofarliga bar Grettir saxit í fyrra sumar á Hrútafjarðarhálsi. Atli svarar: hann man ok vanari við stórvirkin enn ek. Síðan börðust þeir. Gunnarr sótti at Atla með ákefð, ok var hinn óðasti; ok er þeir höfðu barizt um stund, mælti Atli: engi frami er í því, at vit drepum verkmenn hvárir fyrir öðrum, ok er þat næst, at vit sjálfir leikumst við, því ek hefi aldri með vápnum vegit fyrr enn nú. Gunnarr vildi þat eigi. Atli bað húskarla sína at geyma at lestinni, en ek man sjá, hvat þeir gjöra at. Gekk hann þá svá hart fram, at þeir Gunnarr hrukku fyrir. Drap Atli þá tvá fylgdarmenn þeirra bræðra. Eptir þat snèri hann á móti Gunnari, ok hjó til hans, svá at í sundr tók skjöldinn fyrir neðan mundriða um þvert, ok kvam á fótinn fyrir neðan knèt; ok þegar hjó hann annat högg, svá þat varð at banasári. Nú er at segja frá Grími Þórhallssyni, at hann rèzt á móti Þorgeiri, ok áttust þeir lengi við, því at hvárrtveggja þeirra var hraustr maðr. Þorgeirr sá fall Gunnars bróður síns; vildi hann þá undan leita. Grímr hljóp eptir hánum, ok elti hann þar til, at Þorgeirr drap fœti ok fèll á fram; þá hjó Grímr með öxi milli herða hánum, svá stóð á kafi. Þá gáfu þeir grið fylgdarmönnum þeirra þrimr, sem eptir váru. Eptir þat bundu þeir sár sín, ok hófu upp klyfjar á hestana, ok fóru síðan heim, ok lýstu vígum þessum. Sat Atli þá heima með fjölmenni um haustið. Þorbirni öxnamegin líkaði stórilla, ok gat þó ekki at gjört, því at Atli var mjök vinsæll. Grímr var með hánum um vetrinn, ok svá Gamli mágr hans. Þar var þá ok Glúmr Úspaksson, annarr mágr hans; hann

[1] fjortan, B.

bjó þá á Eyri í Bitru. Höfðu þeir setu-fjölmenni á Bjargi, ok var þar glaumr mikill um vetrinn.

44. Þorbjörn öxnamegin tók við eptirmáli um víg Þórissona; bjó hann málit til á hendr þeim Grími ok Atla, en þeir bjuggu til varna um atfarir ok frumhlaup til úhelgi þeim brœðrum. Váru málin lögð til Húnavatnsþings, ok fjölmenntu mjök hvárirtveggja. Varð Atla gott til liðs, því at hann átti frændafla mikinn. Gengu þá at beggja vinir; töluðu um sættir, ok sögðu allir, at Atla væri vel um farit: útilleitinn, en þú öruggr í einangri. Þóttist Þorbjörn sjá, at eigi myndi annat virðingarvænna, enn taka sættinni. Skildi Atli þat til, at hann vildi hvártki hafa hèraðssektir, nè utanferðir. Váru þá teknir menn til gjörðar, Þorvaldr Ásgeirsson fyrir hönd Atla, en af Þorbjarnar hendi var Sölvi hinn prúði; hann var son Ásbrands Þorbrandssonar, Haraldssonar hrings, er numit hafði Vatnsnes allt utan til Ambáttarár fyrir vestan, en fyrir austan allt inn til Þverár, ok þar yfir um þvert til Bjargaáss, ok allt þeim megin Bjarga út til sjáfar. Sölvi var ofláti mikill, ok vitr maðr, ok því kjöri Þorbjörn hann til gjörðar fyrir sína hönd. Ok eptir þat sögðu þeir upp gjörðina, at þá Þórissonu skyldi bœta hálfum bótum, en hálfar fèllu niðr fyrir atför ok frumhlaup ok fjörráð við Atla. Víg húskarls Atla, þess er var drepinn á Hrútafjarðarhálsi, stózt þat á endum, ok víg þeirra tveggja, er fèllu með Þórissonum. Grímr Þórhallsson skyldi láta hèraðsvist sína, en Atli vildi einn halda upp fèbótum. Þessi gjörð líkaði Atla vel, en Þorbirni heldr illa, ok skildu þó sáttir at kalla, en þó hraut þat upp fyrir hánum Þorbirni, at eigi myndi fyrir enda um gjört með þeim, ef svá fœri, sem hann vildi. Atli reið heim af þinginu, ok þakkaði Þorvaldi vel fyrir liðveizlu sína. Grímr Þórhallsson rèzt

þá suðr í Borgarfjörð, ok bjó þá at Gilsbakka, ok var gildr bóndi.

45. Sá maðr var með Þorbirni öxnamegin, er Áli[1] hèt; hann var húskarl, ok heldr úgæfr ok vinnulítill. Þorbjörn bað hann starfa betr, ella kvezt hann mundu lemja hann. Áli kvazt þess enga fýst hafa, ok var hinn kífnasti í móti. Þorbjörn þoldi hánum eigi, ok rak hann niðr undir sik, ok fór með hann illa. Eptir þat fór Áli burt ór vistinni, ok fór norðr yfir háls til Miðfjarðar; lètti eigi fyrr, enn hann kvam til Bjargs. Atli var heima, ok spurði, hvert hann skyldi fara. Hann kvazt leita sèr vistar. Ertu eigi vinnumaðr Þorbjarnar? kvað Atli. Eigi fór þat svá keypiliga með okkr, sagði Áli; ek var þar eigi lengi, en mèr þótti illt, meðan ek var, skildum vit svá, at mèr þótti hann eigi vel syngja at kverkum mèr, ok man ek þangat aldri fara til vistar, hvat sem annat verðr af mèr; er þat ok satt, at mikill munr er, hvárum ykkar verðr betr til hjóna sinna, vilda ek gjarna nú vinna hjá þèr, ef þess væri kostr. Atli svarar: nóga hefi ek vinnumenn, þó at eigi seilumst ek í hendr Þorbirni til þeirra manna, er hann hefir ráðit, en mèr þykkir enginn slœgr til þín[2], ok far aptr til hans. Áli mælti: þar kem ek eigi únauðigr. Nú dvaldist Áli þar um stund. Einn morgin fór hann til verks með þeim húskörlum Atla, ok vann svá, at hvaðanæfa váru á hánum hendrnar. Lèt Áli svá ganga fram á sumarit. Atli lagði ekki til hans, en lèt þó gefa hánum mat, því at hánum líkaði starfinn vel. Þorbjörn frèttir nú, at Áli er á Bjargi. Hann reið þá til Bjargs við þriðja mann, ok kallaði Atla til tals við sik. Atli gekk út, ok heilsaði þeim. Þorbjörn mælti: enn viltu endrnýja við mik, Atli, um mótgang ok áleitni; eða hví hefir þú tekit vinnumann minn? ok er slíkt

[1]) Atli, B. D. [2]) *saal.* B, C, D; þú þollaus. A.

úskilsliga gjört. Atli svarar: eigi er mèr þat sýnt, at hann sè þinn vinnumaðr, en eigi vil ek á hánum halda, ef þú sýnir skilríki til, at hann sè þitt hjón, en eigi nenni ek at draga hann ór húsum út. Þú mant ráða at sinni, sagði Þorbjörn; en kref ek mannsins, ok fyrirbýð ek vinnu hans, en koma man ek annat sinn, ok er eigi víst, at vit skiljumst þá betri vinir, enn nú. Atli svarar: heima man ek bíða, ok taka við því, sem at höndum kemr. Síðan reið Þorbjörn heim. En er verkmenn kvámu heim um kveldit, segir Atli þá viðrtal þeirra Þorbjarnar, ok bað Ála fara leið sína, ok sagðist eigi vildu dvelja vist hans. Áli svarar: satt er hit fornkveðna: ofleyfingjarnir bregðast mèr mest; ok ætlaði ek þat eigi, at þú myndir nú reka mik á burtu, þar sem ek hefi unnit hèr til sprengs í sumar, ok vánat til þess, at þú myndir mèr nökkura forstöðu veita, en þann veg farit þèr, þó at þèr látið allgóðvænliga; nú skal mik hèr lemja fyrir augum þèr, ef þú vilt mèr enga forstöðu veita eða hjálp. Atla gekkst hugr við umtal hans, ok nennti nú eigi at reka hann á burtu frá sèr. Leið nú þar til er menn tóku til sláttar. Þat var einn dag nökkuru fyrir miðsumar, at Þorbjörn öxnamegin reið til Bjargs; hann var svá búinn, at hann hafði hjálm á höfði, ok gyrðr við sverð ok spjót í hendi; þat var fjaðraspjót, ok breið mjök fjöðrin. Væta var úti um daginn. Atli hafði sent húskarla sína til sláttar, en menn hans sumir váru norðr við Horn til afla. Atli var heima, ok fáir menn aðrir. Þorbjörn kvam þar nær hádegi um daginn; hann var einn í ferð, ok reið at útidyrum. Aptr var hurð, engir menn úti. Þorbjörn drap á dyrr ok fór síðan á bak húsum, svá at mátti eigi sjá hann frá dyrunum. Heimamenn heyrðu, at barit var, ok gekk út kona ein. Þorbjörn hafði svip af konunni, ok lèt eigi sjá sik, því hann ætlaði

annat at vinna. Hón kvam í stofu. Atli spurði, hvat komit var. Hón kvazt ekki hafa sèt koma úti; ok er þau töluðu þetta, þá laust Þórbjörn mikit högg á dyrnar. Þá mætli Atli: mik vill sjá finna, ok man hann eiga eyrindit við mik, hversu sem þarft er. Gekk hann þá fram, ok út í dyrnar. Hann sá engan úti. Væta var úti mikil, ok því gekk hann eigi út, ok hèlt sinni hendi í hvárn dyrustafinn, ok litast svá um. Í því bili snaraði Þorbjörn fram fyrir dyrnar, ok lagði tveim höndum til Atla með spjótinu á hánum miðjum, svá stóð í gegnum hann. Atli mælti við, er hann fèkk lagit: þau tíðkast hinu breiðu spjótin, segir hann; síðan fèll hann fram á þrepskjöldinn. Þá kvámu fram konur, er í stofunni höfðu verit; þær sá, at Atli var dauðr. Þá var Þorbjörn á bak kominn, ok lýsti víginu á hendr sèr, ok reið heim eptir þat. Ásdís húsfreyja sendir eptir mönnum, ok var búit um lík Atla, ok var hann jarðaðr hjá föður sínum; hann var mjök harmdauði, því hann hafði verit bæði vitr ok vinsæll. Engi kvámu fram fègjöld fyrir víg Atla; enda beiddist engi bóta, því at Grettir átti eptirmálit, ef hann kvæmi út. Stóðu þessi mál kyrr um sumarit. Varð Þorbjörn lítt þokkaðr af þessu verki, ok sat þó um kyrrt í búi sínu.

46. Þetta sumar, er nú var frá sagt, kvam skip út fyrir þing á Gásum. Var þá sagt frá ferðum Grettis; þar með sögðu þeir um húsbrennuna. Við þessa sögu varð Þórir í Garði afar reiðr, ok þóttist hann þar at sonarhefndum sjá eiga sem Grettir var. Reið Þórir við fjölmenni mikit, ok reifði á þingi brennumálit, en menn þóttust ekki kunna til at leggja, meðan engi var til svara. Þórir kvezt eigi annat vilja, enn Grettir væri sekr gjörr um allt landit fyrir slík úverk. Þá svarar Skapti lögsögumaðr: víst er þetta illt verk, ef svá er, sem þetta er sagt; en jafnan er hálfsögð

saga, ef einn segir, því at fleiri eru þess fúsari, at færa þangat, sem eigi berr betr, ef tvennt er til; nú man ek eigi leggja órskurð á, at Grettir sè sekr gjörr um þetta at svá gjöru. Þórir var maðr hèraðsríkr ok höfðingi mikill, en vinsæll af mörgu stórmenni; gekk hann at svá fast, at engu kvam við um sýkn Grettis. Gjörði Þórir Gretti þá sekan um allt landit, ok var hánum síðan þyngstr allra sinna mótstöðumanna, sem opt bar raun á; hann lagði þá þegar fè til höfuðs hánum sem öðrum skógarmönnum, ok reið við þat heim. Margir mæltu, at þetta væri meir gjört af kappi, enn eptir lögum, en þó stóð svá búit. Varð nú tíðindalaust fram yfir miðsumar.

47. At áliðnu sumri kvam Grettir Ásmundarson út í Hvítá í Borgarfirði; fóru menn til skips um hèraðit. Þessi tíðindi kvámu öll senn til Grettis: þat fyrst, at faðir hans var andaðr, annat þat, at bróðir hans var veginn, þat þriðja, at hann var sekr gjörr um allt landit. Þá kvað Grettir vísu þessa:

Allt kvam senn at svinnum,
sekt mín, bragar tíni:
föður skal drengr af dauða
drjúghljóðr, ok svá bróður;
þó skal margr í morgin
(mótrunnr Hèðins snótar)
brjótr um slíkar sútir
sverðs daprari verða.

Svá segja menn, at Grettir brygði engan veg skapi við þessar frèttir, ok var jafnglaðr, sem áðr. Nú sat Grettir við skip um hríð, því at hann fèkk engan fararskjót, sem hánum gazt at Sveinn hèt maðr, er bjó at Bakka, upp frá Þingnesi; hann var góðr bóndi ok kátr maðr, ok kvað opt, svá at gaman var at. Hann átti merhryssi eitt, brúnt

at lit, allra hrossa skjótast; þat kallaði Sveinn Söðulkollu. Grettir fór eina nátt burt af Völlum, því at hann vildi eigi at kaupmenn yrði varir við. Hann fèkk sèr kufl svartan, ok steypti utan yfir klæði, ok duldist svá. Hann gekk upp hjá Þingnesi, ok svá upp til Bakka; var þá ljóst orðit. Hann sá brúnt hross við túnit, ok fór til ok lagði við beizl, steig á bak ok reið upp með Hvítá, ok fyrir neðan Bœ, ok svá til Flókadalsár, ok svá upp á götur fyrir ofan Kálfanes. Vinnumenn á Bakka stóðu upp í þann tíma, ok sögðu til bónda, at maðrinn var á bak kominn. Hann stóð upp ok brosti at, ok kvað þetta:

Hèðan reið á burt beiðir
barðells nær garði;
þjófr lèt hönd um hrífa,
hjálmþollr, Söðulkollu;
sá man Freyr at fleirum
fullsterkr svaðilverkum,
Þundar skýss, enn þessu;
þat man hellr, at hann man bellinn.

Síðan tók hann hest sinn, ok reið eptir. Grettir reið þar til, er hann kvam upp fyrir bœinn á Kroppi; þar fann hann mann, er nefndist Halli ok kvazt fara skyldu ofan til skips á Völlu. Grettir kvað vísu:

Segðu í breiðar bygðir,
bráðlyndr, at þú fyndir
uppi allt hjá Kroppi,
álmþollr, Söðulkollu.
Þar var staddr á steddu
(strjúktu allmikinn Halli)
drengr sá, er drýgir löngum
dufl, í svörtum kufli.

Ok nú skilja þeir, ok fór Halli ofan eptir götum, ok allt

ofan at Kálfanesi, áðr Sveinn kvam á móti hánum. Þeir kvöddust skjótt. Þá kvað Sveinn:

Sáttu, hvar reið hinn reitni
(raun er oss mikil) hrossi,
slyttimákr (at slíku),
slœgr frá næstum bœjum?
Hèraðsmenn skulu hvinni
hefning fyrir þat nefna;
bera skal búk at hváru
blán, ef ek nái hánum.

Máttu þat af því, kvað Halli, ek fann þann mann, er ríða kvazt Söðulkollu, ok bað mik þat segja ofan í byggðina ok hèraðit; var sá mikill vexti, ok var í svörtum kufli. Eiga þykkist hann nökkut undir sèr, kvað bóndi, ok skal ek vita, hverr hann er, ok reið síðan eptir hánum. Grettir kvam í Deildartungu. Var þar úti kona; Grettir fann hana at máli, ok kvað vísu:

Fœrðu hafloga hirði
(hèr ferr braut gripr lautar)
allvelborin vella
vígdís, gamanvísu.
Ek vilda svá jöldu,
Yggs liðgjafi, ríða
œst, at ek man gista,
orðrakkr, at Gilsbakka.

Konan nam vísuna. Hann reið eptir þat leið sína. Sveinn kvam þar litlu síðar, ok var hón eigi inn gengin, ok þegar hann kvam, kvað hann þetta:

Hverr reið hóti fyrri
hèðan í róstuveðri
hart á hrossi svörtu
hjörgráðs boði áðan?

Hann man heldr at sönnu
hundeygr í dag undan
djarfr ok dáðum horfinn
drengr sá rekast lengi.

Hón sagði þá slíkt, sem henni var kennt. Hann hugsaði vísuna, ok mælti: eigi er úlíkligt, at þessi maðr sè eigi mín leika, en þó skal ek finna hann. Reið hann nú eptir byggðinni; sá jafnan hvárr annars ferð. Veðr var bæði hvasst ok vátt. Grettir kvam á Gilsbakka um daginn; ok er Grímr Þórhallsson vissi þat, fagnaði hann hánum harðla vel, ok bauð hánum með sèr at vera. Hann þekktist þat; hann lèt lausa Söðulkollu, ok sagði Grími, hversu hón var til komin. Þá kvam Sveinn, ok steig af baki, ok sá þar hross sitt; hann kvað þetta:

Hverr reið hryssu várri?
Hver verðr raun á launum?
Hverr sá hvinnit stœrra?
Hvat man kuflbúinn dufla?

Grettir var þá farinn af vásklæðum sínum, ok heyrði stökuna.

Heim reið ek hryssu at Grími
(hann er gildr hjá kotmanni),
þat man ek launa litlu;
láttu okkr vera sátta.

Svá skal jafnt vera, sagði bóndi, ok er fulllaunut hrossreiðin. Eptir þat kvað hvárr sínar vísur, ok kvazt Grettir eigi mundu at finna við þat, er hann átti eptir sínu at sjá. Var bóndi þar um náttina, ok þeir báðir, ok gjörðu at þessu gaman mikit. Þetta kölluðu þeir Söðulkolluvísur. Um morguninn reið bóndi heim, ok skildust þeir Grettir vel. Grímr sagði Gretti marga hluti norðan ór Miðfirði, þá sem gjörzt höfðu meðan hann var utan, ok þat, at Atli var engu bœttr, en uppgangr Þorbjarnar öxnamegins var svá

mikill, at væri úvíst, at Ásdís húsfreyja gæti setið á Bjargi, ef svá stœði. Nú dvaldist Grettir fáar nætr með Grími, því at hann vildi, at engi frètt fœri fyrir hánum norðr um heiðar. Grímr bað hann vitja sín, ef hann þyrfti ásjár við, en forðast man ek lög, at verða sekr um bjargir við þik. Grettir kvað hánum vel fara, en þat er líkara, at síðar muna ek meir við þurfa. Reið Grettir nú norðr Tvídœgru, ok svá til Bjargs, ok kvam þar á náttarþeli; var fólk allt í svefni, utan móðir hans. Hann gekk á bak húsum, ok þær dyrr, er þar váru, því at hánum váru þar kunnig göng, ok svá til skála, ok at rekkju móður sinnar, ok þreifaðist fyrst fyrir. Hón spurði, hverr þar væri. Grettir sagði til sín. Hón settist þá upp, ok hvarf til hans, ok blès við mœðiliga, ok mælti: ver velkominn, frændi, sagði hón, en svipul verðr mèr sonaeignin, er sá nú drepinn, er mèr var þarfastr, en þú útlægr gjörr ok úbótamaðr, en hinn þriði er svá ungr, at ekki má[1] at hafast. Þat er fornt mál, sagði Grettir, at svá skal böl bœta, at bíða annat meira; en fleira er mönnum til huggunar, enn fèbœtr einar, ok er þat líkast, at hefnt verði Atla, en þat er til mín kemr, þá munu þar ýmsir sínum hlut fegnir, er vær eigumst við. Hón kvað þat eigi úlíkligt. Var Grettir þar nú um hríð á fárra manna vitorði, ok frèttist fyrir um atferli hèraðsmanna. Höfðu menn eigi spurt til þess, at Grettir væri kominn til Miðfjarðar. Hann spurði, at Þorbjörn öxnamegin var heima, ok var fámennt hjá hánum; þetta var eptir túnannir.

48. Einn veðrdag góðan reið Grettir vestr yfir hálsa til Þóroddsstaða; hann kvam þar nærri hádegi, ok drap á dyrr. Konur gengu út, ok heilsuðu hánum; þær kendu hann eigi. Hann spurði at Þorbirni. Þær sögðu hann

[1]) *i det fölgende Blad i B er et Hul, og den förste Side næsten ulæselig.*

farinn á engjar at binda hey, ok með hánum son hans sextán vetra gamlan, er Arnórr hèt. Þorbjörn var starfsmaðr mikill, ok var nær aldri iðjulauss; ok er Grettir hafði þetta spurt, bað hann þær vel lifa, ok reið á burt, ok fram á veginn til Reykja. Þar gengr ein mýrr ofan ór hálsinum, ok var þar á slátta mikil, ok hafði Þorbjörn látið slá þar mikit hey, ok var[1] þá fullþurrt; ætlaði hann þat heim at binda, ok sveinninn með hánum, en kona tók rökin. Grettir reið nú neðan á teiginn, en þeir feðgarnir váru ofar, ok höfðu bundit eina klyf, en váru þá at annarri. Þorbjörn hafði sett skjöld sinn ok sverð við klyfina, en sveinninn hafði handöxi hjá sèr. Þorbjörn sá manninn, ok mælti við sveininn: maðr ríðr þar at okkr, ok skulu vit hætta at binda heyit, ok vita, hvat hann vill; ok svá gjörðu þeir. Grettir steig af baki; hann hafði hjálm á höfði, ok gyrðr saxinu, ok spjót mikit í hendi, ok engir krókarnir á, ok var silfrrekinn falrinn á; hann settist niðr, ok drap[2] ór geirnaglann, því at hann vildi eigi, at Þorbjörn mætti aptr senda. Þá mælti Þorbjörn: þetta er mikill maðr, ok eigi kann ek mann á velli at sjá, ef þat er eigi Grettir Ásmundarson, ok man hann þykkjast[3] eiga œrnar sakir við oss, ok verðum við röskliga, ok látum engan bilbug á okkr sjá; skulu vit fara at með ráðum, ok man ek ganga at hánum framan, ok sjá, hversu til tekst með okkr, því at ek treysti mèr við hvern mann, ef ek á einum at mœta, en þú gakk á bak hánum, ok högg tveim höndum í milli herða hánum með öxinni; þarftu eigi at varast, at hann gjöri þèr mein, síðan er hann snýr baki at þèr. Engan hafði Þorbjörn hjálm, ok hvárigi þeirra. Grettir gekk á mýrina, ok þegar hann kemr í skotmál við þá, skaut hann spjóti at Þorbirni, en þat var lausara á skaptinu, enn hann ætlaði, ok geigaði[4]

1) *tilf.* B, C. 2) dro, B. 3) *tilf.* B C. 4) seigaði, B.

á fluginu, ok hljóp af skaptinu, ok niðr í jörðina. Þorbjörn tók skjöldinn ok setti fyrir sik, en brá sverðinu, ok snèri á móti Gretti, er hann kenndi hann. Grettir brá þá saxinu, ok sveipaði því til nökkut, svá at hann sá, hvar piltrinn stóð á baki hánum, ok því hafði hann sik lausan við; er hann sá, at piltrinn var kominn í höggfœri við sik, þá reiddi hann hátt saxit, laust hann bakkanum saxins í höfuð Arnóri svá hart, at haussinn brotnaði, ok var þat hans bani. Þá hljóp Þorbjörn mót Gretti, ok hjó til hans, en hann brá við buklara hinni vinstri hendi, ok bar af sèr, en hann hjó fram saxinu, ok klauf skjöldinn af Þorbirni, ok kvam saxit í höfuðit hánum svá hart, at í heilanum stóð, ok fèll hann af þessu höggi dauðr niðr. Eigi veitti Grettir Þorbirni fleiri áverka. Leitaði hann þá at spjóti sínu, ok fann eigi. Gekk hann þá til hests síns, ok reið út til Reykja, ok lýsti þar vígunum. Kona sú, er var á engiteignum, sá á vígin; hljóp hón þá heim felmsfull, ok sagði, at Þorbjörn var veginn, ok þeir feðgar báðir. Þetta kvam mjök á þá úvara, er heima váru, því at engi vissi um ferðir Grettis. Var þá sent eptir mönnum á næstu bœi; kvam þar brátt margt manna; fœrðu líkin til kirkju. Þóroddr drápustúfr tók við eptirmáli um vígin, ok hafði hann þegar flokk uppi. Grettir reið heim til Bjargs, ok fann móður sína, ok sagði þenna atburð. Hón varð glöð við þetta, ok kvað hann nú hafa líkzt í ætt Vatnsdœla, en þó man þetta upphaf ok undirrót sekta þinna; veit ek þat víst, at þú mátt eigi hèr langvistum vera sakir frænda Þorbjarnar, en þó mega þeir nú vita, at þèr kann nökkut at þykkja. Grettir kvað þá vísu:

Varð í veðrafirði
vápnsóttr í byr Þróttar
(œst fór arfs ok gneista
aflfang) vinr Hafla.

Nú er, ósjötlat, Atla
andrán, þat er var, hánum
(dauðr hnè hann fyrr á fríðri
fold) makliga goldit.

Ásdís húsfreyja kvað satt vera; en eigi veit ek, hvat er þú ætlar nú til ráða at taka. Grettir kvazt nú mundu leita til vina sinna ok frænda vestr til sveita, en engi vandræði skal þèr af mèr leiða, sagði hann. Bjóst hann þá til ferðar, ok skildu þau mœðgin með kærleikum. Fór hann fyrst til Mela í Hrútafjörð, og sagði Gamla mági sínum allt þat, sem til hafði borit um vígit Þorbjarnar. Gamli bað, at hann skyldi flýta sèr ór Hrútafirði, meðan þeir halda flokkinum, frændr Þorbjarnar, en veita skulu vèr þèr at eptirmáli um víg Atla, slíkt er vèr megum. Eptir þat reið Grettir vestr yfir Laxárdalsheiði, ok lètti eigi fyrr, enn hann kvam í Ljárskóga til Þorsteins Kuggasonar, ok dvaldist þar lengi um haustið.

49. Þóroddr drápustúfr frèttist fyrir, hverr at vegit myndi hafa Þorbjörn, ok þá feðga; ok er þeir kvámu til Reykja, var þeim sagt, at Grettir hefði þar komit, ok lýst vígunum á hendr sèr. Þóroddr þóttist nú sjá, hversu farit hafði; fór hann þá til Bjargs, ok var þar margt manna fyrir, ok spurði, hvárt Grettir væri þar. Húsfreyja sagði, at hann hefði á burt riðit, ok hón fœrði hann eigi í fylgsni, ef hann væri hèr; munu þèr nú vel við una, at svá búit standi; var eigi ofhefnt fyrir víg Atla, þó at þetta kvæmi fyrir; spurðu þèr eigi at, þótt ek hefða skapraun af því, er nú ok vel, þó svá standi. Riðu þeir þá heim, ok þótti eigi hœgt til atgjörða. Spjótið þat, sem Grettir hafði týnt, fannst eigi fyrr enn í þeirra manna minnum, er nú lifa; þat spjót fannst á ofanverðum dögum Sturlu lögmanns Þórðarsonar, ok í þeirri mýri, er Þorbjörn fèll, ok heitir þar nú Spjóts-

mýrr, ok hafa menn þat til merkja, at Þorbjörn hafi þar drepinn verit, þótt í sumum stöðum segi, at hann hafi á Miðfitjum drepinn verit. Þeir frændr spyrja, at Grettir var í Ljárskógum; söfnuðu þeir þá mönnum saman, ok ætluðu til Ljárskóga. En er Gamli varð þess varr frá Melum, gjörði hann þeim Þorsteini ok Gretti vissu um ferðir Hrútfirðinga; ok er Þorsteinn varð þess varr, sendi hann Gretti inn í Tungu til Snorra goða, því at þá var málfriðr með þeim, ok lagði Þorsteinn þat til ráðs með Gretti, at hann beiddi Snorra ásjá, en ef hann yrði eigi við, bað hann Gretti fara vestr á Reykjahóla til Þorgils Arasonar, ok man hann við þèr taka í vetr; hafst við í Vestfjörðum þar til sem sjötlast þessi málaferli. Grettir kvazt hans ráðum hlíta mundu. Reið hann þá inn í Tungu, ok fann Snorra goða at máli, ok beiddi hann viðtöku. Snorri svarar: ek gjörumst nú gamall maðr, ok nenni ek nú eigi at halda seka menn, ef mik rekr engi nauðsyn til; eða hvað bar nú til, er öldungrinn vísaði þèr nú frá sèr? Grettir kvað Þorstein opt hafa vel til sín gjört, en fleiri man nú við þurfa, enn hans eins, ef duga skal. Snorri mælti: til man ek leggja orð mín, ef þèr mætti lið at verða, en annarsstaðar skaltu til leita um vistaferli þín, enn hjá mèr. Skildu þeir at svá mæltu. Snèri Grettir þá vestr til Reykjaness. Hrútfirðingar kvámust með flokk sinn á Sámsstaði; þá frèttu þeir, at Grettir var burt ór Ljárskógum, ok hurfu þar aptr.

50. Grettir kvam á Reykjahóla nær vetrnáttum, ok beiddi Þorgils vetrvistar. Þorgils sagði, at hánum væri til reiðu matr, sem öðrum frjálsum mönnum, en eigi er hèr vönd vistargjörð. Grettir kvazt eigi um þat vanda. Er hèr enn annarr hlutr til vandhœfa, sagði Þorgils: þeir menn ætla hèr til vistar, er nökkut þykkja vanstilltir, sem eru þeir fóstbrœðr Þorgeirr ok Þormóðr; veit ek eigi, hversu

yðr hentar saman at vera, en þeirra vist skal hèr jafnan vera, er þeir vilja; nú máttu vera hèr, ef þú vilt, en engum yðar skal duga at eiga illt við annan. Grettir sagði, at hann myndi á engan mann leita fyrri, ok einkanliga, ef bóndi vildi svá. Litlu síðar kvámu þeir fóstbrœðr heim. Eigi fèll blítt á með þeim Þorgeiri ok Gretti, en Þormóðr lèt sèr vel fara. Þorgils bóndi sagði þeim fóstbrœðrum allt slíkt, sem hann sagði Gretti; en þeir gjörðu svá mikil metorð hans, at hvárigir lögðu öðrum öfugt orð, en þó fóru eigi þykkjur þeirra saman. Leið nú svá öndverðr vetrinn af. Þat segja menn, at Þorgils bóndi átti eyjar þær, sem Ólafseyjar heita; þær liggja út á firðinum, hálfa aðra viku undan Reykjanesi; þar átti Þorgils bóndi uxa góðan, ok hafði eigi sóttr orðit um haustið; talaði Þorgils um jafnan, at hann vildi ná hánum fyrir jólin. Þat var einn dag, at þeir fóstbrœðr bjuggust til at sœkja uxann, ef þeim fengist hinn þriðí maðrinn til liðs. Grettir bauð at fara með þeim, en þeir lètu vel yfir því; fara síðan þrír á teinæringi. Veðr var kalt, ok lèk á norðan. Skipit stóð í Hvalshausbólmi. Sigldu þeir út, ok grœddist heldr vindrinn; kvámu við eyjarnar, ok tóku uxann. Þá spurði Grettir, hvárt þeir vildi heldr leggja út uxann, eða halda skipinu, því at brim mikit var við eyna. Þeir báðu hann halda skipinu. Hann stóð við mitt skipit á þat borð, er frá landi horfði, tók hánum sjárinn undir herðablöðin, ok hèlt svá, at hvergi sveif. Þorgeirr tók upp uxann aptan, en Þormóðr framan, ok hófu svá út í skipit; settust síðan til róðrar, ok rèri Þormóðr í hálsi, en Þorgeirr í fyrirrúmi, en Grettir í skut, ok hèldu inn á flóann. Ok er þeir kvámu inn fyrir Hafraklett[1], styrmdi þá at þeim; þá mælti Þorgeirr: frýr nú skutrinn skriðar. Grettir svarar: eigi skal skutrinn eptir liggja, ef

[1]) Hamraklett, D.

allvel er róit fram í. Þorgeirr fèll þá svá fast á árar, at af gengu báðir háirnir[1]. Þá mælti hann: legg þú til, Grettir, meðan at ek bœti at hánum. Grettir dró þá fast árarnar, meðan Þorgeirr bœtti at hánum; en er Þorgeirr tók at róa, höfðu svá lúizt árarnar, at Grettir hristi þær í sundr á borðinu. Þormóðr kvað betra at róa minna, ok brjóta ekki. Grettir þreif erði tvau, er lágu í skipinu, ok rak borur stórar á borðstokkunum, ok rèri svá sterkliga, at brakaði í hverju trè; en með því at skip var gott, en menn heldr í röskvara lagi, þá náðu þeir Hvalshaushólm. Grettir spyrr, hvárt þeir vildi heldr fara heim með uxann, eðr setja upp skipit. Þeir kjöru heldr at setja upp skipit, ok settu þeir upp með öllum sjánum, þeim sem í var, ok jöklinum, en þat var mjök sýlt, en Grettir leiddi uxann, ok var hann mjök stirðr í böndunum, en allfeitr, varð hánum mjök mætt; en þá er hann kvam neðan hjá Titlingsstöðum, þraut uxann gönguna. Þeir fóstbrœðr gengu til húss, því at hvárigir vildu veita öðrum at sínu hlutverki. Þorgils spyrr at Gretti, en þeir sögðu, hvar þeir höfðu skilit. Hann sendi þá menn á móti hánum, ok er þeir kvámu ofan undir Hellishóla, sáu þeir hvar maðr fór í móti þeim, ok hafði naut á baki, ok var þar kominn Grettir, ok bar þá uxann. Undruðust þá allir, hversu mikit hann gat orkat. Lèk Þorgeiri næsta öfund á um afl Grettis. Þat var einn dag nökkut eptir jól, at Grettir fór í laug einn saman. Þorgeirr vissi þat, ok mælti við Þormóð: förum vit til, ok vitum, hversu Gretti bregðr við, ef ek ræð á hann, þá er hann ferr frá lauginni. Eigi er mèr um þat, sagði Þormóðr, ok mantu ekki gott fá af hánum. Fara vil ek þó, sagði Þorgeirr. Snýr hann nú ofan á brekkuna, ok bar hátt öxina. Grettir gekk þá neðan frá lauginni, ok er þeir fundust, mælti Þorgeirr: er þat

[1], *saal.* B, C, D; hánnir, A.

satt, Grettir, sagði hann, at þú hafir þat mælt, at þú skyldir aldri renna fyrir einum? Eigi veit ek þat svá víst, sagði Grettir, en skammt hefi ek fyrir þèr runnit, kvað Grettir. Þorgeirr reiddi þá upp öxina. Í því hljóp Grettir undir Þorgeir, ok færði hann niðr allmikit fall. Þorgeirr mælti þá til Þormóðar: skaltu standa hjá, er fjandi sjá drepr mik undir sik? Þormóðr þreif þá í fætr Grettis, ok ætlaði at draga hann ofan af Þorgeiri, ok fèkk ekki at gjört. Hann var gyrðr saxi, ok ætlaði at bregða; þá kvam Þorgils bóndi at, ok bað þá vera spaka, ok fást eigi við Gretti. Þeir gjörðu svá, ok snèru þessu í gaman. Eigi áttust þeir fleira við, svá at getið sè. Þótti mönnum Þorgils mikla gæfu til hafa borit, at stilla slíka ofstopamenn; en er vára tók, fóru þeir á burt allir. Grettir fór inn til Þorskafjarðar, var hann spurðr at, hversu hánum hefði líkat vistargjörðin eða vetrvistin á Reykjahólum. Hann svarar: þar hefi ek svá verit, at ek hefi jafnan mínum mat orðit fegnastr, þá er ek náða hánum. Fór hann síðan vestr yfir heiðar.

51. Þorgils Arason reið til þings með fjölmenni. Kvam þar allt stórmenni um landit. Brátt fundust þeir Skapti lögmaðr, ok tóku tal með sèr; þá mælti Skapti: er þat satt, Þorgils, at þú hafir haldit þá þrjá menn í vetr, er mestir újafnaðarmenn þykkja vera, ok þó allir sekir, ok stillt þá svá, at engi hefir öðrum mein gjört? Þorgils segir, at þat var satt. Skapti mælti: mikill höfðingsskapr er slíkt, eðr hversu þykkir hverr þeirra skapi farinn? eðr hverr hreystimaðr hverr þeirra man vera? Þorgils sagði: alla ætla ek þá fullröskva til hugar; en þeir eru tveir, at ek ætla hræðast kunna; er þat þó úlíkt, því at Þormóðr er maðr guðhræddr ok trúmaðr mikill, en Grettir er svá myrkfælinn, at hann þorir hvergi at fara, þegar at myrkva tekr, ef hann gjörði eptir skapi sínu; en Þorgeir frænda minn

hygg ek eigi hræðast kunna. Svá man hverr skapi farinn, sem þú segir, segir Skapti; skildu þeir svá talit. Á þessu alþingi kærði Þóroddr drápustúfr um víg Þorbjarnar öxnamegins, því at hann hafði eigi fram komit á Húnavatnsþingi fyrir frændum Atla; hugði hann, at hèr myndi hans mál síðr fyrir borð borit. Þeir frændr Atla sóttu Skapta at málinu, en hann kvazt sjá lögvörn í því, svá at þar myndi fullar fèbœtr fyrir koma. Síðan váru málin í gjörð lagin, ok var þat flestra ætlan, at vígin myndi á standast Atla ok Þorbjarnar; en er Skapti vissi þat, gekk hann til gjörðarmanna, ok spurði, hvaðan þeir tóku þat. Þeir kölluðu þá jafna bœndr, er vegnir váru. Skapti spyrr: hvárt var fyrr, Grettir sekr gjörr, eðr Atli var veginn; en er þat var reiknat, þá varð þat vikumunr, er Grettir var sekr gjörr á alþingi, en hitt varð þegar eptir þingit. Skapti mælti: þat grunaði mik, at yðr myndi yfir sjást um málatilbúnaðinn, at þèr hèldut þann aðila, er sekr var áðr, ok hvárki mátti sín mál verja nè sœkja. Nú segi ek Gretti ekki eigi at gjöra með vígsmálinu, ok taki eptirmál sá, sem næstr er at lögum. Þá mælti Þóroddr drápustúfr: hverr skal þá svara víginu Þorbjarnar bróður míns? Sjái þèr sjálfir fyrir því, segir Skapti; en eigi munu frændr Grettis ausa fè fyrir hann eðr verk hans, ef hánum kaupist engi friðr; ok er þess varð varr Þorvaldr Ásgeirsson, at Grettir var af sagðr eptirmálinu, leituðu þeir þá eptir, hverir næstir váru; urðu þá skyldastir þeir Skeggi, son Gamla at Melum, ok Úspakr, son Glúms af Eyri ór Bitru; þeir váru báðir kappsmenn miklir ok framgjarnir. Varð Þóroddr nú at lúka bœtr fyrir víg Atla; var þat tvenn hundruð silfrs. Þá lagði til Snorri goði: villð þèr nú, Hrútfirðingar, sagði hann, at niðr falli fègjald þetta, ok verði Grettir sýkn? því at ek ætla, at hann verði sárbeittr í sektinni. Þeir

frændr Grettis tóku vel undir þat, ok sögðust aldri hirða um fè, ef hann fengi frið ok frelsi. Þóroddr kvazt sjá, at hans hlutr varð erfiðr, ok lèzt þenna mundu upp taka fyrir sína hönd. Snorri bað þá vita áðr, hvárt Þórir ór Garði vildi leyfi til leggja, at Grettir yrði sýkn; en er hann varð þess víss, brást hann reiðr við, ok kvað Gretti aldri skyldi ór sektum ganga eðr komast, ok at firr, at hann verði sýkn, sagði hann, at meira fè skyldi leggja til höfuðs hánum, enn nökkurum öðrum skógarmönnum; en er hann tók þetta svá þvert, varð ekki af sýkninni. Tóku þeir Gamli fèit til sín, ok varðveittu; en Þóroddr drápustúfr fèkk engar bœtr eptir Þorbjörn bróður sinn. Lögðu þeir Þórir þá fè til höfuðs Gretti, þrjár merkr silfrs hvárr þeirra; þat þótti mönnum nýlunda, því at aldri hafði verit meira lagt, enn þrjár merkr. Snorri kvað þetta úvitrligt, at bekkjast til at hafa þann mann í sektum, er svá miklu illu mætti orka, ok kvað þess margan gjalda mundu. Skildu menn við þat, ok riðu heim af þinginu.

52. Þá er Grettir kvam yfir Þorskafjarðarheiði í Langadal, lèt hann sópa greipr um eignir smábœnda, ok hafði af hverjum þat, er hann vildi; tók hann af sumum vápn, en sumum klæði; lögðu þeir allmisjafnt af, en allir sögðust nauðgir láta, þegar hann var á burtu. Þá bjó í Vatnsfirði Vermundr enn mjófi, bróðir Vígastyrs; hann átti Þorbjörgu dóttur Ólafs pá Höskuldssonar; hón var kölluð Þorbjörg en digra. Vermundr var þenna tíma til þings riðinn, er Grettir var í Langadal. Hann fór ofan yfir háls til Laugabóls; þar bjó sá maðr, er Helgi hèt; hann var þar helzt fyrir bœndum. Þaðan hafði Grettir góðan hest, er bóndi átti. Þaðan fór hann inn til Gjörfidals; þar bjó sá maðr, er Þorkell hèt; hann var vel birgr at kosti, ok þó lítilmenni; hafði Grettir þaðan slíkt, sem hann vildi, ok þorði Þorkell

eigi at at finna, eðr á at halda. Þaðan fór Grettir til Eyrar, ok svá út þeim megin fjarðar, ok hafði af hverjum bœ vist ok klæði, ok gjörði mörgum harðleikit, ok þótti flestum þungt undir at búa. Grettir fór nú djarfliga, ok hafði engi varðhöld á sèr; hann fór nú unz er hann kvam í Vatnsfjarðardal, ok fór þar til sels; dvaldist hann þar margar nætr, ok lá þar í skóguṁ ok svaf, ok hugði eigi at sèr. En er smalamenn vissu þat, fóru þeir til bœjar, ok sögðu, at sá dólgr væri kominn í byggðina, at þeim þótti eigi dæll viðfangs. Söfnuðust þá bœndr saman, ok höfðu þrjá tigu manna; leyndust þeir í skóginum, svá at Grettir vissi ekki til, ok lètu smalamann halda njósnum til, nær fœri gæfi á Gretti, en þó vissu þeir úgjörla, hverr maðrinn var. Nú bar svá til einn dag, þá er Grettir lá ok svaf, at bœndr kvámu at hánum; ok er þeir sáu hann, áttu þeir ráðagjörð um, hversu þeir skyldi taka hann, svá at minnst yrði manntjón í, ok skipuðu til, at tíu skyldi á hann hlaupa, en sumir skyldi bera bönd at fótunum. Þeir gjörðu nú svá, ok fleygðu sèr ofan á hann, en Grettir brá við svá hart, at þeir hrutu af hánum; en hann kvamst á knè, ok í því gátu þeir kastað böndum á hann ok fœtr hánum. Þá spyrndi Grettir svá fast við eyrun á tveimr, at þeir láu í roti. Nú hljóp á hann hverr at öðrum, en hann ruddist um fast ok lengi, en þó gátu þeir hlaðit hánum um síðir, ok bundu hann. Eptir þat áttu þeir um at tala, hversu við hann skyldi gjöra; báðu þeir Helga af Laugabóli taka við hánum ok annast hann, þar til at Vermundr kvæmi heim af þingi. Hann svarar, at annat ætla ek mèr þarfara, enn láta húskarla mína sitja yfir hánum, því at ek á lönd erfið, ok kemr hann aldri í mína ferð. Þá báðu þeir Þorkel í Gjörfidal við hánum at taka; kváðu hann vera nógtamann. Þorkell mælti í móti, ok kvað engan kost á því, þar sem

ek ligg einn í húsi ok kerling mín, en hvar fjarri öðrum mönnum, ok komi þèr eigi þeim kassa á mik, sagði hann. Þú Þórálfr á Eyri, sögðu þeir, tak við Gretti, ok gjör til hans vel um þingit; ella fœr þú hann af þèr til næsta bœjar ok ábyrgst, at hann verði eigi lauss; set hann svá bundinn niðr, sem nú tekr þú við hánum. Hann svarar: eigi vil ek við Gretti taka, því at ek hefi hvárki til föng nè fè at halda hann; hefir hann ok eigi á minni jörðu tekinn verit, lízt mèr heldr vandræði, enn virðing, við hánum at taka, eðr gjöra nökkut með hánum, ok hann kemr aldri í mín hús inn. Eptir þat leituðu þeir við hvern búanda, ok mæltu allir í móti, ok eptir þessu viðtali þeirra hafa kátir menn sett frœði þat, er Grettisfœrsla hèt, ok aukit þar í kátligum orðum til gamans mönnum. En er þeir höfðu þetta talat lengi, þá kvam þat ásamt með þeim, at þeir myndi eigi gjöra happ sitt at úhappi, ok fóru til, ok reistu gálga þar þegar í skóginum, ok ætluðu at hengja Gretti, ok hlömmuðu[1] nú mjök yfir þessu. Þá sá þeir ríða sex menn neðan eptir dalnum; var einn í litklæðum. Þeir gátu, at þar myndi fara Þorbjörg húsfreyja ór Vatnsfirði, ok svá var; ætlaði hón til sels. Hón var skörungr mikill ok stórvitr; hón hafði hèraðsstjórn ok skipaði öllum málum, þegar Vermundr var eigi heima. Hón veik þangat at, sem mannfundrinn var, ok var hón af baki tekin. Bœndr fögnuðu henni vel. Hón mælti þá: hvat þingi hafi þèr? eðr hverr er þessi hinn hálsdigri, er hèr sitr í böndum? Grettir nefndi sik, ok heilsaði henni. Hón svarar: hvat rak þik til þess, Grettir, sagði hón, at þú vildir gjöra hèr úspektir þingmönnum mínum? Eigi má nú við öllu sjá; vera varð ek nökkurstaðar. Slíkt er mikit gæfuleysi, segir hón, at vesalmenni þessi skyldi taka þik, svá at ekki lagðist

1) hlökkuðu, B. D.

fyrir þik, eða hvat ætlit þèr nú af hánum at gjöra? Bœndr sögðu henni, at þeir ætluðu at festa hann á gálga fyrir úspektir sínar. Hón svarar: vera má, at Grettir hafi sakir til þess, en ofráð man þat verða yðr Ísfirðingum at taka Gretti af lífi, því at hann er maðr frægr ok stórættaðr, þó at hann sè eigi gæfumaðr; eðr hvat viltu nú vinna til lífs þèr, Grettir, ef ek gef þèr líf? Hann svarar: hvat mælir þú til? Þú skalt vinna eið, sagði hón, at gjöra engar úspektir hèr um Ísafjörð, engum skaltu hefna, þeim sem í atför hafa verit at taka þik. Grettir kvað hana ráða skyldu. Síðan var hann leystr; ok þá kvazt hann mest bundizt hafa at sínu skaplyndi, at hann sló þá eigi, er þeir hœldust við hann. Þorbjörg bað hann fara heim með sèr, ok fèkk hánum hest til reiðar. Fór hann þá heim í Vatnsfjörð, ok beið þar til þess, er Vermundr kvam heim, ok gjörði húsfreyja vel við hann. Varð hón af þessu mjök fræg víða um sveitir. Vermundr var úfrýnn, er hann kvam heim, ok spurði, hví Grettir væri þar. Þorbjörg sagði allt, sem farit hafði með þeim Ísfirðingum. Hvers naut hann at því, sagði Vermundr, er þú gaft hánum líf? Margar greinir váru til þess, sagði Þorbjörg; þat fyrst, segir hón, at þú mant þykkja meiri höfðingi, enn áðr, er þú áttir þá konu, er slíkt þorði at gjöra; þá myndi þat ok ætla Hrefna frændkona hans, at ek mynda eigi láta drepa hann; þat hit þriðja, at hann er hinn mesti afreksmaðr í mörgum greinum. Vitr kona ertu, sagði Vermundr, í flestu, ok haf þökk fyrir. Þá mælti hann til Grettis: lítið lagðist nú fyrir þik, þvílíkr garpr sem þú ert, er vesalmenni skyldi taka þik, ok ferr svá jafnan úeirðarmönnum. Grettir kvað þá vísu þessa:

Mitt var gilt
gæfuleysi
í marþaks
miðjum firði,

er gamlir
grísir skyldi
halda mèr
at höfuðbeinum.

Hvat vildu þeir af þèr gjöra, kvað Vermundr, þá er þeir höfðu tekit þik? Grettir kvað:

Sögðu mèr,
þau er Sigarr veitti,
mægða laun
margir hœfa,
unz lofgróinn
laufi sœmdar
reynirunn
rekkar fundu.

Vermundr mælti: hvárt mundu þeir hafa hengt þik, ef þeir einir hefði um vælt? Grettir kvað:

Mynda ek sjálfr
í snöru egnda
helzti brátt
höfði stinga,
ef Þorbjörg
þessu skáldi
(hón er allsnotr)
eigi byrgi.

Vermundr mælti: hvárt bauð hón þèr til sín: Grettir svarar:

Mik bað hjálp
handa tveggja
Sifjar vers
með sèr fara;
sú gaf þveng
Þundar beðju

góðan hest,
er mik gœddi friði.

Mikil man verða æfi þín ok erfið, segir Vermundr, ok er þèr kennt at varast úvini þína, en eigi nenni ek at halda þik, ok hafa þar fyrir þykkju margra ríkra manna; er þèr enn bezt at leita til frænda þinna, en fáir munu verða til at taka þik, ef öðru megu við koma; ertu ok eigi auðkvæðr til fylgdar við flesta menn. Grettir var í Vatnsfirði nökkura hríð, ok fór þaðan til Vestfjarða, ok leitaði til margra göfugra manna, ok bar jafnan eitthvert við, þat er engi tók við hánum.

53. Um haustið, er á leið, snèri Grettir aptr hið syðra, ok lètti eigi fyrr, enn hann kvam í Ljárskóga til Þorsteins Kuggasonar, frænda síns, ok var var þar vel við hánum tekit. Bauð Þorsteinn hánum með sèr at vera um vetrinn, ok þat þekktist hann. Þorsteinn var iðjumaðr mikill ok smiðr, ok hèlt mönnum mjök til starfa. Grettir var lítill verklundarmaðr, ok því fór lítt skap þeirra saman. Þorsteinn hafði látið gjöra kirkju á bœ sínum. Hann lèt gjöra brú heiman frá bœnum; hón var gjör með hagleik miklum. en utan í brúnni undir ásunum, þeim er upp hèldu brúnni, var gjört með hringum, ok dynbjöllur, svá at heyrði yfir til Skarfsstaða[1], hálfa viku sjáfar, ef gengit var um brúna, svá hristust hringarnir. Hafði Þorsteinn mikinn starfa fyrir þessarri smíð, því at hann var járngjörðarmaðr mikill. Grettir var atgangsmikill at drepa járnit, en nennti misjafnt, en þó var hann spakr um vetrinn, svá at ekki bar til frásagnar. En er Hrútfirðingar frèttu, at Grettir var með Þorsteini, höfðu þeir flokk uppi er vára tók. En er Þorsteinn frètti þat, sagði hann Gretti, at hann leitaði sèr annars hœlis, en vera þar, því at ek sè, at þú

1) Skarpstaða, D.

vilt ekki starfa, en mèr henta eigi þeir menn, sem ekki vinna. Hvert vísar þú mèr þá? sagði Grettir. Þorsteinn bað hann fara suðr um land, ok finna frændr sína, en vitja mín ef þeir duga eigi þèr. Grettir gjörði nú svá, at hann fór suðr til Borgarfjarðar á fund Gríms Þórhallssonar[1], ok dvaldist þar fram yfir þing. Grímr vísaði hánum til Skapta lögmanns á Hjalla. Grettir fór suðr hinar neðri heiðar, ok lètti eigi fyrr, enn hann kvam í Tungu til Þórhalls Ásgrímssonar, Elliðagrímssonar, ok fór lítt með byggðum. Þórhallr kenndist við Gretti sakir forellra sinna, ok þá var Grettir nafnkunnigr mjök um allt land af atgjörfi sinni. Þórhallr var vitr maðr, ok gjörði vel til Grettis, en eigi vildi hann vist hans þar á lengdar.

54. Grettir fór ór Tungu upp til Haukadals, ok þaðan norðr á Kjöl, ok hafðist þar við um sumarit lengi, ok var nú eigi traust, at hann tœki eigi af mönnum plögg sín, þeim sem fóru norðr eðr norðan um Kjölinn, því at hánum varð illt til fèfanga. Þat var einn dag, at Grettir var jafnan norðr á Dúfunesskeiði, at hann sá, at maðr reið norðan eptir Kilinum; sá var mikill á baki, ok hafði góðan hest, ok beizl háseymt, vel tornað[2]. Annan hest hafði hann í taumi, ok á töskur. Þessi maðr hafði síðan hatt á höfði, ok sá úglöggt í andlit hánum. Gretti leizt vel á hestinn ok þing hans, ok fór til móts við hann, ok heilsaði hánum, ok spurði hann at nafni, en hann kvazt Loptr heita; veit ek, hvat þú heitir, sagði hann, þú mant vera Grettir hinn sterki Ásmundarson, eðr hvert viltu fara? Ekki hefi ek staðnefnt um þat, sagði Grettir, en þat er eyrindi mitt, at vita, ef þú vilt af leggja nökkurt plagg af því, sem þú ferr með. Loptr svarar: hví man ek fá þèr þat, sem ek á? eðr hvat viltu við gefa? Grettir svarar: hefir þú eigi

---

1) Þorusonar, A. 2) tinat, C, D; tinnat, B.

spurt þat, at ek legg eigi fè í móti? ok sýnist þó þat flestum, at ek fái þat, sem ek vil. Loptr mælti: bjóð þú þeim þessa kosti, er þeir þykkja góðir, en eigi vil ek svá láta þat, er ek á, ok fari hvárir sinn veg; ok reið fram hjá Gretti, ok keyrði hestinn. Grettir mælti: eigi munu vit svá skjótt skilja, ok þreif í taumana á hesti Lopts fyrir framan hendr hánum, ok hèlt báðum höndum Loptr mælti: far þú veg þinn, ekki fær þú af mèr, ef ek get á haldit. Þat man nú reynt verða, segir Grettir. Loptr seildist niðr með kinnleðrunum, ok tók taumana milli hringanna ok handa Grettis, heimtandi svá fast, at hendr Grettis hrukku niðr eptir taumunum, þar til sem hann dró af hánum allt beizlit. Grettir leit eptir í lófana, ok sá, at þessi maðr myndi hafa afl í krummum heldr enn eigi, ok leit eptir hánum ok mælti: hvert ætlar þú nú at fara? Loptr svarar, ok kvað:

Ætla ek regns
í hrunketil
steypi niðr
frá stórfrerum;
þar má hængr
hitta grundar
lítinn stein
ok land hnefa.

Grettir mælti: eigi er víst at leita eptir byggðum þínum, ef þú segir eigi ljósara. Hann mælti þá, ok kvað:

Er-at mèr dælt
at dylja þik,
ef þú vilt
vitja þangat;
þat er ór byggð
Borgfirðinga,

þat er Balljökul
bragnar kalla.

Síðan skildu þeir. Sèr Grettir þá, at hann hefir eigi afl við þessum manni. Þá kvað Grettir vísu:

Mèr stóð málma skúrar,
mundangshvatr ok Atli
(staddr vilda ek svá sjaldan),
snarr Illugi fjarri:
þá er úfœlinn álar
endr dró mèr ór hendi
(brúðr strýkr horsk, ef hræðumst,
hvarma) Loptr hinn armi.

Eptir þetta fór Grettir suðr af Kilinum, ok reið til Hjalla, ok fann Skapta, ok beiddi hann ásjár. Skapti svarar: þat er mèr sagt, at þú farir heldr úspakliga, ok grípir fyrir mönnum góðs sitt, ok samir þèr þat illa, svá stórættuðum manni. Nú væri allt betra um at tala, ef þú ræntir eigi, en með því, at ek skal heita lögmaðr í landinu, þá stenzt[1] mèr eigi at taka við útlegðarmönnum, ok brjóta svá lögin. Ek vil, at þú leitir þangat nökkur, at þú þyrftir eigi at leggjast á fè manna. Grettir kvazt þat gjarna vildu, en sagði þó, at hann þóttist varla einn saman vera mega fyrir myrkfœlni. Skapti kvað hann eigi því einú mundu mega við hlíta, er hánum þœtti bezt, ok trú þú engum svá vel, at þèr verði svá, sem í Vestfjörðum; hefir þat mörgum at bana orðit, at hann hefir oftryggr verit. Grettir þakkaði hánum fyrir heilræði sín, ok snèri aptr til Borgarfjarðar um haustið, ok fann Grím Þórhallsson[2], vin sinn, ok sagði tillögur Skapta. Grímr bað hann fara norðr til Fiskivatna á Arnarvatnsheiði, ok svá gjörði hann.

55. Grettir fór upp á Arnarvatnsheiði, ok gjörði sèr

[1]) stendr, B, D. [2]) *saal.* B, C, D; Þórarinsson, A.

þar skála, sem enn sèr merki, ok bjóst þar um, því at hann vildi nú hvervetna annat, enn ræna; fèkk sèr net ok bát, ok veiddi fiska til matar sèr. Hánum þótti dausligt mjök á fjallinu, því at hann var mjök myrkfælinn. En er þat frèttu aðrir skógarmenn, at Grettir var þar niðr kominn, þá var mörgum hugr á at finna hann, því at þeim þótti mikit traust at hánum. Grímr hèt maðr norðlenzkr; hann var sekr. At þeim manni keyptu Norðlendingar[1], at hann skyldi drepa Gretti, ok hètu hánum frelsi ok fègjöfum, ef hann kvæmi því fram. Hann fór til móts við Gretti, ok beiddi hann viðtöku. Grettir svarar: eigi þykki mèr, sem þèr sè at hólpnara, þó at þú værir hjá mèr, eru þèr ok vandsènir, skógarmennirnir, en illt þætti mèr einum saman at vera, ef annars væri kostr; vil ek ok, at sá einn sè hjá mèr, at hann verðr at starfa slíkt, er til fellr. Grímr kvazt eigi til annars ætla, ok skoraði á hann fast um vistina. Lèt Grettir þá teljast, ok tók við hánum. Hann var þar nú fram á vetrinn, ok sat um Gretti, ok þótti eigi dælt at hánum at ráða. Grettir grunaði hann, ok hafði vápn sín hjá sèr nátt ok dag, ok þorði hann aldri at hánum at ganga þá er hann vakti. Þat var einn morgin, er Grímr kvam heim af veiði, at hann gekk inn í skálann, ok stappaði fótum, ok vildi vita, hvárt Grettir svæfi, en hann brá sèr hvergi við, ok lá kyrr. Saxit hèkk uppi yfir Gretti. Hugsar Grímr nú, at eigi myndi gefast betra færi; gjörir hann nú hark mikit, svá at Gretti skyldi orð um finnast, en þat var eigi. Þóttist hann nú vita, at Grettir myndi sofnaðr, ok stillti at rekkjunni hljóðliga, ok seildist til saxins, ok tók ofan ok brá. Í því hljóp Grettir fram á gólfit, ok greip saxit í því, er hinn reiddi, en annarri hendi í herðar Grími, ok rak hann niðr svá mikit fall, at hann lá nær í úviti.

[1] Hrútfirðingar, B, C, D.

Gafstu svá, þó at þú lètir góðvætliga. Hafði hann af hánum þá sannar sögur, ok drap hann síðan. En nú þóttist Grettir sjá, hvat þat var at taka við skógarmönnum; ok leið svá vetrinn. At engu þótti Gretti meira mein, enn myrkfœlni.

56. Þórir í Garði spyrr nú, hvar Grettir er niðr kominn, ok vildi setja til eitthvert ráð, at hann yrði drepinn. Maðr hèt Þórir rauðskeggr; hann var manna gildastr, ok vígamaðr mikill, ok fyrir þat var hann sekr gjörr um allt landit. Þórir í Garði sendi hánum orð; ok er þeir fundust, beiddi hann Rauðskegg fara sendiferð sína, ok drepa Gretti hinn sterka. Rauðskeggr kvað þat eigi auðveldàverk; sagði, at Grettir var vitr maðr, ok varr um sik. Þórir bað hann til ráða, ok er slíkt drengiligt, svá röskr maðr, sem þú ert, en ek skal koma þèr ór sekt, ok þar með gefa þèr nógt fè. Við þessu ráði tók Rauðskeggr. Sagði Þórir hánum, hversu hann skyldi at fara, at vinna Gretti. Eptir þat fór Rauðskeggr fyrir austan land, því at hánum þótti gruna mega síðr um ferðir sínar. Hann kvam at Arnarvatnsheiði, þá er Grettir hafði verit þar einn vetr; en er Grettir ok Rauðskeggr fundust, beiddi hann Gretti vetrtöku. Hann svarar: eigi kann ek at láta fleiri svá opt leika at mèr, sem sá, er hèr kvam í fyrra haust, ok lèt allskjallkœnliga, en þegar hann hafði hèr verit litla hríð, sat hann um líf mitt. Nú man ek eigi á þat hætta optar, at taka við skógarmönnum. Þórir svarar: full várkunn þykkir mèr þèr á vera, þó at þú takir illa skógarmönnum, en heyrt mantu mín hafa getið um vígaferli ok újafnað, en aldri um slíkt dáðleysi, at svíkja lánardrottinn minn. Nú er því illt illum at vera, at margr ætlar þar annan eptir vera; mynda ek ok eigi hafa hingat farit, ef ek ætta betra kosti, en eigi þykki mèr vit upp gefnir, ef vit veitumst at.

Nú máttu hætta á við mik fyrst, hversu þèr gezt at mèr; lát mik þá fara á burt, ef þú finnr údyggð með mèr. Grettir svarar: hætta má ek enn á við þik, en vit þat fyrir víst, ef ek gruna um svik við þik, þá verðr þat þinn bani. Þórir bað[1] hann svá gjöra. Eptir þat tók Grettir við hánum, ok fann hann þat, at hann myndi hafa tveggja manna megin, til hvers sem hann gekk. Var hann búinn til hvers sem Grettir vildi senda hann. Til einskis þurfti Grettir at víkjast, ok aldri hafði hánum þótt æfi sín jafngóð, síðan hann kvam í útlegð, en þó var hann svá varr um sik, at aldri sá Þórir fœri á hánum. Þórir rauðskeggr var tvá vetr hjá Gretti á heiðinni. Tók hánum nú at leiðast á heiðinni at vera; hugsar nú um, hvert ráð hann skal gjöra, þat sem Grettir sæi eigi við. Eina nátt um várit kvam á stormviðri mikit, er þeir váru í svefni. Grettir vaknaði, ok spurði, hvar bátr þeirra væri. Þórir spratt upp, ok hljóp til bátsins, ok braut hann allan í sundr, ok kastaði ýmsa vega brotunum, ok var því líkt, sem veðrit hefði fleygt. Eptir þat gekk hann inn í skálann, ok mælti hátt: eigi hefir nú vel til tekizt, vinr minn, sagði hann, at bátr okkarr er allr brotinn í sundr, en netin liggja langt úti í vatninu. Sœk þú þau þá, sagði Grettir, því at mèr þykkir þèr sjálfrátt verit hafa, er bátrinn er brotinn. Þórir svarar: þat er svá í atgörfi, at mèr er minnst hent, er sund er, en flest annat þykkjumst ek reyna mega við hvern annan úbreyttan mann; máttu þat vita, at ek hefi eigi þèr starf ætlat, síðan ek kvam til þín, mynda ek eigi biðja þessa, ef ek væra til fœrr at gjöra. Grettir stóð upp, ok tók vápn sín, ok gekk til vatnsins. Þar var svá við vaxit, at nes gekk fram í vatnit, en víkrhvarf mikit var öðru megin

---

1) *saal.* B, C, D; kvað, A.

nessins; vatnit var djúpt at landinu. Grettir mælti: leggst út eptir netjunum, ok lát mik sjá, hversu fœrr maðr þú ert. Sagða ek þèr áðan, sagði Þórir, at ek er eigi syndr, ok eigi veit ek, hvar nú er garpskapr þinn ok áræði. Ná má ek netjunum, sagði Grettir, en svík þú mik eigi, er ek trúi þèr. Þórir svarar: ætla þú mèr eigi slíka svívirðing ok dáðleysi. Grettir mælti: þú mant sjálfr gefa þèr raun, hverr þú ert. Síðan kastaði hann klæðunum ok vápnunum, ok lagðist eptir netjunum; sveipar hann þeim saman, ok ferr at landi, ok kastar þeim upp á bakkann; ok er hann ætlaði á land at ganga, þá greip Þórir vaxit, ok brá skjótt; hann hljóp þá skjótt á móti Gretti, er hann stè upp á bakkann, ok hjó til hans. Grettir kastaði sèr á bak aptr ofan í vatnit, ok sökk sem steinn. Þórir horfði út á vatnit, ok ætlaði at verja landit, ef hann kvæmi upp. Kafaði Grettir nú sem næst bakkanum, svá at Þórir mátti eigi sjá hann, þar til sem hann kvam í víkina at baki hánum, ok gekk þar á land. Við þessu gat Þórir eigi sèt; fann hann eigi fyrr, enn Grettir tók hann upp yfir höfuð sèr, ok fœrði niðr svá hart, at saxit hraut ór hendi hánum, ok fèkk Grettir tekit þat, ok hafði ekki orða við hann, ok hjó þegar höfuð af hánum, ok lauk svá hans æfi. Eptir þat vildi Grettir aldri við skógarmönnum taka, en þó mátti hann varla einn saman vera.

57. Á alþingi frètti Þórir ór Garði dráp Þóris rauðskeggs; þóttist hann nú sjá, at eigi var auðvelt við at eiga. Tók hann þá þat til ráðs, at hann reið vestr yfir heiðar enar neðri af þinginu, ok hafði nær átta tigu manna, ok ætlaði at fara at taka Gretti af lífi. En er Grímr Þórhallsson vissi þat, þá gjörði hann Gretti orð, ok bað hann vera varan um sik. Grettir hugði jafnan at mannaferðum. Þat var einn dag, at hann sá margra manna reið, ok stefndu

til byggða hans; hljóp hann þá í hamraskarð eitt, ok vildi eigi renna, því at hann sá eigi liðit allt. Í því kvam Þórir at með allt liðit, ok bað þá nú ganga í milli bols ok höfuðs á Gretti, ok kvað lítið mundu fyrir illmennit leggjast. Grettir svarar: eigi er sopit, þó at í ausuna sè komit; hafi þèr ok langt til sótt, ok munu nökkurir fá leiksmark, áðr enn vèr skiljum. Þórir eggjaði mjök menn til atsóknar. Hamraskarðit var mjótt, svá at hann gat vel varit öðru megin, en þat undraðist hann, at aldri var at baki hánum gengit, svá at hánum yrði mein at því. Fèllu þá menn af Þóri, en sumir urðu sárir; en þeir gátu ekki at gjört. Þá mælti Þórir: þat hefi ek spurt, sagði hann, at Grettir væri afbragðsmaðr fyrir hreysti sakir ok hugar, en þat vissa ek aldri, at hann væri svá fjölkunnigr, sem nú sè ek, því at þar falla hálfu fleiri, sem hann horfir bakinu við. Nú sè ek, at hèr er við tröll at eiga, en eigi við menn. Biðr hann þá frá hverfa, ok svá var gjört. Grettir undraðist, hví svá mátti verða; en þó var hann ákafliga móðr. Þórir snèri á burt ok hans menn, ok riðu norðr á sveitir; þótti mönnum þeirra ferð en sneypiligasta. Hafði Þórir látið átján menn, en margir sárir. Grettir veik nú upp í skarðit, ok fann þar mann mikinn vexti; hann sat upp við hamarinn, ok var sárr mjök. Grettir spurði hann at nafni, en hann sagðist Hallmundr heita, en þat má ek segja þèr til kenningar, at þèr þótti ek fast taka í taumana á Kili um sumarit, er vit fundumst; þykkjumst ek nú þat hafa launat þèr. Þat er víst, sagði Grettir, at mèr þykkir þú hafa sýnt mèr mikinn drengskap, hvenær sem ek get þat launat þèr. Hallmundr sagði: þat vil ek nú, at þú komir til heimkynna minna, því at þèr man langt þykkja hèr á heiðinni. Grettir kvezt þat gjarna vildu. Nú fóru þeir báðir samt suðr undir Balljökul; þar átti Hallmundr helli stóran, ok döttur, gilda

vexti ok sköruliga. Þau gjörðu vel við Gretti, ok grœddi hón þá báða. Þar dvaldist Grettir lengi um sumarit; hann kvað flokk um Hallmund, ok er þetta þar í:

Hátt stígr höllum fœti
Hallmundr í sal fjalla.

Þessi vísa er þar í:

Varð í viðris firði
vígfúss á benstíga
naðr í Virfils veðri
vápnhríðar fram skríða.
Kostr man köppum traustum
Keldhverfinga at erfa.
Olli hvatr ór helli
Hallmundr, er ek kvamst undan.

Svá hafa þeir frá sagt, at Grettir dræpi sex menn á fundinum, en Hallmundr tólf. Þá er á leið sumarit, fýsti Gretti aptr til byggða, at finna vini sína ok frændr. Hallmundr bað hann sín vitja, er hann fœri suðr um land, ok hèt Grettir því. Fór hann þá vestr til Borgarfjarðar, ok þaðan til Breiðafjarðardala, ok leitaði ráða við Þorstein Kuggason, hvert hann skyldi þá á leita, en Þorsteini þótti nú fjölgast mótstöðumenn hans, ok kvað fá mundu við hánum taka; en fara máttu suðr á Mýrar, ok vita, hvat þar býr fyrir. Grettir fór nú suðr á Mýrar um haustið.

58. Þá bjó í Hólmi Björn Hítdœlakappi; hann var Arngeirsson, Bersasonar goðlauss, Bálkasonar, er nam Hrútafjörð, sem fyrr segir. Björn var höfðingi mikill ok harðfengr, ok hèlt jafnan seka menn. Grettir kvam í Hólm, ok tók Björn vel við hánum, því at vinátta hafði verit með hinum fyrrum frændum þeirra. Grettir spyrr, ef hann vildi hánum nökkura ásjá veita. Björn sagði, at hann ætti svá sökótt um allt land, at menn myndi forðast bjargir við

hann um þat, er sekt nemr, en heldr skal ek þèr gagn gjöra, ef þú lætr þá menn vera í friði, sem í minni vernd eru, hversu sem þú gjörir við aðra menn hèr í byggð. Grettir játaði því. Björn mælti: at því hefi ek hugat, at í því fjalli, sem fram gengr fyrir utan Hítará, man vera vígi gott, ok þó fylgsni, ef klókliga er um búit; er þar bora í gegnum fjallit, ok sèr þar neðan af veginum, því at þjóðgatan liggr niðri undir, en sandbrekka svá brött fyrir ofan, at fáir menn munu upp komast, ef einn maðr röskr er til varnar uppi í bœlinu. Nú lízt mèr þat helzt ráð ok umtalsmál at vera þar, því at þaðan er hœgt at leita til fanga ofan á Mýrar ok út til sjáfar. Grettir kvazt hans forsjá hlíta mundu, ef hann vildi nökkut til leggja. Fór Grettir þá í Fagraskógafjall, ok bjóst þar um. Hann tjaldaði með gráu vaðmáli fyrir boruna á fjallinu, ok þótti sem þar sæi í gegnum neðan af götunum. Reið hann þá til fanga ofan í byggðina. Þótti Mýramönnum mikill vágestr kominn, er Grettir var. Þórðr Kolbeinsson bjó þá á Hítarnesi; hann var skáld gott. Í þenna tíma var fjandskapr mikill með þeim Birni ok Þórði, ok þótti Birni eigi verr enn hálfneytt, þó at Grettir gjörði úspekt mönnum Þórðar eðr fè. Grettir var jafnan með Birni, ok reyndu þeir margan frœkleik, ok vísar svá til í sögu Bjarnar, at þeir kallaðist jafnir at íþróttum, en þat er flestra manna ætlan, at Grettir hafi sterkastr verit á landinu, síðan þeir Ormr Stórólfsson ok Þórálfr Skolmsson lögðu af aflraunir. Þeir Grettir ok Björn lögðust í einu eptir allri Hítará ofan frá vatni ok út til sjáfar. Þeir fœrðu stèttir þær í ána, er aldri síðan hefir ór rekit, hvárki með vatnavöxtum nè ísalögum eðr jöklagangi. Sat Grettir í Fagraskógafjalli svá einn vetr, at hánum váru engar atfarir gjörvar, en þó misstu þá margir síns fyrir hánum, ok fengu ekki at gjört, því at

hann hafði gott vígi, en átti jafnan vingott við þá, sem næstir hánum váru.

59. Maðr hèt Gísli; hann var sonr Þorsteins, sem Snorri goði lèt drepa. Gísli var mikill maðr ok sterkr, ok afburðarmaðr í vápnum ok klæðum, ok gjörði um sik mikit, ok nökkut sjálfhœlinn. Hann var siglingamaðr, ok kvam þat sumar út í Hvítá, er Grettir hafði einn vetr verit í fjallinu. Þórðr Kolbeinsson reið til skips. Gísli fagnaði hánum vel, ok bauð hánum varning sinn, sem hann vildi. Þórðr þá þat, ok tóku þeir tal með sèr. Gísli mælti: er þat satt, sem mèr er sagt, at þèr verðr ráðfátt at koma í burt skógarmanni þeim, er yðr gjörir margt mein. Þórðr sagði: eigi höfum vèr til reynt, en mörgum lízt hann torsóttligr vera, ok hefir at því mörgum vorðit. Ván þykkir mèr, at yðr veiti þungt við Björn, er þèr rekit eigi þenna af yðr; er því verr, at ek man of fjarri í vetr, at ek mætti bœta af þessu ráði. Spyrja man þèr bezt þykkja við hann at eiga. Eigi þarftu at segja mèr frá Gretti, sagði Gísli; reynt hefi ek brattara, þá er ek var í herförum með Knúti konungi hinum ríka, ok fyrir vestan haf, ok þótti ek verja mitt rúm, ok kvæma ek í fœri við hann, þá treysti ek mèr ok vápnum mínum. Þórðr kvað hann eigi til einskis vinna skyldu, ef hann rèði Gretti af, er ok meira fè lagt til höfuðs hánum, enn nökkurum öðrum skógarmanni; ok váru áðr sex merkr silfrs, en í sumar lagði til Þórir ór Garði þrjár merkr, ok ætla menn, at sá muni nóg til vinna, er hlýtr. Allt verðr til fjárins unnit, sagði Gísli, ok er oss eigi sízt kaupmönnum, en nú skulu vit hljótt fara með þessu tali; kann vera, at hann sè varari um sik, sagði hann, þegar hann veit, at ek er í ráðum með þèr ok yðr. Ek ætla at vera í vetr úti á Snjófellsnesi[1]

1) *off.* B, D.

á Ölduhrygg; eða er nökkut bœli hans á veginum? Man hann eigi við þessu sjá; skal ek eigi fjölmenni draga at hánum. Þórði líkaði vel þessi ráðagjörð. Reið hann heim síðan, ok lèt kyrrt um þetta. Hèr fór, sem mælt er, at opt er í holti heyrandi nær. Þeir menn höfðu verit hjá viðrtali þeirra Gísla, sem váru vinir Bjarnar í Hítardal, ok sögðu hánum inniliga frá; en er þeir Grettir fundust, gat Björn um fyrir hánum; sagði nú reyna mundu, hversu hann stœði á móti; væri eigi úgaman, sagði Björn, þó at þú hrektir fyrir hánum, en drepir hann eigi, ef þú mátt annat. Grettir glotti við, ok gaf sèr fátt um. Nær rèttum um haustið fór Grettir ofan í Flysjuhverfi[1], ok sótti sèr sauði; hann gat náð fjórum geldingum. Bœndr urðu varir við ferð hans, ok fóru eptir hánum; þat var mjök jafnsnemma, at hann kvamst undir hlíðina, ok hinir kvámust at, ok vildu elta frá hánum sauðina, en eigi báru þeir vápn at hánum; þeir váru sex saman, ok flœktust á veginn fyrir hann. Hánum gjörði hermt[2] við sauðina, ok þreif tvá, ok kastaði forbrekkis, svá þeir lágu í úviti; ok er hinir sáu þat, gengu þeir at údjarfligar. Grettir tók sauðina, ok krœkti saman á hornunum, ok kastaði um sína öxl sínum tveimr; gekk síðan upp í bœli sitt. Bœndr hurfu aptr, ok þóttu illt hafa af fengit, ok undu þeir nú verr, enn áðr, sínum hlut. Gísli sat við skip um haustið, þar til er því var til hlunns ráðit. Bar hánum margt til dvala, ok varð af því síðbúinn, ok reið litlu fyrir vetrnætr. Fór hann þá sunnan, ok gisti undir Hrauni fyrir sunnan Hítará. Um morguninn, áðr Gísli reið þaðan, talaði hann til fylgdarmanna sinna: nú skulu vèr ríða í litklæðum í dag, ok látum skógarmanninn þat sjá, at vèr erum eigi sem aðrir förumenn, er hèr rekast dagliga. Þeir váru þrír saman, ok gjörðu svá; ok er þeir

1) Flissu- (Flisu- D) hverfi, B, D. 2) *saal* C, D; erfitt, A.

kvámu út yfir ána, þá talaði hann enn til: hèr er mèr sagt til skógarmannsins uppi í tindunum þessum, ok eigi er hèr greiðgengt; eðr man hánum eigi vel líka at finna oss ok sjá þing vár? Þeir kveða hann jafnan vanan þess. Þenna morgin hafði Grettir snemma upp staðit í bœli sínu. Veðr var kalt ok frjósanda, ok fallinn at snjár, ok þó lítill. Hann sá, at þrír menn riðu sunnan yfir Hítará, ok skein á skrúðklæðin ok smelta skjölduna. Gretti kvam í hug hverir vera myndi, ok þykkist munu þurfa at fá sèr eitthvert plagg af þessum; var hánum forvitni á at finna þá, er svá mikit gambraði. Tekr nú vápn sín, ok hleypr nú ofan í skriðuna; ok er Gísli heyrði til, at grjótið sarglaði[1], mælti hann svá: maðr ferr þar ofan ór hlíðinni, ok heldr mikill, ok sá vill oss finna; verðum nú við röskliga, því at hèr berr veiði í hendr. Fylgdarmenn hans sögðu þenna eigi mundu hlaupa í hendr þeim, ef hann treysti sèr eigi, ok er vel, at sá hafi brek, er beiðist. Eptir þat hlaupa þeir af baki. Grettir kvam at í því, ok tók til klæðsekks, er Gísli hafði fyrir aptan sik við söðul sinn, ok mælti: þetta man ek hafa, ek lýt opt at litlu. Gísli svarar: eigi skal þat vera, eðr veizt þú eigi, við hvern er þú átt um. Grettir svarar: eigi er mèr þat svá glöggt um, man ek ok eigi at þessu mannamun gjöra, síðan ek mæli til svá lítils. Vera má, at þèr þykki lítið, segir hann, en heldr vil ek láta þrjá tigu hundraða, en ofarliga man liggja újafnaðr í þèr; ok sœkjum at hánum, piltar, ok sjáum, hvat hann má. Þeir gjörðu svá. Grettir lèt hefjast fyrir, ok veik at steini þeim, er þar stendr við götuna, ok Grettishaf er kallað, ok varðist þaðan. Gísli eggjaði fast fylgdarmenn sína. Grettir sá nú, at hann var eigi slíkr fullhugi, sem hann lèzt, því at hann stóð jafnan á baki mönnum sínum.

[1]) sönglaði, B, C; glamraði, B.

Gretti leiddist nú þófit, ok sveipaði til saxinu, ok hjó annan fylgdarmann Gísla banahögg, ok hljóp nú frá steininum, ok sótti svá fast, at Gísli hrökk fyrir allt út með fjallinu. Þá fèll annarr förunautr Gísla. Grettir mælti þá: þat sèr lítt á, at þú hefir víða vel fram gengit, ok illa skilst þú við þína fèlaga. Gísli svarar: sá er eldrinn heitastr, er á sjálfum liggr, ok er illt at fást við heljarmanninn.' Skiptust þeir þá fám höggum við, áðr enn Gísli kastaði vápnunum, ok hefir á rás undan út með fjallinu. Grettir gefr hánum tóm til at kasta því, sem hánum líkar, ok í hvert sinn, er Gísli sèr ráðrúm til, kastaði hann einhverju klæði. Fór Grettir aldri harðara eptir, enn sund var í milli þeirra. Allt hljóp Gísli út yfir fjallit, ok svá um þveran Kaldárdal, ok svá um Áslaugarhlíð, ok fyrir ofan Kolbeinsstaði, ok svá út í Borgarhraun. Þá var Gísli í línklæðum einum, ok gjörðist nú ákafliga móðr. Grettir fór eptir, ok var jafnan í hendingu með þeim. Hann reif þá upp hríslu mikla. En Gísli lètti eigi fyrr, enn hann kvam út at Haffjarðará; hón var gengin uppi, ok ill yfirferðar. Gísli ætlaði þegar út á ána. Grettir snaraði þá eptir hánum, ok greip hann, ok kenndi þá aflsmunar. Rak Grettir hann þá niðr undir sik, ok mælti: ertu Gísli sá, er finna vildir Gretti Ásmundarson? Gísli svarar: ek hefi nú fundit hann, en eigi veit ek, hversu vit skiljum, ok haf nú þat, sem þú hefir fengit, en lát mik fara lausan. Grettir mælti: eigi man þèr skiljast þat, sem ek segi þèr, ok verð ek nú at gjöra þèr áminning; rekr síðan skyrtuna fram yfir höfuð hánum, ok lætr ganga limann um bak hánum ok báðar síðurnar, en Gísla fýsti jafnan at snúa sèr undan. Afhýðir Grettir hann með öllu, ok lèt hann síðan lausan. Hugsaði Gísli þat, at fyrr vildi hann ekki læra af Gretti, enn hafa slíka flenging aðra; vann hann ok aldri optar til slíkrar húðstroku. En þegar Gísli

kvam fótum undir sik, hljóp hann út á hyl einn mikinn, ok svimaði[1] þar yfir ána, ok kvam um náttina á þann bœ, er í Hrossholti[2] heitir, ok var þá mjök þrekaðr. Þar lá hann viku, ok hljóp blástr í búkinn. Eptir þat fór hann til vistar sinnar. Grettir snèri aptr, ok tók upp þing hans, sem Gísli hafði niðr kastað, ok fœrði heim til sín, ok fèkk Gísli ekki af þeim síðan. Mörgum þótti þetta makliga gjört við Gísla fyrir umfang sitt ok raup, er hann hafði af sèr gjört. Grettir kvað þetta um sameign þeirra:

Rennr, sá er rispar tönnum
raunlítt, er skal bítast,
marr, nè mœðist fyrri,
mest, fyrir öðrum hesti,
en fyrir mèr um Mýrar
margnenninn dag þenna
(fremd er hann firrðr ok sœmdum)
físandi rann hann Gísli.

Eptir um várit bjóst Gísli til skips, ok bauð á því mestan varnað, at nökkurr hlutr fœri suðr með fjalli, þat sem hann ætti; kvað þar sjálfan fjandann fyrir vera. Gísli reið suðr með sjá alla leið til skips, ok fundust þeir Grettir aldri síðan, ok þótti engum til hans koma upp frá því, ok er hann ór sögunni. Enn versnaði með þeim Þórði Kolbeinssyni ok Gretti; setti Þórðr nú mörg ráð til, at Gretti yrði á burt komit, eðr drepinn ella.

60. Nú er Grettir hafði verit tvá vetr í Fagraskógafjalli, ok er hinn þriði var kominn, þá fór Grettir suðr á Mýrar, á þann bœ, er í Lœkjarbug heitir, ok hafði þaðan sex geldinga at úvilja þess, er átti. Þaðan fór hann ofan til Akra, ok rak á burtu tvau naut til slátrs, ok marga sauði, ok fór upp fyrir sunnan Hítará. En er bœndr urðu varir

1) symti, B; svam, D. 2) Krossholti, B, D.

við ferð hans, gjörðu þeir orð Þórði á Hítarnesi, ok báðu hann fyrir bindast, at ráða Gretti af, en hann fór undan; en við bœn manna, fèkk hann til Arnór son sinn, er síðan var kallaðr jarlaskáld, at fara með þeim, ok bað þá eigi láta Gretti undan reka. Váru þá menn sendir um alla byggðina. Bjarni hèt maðr, er bjó á Jörfa í Flysjuhverfi; hann safnaði mönnum fyrir utan Hítará. Ætluðu þeir svá til, at sínu megin skyldi koma hvárir flokkarnir. Grettir var við þriðja mann; hèt sá Eyjúlfr[1], er fór með hánum, son bónda ór Fagraskógum, ok var röskr maðr, ok hinn þriði maðr með þeim. Þeir kvámu fyrst Þórarinn frá Ökrum ok Þorfinnr ór Lœkjarbug, ok váru nær tuttugu menn saman. Grettir vildi þá leita út yfir ána. Þá kvámu þeir Þorgrímr ok Arnórr ok Bjarni utan at ánni. Nes mjótt gekk fram í ána þeim megin, sem Grettir var. Hann rak fèit í framanvert nesit, þá er hann sá mannaförina, því at hann vildi aldri laust láta, þat sem hann fèkk höndum á komit. Mýramenn rèðu þegar til atgöngu, ok lètu gildliga. Grettir bað fylgdarmenn sína at geyma, at þeir gengi eigi at baki hánum. Eigi máttu í senn allmargir at hánum ganga. Varð þar hörð viðreign með þeim. Grettir hjó á tvær hendr með saxinu. ok varð þeim eigi auðvelt at sœkja at hánum. Fèllu þá sumir Mýramenn, en sumir urðu sárir. Þeir urðu seinir utan yfir ána, því at vaðit var eigi allnær. Eigi höfðu þeir lengi barizt, áðr enn þeir hurfu frá. Þórarinn frá Ökrum var gamall maðr mjök, svá at hann var eigi í atsókninni. En er úti var bardaginn, þá kvam at Þrándr, son Þórarins, ok Þorgils Ingjaldsson, bróðurson Þórðar[2], ok Finnbogi, son Þorgeirs Þórhallssonar ór Hítardal, ok Steinúlfr Þorleifsson ór Hraundal. Þeir eggjuðu menn mjök til atsóknar. Gjörðu þeir enn harða hríð. Grettir sá nú,

---

[1]) *saal.* B, C, D; Eyvindr, A; *see nedenfor.* [2]) Þorarins, B, C, D.

at annathvárt varð at gjöra: flýja, eðr hlífast eigi við. Gengr hann nú svá hart fram, at engir hèldust við, því at svá var mannmargt, at hánum þótti úsýnt til undankvámunnar, utan at[1] vinna sem mest, áðr enn hann fèlli; vildi hann ok hafa þann einhvern fyrir sik, er hánum þótti manntak í vera. Hljóp hann þá at Steinúlfi ór Hraundal, ok hjó til hans í höfuðit, ok klauf hann í herðar niðr, ok þegar annat högg hjó hann til Þorgils Ingjaldssonar, ok kvam á hann miðjan, ok tók náliga í sundr. Þá vildi Þrándr fram hlaupa, ok hefna frænda síns. Grettir hjó til hans á lærit hœgra, svá at ór tók allan vöðvann, ok varð hann þegar úvígr. Eptir þat veitti hann Finnboga mikinn áverka. Þá kallaði Þórarinn, ok bað þá frá hverfa; því at því verra munu þèr af hánum fá, sem þèr berist lengr, en hann kýss menn ór liði yðru. Þeir gjörðu svá, ok snèru frá. Þar váru fallnir tíu menn, en fimm sárir til úlífis ok örkumla, en flestir höfðu nökkurar skeinur, þeir sem á fundinum höfðu verit. Grettir var ákafliga móðr, en lítt sárr. Leituðu Mýramenn við þetta undan, ok höfðu fengit mikinn mannskaða, því at þar fèllu margir röskvir menn. En þeim utan yfir ána fórst seint, ok kvámu eigi fyrr, enn slitið var fundinum; ok er þeir sáu úfarir sinna manna, þá vildi Arnórr eigi hafa sik í hættu, ok fèkk hann mikit ámæli af feðr sínum ok mörgum öðrum; ætla menn, at hann hafi engi garpr verit. Þar heitir nú Grettisoddi, er þeir börðust.

61. En þeir Grettir tóku sèr hross, ok riðu upp undir fjall, því at þeir váru allir sárir; ok er þeir kvámu í Fagraskóga, var Eyjúlfr[2] þar eptir. Þar var bóndadóttir úti, ok spurði at tíðendum. Grettir sagði af hit ljósasta, ok kvað vísu:

---

1) *saal.* B, C; *udel.* D; sem, A. 2) *saal.* A, B, C, D.

Hœg munat, hirðisága
hornflœðar, nú grœða
stór, þó at steyptust fleiri,
Steinúlfs höfuðskeina.
Því er um Þorgils æfi
þung ván, at bein sprungu;
lýðr segir átta aðra
auðbrjóta þar dauða.

Eptir þat fór Grettir í bœli sitt, ok sat þar um vetrinn. En er þeir Björn fundust, sagði hann Gretti, at hánum þótti nú mikit at orðit; ok man þèr eigi hèr vært vera á lengdar; hefir þú nú drepit bæði frændr mína ok vini, en eigi man ek kasta niðr því, sem ek hefi játað þèr, meðan þú ert hèr. Grettir kvazt hendr sínar ok líf eiga at verja, en illa er þat, er þèr mislíkar. Björn kvað nú svá búit vera verða. Litlu síðar kvámu þeir menn til Bjarnar, sem misst höfðu frændr sína fyrir Gretti, ok báðu, at hann lèti eigi úeirðarmann þenna vera þar lengr til skapraunar við þá. Björn sagði, at svá skyldi vera, þegar at vetri lètti af. Þrándr var grœddr, sonr Þórarins á Ökrum; hann var gildr maðr fyrir sèr; hann átti Steinunni, dóttur Hrúts á Kambnesi. Þorleifr í Hraunsdal, faðir Steinúlfs, var mikill maðr fyrir sèr; frá hánum eru komnir Hraundœlir. Eigi er nú getið um sameign þeirra Grettis ok Mýramanna fleira, meðan er hann var þar í fjallinu; hèlt Björn ok vináttu við hann, en þó fækkuðust heldr vinir Bjarnar fyrir þetta, er hann lèt Gretti þar vera, því at menn undu illa við, at hafa frændr sína bótalausa. Um þing leitaði Grettir burt af Mýrum; fór hann þá enn til Borgarfjarðar, ok fann Grím Þórhallsson, ok leitaði hann þá ráðs, hversu hann skyldi þá breyta. Grímr kvezt eigi hafa efni til þess at halda hann, ok því fór Grettir til fundar við Hallmund vin

sinn, ok dvaldist þar um sumarit, þar til er á leið. Um[1] haustið fór Grettir í Geitland, ok beið þar til þess, er bjart veðr kvam; þá gekk hann upp á Geitlandsjökul, ok stefndi á landsuðr eptir jöklinum, ok hafði með sèr ketil ok eldsvirki. Þat ætla menn, at hann hafi farit at tilvísan Hallmundar, því at hánum hefir víða kunnigt verit. Grettir fór þar til, er hann fann dal í jöklinum, langan ok heldr mjófan, ok lukt at jöklum öllum megin, svá at þeir skúttu fram yfir dalinn. Hann kvamst ofan í einhverjum stað; hann sá þá fagrar hlíðir grasi vaxnar ok smákjörr. Þar váru hverar, ok þótti hánum, sem jarðeldar myndi valda, er eigi luktust saman jöklarnir yfir dalnum. Á lítil fèll eptir dalnum, ok slèttar eyrar báðum megin. Lítill var þar sólargangr, en þat þótti hánum útal, hve margr sauðr þar var í dalnum. Þat fè var miklu betra ok feitara, enn hann hefði þvílíkt sèt. Grettir bjóst nú þar um, ok gjörði sèr skála af þeim viði, sem hann fèkk þar til. Tók hann sèr nú sauði til matar; var þar betri einn sauðr til niðrlags, enn tveir annarsstaðar. Ein ær mókollótt var þar með dilki, sú er hánum þótti mest afbragð í vera fyrir vaxtar sakir; var hánum forvitni á at taka dilkinn, ok svá gjörði hann, ok skar síðan dilkinn. Hálf vætt mörs var í dilkinum, en hann var þó öllu betri; en er mókolla missti dilks síns, fór hón upp á skála Grettis hverja nátt, ok jarmaði, svá at hann mátti enga nátt sofa. Þess iðraðist hann mest, er hann hafði dilkinn skorit, fyrir únáðum hennar. Hvert kveld, er hálfrökkvat var, heyrði hann hóat uppi í dalnum, ok þá hljóp fèit allt til hins sama bóls hvert kveld. Svá hefir Grettir sagt, at fyrir dalnum hafi ráðit blendingr, þuss einn, sá er Þórir hèt, ok í hans trausti hafði Grettir þar verit; við hann kenndi Grettir dalinn, ok kallaði Þórisdal.

[1]) *Her begynder ny Linie i* B, C, D.

Dœtr kvað hann Þóri eiga, ok hendi Grettir gaman at þeim, enda tóku þær því vel, því at þar var eigi margkvæmt. En þá er fastað var, gjörði Grettir þá minning, at þá skyldi eta mör ok lifrar um langaföstu. Ekki bar þar til tíðenda um vetrinn. Þá þótti Gretti þar svá daufligt, at hann mátti þar eigi lengr vera. Fór hann þá í burt ór dalnum, ok gekk suðr þvers af jöklinum, ok kvam þá at norðan at miðjum Skjaldbreið. Reisti hann upp hellu, ok klappaði á rauf, ok sagði svá, ef maðr legði auga sitt við raufina á hellunni, at þá mætti sjá í gil þat, sem fellr ór Þórísdal. Síðan fór hann suðr um land, ok svá til Austfjarða; var hann í þessarri ferð um sumarit ok vetrinn, ok fann alla hina meiri menn, ok bægði hánum svá við, at hvergi fèkk hann vist nè veru. Svá fór hann aptr hit nyrðra, ok dvaldist í ýmsum stöðum.

62. Litlu síðar, enn Grettir fór af Arnarvatnsheiði, kvam sá maðr á heiðina, er Grímr hèt; hann var sonr ekkjunnar á Kroppi. Hann hafði drepit son Eiðs Skeggjasonar ór Ási[1], ok varð fyrir þat sekr gjörr. Hann settist nú þar, sem Grettir hafði áðr verit, ok veiddi vel ór vatninu. Hallmundi lèk öfund á, er Grímr var kominn í stað Grettis, ok hugsaði, at hánum skyldi engi árferð í vera, þótt hann veiddi margt. Svá bar til einn dag, at Grímr veiddi hundrað fiska, ok bar heim til skála, ok bjó um úti, en um morguninn eptir, er hann kvam til, var í burtu hverr fiskr. Þetta þótti hánum undarligt, ok fór til vatnsins, ok veiddi nú tvau hundruð fiska, fœrði heim ok bjó um, ok fór allt á sömu leið, at allir váru í burt at morgni. Nú þótti hánum eigi at[2] einum brunni bera. Hinn þriðja dag veiddi hann þrjú hundruð fiska, bar heim, ok vakti yfir í skála sínum. Grímr sá út í hurðarboruna, ef nökkurr kvæmi til skálans

1) Árnesi, D. 2) ór, B, C, D.

Leið nú svá nökkut fram á náttina; ok er af var þriðjungr af nátt, þá heyrði hann gengit úti hjá, og stigit heldr hart; ok er Grímr varð þessa varr, tók hann öxi, er hann átti; þat var allhvasst vápn. Hann vildi vita, hvat þessi hafðist at. Kvámumaðrinn hafði mikinn meis á baki, ok setti niðr, ok litaðist um, ok sá engan mann úti. Hann baukar til fiskanna, ok þykkir nú gott hönd á at hafa; rótar ofan í meisinn öllum fiskunum. Þá er fullr meissinn. Fiskrinn var svá stórr, at Grímr ætlaði, at engi hestr myndi bera meira. Hann tekr nú, ok ræzt undir byrðina, ok í því, er hann vildi upp standa, hljóp Grímr út, ok hjó tveim höndum á hálsinn, svá at öxin sökk at hamri. Hinn brá við hart, ok hafði á rás með meisinn suðr á fjall. Grímr snèri eptir hánum, ok vildi vita, hvárt hánum hefði tekit. Þeir fóru allt suðr undir Balljökull; þar gekk þessi maðr inn í helli. Eldr var bjartr í hellinum; þar sat kona við, stór vexti, ok þó skaplig. Þat heyrði Grímr, at hón heilsaði föður sínum, ok nefndi Hallmund. Hann kastaði niðr hart byrðinni, ok andvarpaði hátt. Hón spurði, því hann væri blóðugr. Hann svararði, ok kvað þetta:

Þat er mèr sýnt,
at sínu má
engi maðr
afli treysta;
því at svá bregzt
á banadœgri
hölda hugr,
sem heill bilar.

Hón spurði þá inniliga at viðskiptum þeirra; en hann sagði allt sem farit hafði. Skaltu nú heyra til, sagði hann, en ek man segja fra athöfnum mínum, ok man ek kveða þar

um kvæði, en þú skalt rista eptir á kefli. Hón gjörði svá. Þá kvað hann Hallmundarkviðu, ok er þetta þar í:

Þótta ek gildr,
er ek Gretti strauk
nógu fast
niðr af taumum;
sá ek hitt,
at horfa gjörði
sýna stund
sèr í gaupnir.

Þat var næst,
er Þórir kvam
Arnarvatns
upp á heiði,
ok vit tveir
við tigum átta
oddaleik
eiga knáttum.

Sýndust gild
Grettis handa
skýlihögg
á skjöldum þeirra;
þó frá ek mín
miklu stœrri
eggja spor
ýtum sýnast.

Ek lèt hendr
ok höfuð fjúka

brögnum af,
er at baki gengu;
svá at kappar
Kelduhverfis
átján þar
eptir lágu.

Hefir ek þursa
ok þeirra kyn
hart leikit
ok hamarsbúa;
en meinvætti
marga barða,
ok blendingum
at bana orðit.

Svá álfa kind
ok úvættum
nær hefi ek öllum
úþarfr verit. . . . .[1]

Margra athafna sinna gat Hallmundr í kviðunni, því at hann hafði farit um allt landit. Þá mælti dóttir hans: eigi hefir sjá maðr sleppifengr verit, ok var þat eigi úlíkligt, því at þú settir illa á stofn við hann; eðr hverr man nú hefna þín? Hallmundr svarar: eigi er víst, at þess verði auðit; vita þykkjumst ek, at Grettir myndi hefna, ef hann mætti sèr svá við koma, en eigi man hœgt at ganga í móti gæfu þessa manns, því at hánum man mikit lagit verða. Eptir þat dró svá mikit mætti Hallmundar, sem fram leið kvæðinu; var þat mjök jafnskjótt, at kviðunni var lokit, ok Hallmundr dó. Hón bar sik þá lítt, ok grèt allsárt. Þá gekk Grímr

1) *de to sidste Vers udel.* B, D.

fram, ok bað hana hreysta sik; ok verðr hverr þá at fara, er hann er feigr. Varð þetta mjök af tilstofningu hans, mátta ek varla sjá, at hann rænti mik. Hón kvað hann mikit hafa at mæla um þat, ok gefst illa újafnaðr. Gladdist hón þá heldr í viðrœðunni. Þar dvaldist Grímr margar nætr í hellinum, ok nam kviðuna, ok fór þá lagliga með þeim. Grímr var á Arnarvatnsheiði um vetrinn eptir dauða Hallmundar. Eptir þat kvam Þorkell Eyjúlfsson til móts við hann á heiðina, ok börðust þeir. Lauk svá þeirra viðskipti, at Grímr átti vald á lífi Þorkels, ok vildi eigi drepa hann, en Þorkell tók hann til sín, ok kvam hánum utan, og gaf hánum mikit góðs, ok þótti þar hvárrtveggja vel gjöra við annan. Grímr varð síðan farmaðr, ok er mikil saga frá hánum sögð.

63. Nú er þar til at taka, at Grettir er kominn austan ór fjörðum, ok fór nú huldu höfði ok duldist, því at hann vildi eigi finna Þóri, ok lá úti um sumarit á Möðrudalsheiði, ok í ýmsum stöðum; hann var ok stundum á Reykjaheiði. Þat frètti Þórir, at Grettir var á Reykjaheiði, ok safnaði mönnum, ok reið á heiðina, ok ætlaði nú, at hann skyldi eigi undan taka. Grettir varð náliga eigi fyrr varr við, enn þeir kvámu at hánum; hann var þá við sel, er þar stóð skammt frá veginum; þá var hann við annan mann. Ok er þeir sáu flokkana, ok varð skjótt til ráða at taka, þá bað Grettir, at þeir skyldi fella hestana, ok draga inn í selit, ok svá gjörðu þeir. Þórir reið um fram norðr eptir heiðinni, ok misstu vinar í stað, ok fundu ekki, ok hurfu nú aptr; ok er flokkrinn var vestr um riðinn, þá mælti Grettir: eigi man þeim ferðin þykkja góð, ef vær finnumst eigi; nú skaltu geyma hesta okkra, en ek skal fara móts við þá; væri þeim þat hjáleikr[1], ef þeir kenndi

1) áleikr, B, C.

mik eigi. Förunautr hans latti þessa, en þó fór hann, ok tók sèr annan búning, ok hafði síðan hött niðr fyrir andlitit, ok hafði staf í hendi; gekk síðan á veginn fyrir þá. Þeir heilsuðu hánum, ok spurðu, hvárt hann hefði nökkura menn sèt ríða um heiðina. Sèt man ek hafa þá, sem þèr leitið at; skorti yðr nú alllítið at finna þá, því at þeir váru hèr fyrir sunnan mýrarnar, þær sem eru til vinstri handar. En er þeir heyrðu þetta, þeystu þeir út á mýrarnar. Þar váru svá mikil fen, at þeir kvámust hvergi fram, ok urðu at draga ór hestana, ok hröktust þar í lengi dags; báðu þeir illa fyrir hánum, þessum förumanni, er þá hafði svá dárat. Grettir snèri skjótt aptr til móts við fèlaga sinn; ok er þeir fundust, kvað Grettir vísu:

Ríðk-at ek rœkimeiðum
randar hóts á móti
(sköpuð er þessum þegni
þraut), fer ek einn á brautu.
Vilk-at ek Viðris bálka
vinnendr snara finna
(ek man þèr eigi þykkja
œrr), leita ek mèr fœra.

Hnekki ek frá, þar er flokkar
fara Þóris mjök stórir;
er-a mèr í þys þeira
þerfiligt at hverfa.
Forðumst frægra virða
fund, á ek veg til lundar
(verð ek Heimdala at hirða
hjör), björgum svá fjörvi.

Þeir riðu nú sem hvatast vestr af, ok fram um bœinn í Garði, áðr enn Þórir kvam af fjallinu með flokk sinn. Ok

er þeir kvámu nær bœnum, kvam maðr í för þeirra; sá kenndi þá eigi. Þeir sá, at kona stóð úti, ung ok skrautbúin. Grettir spurði, hver kona sú myndi vera. Sá hinn nýkomni maðr sagði, at þat væri dóttir Þóris. Þá kvað Grettir vísu:

Svinn, mant segja kunna
sól Gullbúa stóla,
(opt þó at eigi skipti
orð mín) föður þínum,
hvar ek ríð um bœ breiðan,
Barðjóðs ok nær garði,
(láðskreytis er lítið
lið) með dreng hinn þriðja.

Af þessu þóttist sjá vita hinn nýkomni maðr, hverir vera myndi, ok reið til byggðar, ok sagði, at Grettir væri um riðinn. En er Þórir kvam heim, þótti mörgum Grettir hafa vafit beðinn at höfði þeim[1]. Setti Þórir þá gíslingar fyrir Gretti, hvar sem hann kvæmi. Tók Grettir þat til ráðs, at hann sendi fylgdarmann sinn vestr á sveitir með hestana; en hann fór upp til fjalla, ok var í dularkufli, ok fór svá norðr þar öndverðan vetr, svá at hann kenndist eigi. Öllum þótti Þórir nú hafa fengit af slíkt eða verra, enn fyrr, í þeirra viðskiptum.

64. Steinn hèt prestr, er bjó at Eyjardalsá í Bárðardal; hann var búþegn góðr ok ríkr at fè. Kjartann hèt son hans, röskr maðr ok vel á legg kominn. Þorsteinn hvíti hèt maðr, er bjó at Sauðhögum[2] suðr frá Eyjardalsá. Steinvör hèt kona hans, ung ok glaðlát. Þau áttu börn, ok váru þau ung í þenna tíma. Þar þótti mönnum reimt mjök sakir tröllagangs. Þat bar til tveim vetrum fyrr, enn Grettir kvam norðr í sveitir, at Steinvör húsfreyja at Sauð-

1) *istedetfor de fire sidste Ord har* B: fyrir þeim. C *er overeensstemmende med* A. 2) Sandhaugum, B, D.

högum[1] fór til jólatíða til Eyjardalsár eptir vana, en bóndi var heima. Lögðust menn niðr til svefns um kveldit; ok um náttina heyrðu menn brak mikit í skálann, ok til sængr bónda. Engi þorði upp at standa at forvitnast um, því at þar var fámennt mjök. Húsfreyja kvam heim um morguninn, ok var bóndi horfinn, ok vissi engi, hvat af hánum var orðit. Liðu svá hinu næstu misseri. En annan vetr eptir vildi húsfreyja fara til tíða; bað hón húskarl sinn heima vera. Hann var tregr til, en bað hana ráða. Fór þar allt á sömu leið, sem fyrr, at húskarl var horfinn. Þetta þótti mönnum undarligt. Sáu menn þá blóðdrefjar nökkurar í útidyrum. Þóttust menn þat vita, at úvættir myndi hafa tekit þá báða. Þetta frèttist víða um sveitir. Grettir hafði spurn af þessu, ok með því at hánum var mjök lagit at koma af reimleikum eðr aptrgöngum, þá gjörði hann ferð sína til Bárðardals, ok kvam atfangadag jóla til Sauðhaga. Hann dvaldist þar, ok nefndist Gestr. Húsfreyja sá, at hann var furðumikill vexti, en heimafólk var furðu hrætt við hann. Hann beiddist þar gistingar. Húsfreyja kvað hánum mat til reiðu, en ábyrgst þik sjálfr. Hann kvað svá vera skyldu. Man ek vera heima, segir hann, en þú far til tíða, ef þú vilt. Hón svarar: mèr þykkir þú hraustr, ef þú þorir heima at vera. Eigi læt ek mèr at einu getið, sagði hann. Illt þykkir mèr heima at vera, segir hón, en eigi komumst ek yfir ána. Ek skal fylgja þèr yfir, segir Gestr. Síðan bjóst hón til tíða, ok dóttir hennar með henni, lítil vexti. Hláka mikil var úti, ok áin í leysingum; var á henni jakaför. Þá mælti húsfreyja: úfœrt er yfir ána bæði mönnum ok hestum. Vöð munu á vera, kvað Gestr; ok verit eigi hræddar. Ber þú fyrst meyna, kvað húsfreyja, hón er lèttari. Eigi nenni ek at gjöra tvær ferðir at þessu,

---

[1]) Sandhaugum, B, D.

segir Gestr, ok man ek bera þik á handlegg mèr. Hón signdi sik, ok mælti: þetta er úfœra; eðr hvat gjörir þú þá af meyjunni? Sjá man ek ráð til þess, segir hann, ok greip þær upp báðar, ok setti hina yngri í knè móður sinnar, ok bar þær svá á vinstra armlegg sèr, en hafði lausa hina hœgri hönd, ok óð svá út á vaðit. Eigi þorðu þær at œpa, svá váru þær hræddar. En áin skall þegar uppi á brjósti hánum; þá rak at hánum jaka mikinn, en hann skaut við hendi þeirri, er laus var, ok hratt frá sèr. Gjörði þá svá djúpt, at strauminn braut á öxlinni. Óð hann sterkliga þar til, er hann kvam at bakkanum öðrum megin, ok fleygir þeim á land. Síðan snèri hann aptr, ok var þá hálfrökkvat, er hann kvam heim til Sauðhaga, ok kallaði til matar; ok er hann var mettr, bað hann heimafólk fara innar í stofu. Hann tók þá borð ok lausa viðu, ok rak um þvera stofuna, ok gjörði bálk mikinn, svá at engi heimamaðr kvamst fram yfir. Engi þorði í móti hánum at mæla, ok í engum skyldi kretta[1]. Gengit var í hliðvegginn stofunnar inn við gaflhlaðit, ok þar þverpallr hjá. Þar lagðist Gestr niðr, ok fór eigi af klæðunum. Ljós brann í stofunni gegnt dyrum. Liggr Gestr svá fram á náttina. Húsfreyja kvam til Eyjardalsár til tíða, ok undruðu menn um ferðir hennar yfir ána. Hón sagðist eigi vita, hvárt hana hefði yfir flutt maðr eðr tröll. Prestr kvað mann víst vera mundu, þó at fárra maki sè, ok látum hljótt yfir, sagði hann; má vera, at hann sè ætlaðr til at vinna bót á vandræðum þínum. Var húsfreyja þar um náttina.

65. Nú er frá Gretti[2] þat at segja, at þá er dró at miðri nátt, heyrði hann út dynur miklar. Því næst kvam inn í stofuna tröllkona mikil; hón hafði í annarri hendi trog, en annarri skálm, heldr mikla. Hón litast um, er

1) *saal. ogsaa* B; krotta, C; kikta, D. 2) Gesti, B, D.

hón kvam inn, ok sá, hvar Gestr lá, ok hljóp at hánum, en hann upp í móti, ok rèðust á grimmliga, ok sóttust lengi í stofunni. Hón var sterkari, en hann fór undan kœnliga, en allt þat, sem fyrir þeim varð, brutu þau, jafnvel þverþilit undan stofunni. Hón dró hann fram yfir dyrnar, ok svá í andyrit; þar tók hann fast í móti. Hón vildi draga hann út ór bœnum, en þat varð eigi fyrr enn þau leystu frá allan útidyraumbúninginn, ok báru hann út á herðum sèr. Þœfði hón þá ofan til árinnar, ok allt fram at gljúfrum. Þá var Gestr ákafliga móðr, en þó varð annathvárt at gjöra, at herða sik, ella myndi hón steypa hánum í gljúfrin. Alla náttina sóttust þau. Eigi þóttist hann hafa fengizt við þvílíkan úfagnað fyrir afls sakir. Hón hafði haldit hánum svá fast at sèr, at hann mátti hvárigri hendi taka til nökkurs, utan hann hèlt um hana miðja, kettuna[1]; ok er þau kvámu á árgljúfrit, bregðr hann flagðkonunni til sveiflu. Í því varð hánum laus hin hœgri höndin. Hann þreif þá skjótt til saxins, er hann var gyrðr með, ok bregðr því; höggr þá á öxl tröllinu, svá at af tók höndina hœgri, ok svá varð hann lauss, en hón steyptist í gljúfrin, ok svá í fossinn. Gestr var þá bæði stirðr ok móðr, ok lá þar lengi á hamrinum. Gekk hann þá heim, er lýsa tók, ok lagðist í rekkju. Hann var allr þrútinn ok blár; ok er húsfreyja kvam frá tíðum, þótti henni heldr raskat um hýbýli sín. Gekk hón þá til Gests, ok spurði hvat til hefði borit, er allt var brotið ok bælt. Hann sagði allt sem farit hafði. Henni þótti mikils um vert, ok spurði, hverr hann var. Hann sagði þá til hit sanna, ok bað sœkja prest, ok kvazt vildu finna hann. Var ok svá gjört. En er Steinn prestr kvam til Sandhauga[2], varð hann brátt þess víss, at þar var kominn Grettir Ásmundarson, er Gestr

[1]) kvinnuna, B; *udel.* C, D. [2]) *saal.* A.

nefndist. Prestr spurði, hvat hann ætlaði af þeim mönnum myndi vera orðit, er þar höfðu horfit. Grettir kvazt ætla, at í gljúfrin myndi þeir hafa horfit. Prestr kvazt eigi kunna at leggja trúnað á sagnir hans, ef engi merki mætti til sjá. Grettir segir, at síðar vissi þeir þat gjörr. Fór prestr heim. Grettir lá í rekkju margar nætr. Húsfreyja gjörði við hann harðla vel, ok liðu svá af jólin. Þetta er sögn Grettis, at tröllkonan steyptist í gljúfrin við er hón fèkk sárit, en Bárðardalsmenn segja, at hana dagaði uppi, þá er þau glímdu, ok spryngi, þá er hann hjó af henni höndina, ok standi þar enn í konulíking á bjarginu. Þeir dalbúarnir leyndu þar Gretti. Um vetrinn eptir jól var þat einn dag, at Grettir fór til Eyjardalsár, ok er þeir Grettir fundust ok prestr, mælti Grettir: sè ek þat, prestr, segir hann, at þú leggr lítinn trúnað á sagnir mínar; nú vil ek at þú farir með mèr til árinnar, ok sjáir, hver líkendi þèr þykkir á vera. Prestr gjörði svá. En er þeir kvámu til fossins, sáu þeir skúta upp undir bergit; þat var meitilberg svá mikit, at hvergi mátti upp komast, ok nær fimm tigir faðma ofan at vatninu. Þeir höfðu festi með sèr. Þá mælti prestr: langt um úfœrt sýnist mèr þèr niðr at fara. Grettir svarar, fœrt er víst, en þeim man bezt þar, sem ágætismenn eru; man ek forvitnast, hvat í fossinum er, en þú skalt geyma festar. Prestr bað hann ráða, ok keyrði niðr hæl á berginu, ok bar at grjót ok sat þar hjá[1].

66. Nú er frá Gretti at segja, at hann lèt stein í festaraugat, ok lèt svá síga ofan at vatninu. Hvern veg ætlar þú nú, segir prestr, at fara? Eigi vil ek vera bundinn, segir Grettir, þá er ek kem í fossinn; svá boðar mèr hugr um. Eptir þat bjó hann sik til ferðar, ok var fáklæddr, ok gyrði sik með saxinu, en hafði eigi fleiri vápn. Síðan hljóp

[1]) *de fire sidste Ord tilf. efter* B, D.

hann af bjarginu ok niðr í fossinn. Sá prestr í iljar hánum, ok vissi síðan aldri, hvat af hánum varð. Grettir kafaði undir fossinn, ok var þat torvelt, því at iða var mikil, ok varð hann allt til grunns at kafa, áðr enn hann kvæmist upp undir fossinn. Þar var forberg nökkut, ok kvamst hann inn þar upp á. Þar var hellir mikill undir fossinum, ok fèll áin fram af berginu. Gekk hann þá inn í hellinn, ok var þar eldr mikill á bröndum. Grettir sá, at þar sat jötunn ógurliga mikill; hann var hræðiligr at sjá. En er Grettir kvam at hánum, hljóp jötunninn upp, ok greip flein einn, ok hjó til þess, er kominn var; því at bæði mátti höggva ok leggja með hánum. Trèskapt var í; þat kölluðu menn þá heptisax, er þann veg var gjört. Grettir hjó á móti með saxinu, ok kvam á skaptit, svá at í sundr tók. Jötunninn vildi þá seilast á bak sèr aptr til sverðs, er þar hèkk í hellinum. Í því hjó Grettir framan á brjóstið, svá at náliga tók af alla bringspelina ok kviðinn, svá at iðrin steyptust ór hánum ofan í ána, ok keyrði þau ofan eptir ánni, ok er prestr sat við festina, sá hann, at slyðrur nökkurar rak ofan eptir strengnum, blóðugar allar. Hann varð þá lauss á velli, ok þóttist nú vita, at Grettir myndi dauðr vera; hljóp hann þá frá festarhaldinu ok fór heim; var þá komit at kveldi, ok sagði vísliga, at Grettir væri dauðr, ok sagði, at mikill skaði væri eptir þvílíkan mann. Nú er frá Gretti at segja; hann lèt skammt höggva í milli, þar til er jötunninn dó. Gekk Grettir þá innar eptir hellinum; hann kveikti ljós, ok kannaði hellinn. Eigi er frá því sagt, hversu mikit fè hann fèkk í hellinum, en þat ætla menn, at verit hafi nökkut. Dvaldist hánum þar fram á náttina. Hann fann þar tveggja manna bein, ok bar þau í belg einn. Leitaði hann þá ór hellinum, ok lagðist til festarinnar, ok hristi hana, ok ætlaði, at prestr myndi þar

vera. En er hann vissi, at prestr var heim farinn, varð hann þá at handstyrkja upp festina, ok kvamst hann svá upp á bjargit. Fór hann þá heim til Eyjardalsár, ok kvam í forkyrkju belginum þeim, sem beinin váru í, ok með rúnakefli því, er vísur þessar váru forkunnliga vel á ristnar:

Gekk ek í gljúfrit dökkva
gein veltiflug steina
við hjörgœði hríðar
hlunns úrsvölum munni.
Fast lá fram á brjósti
flugstraumr í sal naumu;
heldr kvam á herðar skáldi
hörð fjáu Braga kvánar.

Ok enn þessi:

Ljótr kvam mèr í móti
mellu, vinr ór helli;
hann fèkkst heldr at sönnu
harðfengr við mik lengi;
harðeggjat lèt ek höggvit
heptisax af skepti;
gangs klauf brjóst ok bringu
bjartr gunnlogi svarta.

Þar sagði svá, at Grettir hafi bein þessi ór hellinum haft. En er prestr kvam til kyrkju um morguninn, fann hann keflit, ok þat sem fylgdi, ok las rúnirnar; en Grettir hafði farit heim til Sandhauga.

67. En[1] þá er prestr fann Gretti, spurði hann inniliga eptir atburðum, en hann sagði alla sögu um ferð sína, ok kvað prest útrúliga hafa haldit festinni. Prestr lèt þat á sannast. Þóttust menn þat vita, at þessar úvættir myndi valdit hafa mannahvörfum þar í dalnum; varð ok aldri mein

[1]) B, D *have her ikke ny Linie.*

at aptrgöngum eðr reimleikum þar í dalnum síðan; þótti Grettir þar gjört hafa mikla landhreinsan. Prestr jarðaði bein þessi í kirkjugarði. Grettir var síðan á Sandhaugum um vetrinn, ok duldist þó fyrir alþýðu manna. En er Þórir í Garði hafði af pata nökkurn, at Grettir væri í Bárðardal, þá setti hann menn til höfuðs hánum. Rèðu menn hánum þá, at hann skyldi á brott leita, ok fór hann þá vestr. En er hann kvam á Möðruvöllu til Guðmundar hins ríka, beiddi hann þá Guðmund ásjá, en hann kvað sèr eigi hent við hánum at taka, en sá einn er þèr, sagði Guðmundr, at koma þèr þar niðr, sem þú mættir vera úhræddr um líf þitt. Grettir kvazt eigi vita, hvar þat væri. Guðmundr mælti: ey sú liggr á Skagafirði, er heitir Drangey; hón er svá gott vígi, at hvergi má komast upp á hana, nema stigar sè við látnir[1]. Gætir þú þangat komizt, þá veit ek þat fyrir víst eigi þess manns ván, er þik sœki þangat, komist þú upp á hana, eðr þú sèr með vápnum sóttr eðr vælum, ef þú gætir vel stigans. Reynt skal þetta vera, segir Grettir, en svá gjörumst ek myrkfœlinn, at þat má ek eigi til lífs vinna mèr, at vera einn saman. Guðmundr mælti: vera má at svá sè, en trú þú engum svá vel, at þú trúir eigi bezt sjálfum þèr; en vandsènir eru margir. Grettir þakkaði hánum heilræði. Fór hann þá burt af Möðruvöllum. Hann lètti eigi fyrr, enn hann kvam til Bjargs. Móðir hans fagnaði hánum vel, ok þau Illugi bæði. Dvaldist hann þar nökkurar nætr. Þar frètti hann víg Þorsteins Kuggasonar; hafði þat orðit um haustið áðr enn Grettir fór til Bárðardals. Þótti hánum nú mjök taka um at höggvast. Reið Grettir þá suðr Holtavörðuheiði, ok ætlaði at hefna Hallmundar, ef hann hitti Grím. En er hann kvam í Norðrárdal, frètti hann, at Grímr var fyrir tveim vetrum eðr þrimr á burt þaðan, sem

1) hafðir, B, D.

fyrr var sagt. En því hafði Grettir svá seint spurt þessi tíðendi, at hann fór huldu höfði þá tvá vetr, ok þann hinn þriðja, sem hann var í Þórisdal, ok hafði enga menn fundit, þá er hánum vildi nökkurar frèttir segja. Snèri hann þá til Breiðafjarðardala, ok hafðist við í Austrárdal[1], ok sætti þeim mönnum, er fóru yfir Brattabrekku. Lèt hann þá enn sópa greipr um eignir smábœnda; þat var um hásumarsskeið. Þetta sumar, er á leið, fœddi Steinvör at Sandhaugum sveinbarn, ok hèt Skeggi; hann var fyrst kenndr Kjartani, syni Steins[2] prests at Eyjardalsá. Skeggi var úlíkr öðrum systkinum sínum fyrir sakir afls ok vaxtar; en þá er hann var fimmtán vetra, var hann sterkastr norðr þar, ok var þá eignaðr Gretti. Hugðu menn, at hann myndi afbragðsmaðr verða, en hann andaðist seytján vetra, ok er engi saga af hánum.

68. Eptir víg Þorsteins Kuggasonar lagði Snorri goði fæð mikla á þá Þórodd, son sinn, ok Sám, son Barkar hins digra; en þat er eigi greint, hvat þeir höfðu helzt til saka, utan þat, at þeir hafa eigi viljat gjöra eitthvert stórvirki, þat er Snorri lagði fyrir þá, ok því rak Snorri goði Þórodd burt frá sèr, ok kvað hann eigi fyrr aptr koma, enn hann hefði drepit einhvern skógarmann, ok svá varð at vera. Fór Þóroddr þá yfir til Dala. Þá bjó á Breiðabólstað í Sökkólfsdal[3] ekkja sú, er Geirlaug hèt; hón hèlt smalamann þann, sem sekr var orðinn um áverkamál; hann var frumvaxta piltungr. Þat frètti Þóroddr Snorrason, ok reið á Breiðabólstað; hann spurði, hvar smalamaðr væri. Húsfreyja kvað hann vera hjá fè; eðr hvat viltu hánum? Ek skal hafa líf hans, segir Þóroddr, því at hann er sekr skógarmaðr. Hón svarar: þat er þèr engi frami, at drepa hann, veslinginn, slíkr ofrgarpr, sem þú þykkist vera; man ek

[1]) *de sidste fem Ord tilföiede efter* B, C, D. [2]) Steinþórs, D. [3]) Sökkósdal, D.

vísa þèr til meira þrekvirkis, ef þèr er mikill hugr á at reyna þik. Hvert er þat? segir hann. Hón svarar: hèr upp í fjallinu liggr Grettir Ásmundarson; fást þú við hann, þat er meir við þitt hœfi. Þóroddr tók vel máli þessu: ok skal svá vera. Keyrði hann þá hestinn sporum, ok reið eptir dalnum; ok er hann kvam á hæðirnar fyrir neðan Austrá, sá hann, hvar var ljósbleikr hestr með söðli; hann sá þar ok mikinn mann með vápnum, ok snèri þegar til móts við hann. Grettir heilsaði hánum, ok spurði, hverr hann væri. Þóroddr nefndi sik, ok mælti: hví spyrr þú mik eigi heldr at erindum mínum, enn nafni? Því, sagði Grettir, at þau ein munu vera, at lítið man til koma; eða ertu son Snorra goða? Svá er ok víst, sagði Þóroddr, en þó skal nú reyna, hvárr okkar meira má. Auðvitað er þat, sagði Grettir, eðr hefir þú eigi frètt þat, at ek hefi orðit lítil heillaþúfa um at þreifa flestum mönnum? Veit ek þat, segir Þóroddr, en þó skal nú nökkut til voga; ok brá sverði, ok sótti at Gretti með ákefð, en hann hlífði sèr með skildi, en eigi bar hann vápn á Þórodd, ok fór svá um stund; eigi varð hann sárr. Grettir mælti þá: látum vit af þessum leik, því at engan sigr mantu fá í okkrum viðskiptum. Þóroddr hjó þá sem óðast. Gretti leiddist við hann at fást; þreif hann til Þórodds, ok setti hann niðr hjá sèr, ok mælti: alls á ek kosti við þik gjöra, þat sem ek vil, ok eigi hræðumst ek, at þú verðir mèr at bana, en hræðumst ek hærukarlinn Snorra goða, föður þinn, ok ráð hans, þau hafa flestum á knè komit; ok skyldir þú ætla þèr þat, er þú gætir orkat; en eigi er þat barnafœri, at berjast við mik. En er Þóroddr sá, at hann kvam engu fram, sefaðist hann heldr, ok skildu þeir við þat. Reið Þóroddr heim í Tungu, ok sagði föður sínum sameign þeirra Grettis. Snorri goði brosti at, ok mælti: margr er dulinn at sèr, ok varð ykkar mikill manna-

munr; þú hjótt upp á hann, en hann mátti gjöra við þik hvat er hann vildi, en þó gjörði Grettir vitrliga, er hann drap þik eigi, því at eigi mynda ek nennt hafa, at þín væri úhefnt; skal ek heldr leggja hánum til liðs, ef ek verð við staddr hans mál. Fannst þat mjök á Snorra, at hánum þótti Grettir vel hafa gjört við Þórodd, ok var jafnan vin hans síðan í tillögum sínum.

69. Grettir reið norðr til Bjargs litlu síðar, enn þeir Þóroddr skildu, ok duldist þar enn um stundar sakir. Þá gjörðist svá mikit bragð at myrkfœlni hans, at hann þorði hvergi at fara, þegar er rökkva tók. Móðir hans bauð hánum þar at vera, en kvazt þó sjá, at þat myndi hánum eigi duga, fyrir þann skuld, at hann átti sökótt um allt landit. Grettir kvað hana engar únáðir af sèr skyldu hafa, en eigi man ek þat lengr til lífs mèr vinna, segir hann, at vera einn saman. Illugi bróðir hans var þá fimmtán vetra gamall, ok allra manna gjörfiligastr; hann var hjá viðtali þeirra. Grettir sagði móður sinni, hvat Guðmundr hinn ríki hafði ráðit hánum, ok lèzt mundu leita, ef kostr væri, at komast í Drangey, en þó kvazt hann eigi þar vera mega, nema hann fengi einhvern dyggvan mann at vera hjá sèr. Þá mælti Illugi: ek man fara með þèr, bróðir, en eigi veit ek, at þèr sè fylgd í mèr, utan þat, at trúr man ek þèr vera, ok eigi renna frá þèr, meðan þú stendr uppi, ok gjörr veit ek, hvat um þik líðr, ef ek fylgi þèr. Grettir svarar: þú ert svá manna, at mèr er mest gleði at, ok ef móður minni væri eigi í móti skapi, vilda ek gjarna, at þú fœrir með mèr. Ásdís mælti: þá er svá nú komit, at ek sè, at tvennum vandræðum gegnir; ek þykkjumst eigi Illuga missa mega, en ek veit, at svá mikil atkvæði eru at um hagi Grettis, at hann verðr eitthvert ór at ráða; en þó at mèr þykki mikit fyrir at sjá á bak ykkr báðum sonum

mínum, þá vil ek þat þó til vinna, ef Grettir væri þá nærr, enn áðr. Illugi varð glaðr við þetta, því at hann hugði gott til at fara með Gretti. Hón fèkk þeim lausafè mikit. Bjuggust þeir þá til ferðar. Leiddi Ásdís þá frá garði; ok áðr enn þau skildu, mælti hón svá: nú farit þit þar synir mínir tveir, ok man ykkarr samdauði verða[1]; ok má engi renna undan því, sem hánum er skapat; man ek hvárigan ykkar sjá sinni síðan. Látið nú eitt yfir ykkr ganga, en eigi veit ek, hverja heill þit sœkit þangat í Drangey, en þar munu þit beinin bera, ok margir munu þar fyrirmuna ykkr þarvistar; sjáit þit vel fyrir[2] svikum; en vápnbitnir munu þit verða, en undarliga hafa mèr draumar gengit. Gætið ykkar vel við gjörningum, fátt er rammara, enn forneskjan. En er hón hafði þetta mælt, grèt hón mjök. Þá mælti Grettir: grát þú eigi, móðir; þat skal sagt, at þú hafir sonu átt, en eigi dœtr, ef vit erum með vápnum sóttir, ok lif vel ok heil. Eptir þat skildu þau. Þeir fóru nú norðr um sveitir, ok hittu frændr sína. Dvöldust svá á haust fram til vetrar; þá snèru þeir til Skagafjarðar, ok fóru norðr Vatnskarð, ok svá til Reykjaskarðs, ok svá ofan Sæmundarhlíð, ok svá á Langholt. Þeir kvámu til Glaumbœjar at áliðnum degi. Grettir hafði kastað hetti sínum á öxl sèr; svá gekk hann jafnan úti, hvárt sem var betra eðr verra. Þaðan fóru þeir; ok er þeir kvámu skammt á veg, kvam maðr til móts við þá, höfuðmikill, hár ok mjór, ok illa klæddr; hann heilsaði þeim, ok spurðu hvárir aðra at nafni. Þeir sögðu til sín, en hann nefndist Þorbjörn. Hann var einhleypr maðr, ok nennti ekki at vinna, ok skrumaði mikit, ok var hent at hánum gaman mikit eðr dáruskapr af sumum mönnum. Hann gjörði sèr við þá dælt, ok sagði margt ofan *ór* hèraði frá byggðarlagsmönnum. Gretti þótti

1) ykkr hinn samt ætlaðr, B, D. 2) við, B, D.

gaman mikit at hánum. Hann spurði, hvárt þeir þœttist eigi þurfa þess manns, er starfaði fyrir þeim; vilda ek gjarna fara með ykkr, segir hann. Svá fèkk hann um talat, at þeir lètu hann fylgja sèr. Var fjúkanda mjök ok kalt. En með því, at þessi maðr var umfangsmikill ok hinn mesti gárungr, átti hann kenningarnafn, ok kallaðr glaumr. Mikit fannst þeim um í Glaumbœ, er þú gekkt þar heim hettulauss í því illviðri, sagði Glaumr, hvárt þú myndir því hraustari, sem þú vart úkulvísari; en hèr váru bóndasynir tveir, afburðarmenn allmiklir, ok kvaddi sauðamaðr þá til fjár með sèr, ok þóttust varla geta klætt sik fyrir kulda. Grettir mælti: sá ek einn ungan mann inn í dyrum, ok dró þar á sik vöttu sína, en annarr gekk á milli fjóss ok haugs, ok man ek hvárigan þeirra bræðast. Eptir þat fóru þeir ofan til Reyniness, ok váru þar um náttina. Þaðan fóru þeir út á ströndina til þess bœjar, er at Reykjum hèt; þar bjó sá maðr, er Þorvaldr hèt, ok var góðr bóndi. Bað Grettir hann ásjá, ok sagði hánum fyriræltan sína, at hann vildi komast út í Drangey. Bóndi sagði, at Skagfirðingum myndi þat þykkja eigi vinsending, ok taldist undan. Grettir tók þá fèsjóð, er móðir hans hafði gefit hánum, ok fèkk bónda. Hann varð lèttbrýnn við fèit, ok fèkk til húskarla sína þrjá at flytja þá um náttina í tunglsljósi. Frá Reykjum er skammt til eyjarinnar, ok er þat vika sjós. En er þeir kvámu í eyna, þótti Gretti þar gott um at litast, því at hón var grasi vaxin, en sjábrött, svá at hvergi mátti upp á komast, nema þar sem stigarnir váru við látnir; ok ef upp var dreginn hinn efri stiginn, þá var þat einskis manns fœrleikr, at komast á eyna. Þar var þá ok fuglberg mikit á sumrum. Þar var þá áttatigi sauða í eynni, er bœndr áttu; þat váru mest hrútar ok ær, er þeir ætluðu til skurðar. Settist Grettir þar nú um kyrrt; þá hafði hann fimmtán

vetr eðr sextán í sekt verit, at því sem Sturla Þórðarson hefir sagt.

70. Þá er Grettir kvam í Drangey, váru þessir hèraðshöfðingjar í Skagafirði. Hjalti bjó at Hofi í Hjaltadal, son Þórðar Hjaltasonar, Þórðarsonar skálps[1]. Hjalti var höfðingi ok göfugmenni mikit ok vinsæll. Þorbjörn hèt bróðir hans; hann var mikill maðr ok sterkr, ok harðfengr ok údæll. Þórðr faðir þeirra hafði kvángazt í elli sinni, ok var sú kona eigi móðir þeirra brœðra. Hón var illa til stjúpbarna sinna, ok verst til Þorbjarnar, því at hann var illfengr ok úfyrirleitinn. Þat var eitt sinn, at Þorbjörn öngull sat at tafli; þá gekk stjúpmóðir hans hjá, ok sá, at hann tefldi hnettafl; þat var stórt halatafl. Henni þótti hann úþreifinn, ok kastaði at hánum nökkurum orðum, en hann svaraði illa. Hón greip þá upp töfluna, ok setti halann á kinnbein Þorbirni, ok hljóp af í augat, svá at úti lá á kinninni. Hann hljóp upp, ok þreif til hennar úþyrmiliga, svá at hón lagðist í rekkju af, ok af því dó hón síðan, ok sögðu menn, at hón hefði verit úlètt. Síðan varð hann hinn mesti úeirðarmaðr; tók hann þá við fè sínu, ok bjó fyrst í Viðvík. Halldórr Þórðarson[2], Þórðarsonar frá Höfða, bjó at Hofi á Höfðaströnd; hann átti Þórdísi Þórðardóttur, systur þeirra brœðra, Hjalta ok Þorbjarnar önguls. Halldórr var gildr bóndi ok ríkr at fè. Björn hèt maðr, er bjó á Haganesi í Fljótum; hann var vinr Halldórs at Hofi. Þessir veittust at hverju máli. Tungusteinn hèt maðr, er bjó á Steinsstöðum; hann var Bjarnarson, Úfeigssonar þunnskeggs, Krákubreiðarssonar, þess er Eirekr í Goðdölum gaf tunguna niðr frá Skálamýri. Steinn var frægr maðr. Eirekr hèt maðr, son Hólmgöngustarra, Eirekssonar ór Goðdölum, Hróaldssonar, Geirmundarsonar[3] örðigskeggja; hann bjó at Hofi í Goðdölum.

---

1) skjalfs, D. 2) son Þorgeirs, B, D. 3) Eirekssonar, *tilf.* B, D.

Þessir váru allir virðingamenn miklir. Brœðr tveir bjuggu þar, sem heitir at Breiðá í Slèttahlíð, ok hèt Þórðr hvárrtveggja; þeir váru rammir at afli, ok þó gæfir menn. Þeir áttu allir part í Drangey. Svá segja menn, at eigi ætti færri menn í eyjunni, en tuttugu, ok vildi engi sinn part öðrum selja. Þórðarsynir áttu mest í, því at þeir váru ríkastir.

71. Nú[1] líðr fram at sólhvörfum; þá bjuggust bœndr at sœkja slátrfè sitt í eyna. Þeir skipuðu skútu, ok fèkk hverr mann fyrir sik, en sumir tvá. En er þeir kvámu nær eyjunni, sáu þeir þar menn á felli. Þat þótti þeim undarligt, ok gátu þess til, at nökkurir menn myndi hafa brotið þar skip sitt, ok komist þar á land. Rèru nú þar at, sem stigarnir váru, en hinir, sem fyrir váru, drógu upp stigana. Þá þótti bœndum undarliga við bregða, ok kölluðu á þá, ok spurðu, hverir þar væri fyrir. Grettir nefndi sik, ok svá sína fèlaga. Bœndr spurðu, hverr hann flutti út í eyna. Grettir svarar: sá flutti mik, sem farit átti ok hendrnar hafði, ok meiri var minn vinr, enn yðvarr. Bœndr svöruðu: láttu oss ná fè váru, ok far til lands með oss, ok haf frjálst þat, sem þú hefir niðr lagt af fè váru. Grettir svarar: vel er þat boðit, en þó munu nú hvárir hafa þat, sem fengit hafa, ok er þat skjótt at segja yðr, at hèðan ferr ek eigi, nema ek sè dauðr um dreginn; eigi læt ek laust þat, sem ek hefi höndum á komit. Nú þögnuðu bœndr, ok þótti mikill vágestr kominn í Drangey; buðu þeir hánum nú marga kosti, bæði með fègjöfum ok fögrum heitum, en Grettir neitti öllu, ok fóru bœndr á burt við svá búit, ok undu illa við sinn hlut; sögðu þeir hèraðsmönnum, hverr vargr kominn var í eyna. Þetta kvam mjök á þá úvara, ok þótti eigi hœgt til atgjörða; áttu þeir um þetta at tala

[1] B, D *have her ikke ny Linie.*

um vetrinn, ok gátu eigi ráð til sèt, at koma Gretti ór eynni.

82. Líðr nú þar til, er menn fara til Hegranessþings um várit; kvam fjölmenni mikit ór öllum hèruðum, þeim sem menn áttu þangat at sœkja. Sátu menn þar lengi á várit bæði yfir málum ok gleði, því at þá var margt gleðimanna í hèruðum. En er Grettir spurði, at alþýða manna var farin til þingsins, hafði hann gjört ráð við vini sína, því at hann átti ávallt gott við þá, sem næstir hánum váru, ok sparði ekki við þá, þat sem hann fèkk til. Hann sagði at hann vildi fara til lands til aldrátta; en þeir Illugi ok Glaumr skyldi eptir vera. Úráðligt þótti Illuga þetta vera, en lèt þó svá vera, sem Grettir vildi. Hann bað þá geyma stigans, ok sagði þeim þar á liggja. Eptir þat fór hann á land, ok aflaði þess, sem hann þóttist þurfa. Hann duldist nú, hvar sem hann kvam, ok varði engan, at hann myndi á land kominn. Nú spurði hann af þinginu, at þar var gleði mikil. Var Gretti forvitni á at koma til þingsins, ok tekr fornan búning, heldr vándan, ok kemr svá á þingit, at menn gengu frá lögrèttu heim til búða. Þá töluðu til sumir menn ungir, at veðr væri gott ok fagrt, ok sè gott ungum mönnum at hafa glímur ok skemmtan. Þeir kváðu þat allráðligt. Fóru menn þá, ok settust niðr fram frá búðunum. Gengu þeir Þórðarsynir mest fyrir skemmtaninni. Þorbjörn öngull var uppvözlumikill, ok ruddi fast til gleði; varð hverr til at fara, sem hann vildi; tók hann í hendr hverjum manni, ok hnykkti fram á völlinn. Nú glímdu fyrst þeir, sem ústerkastir váru, ok þá hverr at öðrum, ok gjörðist af þessu gleði mikil; en er flestir höfðu glímt, nema þeir, sem sterkastir váru, áttu bœndr um at tala, hverr til myndi verða, at taka á öðrum hvárum þeirra Þórðanna, er fyrr váru nefndir; en þar varð engi til. Þeir gengu þá fyrir ýmsa menn, ok buðu sik fram; en því firr fór, sem nær

kallaði. Þorbjörn öngull litast þá um, ok sá, hvar maðr sat, mikill vexti, ok sá úglöggt í andlit hánum. Þorbjörn þreif til hans, ok kippti hánum fast. Hann sat kyrr, ok bifaðist hvergi. Þá mælti Þorbjörn: engi hefir setið jafnfast fyrir mèr í dag, sem þú; eðr hverr er þessi maðr? Hann svarar: Gestr heiti ek. Þorbjörn mælti: þú mant vilja skemmta nökkuru, ok ertu aufúsugestr. Hann svarar: skjótt þykki mèr margt skipast kunna, ok man ek eigi hlaupa í leik með yðr, en mèr er allt úkunnigt fyrir. Töluðu þá margir, at hann væri góðs fyrir verðr, ef hann vildi skemmta mönnum nökkuru, úkunnr maðr. Hann spurði, hvers þeir beiddi hann. Þeir báðu hann glíma við einhvern. Hann kvazt niðr hafa lagt at rjá; en gaman þótti mèr at því um skeið. En er hann afneitti eigi með öllu, báðu þeir hann því meir. Hann mælti: ef yðr þykkir undir um, at ek sè dreginn, þá munu þèr þat til vinna, at handsala mèr grið hèr á þinginu, ok þar til, sem ek kem til heimilis míns. Þá þutu upp allir, ok kváðust þat gjarna vilja. Hafr hèt sá maðr, er mest fýsti, at þessum manni væri grið gefin; hann var Þórarinsson, Hafrssonar, Þórðarsonar knapps, er land hafði numit upp frá Stíflu í Fljótum til Tunguár. Hann bjó á Knappsstöðum, ok var orðamaðr mikill. Hann sagði fyrir griðum með mikilli röksemd, ok er þetta upphaf á.

73. Hèr set ek grið, segir hann, allra manna á millum, einkanliga þessum sama Gesti til nefndum, er hèr sitr, ok at undir skildum öllum goðorðsmönnum ok gildum bœndum, ok allrar alþýðu ungra manna ok vápnfœrra, ok allir aðrir hèraðsmenn í Hegranesþingi, eða hvaðan sem hverir eru at komnir nefndra manna eðr únefndra, handsölum grið ok fullan frið kvámumanni hinum úkunna, er Gestr nefnist, til gamans, glímu ok gleði allrar, til hèrvistar ok heimferðar, hvárt er hann þarf at fara á legi eðr landi

eðr flutningi; skal hann hafa grið í öllum stöðum nefndum ok únefndum, svá lengi sem hann þarf til heillar heimkvámu, at höldnum tryggðum. Set ek þessi grið fyrir oss ok vára frændr, vini ok venzlamenn, svá konur sem karla, þýjar ok þræla, sveina ok sjálfráða menn. Sè sá griðníðingr, er griðin rýfr, eðr tryggðum spillir, rækr ok rekinn frá guði ok góðum mönnum ór himinríki, ok frá öllum helgum mönnum, ok hvergi hœfr manna í milli, ok svá frá öllum út flœmdr, sem víðast varga reka, eðr kristnir menn kirkjur sœkja, heiðnir menn hof blóta, eldr brennr, jörð grœr, mælt barn móður kallar, ok móðir mög fœðir, aldir elda kynda, skip skríðr, skildir blika, sól skín, snjá leggr, Finnr skríðr, fura vex, valr flýgr várlangan dag, ok standi hánum beinn byrr undir báða vængi, himinn hverfr, heimr er byggðr, ok vindr veitir vötn til sjáfar, karlar korni sá; hann skal firrast kirkjur ok kristna menn, heiðna hölda, hús ok hella, heim hvern, nema helvíti. Nú skulu vær vera sáttir ok sammála hverr við annan í huga góðum, hvárt sem vær finnumst á fjalli eðr fjöru, skipi eðr skíði, jörðu eðr jökli, í hafi eðr á hestbaki, svá sem vin sinn í vatni finni, eðr bróður sinn á braut finni, jafnsáttir hverr við annan, sem sonr við föður, eðr faðir við son, í samförum öllum. Nú leggjum vær hendr saman, ok allir vær, ok höldum vel griðin, ok öll orð töluð í tryggðum þessum, at vitni guðs ok góðra manna, ok allra þeirra, er orð mín heyra, eðr nökkurir eru nær staddir.

74. Tóku þá margir til orða, at mikit var um mælt. Gestr mælti þá: vel hefir þú um mælt ok sagt, ef þèr spillit eigi um síðar; skal ek nú eigi dvelja, þat sem ek hefi til fram at láta. Eptir þat kastaði hann kuflinum, ok því næst öllum bolklæðum. Þá leit hverr til annars, ok brá mjök vá fyrir grön; þóttust þeir kenna, at þetta var

Grettir Ásmundarson, því at hann var úlíkr öðrum mönnum fyrir vaxtar sakir ok þrekleika, ok þögnuðu nú allir, en Hafr þóttist úsvinnr orðinn. Gengu nú tveir ok tveir saman af hèraðsmönnum, ok ámælti hverr öðrum, en þeim mest, er fyrir griðunum hafði sagt. Þá mælti Grettir: gjörit greiðligt fyrir mèr, hvat yðr býr í skapi; því at eigi sit ek lengi klæðlauss; eigit þèr miklu meira í hættu, enn ek, hvárt þèr haldit grið yður, eðr eigi. Þeir svöruðu fá, ok settust niðr. Þórðarsynir ok Halldórr mágr þeirra tóku nú tal með sèr. Vildu sumir halda griðin, en sumir eigi. Hnippaði hverr kolli at öðrum. Grettir kvað vísu:

Dulizt hefir margr í morgin
menja runnr við kunnan;
renna víst á runna
ránsíma tvær grímur.
Skotið er heldr fur hölda
hvassorða leikborði;
öld bilar orð at halda;
allt dró slafr af Hafri.

Þá mælti Tungusteinn: þykki þèr svá vera, Grettir; eðr hvat munu þeir af ráða, höfðingjarnir?; en satt er þat, at þú ert afbragðsmaðr fyrir hreysti sakir, eðr sèr þú eigi, at hverr þeirra kjár nefinu at öðrum? Grettir kvað þá vísu:

Hèldu Hlakkar tjalda
hefèndr saman nefjum,
Hildar veggs ok hjuggust
hreggnirðir til skeggjum;
ok geðstrangir gengu
(griða tóku at iðrast)
sváfnis látrs í sveitir
sviptendr, er mik kenndu.

Þá mælti Hjalti Þórðarson: eigi skal svá vera, segir hann,

halda skulu vær grið vár, þó at vár hafa orðit hyggindismunr; vil ek eigi, at menn hafi þat til eptirdœma, at vær sjálfir höfum gengit á grið þau, sem vær höfum sett ok seld; skal Grettir fara liðugr þangat, sem hann vill, ok hafa grið til þess, er hann kemr aptr ór þessarri ferð; eru þá úti þessi tryggðamál, hvat sem í gjörist með oss. Allir þökkuðu hánum fyrir, ok þótti hann höfðingliga gjöra, slíkar sakir sem til váru. Þorbjörn öngull varð hljóðr við. Var þá talat til, at annarrhvárr þeirra Þórðanna myndi taka á Gretti, en hann bað þá ráða. Nú gekk annarr fram þeirra brœðra. Grettir stóð fyrir rèttr, en hinn hljóp at hánum sem snarast, ok Grettir hvergi ór sporum. Grettir seildist aptr yfir bak Þórði, ok tók svá í brœkrnar, ok kippti upp fótunum, ok kastaði hánum aptr yfir höfuð sèr, svá at hann kvam at herðum niðr, ok varð þat allmikit fall. Þá mæltu menn, at þeir skyldi fara til báðir brœðrnir senn, ok svá var gjört; þá urðu allmiklar sviptingar, ok máttu ýmsir betr, en þó hafði Grettir ávallt annanhvárn undir, en ýmsir fóru á knè eðr slyðrur fyrir öðrum; svá tókust þeir fast á, at hvervetna var blátt ok blóðrisa. Öllum þótti at þessu hin mesta skemmtan; ok er þeir hættu, þökkuðu allir þeim fyrir glímuna, ok var þat dómr þeirra, er hjá sátu, at þeir væri eigi sterkari tveir, enn Grettir einn, en hvárr þeirra hafði tveggja manna megin, þeirra sem gildir váru. Þeir váru svá jafnsterkir, at hvárrgi bar af öðrum, ef þeir reyndu með sèr. Grettir var eigi lengi á þinginu. Bœndr báðu hann gefa upp eyna, en hann neitti því, ok gátu bœndr ekki at gjört. Grettir fór aptr til Drangeyjar, ok tók Illugi feginsamliga við hánum. Settust þeir um kyrrt. Sagði Grettir þeim nú frá ferðum sínum. Leið nú fram á sumarit. Öllum þótti Skagfirðingar mikinn drengskap sýnt hafa, hversu þeir hèldu vel grið sín, ok má þá af

slíku marka, hverìr dyggðarmenn þá váru, slíkar sakir sem Grettir hafði gjört við þá. Bœndr þeir, sem úríkari váru, töluðu með sèr, at þeim væri lítið gagn at eiga lítinn part í Drangey, ok buðu nú at selja Þórðarsonum; en Hjalti kvazt eigi kaupa vilja, en bœndr skildu þat til, at sá, er kaupa vildi, skyldi annathvárt drepa Gretti, eðr koma hánum burt. Þorbjörn öngull kvazt eigi spara at bindast fyrir um atför við Gretti, ef þeir vildi gefa hánum fè til. Hjalti bróðir hans lagði af við hann sinn part í eyjunni, því at Þorbjörn var þeirra harðfengari, ok úvinsælr. Svá gjörðu þá fleiri bœndr. Fèkk Þorbjörn öngull þá mikinn hlut eyjarinnar með litlu verði; en hann bazt undir, at koma Gretti á burtu.

75. At áliðnu sumri fór Þorbjörn öngull með alskipaða skútu til Drangeyjar, en þeir Grettir gengu fram á bjargit. Töluðust þeir þá við. Bað Þorbjörn Gretti gjöra fyrir orð sín, at fara ór eyjunni. Grettir kvað þess enga ván. Þorbjörn mælti: vera má, at ek mega gjöra þèr þvílíkt liðsinni, þótt þú gjörðir þetta; en nú hafa bœndr margir lagt upp við mik, þat er þeir hafa átt í eyjunni. Grettir svarar: nú kvattu þat upp, at ek er ráðinn til at ganga hèðan aldri, er þú sagðist eiga mestan hlut eyjarinnar; er þat vel, þó at vit deilim kálit; en þat var satt, at mèr þótti erfitt, at hafa alla Skagfirðinga í móti mèr, en hèr, er hvárrgi til sparandi, því at vit munum eigi kafna í vinsældum manna; máttu vel af leggja ferðir þínar hingat, því at allt er um gjört fyrir mèr. Sinnar stundar bíðr hvat, sagði Þorbjörn, ok mantu ills bíða. Hættt man á þat verða, sagði Grettir; ok skildu við svá búit. Fór Þorbjörn heim aptr.

76. Svá er sagt, at þá er Grettir hafði tvá vetr verit í Drangey, þá höfðu þeir skorit flestallt sauðfè, þat sem þar hafði verit, en einn hrút lètu þeir lifa, svá at getið sè;

hann var hausmögóttr at lit, ok hyrndr mjök. At hánum hendu þeir mikit gaman, því hann var svá spakr, at hann stóð fyrir úti, ok rann eptir þeim þar sem þeir gengu; hann gekk heim til skála á kveldin, ok gnèri hornum sínum við hurðina. Gott þótti þeim í eyjunni, því at þar var gott til matar fyrir fugls sakir ok eggja, en til eldiviðar var þar hneppst[1] at afla; ok lèt Grettir jafnan þrælinn kanna reka, ok rak þar opt kefli, ok bar hann þau heim til elda. Ekki þurftu þeir brœðr at starfa, utan at fara í bjarg, þá er þeim líkaði. Þrællinn tók at letjast mjök á starfanum; gjörðist hann nú möglunarsamr, ok úgeymnari, enn verit hafði. Hann skyldi geyma um eld hverja nátt, ok bauð Grettir mikinn varnað á því, því at skip var eigi hjá þeim. Nú bar svá til, at eldr slokknaði fyrir þeim á einni nátt. Þá varð Grettir styggr við, ok kvað þat makligt, at Glaumr væri býddr; en hann, þrællinn, sagði illa æfi sína, at liggja hèr í útlegð, en vera hraktr ok barðr, ef nökkut mistœkist. Grettir spurði Illuga, hvat þá væri til ráða; en hann kvazt eigi annat sjá, enn þeir myndi þar verða at bíða til þess, er skip bæri at. Grettir sagði, at þeim var blint til þess at ætla; man ek heldr hætta til, hvárt ek komumst til lands. Mikit þykki mèr þat, segir Illugi, því at vit erum upp gefnir, ef þèr verðr nökkut. Eigi man ek á sundi drukkna, sagði Grettir; en þó man ek verr trúa þrælnum hèðan frá, svá mikit sem oss lá hèr við. Þat var vika sjáfar, sem skemmst var til lands ór eyjunni.

77. Býst Grettir nú til sunds, ok hafði söluváðarkufl, ok gyrðr í brœkr; hann lèt fitja saman fingrna. Veðr var gott. Hann fór at áliðnum degi ór eyjunni. Allúvænligt þótti Illuga um hans ferð. Grettir lagðist nú inn á fjörðinn, ok var straumr með hánum, en kyrrt með öllu. Hann

[1]) *Rettelse, for Membranens* heppst; verst, D; illt, B.

sótti fast sundit, ok kvam inn til Reykjaness, þá er sett var sólu. Hann gekk til bœjar at Reykjum, ok fór í laug um náttina, ok fór síðan í stofu. Þar var mjök heitt, því at eldr hafði verit um kveldit, ok var lítt rokin stofan. Hann var móðr mjök, ok sofnaði fast. Lá hann þar allt á dag fram; en er á leið morguninn, stóðu heimamenn upp, ok kvámu konur tvær í stofu fyrst; þat var griðkona ok dóttir bónda. Grettir var við svefn, ok höfðu fötin svarfazt[1] af hánum ofan á gólfit. Þær sáu, hvar maðr lá, ok kenndu hann. Þá mælti griðkona: svá vil ek heil, systir, hèr er kominn Grettir Ásmundarson, ok þykkir mèr raunar skammrifjamikill vera, og liggr berr; en þat þykki mèr fádœmi, hversu lítt hann er vaxinn niðr, ok ferr þetta eigi eptir gildleika hans öðrum. Bóndadóttir svarar: því berr þèr svá margt á góma? ok ertu eigi meðalfífla, ok vertu hljóð. Eigi má ek hljóð vera um þetta, sæl systirin, segir griðkona, því at þessu hefða ek eigi trúat, þó at nökkurr hefði sagt mèr. Fór hón nú yfir at hánum, ok gægðist, en stundum hljóp hón til bóndadóttur, ok skelldi upp ok hló. Grettir heyrði, hvat hón sagði, ok er hón hljóp inn yfir á gólfit, greip hann til hennar, ok kvað vísu:

Váskeytt er far flaska;
fár kann sverð í hári
eskiruðr fur öðrum
örveðrs sjá gjörva.
Veðja ek hins, at hreðjar
hafi-t þeir, enn vèr meiri,
þó at eldraugar eigi
atgeira sin meiri.

Síðan svipti hann henni upp í pallinn, en bóndadóttir hljóp fram. Þá kvað Grettir vísu:

---

1) snarazt, D.

Sverðlítinn kvað sæta,
saumskorða, mik orðinn;
Hrist gjörir hreifa kvista
hœlin satt at mæla.
All-lengi má ungum
(eyleggjar, bíð þú, Freyja)
lágr í læra skógi
lautu faxi mèr vaxa.

Griðka œpti hástöfum, en svá skildu þau, at hón frýði eigi á Gretti, um þat er lauk. Litlu síðar stóð hann upp ok gekk til Þorvalds bónda, ok sagði hánum til vandkvæða sinna, ok bað hann flytja sik út; og gjörði hann svá, ok lèði skip ok flutti hann út; ok þakkaði Grettir hánum fyrir þenna drengskap. En er þat frèttist, at Grettir hafði lagzt viku sjáfar, þótti öllum frábærr frœkleikr hans bæði á sjá ok landi. Skagfirðingar ámæltu mjök Þorbirni öngli fyrir þat, er hann kvam eigi Gretti burt ór Drangey, ok kváðust mundu aptr taka hverr sinn part. Hánum þótti sèr úhœgt um, ok bað þá vera góða í biðum.

78. Þetta sumar kvam skip út í Gönguskarðsósi; þar var sá maðr á skipi, er Hæringr hèt. Hann var ungr maðr ok fœrr svá vel, at hann kleif hvert bjarg. Hann fór til vistar með Þorbirni öngli, ok var þar fram á haust. Hann fýsti Þorbjörn mjök til at fara til Drangeyjar, ok kvazt vildu sjá, hvárt hón væri svá mikit bjarg, at hvergi mætti upp komast. Þorbjörn kvað hann eigi til einskis vinna skyldu, ef hann kvæmist upp á eyna, ok fengi veitt Gretti áverka, eða drepit hann. Gjörði hann þetta ágengiligt fyrir Hæringi; ok eptir þetta fóru þeir til Drangeyjar, ok skutu hánum, austmanninum, upp í einhverjum stað, ok skyldi hann leynast at þeim, ef hann kvæmist upp á eyna; en þeir lögðu at stiganum, ok tóku tal við þá Gretti. Spurði

Þorbjörn Gretti, hvárt hann ætlaði eigi ór eyjunni. Hann kvezt í engu jafnráðinn. Mjök hefir þú á oss leikit, segir Þorbjörn, nær sem vær fáum þess hefnt, en eigi uggir þú margt at þèr. Lengi áttust þeir þetta við, ok kvam eigi ásamt með þeim. En frá Hæringi er þat at segja, at hann kleif aptr ok fram um bjargit, ok fèkk upp komizt í einhverjum stað, þar sem hvártki hefir maðr farit áðr nè síðan. En er hann kvam upp á bjargit, sèr hann, hvar þeir brœðr váru, ok horfðu baki við hánum. Hugðist hann nú á skammri stundu at vinna bæði til fjár ok frægðar. Þá varði einskis um hans ferðir, því at þeir hugðu, at hvergi mætti upp komast, nema þar, sem stigarnir váru. Grettir fèkkst við þá Þorbjörn, ok skorti þar eigi týgilig[1] orð af hvárumtveggja. Þá varð Illuga litið hjá sèr, ok sá mann kominn mjök at þeim. Hann mælti þá: maðr er hèr kominn at okkr með reidda öxi, ok sýnist mèr heldr úfriðliga láta. Snú þú í móti hánum þá, segir Grettir, en ek man geyma stigans. Illugi rèzt í móti Hæringi; ok er austmaðrinn sá þat, snèri hann undan einhverstaðar eptir eyjunni. Illugi elti hann, meðan eyin vannst; ok þegar hann kvam fram á bjargit, hljóp Hæringr þar ofan fyrir, ok brotnaði í hánum hvert bein; lauk hans æfi svá. Þar heitir Hæringshlaup síðan, sem hann týndist. Illugi kvam aptr, ok spurði Grettir, hversu hann hefði við þenna skilit, er hánum var ætlaðr. Eigi vildi hann mèr at hlíta, segir Illugi, at sjá ráð fyrir sèr, ok braut hann bekrann ofan fyrir bjargit, ok biðl bœndr fyrir hánum, sem hann sè dauðr. Ok er Öngull heyrði þat, bað hann þá burt leggja; hefir ek nú farit tvær ferðir til móts við Gretti, en eigi man ek fara í þriðja sinn, ef ek verð þá einskis vísari; en nú þykki mèr meiri ván, at þeir megi sitja í Drangey fyrir mínum sökum;

[1]) skyrsilig, B, D.

en þat ætla ek, at Grettir muni skemr sitja hèr hèðan af, enn hingat til. Nú fóru þeir heim. Þótti þessi ferð verri, enn hin fyrri, ok sat Grettir þenna vetr í Drangey, ok hittust þeir Þorbjörn eigi þann vetr. Á þessum misserum andast Skapti lögmaðr Þóroddsson. Var Gretti þat skaði mikill, því at hann hafði heitið at ganga fyrir um sýknu hans, þegar Grettir hefði tuttugu vetr í sekt verit, en sjá var hinn nítjándi sektar hans, er nú var frá sagt um hríð. Um várit andaðist Snorri goði; ok margt bar til tíðenda á þessum misserum, þat sem eigi kemr við þessa sögu.

79. Þetta sumar á alþingi töluðu frændr Grettis margt um sekt hans, ok þótti sumum, sem hann hefði úti sekt sína, ef hann hefði nökkut af hinu tuttugasta ári, en þeir, sem sakir áttu við hann, vildu þat eigi, ok kölluðu hann margt útlegðarverk gjört hafa síðan, ok þótti sekt hans eiga at vara því lengr. Þá var nýr lögmaðr tekinn, Steinn Þorgestsson[1], Steinssonar mjöksiglanda, Þórissonar haustmyrkrs. Móðir Steins lögmanns var Arnóra, dóttir Þórðar gellis. Steinn var vitr maðr. Hann var þá beiddr órskurðar; en hann bað þá rannsaka, hvárt þat væri af hinum tuttugustum tólf mánuðum, er þá var af sumrinu, síðan hann var sekr gjörr, en þat varð svá. Þá gekk at Þórir ór Garði, ok leitaði at fœra í alla trega, þá er mætti, ok gat hann fundit, at Grettir hafði komit út at áliðnu sumri, ok hafði eigi hèr á landi þat í sekt setið; ok urðu þá nítján tólf manuðir, ok þrem fátt í, er frá því alþingi váru, ok til þess, er Grettir kvam út um haustið, er hann hafði hèr í sekt setið. Þá sagði lögsögumaðr, at engi skyldi lengr í sekt vera, enn tuttugu vetr alls, þó at hann gjörði útlegðarverk á þeim tímum, en fyrr man ek engan ór sekt segja; ok af þessu eyddist sýkn at sinni, en þótti nú at vísu at ganga,

[1] Þorgeirsson, D.

at hann myndi sýkn vera á öðru sumri. Þetta líkaði illa Skagfirðingum, ef Grettir kvæmist ór sektinni; báðu nú Þorbjörn öngul gjöra annathvárt, leggja aptr eyna, eða drepa Gretti; en hánum þótti vandi á höndum, því at hann sá eigi ráð til at vinna Gretti, en vildi þó halda eyjunni; leitaði hann allra bragða við at stíga yfir Gretti, annathvárt með harðfengi eðr brögðum, eðr á hvern hátt, er hann gæti þat gjört.

80. Fóstru átti Þorbjörn öngull, er Þuríðr hèt; hón var mjök gömul, ok til lítils fœr, at því er mönnum þótti. Hón hafði verit fjölkunnig mjök ok margkunnig mjök, þá er hón var ung, ok menn váru heiðnir; nú þótti, sem hón myndi öllu týnt hafa. En þó at kristni væri á landinu, þá váru þó margir gneistar heiðnar eptir. Þat hafði verit lög hèr á landi, at eigi var bannat at blóta á laun, eðr fremja aðra forneskju, en varðaði fjörbaugssök, ef opinbert yrði. Nú fór svá mörgum, at gjörn var hönd á venju, ok þat varð tamast, sem í œskunni hafði numit. Ok svá sem Þorbjörn öngull var þrotinn at ráðagjörðum, leitar hann þangat til trausts, sem flestum þótti ólíkligast, en þat var til fóstru sinnar, ok spurði, hvat þar væri til ráða at taka hjá henni. Hón svarar: nú þykki mèr koma at því, sem mælt er, at margr ferr í geitarhús ullar at biðja; en hvat mynda ek síðr, enn þykkjast fyrir hèraðsmönnum öðrum, en vera til einskis maðr, þegar at nökkut reyndi til? Nú sè ek eigi, at mèr mætti firr um fara, enn þèr, þótt ek rísa varla ór rekkju. Ef þú vilt mín ráð hafa, þá vil ek ráða, hversu með er farit. Hann játaði því, ok kvað hana sèr lengi heilráða verit hafa. Leið nú fram at tvímánaði sumars. Þat var einn veðrdag góðan, at kerling mælti við Öngul: nú er kyrrt veðr ok bjart; vil ek nú, at þú farir til Drangeyjar, ok troðir illsakir við Gretti. Man ek fara

með yðr, ok vita, hversu geymiliga hánum fara orð. Man ek hafa eitthvat fyrir satt, ef ek sè þá, hversu heilladrjúgir þeir munu vera, ok man ek þá mæla yfir þeim slíkum orðum, sem mèr líkar. Öngull svarar: letjumst ek á ferðir til Drangeyjar, því at jafnan er mèr verra í hug, þá er ek ferr í burt þaðan, enn þá ek kem. Þá mælti kerling: ekki skal ek til leggja með þèr, ef þú lætr mik engu ráða. Eigi skal svá vera, fóstra mín, segir hann; en þat hefi ek mælt, at ek vilda svá koma þar í þriðja sinni, at eitthvert skapaðist at með oss. Hætta verðr á þat, segir kerling, ok mantu margt erfiði verða fyrir at hafa, áðr Grettir er við jörðu lagðr, ok opt man þèr úsýnt um þykkja, hverr þinn hluti verðr, ok þungt mantu af fá um þat er lýkr; en þó ertu svá undir bundinn, at eitthvert verðr ór at ráða. Eptir þat lætr Þorbjörn öngull setja fram teinæring, ok stè þar á við tólfta mann. Kerling var í ferð með þeim. Tóku þeir róðrarleiði út til Drangeyjar; ok er þeir brœðr sáu þat, gengu þeir fram at stiganum, ok tóku þeir enn at tala um mál sín, ok sagði Þorbjörn, at hann var enn kominn at vitja þeirra mála, ef Grettir vildi á burt fara, ok kvazt enn leggja í lèttan stað um fèmissu ok þarvist, ef þeir skildi slysalaust. Grettir kvazt engi miðlunarmál á því hafa eðr gjöra, at fara þaðan; hefir ek þetta opt sagt, ok þarf þetta eigi við mik at tala, segir hann. Munu þèr þat at gjöra, sem þèr villt, en hèr man ek bíða þess, sem at höndum kemr. Nú þóttist Þorbjörn sjá, at hans erindi varð ekki at sinni, ok mælti: vita þóttumst ek, við hverja heljarmenn at hèr er um at eiga, ok þat er líkast, at líði nökkurr dagr, áðr enn ek kem hèr optar. Eigi tel ek þat með skaða mínum, þótt þú komir hèr aldri, segir Grettir. Kerling lá aptr í skut, ok váru borin at henni klæði; hón hrœrðist þá ok mælti: þessir menn munu vera hraustir ok

hamingjulausir; verðr yðvar mikill mannamunr: þú býðr þeim marga kosti góða, en þeir neita öllum; ok er fátt vísara til ills, enn kunna eigi gott at þiggja. Nú mæli ek þat um við þik, Grettir, at þú sèrt heillum horfinn, allri gipt ok gæfu, ok allri vörn ok vizku, æ því meir, sem þú lifir lengr; vænti ek, at þú eigir hèr fá gleðidaga hèðan frá, enn hingat til. Ok er Grettir heyrði þetta, brá hánum mjök við, ok mælti hann: hvat fjanda er á skipinu með þeim? Illugi svarar: þat hygg ek, at þat sè kerlingin fóstra Þorbjarnar. Fussum þeirri gjörningavætti, sagði Grettir; ok var þá eigi hins verra eptir ván, ok við engi orð hefir mèr meir brugðit, enn þessi, er hón mælti; ok þat veit ek, at af henni ok hennar fjölkynngi leiðir mèr nökkut illt; skal hón ok eitthvert til menjar hafa, er hón hefir okkr heimsótt; ok þreif upp stein stundarmikinn, ok kastaði ofan á skipit, ok kvam á fatahrúguna. Þat var þó lengra steinkast, enn Þorbjörn ætlaði, at nökkurr maðr myndi kasta. Við þat kvam upp skrækr mikill. Hafði steinninn komit á þjólegg[1] kerlingar, svá at í sundr gekk. Þá mælti Illugi: eigi vilda ek, at þú hefðir þetta gjört. Lasta þú eigi þetta, segir Grettir; en þat uggir mik, at of lítið hafi á komit, því at eigi væri af goldit fyrir okkr báða, þó at ein kerling komi fyrir okkr. Hvat man hón koma fyrir okkr? sagði Illugi; ok lítið leggst þá fyrir okkr. Þorbjörn fór nú heim, ok varð ekki af kveðjum, er þeir skildu. Hann mælti þá við kerlingu: nú fór, sem mik varði, at þú myndir litla sœmdarferð fara til eyjarinnar; hefir þú fengit örkuml, en vær erum engri sœmd at nærr, enn áðr, ok verðum at hafa bótalausa hverja svívirðing ofan á aðra. Hón svarar: þetta man upphaf úheilla þeirra, ok get ek, at hèðan af fari þeim heldr síganda; kvíði ek eigi því, ef ek lifi, at ek geta

1) þjóðlegg, A.

eigi hefnt þessa atviks, sem mèr hefir gjört verit. Hugstigin þykki mèr þú vera, fóstra, sagði Þorbjörn. Nú kvámu þau heim, ok lagðist kerling í rekkju[1], ok lá nær mánuð. Þá var saman runninn leggrinn, er verr var. Tók hón þá á fœtr at fara. Mikinn hlátr gjörðu menn at ferð þeirra Þorbjarnar ok kerlingar, ok þótti nú opt á leikast í viðskiptum þeirra Grettis: þat fyrst á várþingi um griðasöluna; en í annat sinn, þá Hæringr týndist; ok nú hit þriðja sinni, er þjóleggr kerlingar brotnaði; ok varð hèr ekki í móti leikit. Hafði Þorbjörn öngull mikla skapraun af þessum orðum.

81. Nú líðr fram á haustið, þar til at váru þrjár vikur til vetrar; þá beiddi kerling, at henni skyldi aka til sjáfar. Þorbjörn spurði, hvat hón vildi. Lítið er erindit, en þó má vera, segir hón, at þat væri fyrirboðan stœrri tíðenda. Nú var svá gjört, sem hón beiddi; ok er hón kvam til strandar, haltraði hón fram með sjánum, svá sem henni væri vísat til, þar sem lá fyrir henni rótartrè, svá mikit sem axlbyrðr. Hón leit á trèit, ok bað þá snúa fyrir sèr. Þat var sem sviðit ok gniðat öðru megin. Hón lèt telgja á lítinn flatveg, þar gniðat var. Síðan tók hón hníf sinn, ok reist rúnir á rótinni, ok rauð í blóði sínu, ok kvað yfir galdra. Hón gekk öfug andsœlis um trèit, ok hafði þar yfir mörg römm ummæli. Eptir þat lætr hón hrinda trènu á sjá, ok mælti svá fyrir, at þat skyldi reka út til Drangeyjar, ok verði Gretti allt mein at. Þaðan fór hón heim í Viðvík. Eigi kvazt Þorbjörn vita, til hvers þetta kvæmi. Kerling kvað hann vita síðar gjörr. Vindr var utan eptir firði, ok hóf rót kerlingar í móti veðri, ok þótti fara eigi vánu seinna. Nú sat Grettir í Drangey, sem fyrr segir, ok þeir allir fèlagar, ok lètu vel yfir sèr. Annan dag eptir, enn kerling hafði trèit magnat, gengu þeir brœðr

---

[1] reykju, A.

ofan fyrir bjargit, ok leituðu at eldiviði; en er þeir kvámu vestr um eyna, fundu þeir rótartrè rekit upp. Þá mælti Illugi: þetta er mikill eldiviðr, frændi, ok berum heim. Grettir spyrndi við fœti sínum, ok mælti: illt trè ok af illum sent, ok skulu vit annan eldivið hafa, ok kastaði út á sjá, ok bað hann Illuga varast at bera þat heim, því at þat er sent okkr til úheilla. Eptir þat fóru þeir til skála, ok gátu eigi um þetta fyrir þrælnum. Annan dag fundu þeir trèit, ok var þá nær stigunum, enn hinn fyrra dag; rak Grettir þat á sjá út, ok kvað þat aldregi skyldu heim bera. Leið nú fram á sumarit; þá kvam á hvasst veðr með vætu, ok nenntu þeir eigi at hafa sik úti, ok báðu Glaum leita eldiviðar. Hann varð illa við, ok kvazt kvaldr, er hann skyldi kveljast úti í hverju illviðri. Hann fór ofan fyrir stigann, ok fann þar rót kerlingar, ok þóttist vel hafa gengit, þreif upp, ok stritaði heim til skála, ok kastaði niðr, ok varð af dynkr mikill. Þat heyrði Grettir. Aflat hefir Glaumr nökkurs, ok skal ek fara út, ok sjá, hvat þat er; ok tekr upp bolöxi, ok gengr út. Glaumr mælti þá: fœr þú eigi verr í sundr, enn ek hefi heim fœrt. Gretti varð skapfátt við þrælinn, ok tvíhendi öxina til rótarinnar, ok eigi geymdi hann, hvat trè þat var; ok jafnskjótt, sem öxin kvam við trèit, snèrist hón flöt, ok stökk af trènu, ok á fót Grettis hinn hœgra fyrir ofan knè, ok svá, at stóð í beini, ok var þat sár mikit; þá leit hann á trèit, ok mælti: sá varð nú drjúgari, er verr vildi, ok man þetta eigi eitt saman fara; er hèr nú komit þat sama trè, sem ek hefi út kastað tvá daga; hefir þik nú, Glaumr, hent tvau slys: þat annat, at þú slökktir eld várn, ok þat annat, er þú bart heim þetta úheillatrè; en ef þik hendir hit þriðja slys, þá verðr þat þinn bani, ok vár allra. Þá tók Illugi, ok batt um skeinu Grettis, ok blœddi lítt, ok svaf Grettir vel um náttina, ok

svá liðu þrjár nætr, at engi kvam verkr í sárit, en er þeir leystu til, var skeinan saman hlaupin, svá at náliga var gróin. Illugi mælti þá: þat vil ek ætla, at þèr verði eigi langt mein at þessu sári. Vel væri þá, segir Grettir, en undarliga hefir þetta til borit, at hverju sem verðr; en hinn veg segir mèr hugr um.

82. Nú leggjast þeir niðr um kveldit; ok er kvam at miðri nátt, brauzt Grettir um fast. Illugi spurði, hví hann væri svá úkyrr. Grettir segir, at hánum gjörðist illt í fœtinum, ok þœtti mèr líkara, at nökkut litbrigði væri á. Kveiktu þeir þá ljós; ok er til var leyst, sýndist fótrinn blásinn ok kolblár, en sárit var hlaupit í sundr, ok miklu illiligra, enn í fyrstu. Þar fylgdi mikill verkr, svá at hann mátti hvergi kyrr þola, ok eigi kvam hánum svefn á augu. Þá mælti Grettir: svá skulu vær við búast, sem krankleiki þessi, sem ek hefi fengit, man eigi til einskis gjöra, því at þetta eru gjörningar, ok man kerling ætla at hefna steinshöggsins. Illugi mælti: þá sagða ek þèr, at eigi myndi gott fá af kerlingu þeirri. Allt man fyrir eitt koma, segir Grettir, ok kvað vísur fimm:

Opt[1] nam sköpum skipta
skjómaegg í rómu,
þá er ek berserkja birkis
böðharða sjót varðag.
Gall, er Hjarandi handa,
Hristar naðrinn, missti;
Björn lèt brátt ok Gunnarr
báðir líf ok náðir.

Enn kvam ek einu sinni
út á breiðri skútu

1) *de fire förste Vers udel.* B, D. *Her er en stor Lacune i* C.

í Dyrrhólmi; darra
drengr elskaði lengi.
Bauð Torfi þá þýðum
þegn með stóru megni
þrautir þungra spjóta,
þarfr Vèbrands arfi.

Svá varð skildr frá skáldi
skeleggs minnis veggja
meiðir, þótt margir stœði
menn at vápna sennu,
svá at úfœrr varð ára
endr af Grettis hendi
hlynr í hríðum benja;
hest gaf hann mèr at lesti.

Vítt frá ek at Þorfinnr þœtti
þegn sterkr svaðils verka
(aldrs kvazt oddbörr skyldu)
Arnórsson (mèr varna).
Áræði brást eyði
einlyndum, þótt mik fyndi
úti, ormasetra;
einn var ek eigi at beinni.

Gat ek fyrir geira njótum
gætt, því at treysta ek mætti
viðr umsátum ýta,
aldrs, en þat var eigi sjaldan;
nú hefir gild með göldrum
gunnelda bör unnit

(römm eru ráðin grimmu)
rein afgömul steina.

Nú skulu vær vera varir um oss, sagði Grettir, því at svá munu þau Þorbjörn öngull til ætla, at eigi skuli þetta eitt saman fara; vil ek, Glaumr, at þú gætir stiga hvern dag hèðan í frá, en dragir upp á kveldi, ok gjörir þetta trúliga, sem mikit liggi við, en ef þú svíkr okkr, þá man þèr skammt til ills. Glaumr hèt góðu um þetta. Nú tók at harðna veðrátta, ok gjörði á landnyrðing mikinn með kulda. Grettir spurði hvert kveld, hvárt upp væri dreginn stiginn. Glaumr mælti: nú væri helzt manna ván mest; eðr man nökkurum svá mikill hugr á at ná lífi þínu, at þat vili til vinna, at drepa sjálfan sik? því at þessi veðr eru langt um úfœr, ok lokit ætla ek nú garpskapnum hinum mesta, er þèr þykkir sem allt muni ykkr at bana verða. Þú mant þik enn verr bera, enn hvárr okkar, sagði Grettir, til hvers sem taka þarf, en þó skaltu nú geyma stigans, þó at þú sèrt nauðigr. Ráku þeir hann út hvern morgin. Þoldi hann þat illa. Verkrinn tók at vaxa í skeinunni, svá at blès upp allan fótinn, ok lærit tók þá at grafa bæði uppi ok niðri, ok snèrist um allt sárit, svá at Grettir gjörðist banvænn. Sat Illugi yfir hánum nátt ok dag, svá at hann gaf at engu öðru gaum; var þá liðit af annarri viku síðan Grettir skeindi sik.

83. Þorbjörn öngull sat nú heima í Viðvík, ok undi illa við, er hann gat eigi unnit Gretti; ok þá er liðin var vel vika, síðan er kerling hafði magnat rótina, þá kemr hón at máli við Þorbjörn, ok spurði, hvárt hann ætlaði eigi at vitja Grettis. Hann sagðist í engu jafnráðinn, sem því, eðr viltu finna hann? fóstra, segir Þorbjörn. Eigi man ek finna hann, segir kerling, en sent hefi ek hánum kveðju mína, ok vænti ek þess, at komit hafi til hans; ok þat þykki mèr

ráð, at þú bregðir við skjótt, ok farir fljótt í móts við hann, elligar man þèr eigi auðit verða at sigra hann. Þorbjörn svarar: svá marga hrakför hefi ek þangat farit, at þangat kem ek eigi; er þat ok œrit eitt, at þau stórviðri ganga, at hvergi er fœrt, hver nauðsyn sem á er. Hón svarar: allráðlauss ertu, er þú sèr eigi brögð til þessa; nú man ek enn ráð þar til leggja; far þú fyrst, ok afla þèr til manna, ok ríð út til Hofs til Halldórs mágs þíns, ok tak þá ráð af hánum; en ef ek ræð nökkuru um heilsufar Grettis, hvat má þá kalla örvænt, at ek ráða vindblöku þeirri, er á leikr um stundir? Þorbirni þótti verða mega, at kerling sæi lengra, enn hann ætlaði, ok sendi þegar eptir mönnum upp í hèrað; váru þar skjót svör, at engir þeir, sem upp höfðu gefit sinn part, vildu nökkurn lètta undir leggja; kváðu, at Þorbjörn skyldi hafa bæði eyjarhlut ok atför við Gretti. Tungusteinn fèkk hánum fylgdarmenn sína tvá; Hjalti bróðir hans sendi hánum þrjá menn; Eiríkr í Goðdölum sendi hánum einn mann. Þá hafði hann heiman sex menn. Riðu þeir tólf ór Viðvík út til Hofs. Halldórr bauð þeim þar at vera, ok spurði at eyrindum. Þorbjörn sagði af hit ljósasta. Halldórr spurði, hverr þetta hefði ráðit. Hann sagði, at fóstra hans fýsti hann mjök. Þat man eigi góðu reifa[1], sagði Halldórr, því at hón er fjölkunnig, en þat er nú fyrirboðit. Eigi má fyrir öllu sjá um þat, segir Þorbjörn, en um skal nú lúka á einhvern hátt, ef ek má ráða; eða hversu skal ek fara þess, at ek komumst í eyna? Sjá þykkjumst ek þat, segir Halldórr, at þú treystir einhverju, en ei veit ek, hversu gott þat er. Nú ef þú vilt áfram halda, þá far þú út í Haganes í Fljót til Bjarnar vinir míns; hann á skútu góða. Seg hánum orð mín, at hann ljái þèr skipit. Þaðan man sigla mega inn

[1]) sæta, D.

til Drangeyjar; en úsýn lízt mèr ferð yður, ef Grettir er úsjúkr ok heill. Viti þèr þat ok víst, vinni þèr hann eigi með drengskap, at nóga á hann eptirmálsmenn. Drepit eigi Illuga, ef þèr megit annat; en sjá þykkjumst ek, at eigi man allt kristiligt í þessum ráðum. Nú fèkk Halldórr þeim sex menn til ferðar. Hèt einn Kárr, en annarr Þorleifr, þriði Brandr. Eigi váru nefndir fleiri; en þaðan fóru þeir átján út í Fljót, ok kvámu í Haganes, ok sögðu Birni orðsending Halldórs. Hann kvað þat skylt hans vegna, en sagðist ekki eiga Þorbirni vanlaunat; en hánum sýndist þetta óraferð, ok latti mjök. Eigi lètust þeir aptr mundu hverfa; fóru til sjáfar, ok settu fram skipit, ok var þar reiðinn hjá í naustinu. Bjuggust þeir nú til siglingar. Öllum sýndist þeim úfœrt, sem á landi stóði. Nú vinda þeir á segl; tók skipit skjótan skrið ok mikinn fram á fjörðinn; en svá sem þeir kvámu aðaliga fram á fjörðinn ok á djúpit, hœgðist veðri svá, at þeim þótti aldri of hvasst. Kvámu þeir um kveldit, er rökkvat var, inn til Drangeyjar.

84. Nú er frá því at segja, at Grettir var svá sjúkr, at hann mátti eigi á fœtr standa; sat Illugi yfir hánum, en Glaumr skyldi halda vörð. Hann hafði þá enn mörg orð í móti, ok kvað þeim svá þykkja, sem falla myndi fjör ór þeim, þó at ekki bæri til. Nú fór hann út ór skálanum, ok allnauðigr; ok er hann kvam til stiganna, mæltist hann við einn saman, ok sagðist nú, at hann skyldi eigi upp draga stigann; tók hann nú at syfja mjök, ok lagðist niðr, ok svaf allan daginn, ok allt þar til, er Þorbjörn kvam til eyjarinnar. Þeir sá nú, at stiginn var eigi upp dreginn. Þá mælti Þorbjörn, brugðit er nú lagi, segir hann, ór því sem vant er, at engir eru menn á gangi, enda stendr stiginn þeirra; má vera, at fleira beri til tíðenda í ferð várri, enn vær hugðum fyrir öndverðu. Nú skulu vær flýta

oss til skálans, ok látum nú eigi áræðisskort verða. Vitum þat fyrir víst, ef þeir eru heilir, at vær munum þurfa, at hverr dugi sem bezt. Síðan gengu þeir upp á eyna, ok lituðust um, ok sá, hvar maðr lá skammt frá uppgangi, ok hraut fast. Þorbjörn kenndi Glaum, ok gekk at hánum, ok rak sverðshjöltin við eyra hánum, ok bað mannfýluna vaka; ok sannliga er sá eigi vel staddr, er líf sitt á undir þínum trúnaði. Glaumr sèr upp, ok mælti: nú ætla þeir at láta, sem vant er; eðr þykkir ykkr of mikit frelsi mitt, þó at ek liggja hèr í kuldanum? Öngull mælti: ertu vitlauss, er þú skynjar eigi, at úvinir yðrir eru komnir, ok munu drepa yðr alla. Þá mælti Glaumr ekki, en œpti upp sem hann mátti, er hann kenndi mennina. Gjörðu annathvárt, segir hann Öngull, at þú þegi í stað, ok seg oss frá hýbýlum yðrum, ella drep ek þik. Þá þagði Glaumr, sem hánum væri í vatn[1] drepit. Þorbjörn mælti: eru þeir at skála, brœðr? eðr hví eru þeir eigi á felli? Eigi er þat hit hœgra, segir Glaumr, því at Grettir er sjúkr ok kominn at bana, en Illugi sitr yfir hánum. Öngull spurði at heilsufari hans, ok hvat til hefði borit, en síðan sagði Glaumr, hversu til hafði borit um skeinu Grettis. Þá hló Öngull, ok mælti: satt er hit fornkveðna, at langvinirnir rjúfast sízt; ok hitt annat, at illt er at eiga þræl at einkavin, þar sem þú ert, Glaumr, ok hefir þú skemmliga svikit þinn lánardrottinn, þó at hann væri eigi góðr. Margir lögðu illt til hans fyrir sína údyggð, ok lömdu hann náliga til bótleysis, ok lètu hann þar liggja; en þeir gengu heim til skálans, ok kvámu við hurðina stundarfast. Þá mælti Illugi: knýr haustmagi hurð, bróðir, segir hann; ok knýr heldr fast, sagði Grettir, ok úþyrmiliga; ok í því brast sundr hurðin. Þá hljóp Illugi til vápna, ok varði dyrnar, svá at þeir náðu

1) svefn, D.

eigi inngöngu. Sóttust þeir þá lengi, ok kvámu þeir engu við, nema spjótalögum, ok hjó Illugi öll þau af skapti; ok er þeir sá, at þeir gátu ekki at gjört, hlupu þeir upp á skálann, ok rufu. Þá færðist Grettir á fætr, ok þreif spjót, ok lagði út á milli viða. Þar varð fyrir Kárr, heimamaðr Halldórs frá Hofi, ok stóð þegar í gegnum hann. Öngull mælti, ok bað þá fara varliga, ok geyma sín vel, því at vær megum sigra þá, ef vær geymum ráðs at. Rufu þeir nú um ásendana, ok treystu síðan á ásinn, þar til er hann brast í sundr. Grettir mátti eigi af knjánum rísa; greip hann þá saxit Kársnaut. Í því hlupu þeir ofan í tóptina, ok varð nú hörð svipan með þeim. Grettir hjó með saxinu til Vikars, fylgdarmanns Hjalta Þórðarsonar, ok kvam á öxlina vinstri, í því er hann hljóp í tóptina, ok sneið um þverar herðarnar, ok undir hina hægri síðuna, ok tók þar sundr þvert manninn, ok steyptist búkrinn ofan á Gretti í tvá hluti; gat hann þá eigi upp rètt saxit svá skjótt, sem hann vildi, ok í því lagði Þorbjörn öngull í milli herða hánum, ok var þat mikit sár. Þá mælti Grettir: berr er hverr á bakinu, nema sèr bróður eigi. Illugi kastaði skildi þá yfir hann, ok varði hann svá Gretti röskliga, at allir menn ágættu vörn hans. Grettir mælti þá til Önguls: hverr vísaði yðr leið í eyna? Öngull mælti: Kristr vísaði oss leið. En ek get, sagði Grettir, at hin arma kerlingin, fóstra þín, hafi vísat þèr, því at hennar ráðum mantu treyst hafa. Fyrir eitt skal nú yðr koma, sagði Öngull, hverjum sem vær höfum treyst. Þeir sóttu nú at fast; en Illugi varði þá báða alldrengiliga; en Grettir var með öllu úvígr bæði af sárum ok sjúkleika. Þá bað Öngull, at þeir skyldi bera skjöldu at Illuga, því at ek hefi engan fundit hans líka, eigi eldra mann. Þeir gjörðu nú svá, at þröngdu at hánum með viðum ok vápnum, svá at hann kvam engri

vörn fyrir sik. Gátu þeir þá handtekit hann, ok hèldu hánum. Hann hafði flestum veitt nökkura áverka, þeim sem í atsókninni váru, en drepit þrjá fylgdarmenn Önguls. Eptir þat gengu þeir at Gretti; var hann þá fallinn áfram. Varð þá engi vörn af hánum, því at hann var áðr kominn at bana af fótarsárinu; var lærit allt grafit upp at smáþörmum. Veittu þeir hánum þá mörg sár, svá at lítt eðr ekki blœddi. En er þeir hugðu, at hann myndi dauðr, þreif Öngull til saxins, ok kvað hann nógu lengi hafa borit þat; en Grettir hafði fast kneppt fingr at meðalkaflanum, ok varð eigi laust. Fóru þeir þá til margir, ok gátu ekki at gjört. Átta tóku þeir til, áðr enn lauk, ok fengu ekki at gjört at heldr. Þá mælti Öngull: því skulu vær reka sparmælit við skógarmanninn? ok leggit niðr höndina við stokkinum; ok er þat var gjört, hjuggu þeir af hánum höndina í úlfliðnum; þá rèttust fingrnir, ok losnuðu af meðalkaflanum. Þá tók Öngull, saxit tveim höndum, ok hjó í höfuð Gretti; varð þat allmikit högg, svá at saxit stózt eigi, ok brotnaði skarð í miðri egginni; ok er þeir sá þat, spurðu þeir, því hann spillti svá grip góðum. Öngull svarar: þá er auðkenndara, ef at verðr spurt. Þeir sögðu þessa eigi þurfa, þar sem maðrinn var dauðr áðr. At skal þó meira gjöra, segir Öngull; hjó hann þá á háls Gretti tvau högg eðr þrjú, áðr af tœki höfuðit. Nú veit ek víst, at Grettir er dauðr, sagði Öngull. Lèt Grettir þann veg líf sitt, hinn vaskasti maðr, er verit hefir á Íslandi; var hánum vetri fátt í hálffimmtugum, er hann var veginn; en þá var hann fjórtán vetra, er hann vó Skeggja hit fyrsta víg, ok þá gekk hánum allt til vegs framan til þess, er hann átti við Glám þræl, ok var hann þá tuttugu vetra; en er hann fèll í útlegð, var hann hálfþrítögr; en í sekt var hann vel nítján vetr, ok kvam opt í stórar mannraunir, ok hèlt ávallt vel trú sína,

úr því sem ráða var; sá hann flest fyrir, þó at hann gæti ekki at gjört.

85. Hèr höfum vær mikinn garp at velli lagt, sagði Þorbjörn; skulu vær nú hafa höfuðit með oss til lands, því at eigi vil ek missa fjár, sem lagt hefir verit til höfuðs hánum; mega þeir þá eigi dyljast við, at ek hefi drepit Gretti. Þeir báðu hann ráða, ok lètu sèr þó fátt um finnast, því at öllum þótti úprúðliga at unnit. Þá mælti Öngull við Illuga: mikill skaði er þat um svá röskvan mann, sem þú ert, er þik hefir hent sú úvizka, at ráðast til illvirkja með útlegðarmanni þessum, ok verða fyrir þat dræpr ok úgildr. Illugi svarar: svá frami veiztu þat, sem úti er alþingi í sumar, hverir útlægir verða; en eigi mantu nè kerling fóstra þín dœma þessi mál, því at galdrar ykkrir ok forneskja hafa drepit Gretti, þó at þèr bærit járn á hann dauðvána, ok gjörðit svá mikit níðingsverk ofan á fordæðuskap. Þá sagði Öngull: röskliga segir þú, en eigi man svá vera. Vil ek sýna þat, at mèr sýnist mannskaði í þèr, ok man ek gefa þèr líf, ef þú vilt vinna oss trúnaðareið, at hefna engum þeim, er í þessarri ferð hafa verit. Illugi mælti: þat þœtti mèr umtalsmál, ef Grettir hefði mátt verja sik, ok hefði þèr unnit hann með drengskap ok harðfengi; en nú er þess engi ván, at ek muna þat til lífs mèr vinna, at vera slíkr údrengr, sem þú; er þat skjótt af at segja, at engi skal yðr úþarfari enn ek, ef ek lifi, því at seint man fyrnast mèr, hversu þèr hafit unnit á Gretti; kýs ek miklu heldr at deyja. Þá átti Þorbjörn tal við förunauta sína, hvárt þeir skyldi láta Illuga lifa eðr eigi. Þeir kváðu hann ráða skyldu atgjörðum, því at hann hafði ráðit ferðinni. Öngull kvazt eigi kunna at eiga þenna mann yfir höfði sèr, er engum tryggðum vildi lofa eðr heita þeim; ok er Illugi vissi, at þeir ætluðu at höggva hann, þá hló hann, ok

mælti svá: nú rèðu þèr þat af, er mèr var nærr skapi. Leiddu þeir hann þá, er lýsti, austr á eyna, ok hjuggu hann þar, ok lofuðu allir hans hreysti, ok þótti hann öllum úlíkr sínum jafnöldrum. Þeir dysjuðu þá brœðr báða þar í eyjunni, en tóku síðan höfuð Grettis, ok báru með sèr, ok allt þat, sem þar var fèmætt í vápnum ok klæðum. Saxit góða lèt Öngull eigi í skipti koma, ok bar þat lengi síðan. Þeir höfðu Glaum með sèr, ok bar hann sik allilla. Veðr fèll þegar um náttina. Rèru þeir til lands um morguninn. Fór Öngull þar á land, sem hánum þótti gegnast, en sendi út skipit til Bjarnar; ok er þeir kvámu mjök inn til Óslands, þá tók Glaumr svá illa at bera sik, at þeir nenntu eigi at fara með hann lengra, ok drápu hann þar, ok grèt hann hástöfum áðr, enn hann var höggvinn. Öngull fór heim í Viðvík, ok þóttist vel hafa fram gengit í þessarri ferð. Höfuð Grettis lögði þeir í salt í útibúri því, er Grettisbúr var kallat, þar í Viðvík; lá þat þar um vetrinn. Öngull var úþokkaðr mjök af þessum verkum, þegar at menn vissu, at Grettir hafði með gjörningum unninn verit. Sat Öngull um kyrrt fram yfir jól, þá reið hann til móts við Þóri í Garði, ok sagði hánum af vígum þessum, ok þat með, at hann þóttist eiga fè þat, er lagt var til höfuðs Gretti. Þórir sagði, at hann myndi eigi dylja þess, at hann hefði ollat sektum Grettis; hefi ek ok opt fengit hart af hánum, en eigi vilda ek þat til lífs hans vinna, at gjöra mik at údáðamanni eðr fordæðu, sem þú hefir gjört; man ek síðr leggja þèr fè, at mèr sýnist þú úlífismaðr vera fyrir galdr ok fjölkynngi. Öngull svarar: meirr ætla ek at þèr komi til fèfesti ok vesalmennska, enn at þú hirðir, með hverju at Grettir væri unninn. Þórir sagði, at skjótr væri vegr með þeim, at þeir skyldi bíða alþingis, ok hafa þat, er

lögmanni sýndist rèttast. Skildu þeir með því, at þar stóð á illu einu með Þóri ok Þorbirni öngli.

86. Frændum þeirra Grettis ok Illuga líkaði stórilla, er þeir frèttu vígin, ok tóku svá upp, at Öngull hefði gjört níðingsverk, at drepa dauðvána mann, ok í annarri grein um fjölkynngi; sóttu þeir at hinu vitrustu menn, ok mæltist illa fyrir mál Önguls. Hann reið nú vestr til Miðfjarðar, þá fjórar vikur váru af sumri; ok er þat frèttist til ferða hans, stefndi Ásdís at sèr mönnum, ok váru þar margir hennar vinir, Gamli ok Glúmr mágar hennar, ok synir þeirra, Skeggi, er skammhöndungr var kallaðr, ok Úspakr, er fyrr var getið. Ásdís var svá vinsæl, at allir Miðfirðingar snèrust til liðs með henni, ok jafnvel þeir, sem áðr váru úvinir Grettis; var þar hinn fyrsti maðr Þóroddr drápustúfr, ok flestir Hrútfirðingar. Öngull kemr nú til Bjargs með tuttugu menn; þeir höfðu höfuð Grettis með sèr. Þá váru enn eigi komnir allir þeir, sem henni höfðu liði heitið. Þeir gengu inn í stofu með höfuðit, ok settu niðr á gólf. Húsfreyja var í stofu, ok margir menn aðrir. Eigi varð at kveðjum við þá. Öngull kvað þá vísu:

Flutta ek upp ór eyju
úmett höfuð Grettis;
þann grætr nála nauma
nauðuglig hárrauðan.
Hèr máttu (gjálfrs) á gólfi
griðbíts höfuð líta,
þat man (fagrlogs Fríði)
fúna allt, nema saltit.

Húsfreyja sat kyrr á meðan hann kvað vísuna; eptir þat kvað hón vísu:

Mundu-t síðr, enn sauðir,
sýrgarpr, fyrir dýri

(komit er norðr at njörðum
nýtt skaup) á sjá hlaupa,
ef styrviðir stœði
stála Frey í eyju
(verit hefi ek lofs um lýði
lètt) úsjúkan Gretti.

Þá mæltu margir, at eigi væri undarligt, þó at hón ætti hrausta sonu, svá hraust sem hón var, þvílík skapraun sem henni var gjör. Úspakr var úti, ok átti tal við fylgdarmenn Önguls, þá sem eigi höfðu inn gengit, ok spurði at vígunum, en allir lofuði vörn Illuga; þá sögðu þeir frá, hversu Grettir hafði haldit fast saxinu, þá er hann var dauðr; þat þótti mönnum undarligt. Þá var sèn margra manna reið vestan at; váru þar komnir margir vinir húsfreyju, ok þeir Gamli og Skeggi vestan frá Melum. Öngull hafði þar ætlat at hefja fèránsdóm eptir Illuga, því at þeir kölluðu sèr allt fè hans; en er fjölmennit kvam, sá Öngull, at hann gat ekki at gjört; váru þeir hinir áköfstu, Úspakr ok Gamli, ok vildu veita Öngli atgöngu, en þeir, sem vitrari váru, báðu þá hafa við ráð Þorvalds frænda síns ok annarra höfðingja, ok sögðu, at því verr myndi mál Önguls fyrir mælast, sem fleiri vitrir menn sæti yfir; varð þá svá á meðal gengit, at Öngull reið burt, ok hafði með sèr höfuð Grettis, því at hann ætlaði at hafa þat til alþingis. Reið hann nú heim, ok þótti þungliga á horfast, því at flestir allir höfðingjar á landinu váru annathvárt skyldir eðr mægðir við þá Gretti ok Illuga. Þetta sumar fèkk Skeggi skammhöndungr dóttur Þórodds drápustúfs; gekk Þóroddr þá at málum með frændum Grettis.

87. Nú riðu menn til alþingis, ok urðu færri liðveizlumenn Önguls, enn hann ætlaði, því at málit mæltist illa fyrir. Þá spurði Halldórr, hvárt þeir skyldu hafa höfuð

Grettis með sèr til alþingis. Öngull lèzt þat ætlaat hafa. Þat er úráðligt, segir Halldórr, því at nógu margir munu vera mótstöðumenn þínir, þó at þú gjörir eigi slíkar áminningar til þess at vekja upp harma manna. Þá váru þeir komnir á veg, ok ætluðu at ríða suðr Sand. Öngull lèt þá taka höfuðit, ok grafa niðr í sandþúfu eina; er þat kölluð Grettisþúfa. Á alþingi var fjölmennt, ok bar Öngull fram mál sín, ok hrósaði mjök verkum sínum, at hann hefði drepit þann skógarmann, er gildastr hefði verit á landinu, ok þóttist eiga fè þat, er lagit var til höfuðs hánum; en Þórir hafði hinu sömu svör, sem fyrr váru sögð. Þá var lögmaðr beiddr órskurðar; hann kvazt heyra vilja, ef nökkurar gagnsakir kvæmi þær í móti, er þar fyrir mætti Öngull missa sektarfjárins, elligar myndi hann hafa slíkt, sem til höfuðs hánum var lagit. Þá kvaddi Þorvaldr Ásgeirsson til Skammhöndung, at bera fram sökina, ok stefndi Þorbirni öngli annarri stefnu um galdr ok fjölkynngi þá, er Grettir myndi hafa bana af fengit; en annarri um þat, er þeir vógu at hánum hálfdauðum manni, ok lèt varða skóggang. Nú varð mikill sveitardráttr, ok urðu þeir fáir, er sinnaðu Þorbirni; varð nú öðruvís, enn hann hugði, því at Þorvaldi ok Ísleifi magi hans þótti þat úlífisverk, at gjöra manni gjörningar til bana; en með tillögum skynsamra manna varð sú lykt á málum þessum, at Þorbjörn skyldi sigla samsumars, ok koma aldri síðan til Íslands, meðan þeir lifði, er eptirmál áttu eptir Illuga ok Gretti. Var þá í lög tekit, at alla forneskjumenn gjörðu þeir útlæga; ok er hann sá, hverr hans kostr myndi verða, hafði hann sik af þinginu, því at þá var búit, at frændr Grettis myndi at hánum ganga; fèkk hann ok ekki af því fè, er til höfuðs Grettis var lagit, því at Steinn lögsögumaðr vildi eigi, at þat gyldist fyrir níðingsverk. Engu váru þeir menn

bœttir, er fallit höfðu með Þorbirni í Drangey; skyldi þat vera jafnt, ok víg Illuga; líkaði þat þó frændum hans allilla. Riðu menn nú heim af þinginu, ok fèllu niðr allar sakir þær, er menn höfðu á höndum Grettis. Skeggi son Gamla, en mágr Þórodds drápustúfs, en systurson Grettis, fór norðr til Skagafjarðar með atgangi Þorvalds Ásgeirssonar ok Ísleifs mágs hans, er síðan var biskup í Skálholti, ok samþykki alls almúga, ok fèkk sèr skip, ok fór til Drangeyjar, at sœkja lík þeirra brœðra, Grettis ok Illuga, ok fœrðu út til Reykja á Reykjaströnd, ok grófu þar at kirkju, ok þat til marks, at Grettir liggr þar, at um daga Sturlunga, er kirkjan var fœrð at Reykjum, váru grafin upp bein Grettis, ok þótti þeim eigi geysi stór, ok þó mikil. Bein Illuga váru grafin síðan fyrir norðan kirkju, en höfuð Grettis var grafit heima at Bjargi at kirkju. Sat Ásdís húsfreyja at Bjargi, ok var svá vinsæl, at aldri váru henni únáðir gjörvar, ok eigi heldr meðan Grettir var í sekt. Skeggi skammhöndungr tók við búi at Bjargi eptir Ásdísi, ok var mikill maðr fyrir sèr. Hans son var Gamli, faðir Skeggja á Skarfsstöðum, ok Ásdís[1], móðir Odds munks. Margir menn eru frá hánum komnir.

88. Þorbjörn öngull rèzt í skip at Gásum með allt þat, sem hann mátti með komast af fè sínu, en Hjalti, bróðir hans, tók við jörðum. Öngull fèkk hánum ok Drangey. Varð Hjalti síðan höfðingi mikill, ok er hans eigi getið lengr við þessa sögu. Öngull fór til Norvegs; lèt enn mikið um sik. Þóttist hann mikit þrekvirki unnit hafa í drápi Grettis. Virðu[2] ok margir svá, þeir sem úkunnigt var, hversu þat hafði til borizt; en margir vissu, hversu frægr maðr Grettir hafði verit. Sagði hann þat eitt af viðskiptum þeirra, sem hánum var til frama, en lèt hitt liggja niðri í sögunni, sem minnr var til frægðar. Þessi saga

1) *istedetf.* ok Ásdís *har* B, D faðir Ásdísar. 2) *Rettelse for Membranens* urðu.

kvam um haustið austr til Túnbergs. Er Þorsteinn drómundr frètti vígin, varð[1] hann mjök hljóðr við, því at hánum var sagt, at Öngull væri mjök gildr ok harðfengr. Minntist Þorsteinn ummæla þeirra, sem hann hafði þá er þeir Grettir töluðust endr fyrir löngu um handleggina. Þorsteinn hèlt nú frèttum til um ferðir Önguls. Váru þeir báðir í Norvegi um vetrinn, ok var Þorbjörn norðr í landi, en Þorsteinn í Túnbergi, ok hafði hvárrgi sèt annan; en þó varð Öngull víss, at Grettir átti bróður í Norvegi, ok þótti vansèt við í úkunnu landi, ok því leitaði hann sèr ráðs, hvert hann skyldi á leita. Í þenna tíma fór margt Norðmanna út í Miklagarð, ok gengu þar á mála. Af því þótti Þorbirni fýsiligt, at fara þangat, ok afla sèr svá fjár ok frægðar, en hafa sik eigi í Norðrlöndum fyrir frændum Grettis. Bjó hann nú ferð sína ór Norvegi, ok fór út í lönd, ok lètti eigi fyrr, enn hann kvam út í Miklagarð, ok gekk þar á mála.

89. Þorsteinn drómundr var ríkr maðr, ok hafði hina mestu virðing. Hann spurði nú, at Öngull var farinn ór landi, ok út í Miklagarð. Brá hann skjótt við, ok seldi frændum sínum eignir sínar í hendr; en hann rèzt til ferðar, ok leitaði eptir Öngli, ok fór jafnan þar eptir, sem hann fór undan. Vissi Öngull ekki til hans ferða. Þorsteinn drómundr kvam út í Miklagarð litlu síðar, enn Öngull, ok vildi fyrir hvern mun drepa hann, en hvárrgi kenndi annan. Nú vildu þeir koma sèr í sveit með Væringjum, ok var því vel tekit, þegar þeir vissu, at þeir váru Norðmenn. Þá var Mikael katalak konungr yfir Miklagarði. Þorsteinn drómundr sat nú um Öngul, ef hann mætti at nökkuru kenna hann, ok gat þat eigi leikit fyrir fjölmenni. Lá hann þar jafnan vakandi, ok undi lítt við sinn hag; þóttist hann

[1]) *af det fölgende Blad i A ere to Linier foroven ganske bortskaarne og tre for endeel; den saaledes manglende Text er tagen efter C.*

mikils hafa missl. Nú var þat þessu næst, at Væringjar áttu at fara í herför nökkura, at friða landit af hernaði; ok áðr enn þeir fóru heiman, var þat siðr þeirra ok lög, at eiga vápnaþing, ok enn gjörðu þeir svá; ok þá er vápnaþingit var sett, þá skyldi allir Væringjar þar koma, ok svá þeir, sem þá ætluðu at ráðast til ferðar með þeim, ok sýna vápn sín. Hèr kvámu þeir báðir, Þorsteinn ok Öngull. Bar Þorbjörn fyrr fram sín vápn. Hann hafði þá saxit Grettisnaut; en er hann sýndi þat, þá dáðust margir at, ok sögðu, at þat væri allgott vápn, ok kváðu þat mikit lýti á, at skarðit var í miðri egginni, ok spurðu hann, hvat til hefði borit. Öngull sagði þat frásagnarvert; því at þat er þessu næst segjanda, at úti á Íslandi, segir hann, at ek drap kappa þann, er Grettir hèt hinn sterki, er þar hefir mestr garpr verit ok fullhugi, því at hann gat engi unnit, fyrr enn ek kvam til; ok með því, at mèr varð auðit at vinna hann, þá bar ek af hánum, en þó hafði hann mörg mín öfl; hjó ek þá í höfuð hánum með saxinu, ok þá brotnaði skarð í eggina. Þeir sögðu, er næstir stóðu, at sá hefði verit harðr í haus, ok sýndi hverr öðrum. Af þessu þóttist Þorsteinn vita, hvar Öngull var; beiddist at sjá saxit, sem aðrir. Lèt Öngull þat til reiðu, því at flestir lofuðu hreysti hans ok framgöngu; hann hugði, at þessi myndi svá gjöra; en hann vissi enga ván, at Þorsteinn væri þar, eðr frændi Grettis. Tók Drómundr nú við saxinu, ok jafnskjótt reiddi hann þat upp, ok hjó til Önguls; kvam þat högg í höfuðit, ok varð svá mikit, at í jöxlum nam staðar; fèll Þorbjörn öngull ærulauss[1] dauðr til jarðar. Við þetta urðu menn mjök úkvæða; greip gjaldkerinn staðarins þegar Þorstein, ok spurði, fyrir hverja sök hann gjörði slíkt úhœfuverk þar á heilugu þingi. Þorsteinn

1) *udel.* B, D.

sagðist vera bróðir Grettis hins sterka, ok þat með, at hann hefði aldri hefndinni fram komit fyrr enn þar; ok þá tóku margir undir, at sjá hinn sterki maðr myndi mikill fyrir sèr hafa verit, þar sem Þorsteinn hefði rekizt svá langt út í heim at hefna hans. Ráðsmönnum staðarins þótti þetta líkligt; en fyrir því, at engi var sá þar, er kynni nökkut um at bera með Þorsteini, þá váru þat lög þeirra, at hverr sá, er mann dræpi, skyldi engu fyrir týna nema lífinu. Fèkk Þorsteinn skjótan dóm, ok heldr harðan; hann skyldi setja í myrkvastofu í dýflizu eina, ok bíða þar bana, ef engi leysti hann út með fè. En er Þorsteinn kvam í dýflizuna, var þar maðr fyrir; sá hafði þar lengi verit, ok kominn at bana af vesöld. Þar var bæði fúlt ok kalt. Þorsteinn mælti við þenna mann: hversu þykki þèr æfi þín? Hinn svarar: harðla ill, því at mèr vill engi við hjálpa, en ek á enga frændr til at leysa mik. Þorsteinn mælti: margt er fyrir úráðum um slíkt, ok verum kátir, ok gjörum okkr nökkut at gleði. Hinn kvað sèr at engu gaman verða. Þó skulu vit prófa, segir Þorsteinn. Tók hann þá, ok kvað kvæði. Hann var raddmaðr mikill, svá at varla fannst hans líki Sparði hann nú ekki af. Almenningsstræti[1] var skammt fram frá dýflizunni. Kvað Þorsteinn svá hátt, at gall í múrnum; ok hinum, er áðr var hálfdauðr, þótti mikit gaman at vera. Lèt hann svá ganga fram á kveldit.

90. Spes hèt göfug garðshúsfreyja þar í staðnum, harðla rík ok stórættuð. Sigurðr hèt bóndi hennar; hann var auðigr, ok ættsmæri, enn hón; hafði hón verit gefin hánum til fjár. Eigi varð ástríki mikit með þeim hjónum, ok þóttist hón næsta vargefin. Hón var stórlynd ok svarkr mikill. Svá bar til, at þá er Þorsteinn skemmti um kveldit, at Spes gekk um strætið nær dýflizunni, at hón heyrði

[1]) Almannastræt, D.

þangat rödd svá fagra, at hón kallaðist enga slíka heyrt hafa. Hón gekk með marga sveina, ok bað þá víkja þangat, ok vita, hverr þessa ágætu rödd hefði. Þeir kölluðu nú, ok spurðu, hverr þar væri svá harðliga spenntr. Þorsteinn nefndi sik. Þá mælti Spes: ertu þvílíkr atgjörfimaðr á annat, sem á kveðandi? Hann sagði lítið bragð at því. Hvat hefir þú til saka, segir hón, er þik skal kvelja hèr til bana? Hann sagði, at hann hefði drepit mann, ok hefnt bróður síns; en ek gat þat eigi með váttum sýnt, sagði Þorsteinn, ok því var ek hèr settr, sagði hann, nema nökkurr vildi mik út leysa; en mèr þykkir þess engi ván, því at ek á hèr engan skyldan mann. Mikill mannskaði man þat, ef þú ert drepinn; eðr var bróðir þinn slíkr frægðarmaðr, sá er þú hefndir? Hann sagði, at sá var meirr enn hálfu gildari maðr. Hón spurði, hvat til merkja væri um þat. Þá kvað Þorsteinn vísu þessa:

Eigi máttu átta
eggþings boðar, hringa
grund, ór Grettis hendi
geðrakks koma saxi,
áðr hvardyggir hjuggu
herðendr fetils gerðar
axlarfót af ýti
unnblaks hugarrakkum.

Mikil ágæti eru slíkt, sögðu þeir, er skildu vísuna; ok sem hón vissi þetta, mælti hón svá: viltu þiggja líf at mèr, ef kostr er? Ek vil gjarna, sagði Þorsteinn, ef þessi fèlagi minn er ok út leystr með mèr, sem hèr sitr; ella munu vit sitja hèr báðir. Hón svarar: meira mannkaup ætla ek í þèr sè, enn hánum. Svá sem þat er, sagði Þorsteinn, þá munu vit fylgjast burt hèðan annathvárt báðir, eðr hvárrgi okkar. Hón gekk þá þangat, sem Væringjar váru, ok beiddi

útlausnar fyrir Þorstein, ok bauð fè til. Þeir váru þess fúsir. Fékk hón svá um gengit[1] með vinsældum sínum ok ríkdómi, at þeir váru báðir út leystir. En þegar Þorsteinn komst ór dýflizunni, fór hann til móts við Spes húsfreyju. Tók hón hann til sín, ok hèlt hann á laun; en stundum var hann með Væringjum í herferðum, ok reyndist hinn mesti fullhugi í öllum framgöngum.

91. Í þenna tíma var Haraldr Sigurðarson í Miklagarði, ok kvam Þorsteinn sèr í vináttu við hann. Þótti Þorsteinn nú mikilhœfr, því at Spes lèt hann eigi fè skorta. Lögðust þau nú á hugi, Þorsteinn ok Spes. Fannst mönnum ok henni mikit um atgjörfi hans. Varð henni fèskylmt mjök, því at hón hèlt sèr mjök til vinsælda. Bóndi hennar þóttist ok finna, at hón tók sèr háttaskipti, bæði í skaplyndi ok margri breytni, ok einkanliga í fjárauðn. Saknaði hann bæði gulls ok gripa, er hurfu ór hennar geymslu; ok eitthvert sinn talaði Sigurðr bóndi hennar við hana, ok segir, at hón taki undarliga breytni upp: þú gefr eigi gaum at góðsi okkuru, segir hann, ok súkkar þik ýmsa vega; en svá er, sem ek sjái þik í svefni, ok viltu aldri vera þar stödd, sem ek er; nú veit ek fyrir víst, at eitthvert berr til. Hón svarar: ek sagða þèr, ok svá frændr mínir, þá er við kvámum saman, at ek vilda vera sjálfráð ok frjáls allra þeirra hluta, sem mèr stœði vel at veita; ok af því spari ek eigi fè þitt; eðr viltu nökkut aðra hluti við mik tala, þá sem mèr megi blygð í verða? Hann svarar: eigi er mèr þat grunlaust, at þú haldir einhvern þann mann, er þèr þykkir betri, enn ek. Eigi veit ek, segir hón, at mikit sè fyrir því, en þó vil ek þat ætla, at þú megir þat með engum sannindum segja; en eigi munu vit tvau ein við talast, ef þú berr þessa úvissu at mèr. Hann lèt nú falla niðr

[1] her mangler eet Blad i D.

þetta tal at sinni. Þau Þorsteinn hèldu fram hinu sama, ok váru eigi viðsjál við orði vándra manna, því at hón treysti vizku ok vinsældum. Opt sátu þau á tali, ok skemmtu sèr. Þat var eitt kveld, er þau sátu í einu lopti, þar sem í váru gripir hennar. Hón bað Þorstein kveða nökkut, því at hón hugði bónda sitja við drykk, sem hann átti vanda til. Hón strengdi aptr dyrnar; ok er hann hafði kveðit um stund, var brotizt á hurðina, ok kallat, at upp skyldi láta. Var þar kominn bóndinn með marga sveina. Húsfreyja hafði lokit upp einni stórri kistu, ok sýndi Þorsteini gripi sína; en er hón kenndi, hverr var, vildi hón eigi lúka upp dyrnar. Hón talar við Þorstein: skjót er ráðagjörð mín; hlaup hèr niðr í kistuna, ok lát hljótt um þik. Hann gjörði svá. Hón rak lás fyrir kistuna, ok settist þar upp á. Í því kvam bóndi inn í loptið, ok höfðu þeir þá brotið upp loptið. Húsfreyja mælti: því fari þèr með svá miklu barki? eðr fara úfriðarmenn eptir yðr? Bóndi svarar: nú er vel, at þú gefr sjálf raun, hverr þú ert; eðr hvar er sá maðr, er mest renndi raustum áðan? get ek at þèr þykki hann fagrhljóðari, enn ek. Hón mælti: engi er allheimskr, ef þegja má; ferr þèr ok svá; þú þykkist vera slœgr, og ætlar, at þú munir festa á mèr lygi þína, en hèr man raun á verða; ef þú hefir satt at mæla, þá tak þú hann, því at eigi man hann hlaupa út um veggina eðr ræfrit. Hann leitaði um húsit, ok fann eigi. Hón mælti: hví tekr þú hann eigi nú, ef þú þykkist þó eptir vísu ganga? Hann þagnaði þá, ok þóttist eigi vita, við hver brögð hann var kominn, ok frètti fylgdarmenn sína, hvárt þeim heyrðist eigi, sem hánum. En er þeir sá, at húsfreyju mislíkaði, varð ekki af vitnisburði þeirra, ok sögðu, at jafnan heyrði eigi eptir því, sem var. Gekk bóndi þá út, ok þóttist vita sannindum, þó at hann fyndi eigi manninn. Lèt hann þá

af at forvitnast um húsfreyju ok hagi hennar langa stund. Annan tíma var þat, en miklu síðar, at þau Þorsteinn ok Spes sátu í fatabúri einu. Þar váru inni klæði bæði skorin ok úskorin, er þau bóndinn áttu. Sýndi hón Þorsteini marga dúka, ok röktu í sundr; ok er þau varði minnst, kvam þar at þeim bóndinn með marga menn, ok brutu upp loptið; en meðan þeir gjörðu þat, rak hón klæðin ofan á Þorstein, ok studdist við klæðahlaðann, er þeir kvámu inn í húsit. Hvárt muntu enn þræta, segir bóndi, at hèr væri maðr hjá þèr? munu þeir menn vera hèr nú, er sá ykkr bæði. Hón bað þá vera eigi svá óða; man yðr nú ekki bresta, en látið mik vera kyrra, ok skýfit mèr hvergi. Þeir leituðu nú um húsit, ok fundu ekki; gefa upp um síðir. Þá mælti húsfreyja: gott er þat jafnan, at gefa betri raun, enn margir ætla, ok var þess ván, at eigi myndi þèr þat finna, sem eigi var til; eða viltu nú, bóndi, ganga við heimsku þinni, ok bera mik undan þessu illmæli? Hann mælti: síðr ber ek þik undan, at ek þykkjumst víst vita, at þú ert sönn at þessu, sem ek hefir á þik borit; skaltu ok verða þik við at hafa um þat mál, ef þú getr þat af þèr fœrt. Hón kvað sèr þat eigi í móti skapi; skildu þau með því tal sitt. Eptir þetta var Þorsteinn með Væringjum jafnan, ok þat segja menn, at hann hafi leitað ráða undir Harald Sigurðarson, ok ætla menn, at þau hefði eigi svá ór ráðit, ef þau hefði eigi hans við notið, ok hans vizku. Ok þá fram liðu stundir, gjörði Sigurðr bóndi orð á því, at hann myndi fara heiman at einhverjum erindum sínum. Eigi latti húsfreyja hann þess; ok er bóndi var á burt, kvam Þorsteinn til Spes, ok váru þau þá jafnan bæði saman. Svá var háttað í garði hennar, at hann var húsaðr fram yfir sjáinn, ok váru þat nökkur hús, er sjárinn gekk upp undir. Þar sátu þau Spes ok Þorsteinn jafnan. Þar var lítill hlemmr í

gólfinu, svá at engi vissi, nema þau tvau. Skyldi hann opinn standa, ef skjótt þyrfti til at taka. Nú er frá bónda at segja, at hann fór hvergi á burt, nema hann leyndist, ok vildi speja um húsfreyju. Bar þat ok svá til, at þá er þau varði sízt á einu kveldi, ok þau sátu í sjáfarloptinu ok skemmtu sèr, at þar kvam bóndinn at þeim úvörum með fjölda fólks, ok leiddi nú nökkura menn til gluggs, er á var á húsinu, ok bað þá sjá, hvárt eptir því væri, sem hann sagði. Allir sögðu, at hann hefði rètt talat, ok svá myndi fyrr hafa verit. Hlupu nú á loptið; ok er þau heyrðu brakit, mælti hón til Þorsteins: hèr verðr þú niðr at fara, hvat sem kostar. Gjör mèr vísbending, ef þú kemst fram undan húsunum. Hann kvað í[1] við, ok steypti sèr niðr í gólfit, en húsfreyja spyrndi fœti sínum á hlemminn. Fèll hann síðan apir í lag, ok sá hvergi nývirki á gólfinu. Kvam bóndi í loptið ok hans menn. Þeir fóru nú leitandi, ok fundu ekki, sem ván var. Loptið var autt, svá at þar var engi hlutr inni, nema slètt gólfit ok pallar. Sat húsfreyja þar, ok lèk at fingrgullum sínum. Hón gaf sèr fátt at þeim, ok lèt sem hón ætti ekki um at vera. Nú þótti bónda öllu kýmiliga, ok spurði fylgdarmenn sína, hvárt þeir hefði eigi sèt manninn. Þeir kváðust fyrir víst hafa sèt hann. Þá mælti húsfreyja: hèr man koma at því, sem mælt er, at þrisvar hefir allt orðit forðum. Hefir þèr ok svá farit, Sigurðr, sagði hón; þú hefir gjört mèr þrisvar únáðir, at því sem mèr þykkir; eðr eru þèr nú nökkuru hyggnari, enn fyrir öndverðu. Ek var nú eigi einn til frásagnar, segir bóndi; skaltu fyrir allt þat eiga undanfœrslu, því at ek vil með engu móti þessa svívirðing hafa úbœtta. Ek ætla, sagði húsfreyja, at þú beiðir þess, er ek vil bjóða, því at mèr þykkir allgott at fœrast undan þessum áburð; er

[1] Ja, B.

hann svá á lopt kominn, at mèr verðr mikill vanmatnaðr í, ef ek hrind hánum eigi af mèr. Einn veg skaltu þess synja, segir bóndi, at þú hafir eigi gefit góðs mitt nè gripit Hón svarar: þann tíma, sem ek fœrumst undan, skal ek einn veg hrinda af mèr öllum þeim greinum, sem þú hefir til mín at tala; en hygg at, hvar niðr skal koma; vil ek þegar undanfœrslu fyrir svá fallin orð fyrir þenna áburð. Bóndi lèt sèr þetta vel nœgja, ok gekk í burt með sína menn. Nú er frá Þorsteini at segja, at hann lagðist fram undan húsunum, ok gekk upp þar, sem hánum líkaði, ok tók sèr eina skíðu með loganda eldi, ok hèlt upp, svá at sjá mátti ór garði húsfreyju. Hón var löngum úti um kveldi. ok um náttina, því at hón vildi vita, ef Þorsteinn kvæmi á land; ok er hón sá eldinn, þóttist hón vita, at hann var á land kominn, því at þau höfðu þetta ráð gjört með sèr. Eptir um morguninn bauð Spes bónda sínum, at þau skyldu við talast fyrir biskupi um sín mál; ok hann var þess albúinn. Koma þau nú fram fyrir hann, ok hefir bóndi hinar sömu sakir við hana, sem fyrr var greint. Biskup spurði, hvárt hón hefði við þetta kennd verit fyrr, en engi sagðist þat heyrt hafa. Þá spurði hann, með hverjum líkendum hann bæri þetta at henni. Hann leiddi þá fram menn, er sèt höfðu, at hón sat í læstu húsi, ok þar einn maðr hjá henni; ok á því sagði bóndinn sèr grun, at sá maðr myndi glepja hana. Biskup sagði, at hón mátti vel fœrast undan þessum áburð, ef hón vildi. Hón kvað sèr nú allvel líka; trúi ek, sagði Spes, at mèr verði gott til eiðakvenna um þetta mál. Var henni nú nefndr eiðr, ok ákveðinn dagr til at fram skyldi koma. Fór hón eptir þat heim, ok lèt vel yfir sèr. Fundust þau Þorsteinn ok Spes, ok gjörðu ráð sín.

92. Nú leið sá dagr, ok þar til sá dagr kvam, sem

Spes skyldi vinna eiðinn; þá býðr hón til öllum sínum vinum ok frændum, ok setti sik til með hinum beztum klæðum, er hón átti. Margar dýrar konur gengu með henni. Þá váru á vátviðri mikil. Vegrinn var vátr, ok ein veisa mikil yfir at fara, áðr enn til kirkju kvæmi; ok svá sem Spes ok skari hennar kemr fram at veisunni, var þar fyrir fjölmenni mikit, ok fjöldi fátœkra manna, er sèr báðu ölmusu, því at þetta var almenningsstræti. Allir þóttust þeir skyldir vera at fagna henni, sem kunnu, ok báðu henni góðs fyrir þat, er hón hafði þeim opt vel við hjálpat. Þar var einn stafkarl milli annarra fátœkra manna, mikill vexti ok hafði sítt skegg. Kvendit nam staðar við fenit, því at hoffólkinu þótti fenit úhreint yfirferðar; ok svá sem þessi hinn mikli stafkarl sá húsfreyna, at hón var betr búin, enn aðrar konur, mælti hann svá til hennar: góða húsfreyja, sagði hann, haf til lítilæti, at ek bera þik yfir fen þetta, því at vær erum skyldir til, stafkarlar, at þjóna þèr, þat sem vær kunnum. Hvat, mantu vel bera mik, sagði hón, er þú getr eigi borit sjálfan þik? Þó væri þèr lítilætisraun, segir hann; ok má ek eigi bjóða betr, enn ek hefi til, ok man þèr til alls betr takast, at þú hafir eigi matnað við fátœkan mann. Vit þat fyrir víst, segir hón: berir þú mik eigi vel, þá verðr þat þitt húðlát, eðr annarrar svívirðingar meiri. Feginn vil ek hætta á þat, sagði hann, ok fœrðist á fœtr út á díkit. Hón lèt sem hón hugði allillt til, at hann bæri hana, en þó fór hón á bak hánum. Stumraði hann nú allseint, ok gekk við tvær hœkjur; ok er hann kemr á mitt fenit, reiðir hann á ýmsar hliðar. Hón bað hann herða sik; ok skaltu aldri verri för farit hafa, enn þá, ef þú fellir mik hèr í niðr. Lèttar nú veslingr áfram, ok fœrist nú í aukana, kostar alls kapps við, ok kemst allnær landinu, ok þá drepr hann fœti, ok

rýkr áfram, svá at hann kastaði henni upp á bakkann, en fèll sjálfr í díkit upp undir hendr; ok í því, er hann liggr þanninn, grípr hann til hennar, húsfrúinnar, ok festi hvergi á klæðunum; tekr hann þá saurugri hendi upp á knè henni, ok allt á lærit bert. Hón spratt upp ok bannaði, sagði, at jafnan hlyti illt af vándum förumönnum; ok væri þat makligt, at þú lægir lamdr, ef mèr þœtti eigi skömm í því sakir vesaldar þinnar. Hann mælti þá: missæl er þjóðin; ek þóttumst gjöra vel við þik, ok hugða ek til ölmusu af þèr, en ek hefir af þèr heitingar ok hrakning, en ekki til gangs; ok lét sem hánum kvæmi í allt skap. Þótti mörgum hann aumligr, en hón kvað hann vera hinn mesta bragðakarl; en er margir báðu fyrir hann, tekr hón til pungs síns, ok váru þar í margir gullpenningar. Hón hristir niðr penningana, ok mælti: haf þat nú, karl; aldri man þat gott, at þú hafir eigi fullt fyrir þat, er ek hefi hrakit þik, enda er nú við skilizt eptir því, sem þú vant til. Hann tíndi upp gullit, ok þakkaði henni fyrir vel gjört. Gekk Spes til kirkju, ok var þar fjölmenni mikit fyrir. Gekk Sigurðr at með kappi, ok bað hana fœra sik undan áburði þeim, sem hann hefði á hana borit. Hón svarar: eigi sinna ek þínum áburði; eðr hvern mann kallast þú hafa sèt í húsi hjá mèr? því at jafnan verðr til einhverr dugandi maðr at vera hjá mèr, ok kalla ek þat blygðarlaust; en fyrir þat vil ek sverja, at engum manni hefi ek gull gefit, ok af engum manni hefi ek saurgazt líkamliga, utan af bónda mínum ok þeim vánda stafkarli, er tók sinni saurugri hendi á lær mèr, er ek var borin yfir díkit í dag. Nú tóku margir undir, at þetta væri fullr eiðr, ok henni væri þat eigi mannlýti, þó at karl hefði fíflat á henni váveifliga. Hón sagði, at þat mætti telja, sem til væri. Eptir þetta sór hón út svá fallinn eið, sem nú var greint.

Mæltu þat margir, at hón myndi þat sanna, sem mælt er, at lítið skyldi í eiði úsœrt. Hón kvezt þat ætla, at vitrum mönnum skyldi svá lítast, at þetta væri eigi um grun gjört. Þá töluðu til frændr hennar, at slíkt væri mikil skapraun burðugum konum, at hafa bótalausa þvílíka álygi; því at þat var þar dauðasök, ef kona varð opinber at því, at hón hóraðist undir bónda sínum. Spes beiddi þá biskup, at hann gjörði skilnað þeirra Sigurðar, því at hón sagðist eigi vilja þola álygi hans. Fluttu þetta frændr hennar. Varð þá svá með atgangi þeirra, at þau váru skilin, ok Sigurðr fèkk lítið af góðsinu; var hann gjörr ór landi burt. Fór þar, sem víða eru dœmi til, at hinir lægri verða at lúta. Gat hann ok engu fram komit, þó at hann hefði rètt at mæla. Spes tók nú við öllum penningum þeirra, ok þótti hinn mesti kvennskörungr. Þá er menn hugðu at eiðstaf hennar, þótti mönnum sem grunr hefði í verit, ok ætluðu, at vitrir menn myndi hafa diktað fyrir henni þessi atkvæði. Gátu menn þá upp grafit, at sá stafkarl, sem hana hafði borit, var Þorsteinn drómundr, en þó fèkk Sigurðr enga rètting þessa máls.

93. Þorsteinn drómundr var með Væringjum, meðan mestr orðrómr lèk á málum þessum. Verðr hann svá frægr, at þar þótti varla þvílíkr atgjörfismaðr komit hafa, sem hann. Fèkk hann af Haraldi Sigurðarsyni hinn mesta heiðr, því at hann virði frændsemi við hann; ok hans ráðum hefir Þorsteinn fram farit, at því er menn ætla. Bráðliga eptir þat, er Sigurðr var ór landi rekinn, hóf Þorsteinn bónorð við Spes; tók hón því sœmiliga, en veik þó til frænda sinna. Váru þá stefnur at áttar, ok kvam þat ásamt með þeim, at hón myndi sjálf mestu fyrir ráða. Var þá keypt með þeim, ok urðu þeirra samfarir góðar, ok höfðu auð fjár. Þótti Þorsteinn mikill gæfumaðr, hversu hann hafði ráðit ór

sínum vandræðum. Váru þau ásamt tvá vetr þar í Miklagarði. Eptir þat sagði Þorsteinn húsfreyju sinni, at hann vildi vitja eigna sinna aptr til Norvegs. Hón sagði hann skyldu ráða. Seldi hann þá eignir þær, er hann átti, ok höfðu þá of lausafjár. Rèðust þau þá þaðan ór löndum með góðu föruneyti, ok fóru alla leið, unz þau kvámu í Norveg. Tóku frændr Þorsteins harðla vel við þeim báðum, ok sá þat brátt, at hón var ör ok stórlynd; gjörðist hón brátt harðla vinsæl. Áttu þau börn saman, ok sátu nú at eignum sínum, ok undu vel sínu ráði. Þá var Magnús konungr hinn góði yfir Norvegi. Fór Þorsteinn skjótt á fund hans, ok var þar vel tekinn, því at hann var mjök frægr orðinn af því, er hann hafði hefnt Grettis hins sterka. Vita menn varla dœmi til, at nökkurs manns af Íslandi hafi hefnt verit í Miklagarði, annars enn Grettis Ásmundarsonar. Svá er sagt, at Þorsteinn yrði hirðmaðr Magnús konungs. Sat Þorsteinn um kyrrt níu vetr, síðan hann kvam aptr í Norveg, ok þóttu þau hinu mestu sœmdarmenn bæði. Þá kvam utan ór Miklagarði Haraldr konungr Sigurðarson, ok gaf Magnús konungr hánum hálfan Norveg við sik; váru þá báðir konungar í Norvegi um hríð. Eptir andlát Magnús konungs undu margir lítt, þeir sem höfðu verit vinir hans, því at allir unnu hánum; en mönnum varð vangætt til lyndis Haralds konungs, því at hann var harðr ok refsingasamr. Þorsteinn drómundr gjörðist þá hnignandi, ok var þó hinn hraustasti maðr. Þá var liðit frá drápi Grettis Ásmundarsonar sextán vetr.

94. Þá eggjuðu margir Þorstein at fara á fund Haralds konungs, ok gjörast hánum handgenginn; en hann tók eigi undir þat. Þá mælti Spes: þat vil ek, Þorsteinn, segir hón, at þú farir eigi á fund Haralds konungs, því at vit eigum öðrum konungi meira vangoldit, ok þarf fyrir því

at hugsa; en vit gjörumst nú gömul bæði ok af œskuskeiði, ok hefir gengit meir eptir ástundan, enn kristiligum kenningum eðr röksemdum rèttinda. Nú veit ek, at þessa okkra skuld megu hvártki leysa okkrir frændr nè fèmunir; vil ek vit sjálf gjöldum skyld fyrir; nú vil ek breyta ráðahag okkrum, ok fara ór landi ok á páfagarð, því at ek trúi, at svá má mitt mál leysast. Þorsteinn svarar: mèr eru þessir hlutir jafnkunnigir, sem þèr, er nú talar þú; er þat skylt, at þú ráðir þessu, er svá gegnir vel, er þú lètt mik ráða, er miklu var úvænligar stefnt; ok skal svá breyta í öllu, sem þú segir fyrir. Þetta kvam mjök á menn úvara. Nú var Þorsteinn tveim vetrum meirr enn hálfsjötugr, ok þó hraustr til allra athafna sinna. Bauð hann nú til sín öllum frændum sínum ok tengdamönnum, ok gjörði bera fyrir þeim ráðastofnan sína. Tóku vitrir menn vel undir þat, ok þótti þó hinn mesti skaði at burtför þeirra. Þorsteinn sagði eigi víst um aptrkvámu sína; vil ek nú þakka yðr öllum, segir hann, hversu þèr gengut um mitt góðs, meðan ek var ór landi næst; nú vil ek bjóða yðr ok biðja, at þèr takit við fè barna minna ok þeim sjálfum, ok fœðit þau upp eptir því, sem yðvarr er manndómr, því at ek er svá til aldrs kominn, at jöfn ván er, hvárt ek kem aptr eðr eigi, þótt ek lifa; skulu þèr svá fyrir öllu sjá, því sem ek á hèr eptir, sem ek man eigi aptr vilja til Norvegs. Þá svöruðu menn, at margt væri gott til ráða, ef húsfreyja væri eptir til umsjár. Þá mælti hón: því fór ek utan ór löndum ok ór Miklagarði með Þorsteini, ok fyrirlèt ek bæði frændr ok fè, at ek vilda, at eitt gengi yfir okkr bæði; nú hefir mèr hèr gott þótt; en eigi slœgir mik hèr til langvista í Norvegi eðr hèr í Norðrlöndum, ef hann ferr á burt; hefir ok jafnan þokki með okkr verit, ok ekki at áskilnaði orðit; nú munu vit bæði ásamt fara, því at okkr er kunnigar um þá hluti

marga, er orðit hafa síðan vit fundumst. Ok er þau höfðu þenna veg á gjört um hagi sína, þá bað Þorsteinn valinkunna menn skipta í sundr fènu í helminga; tóku frændr Þorsteins þann helming, er börnin skyldi eiga, ok fæddust þau upp með föðurfrændum sínum, ok urðu síðan hinir mestu þroskamenn, ok er mikil ætt frá þeim komin þar í ríkinu; en Þorsteinn ok þau Spes skiptu í sundr sínum hlut fjárins, ok gáfu sumt til kirkna fyrir sál sinni, en sumt höfðu þau með sèr. Rèðust þau nú til Rómferðar, ok báðu margir vel fyrir þeim.

95. Fóru þau nú allan veg þar til er þau kvámu til Rómaborgar. Svá sem þau kvámu fram fyrir þann, er til þess var skipaðr, at heyra skriptamál manna, þá sögðu þau sannliga allt, hversu farit hafði, ok með hverjum klóksköpum þau höfðu sinn hjúskap bundit. Þau gáfu sik auðmjúkliga undir þvílíkar skriptir sèr til yfirbótar, sem hann vildi á þau leggja; en fyrir þann skuld, at þau höfðu sjálf orkazt hugar á, at bœta sína meinbugi án allri þröngvan ok hatri af kirkjunnar formönnum, þá var þeim lètt um allar álögur, svá sem fremst mátti vera, en beðin með blíðu, at þau skipaðist nú sem skynsamligast fyrir sinni sál, ok lifði hreinliga þaðan í frá, at fenginni lausn allra sinna mála. Þóttu þau vel ok vitrliga farit hafa. Þá mælti Spes: nú þykkir mèr vel farit hafa ok lyktazt okkart mál; höfum vit nú eigi úgæfu saman átt eina, kann vera, at heimskir menn dragi sèr til eptirdœma okkra hina fyrri æfi; skulu vit nú gjöra þá endalykt okkars lífs, at góðum mönnum sè þar eptir líkjanda; nú skulu vit kaupa at þeim mönnum, sem hagir eru á steinsmíði, at þeir gjöri sinn stein hváru okkru, ok mættim vit svá bœta þat, sem vit höfum brotið við guð. Nú lèt Þorsteinn lagða verða peninga til steinssmíðar báðum þeim, ok þvílíks annars, sem þau þurftu, ok

þau máttu eigi missa til viðrlífis; ok at lyktaðri þessarri smíð, ok á viðrkvæmiligum tíma, ok öllum hlutum tilbúnum, skildu þau sína stundliga samvist at sjálfráði sínu, at þau mætti því heldr njótandi verða heilagrar samvistu annars heims. Settist þá í sinn stein hvárt þeirra, ok lifðu svá langan tíma, sem guð vildi skipa, ok endu svá sína æfi. Hafa þat flestir menn sagt, at Þorsteinn drómundr ok hans kona Spes þykkja verit hafa hinir mestu gæfumenn, ór því sem ráða var; en eigi hafa börn hans nè afkvæmi til Íslands komit, svá at saga sè frá gjör.

Hefir Sturla lögmaðr svá sagt, at engi sekr maðr þykkir hánum jafnmikill fyrir sèr hafa verit, sem Grettir hinn sterki. Finnr hann til þess þrjár greinir: þá fyrst, at hánum þykkir hann vitrastr verit hafa, því at hann hefir verit lengst í sekt einhverr manna, ok varð aldri unninn, meðan hann var heill; þá aðra, at hann var sterkastr á landinu sinna jafnaldra, ok meir laginn til at koma af aptrgöngum ok reimleikum, enn aðrir menn; sú hin þriðja, at hans var hefnt úti í Miklagarði, sem einskis annars íslenzks manns; ok þat með, hverr giptumaðr Þorsteinn drómundr varð á sínum efstum dögum, sá hinn sami, er hans hefndi. Lýkr hèr sögu Grettis Ásmundarsonar[1], várs samlanda. Hafi þeir þökk, er hlýddu, en sá litla, er krabbat hefir söguna. Er hèr verksins endir; en vær sèm allir guði sendir, amen.

---

1) *Her ender Sagaen efter flere Papirshaandskrifter. Istedetfor det Fölgende har* C: á fræði því, er Grettisfærsla heitir, ok ísfirðingar gjörðu, þá er þeir höfðu höndum tekit Gretti Ásmundarson, en margir hafa síðan við aukit kátligum orðum; er þetta upphaf á; *men Digtet synes med Villie at være gjort ulæseligt.*